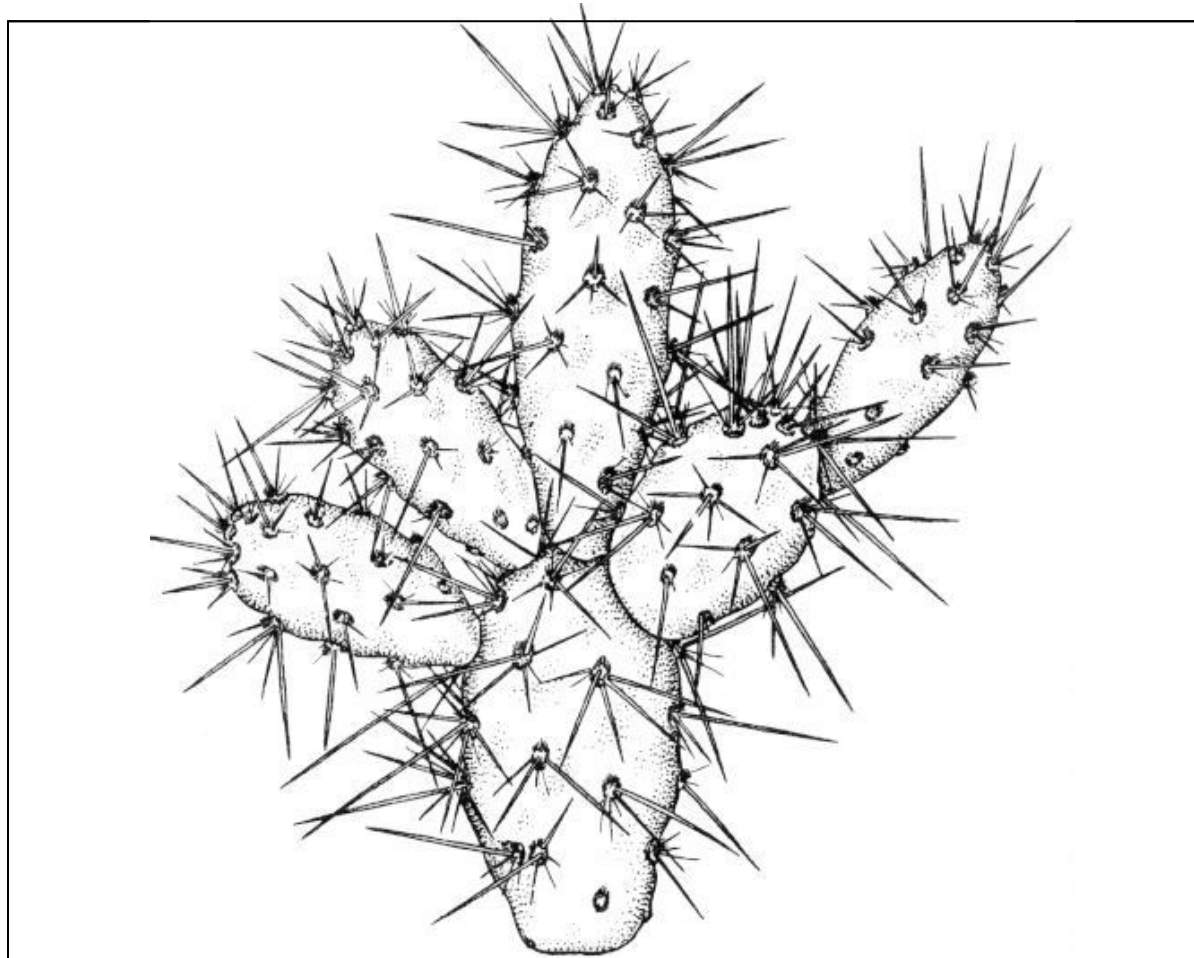




Ostník

Časopis Klubu kaktusářů v Ostravě

Číslo 316.
Ročník 32.
Leden 2003



***Opuntia fragilis* (Nutt.) Haw.**

Z literatury

Kakteen und andere Sukkulente n č. 9 / 2000

Echinocereus pectinatus je i bez květů parádní rostlinou každé sbírky. A co teprve, když najednou vykvete třinácti nádhernými květy (titulní snímek).

P.Hansen se zabývá ***Lophophora fricii*** Habermann a spornou varietou ***Lophophora williamsii* var. *decipiens*** Croizat. Začíná od kultovních obřadů s peyotlem u Aztéků, pokračuje Fričovým nálezem (1923) lofofory u San Pedro, kde ji po 50 letech opět našel a popsal Habermann. Ze semen původní rostliny vypěstované potomstvo kvete vínově červeně. Jiní autoři (Kreuzinger, Backeberg) popsali lofofory a zveřejnili snímky rostlin s odlišným tvarem i barvou petálů, od téměř bílé po tmavě růžovou. Rozdíly jsou v barvě pokožky, velikosti mamlí, areol, množství a barvě plsti na nich, ale také ve vzhledu semen, jejich testy. Závěrem osmistránkového článku s 20 barevnými snímky a 6 rastrovými snímky testy semen se autor uvádí, že podle představy Gryma, kterého zde často jmenuje, má rod ***Lophophora*** jen jediný druh ***Lophophora williamsii***, se čtyřmi varietami: *williamsii*, *diffusa*, *koehresii*, *fricii*.

Je těžké přivyknout tomu, že notokaktusy jsou přejmenovány na parodie. Skutečný notofil to musí pokládat skoro za svatokrádež. Pod obrázky rostlin, kterým bych rázem přiřkl název ***Notocactus ottonis***, se však píše o okruhu ***Parodia nothominuscula*** a popisuje se nový poddruh *gravior*, lišící se téměř dvojnásobným průměrem a výškou těla, o málo delšími trny, které jsou u nového poddruhu červenohnědé, zatím co u typu mají být černohnědé. Květ se více rozevívá, plod je opět 2x větší. Pro srovnání je uvedena i ***Parodia ottonis***, jejíž tělo může být mnohem větší (15 cm) a vyšší (až 25 cm), má světlejší pokožku a žluté, delší trny i větší květ (5 barevných snímků).

Kaktusaření v Irsku je neobvyklý „sport“, chybí zde i zahradnické firmy, zabývající se pěstováním a prodejem kaktusů. Když se autor přestěhoval z Drážďan do západní části Irska musel si postupně osvojit jiné pěstitelské postupy, než jaké užíval v Evropě. Podnební rozdíly byly výrazné: zimní teploty v Irsku se normálně pohybují mezi 4-7°C, letní kolem 16°C a jen vzácně přesáhnou 25°C. Množství UV paprsků je však mnohem větší, protože nejsou zadržovány nečistotami ovzduší. Proto svítí-li slunce dojde k popálení rostlin i za chladných jarních dnů. Bylo třeba přejít na substrát, který nezadržoval vláhu a rychleji vysychal. Místní horniny obsahovaly značné množství vápníku, proto zpočátku si nechával posílat vhodnou půdu až z Německa. Během posledních pěti let rozšířil sbírku o výsevy a roubovance. Jeho pařeniště s kvetoucími kaktusy se stalo velkou atrakcí pro místní obyvatele (2 barevné snímky).

Na slavnostní výroční schůzi k 50. výročí založení Německé kaktusářské společnosti (DKG) zazněl také referát o kaktusářích v bývalé NDR. Největším rozdílem bylo, že kaktusáři v NDR museli být členy „Společnosti k demokratické obnově Německa“, v níž měli Ústřední odbornou sekci pro kaktusy a sukulenty. Společnost byla podporována a kontrolována státem stejně, jako jiné pěstitelské a chovatelské sekce, filatelisté nebo lidoví umělci. Kaktusáři (zjednodušuji název) měli ještě specializované sekce pěstitelů některých rodů (parodií, gymnokalycií, mamilárií atd). Státem kontrolována organizace měla i své výhody v tom, že termíny výstav, přednášek a jiných hromadných akcí se nepřekrývaly a naopak navzájem na sebe navazovaly. Významným představitelem kaktusářů v NDR byl stále Walter Haage, který pracoval ve své znárodněné firmě dále a napsal hodnotné knížky o kaktusech a

jejich pěstování. Oficiální styky mezi kaktusáři obou německých států prakticky neexistovaly, udržovaly se ale potají a s velkým rizikem závažných následků (v NDR). V roce 1988 bylo v NDR 123 kaktusářských organizací se zhruba 1800 členy.

Mammillaria verhaertiana (podle zahradníka Vergaerta, pracujícího u De Laeta), byla popsána 1912 a od té doby již čtyřikrát přejmenována. Její válcovité tělo s odnožemi u báze, nebo po stranách, mívá v době květoschopnosti výšku 10-20 cm při průměru 4-5 cm. Poměrně těsně přiléhající tuhé mamle, kryté světle zelenou pokožkou, nesou malé, zanořené areoly s krátkou světlou vlnou. Silnější střední trny jsou až 1 cm dlouhé, někdy s háčkem na konci, jsou bílé, hnědé až černé. Zvonovité květy vyrůstají ve věnečku kolem temene, jsou 2 cm dlouhé, bílé s hnědočerveným středním proužkem na petálech. Jako všechny mamilárie vyžaduje minerální, propustný substrát. Koncem května, začátkem června, kdy kvete, snáší i vydatnější závlivku, pak je třeba závlivku omezit aby se tělo příliš nevytáhlo (barevný snímek)

Dudleya viscida (= lepivá) téměř nevytváří kmen, početné, oble osmihranné masité listy, světle zelené barvy, jsou 7-9 cm dlouhé a 1 cm silné, směrem ke špičce se zužují. Květ tvoří až 30 cm vysoký, tenký stvol, z něhož vyrůstají malé bělorůžové květy o průměru až 1 cm. Pochází z Kalifornie (2 barevné snímky).

Také následující článek pojednává o sukulentech – různých druzích rodu ***Sedum***, které rostou v severní Americe. Je jich asi 30 druhů s nejméně 20 poddruhy, varietami a formami. Podle míst výskytu lze odlišit dvě oblasti s charakteristickými druhy: lokality západně od Skalistých hor a lokality v Apalačském pohoří. Specialista najde v článku řadu detailů i 10 snímků různých druhů a variet. Jistě také ocení velkou přehlednou tabulku druhů rodu *Sedum*, rostoucích v severní Americe. U názvu každého taxonu je uveden rok a autor jeho publikace, místo výskytu, poddruh a zda je to trvalka, dvouletka, nebo letnička. Odlišný způsob pěstování je hlavní příčinou nedostatku těchto sukulentů v evropských sbírkách. Autor uvádí pěstitelské rady, které je třeba respektovat.

Vodní přehrada u Vista Hermosa a zdutí vodní hladiny řeky Rio Moctezuma zcela zničilo lokalitu, na níž rostl ***Echinocactus grusonii***. Naštěstí ty největší a nejlepší rostliny byly ještě před napuštěním přehrady vykopány a přestěhovány do zahrad různých zbohatlíků, takže je šance, že tento kaktus si po delším čase opět najde příhodné místo k růstu ve volné přírodě.

Pěstitelům se doporučují: ***Opuntia salmiana* var. *albiflora*** (bíle kvetoucí varieta drobné, trsovité rostoucí opuncie z Paraguaye, dobře rostoucí v každém minerálním substrátu při vydatnější závlivce v létě a na výsluní. Množí se odlomenými články), ***Mammillaria geminispinga*** (velké, bohatě odnožující rostliny, vyžadující místo na slunci těsně pod sklem dobré větrání podporuje růst dlouhých silných trnů. V létě bohatá závlivka, v zimě naprosté sucho a teploty 8-10°C), ***Echinopsis aurea*** (častěji veden jako *Lobivia*, má v mládí kulovité tělo, později válcovité. Nádherné sytě žluté květy dosahují průměru až 8 cm. Dobře roste v létě venku, při častější závlivce a přihnojení. V zimě sucho a velmi nízké teploty !), ***Gymnocalycium mihanovichii*** forma „Rubra“ (tato forma postrádající chlorofyl byla před desítkami let nalezena mezi semenáčky a roubováním je stále udržována a rozmnožována. Nejlépe roste na *Hylocereus undatus*. Lidově se jí říká „jahodový kaktus“. Chránit před intenzivním sluncem a teplomilnou podložku v zimě před podchlazením. Množí se odříznutými a hned naroubovanými odnožemi), ***Aloe dorotheae*** (růžice masitých listů se na slunci charakteristicky červeně barví. Listy jsou po okrajích a stěnách posety drobnými bílými zoubky. Nevelká rostlina se hodí i do menší sbírky. Množí se semeny, dobře roste v písčité půdě a vydatné závlivce v létě. Chladně zimovat se slabou závlivkou), ***Euphorbia gottfriedii*** (je novější druh ze skupiny „millii“, u nás známé pod názvem

„trnová koruna“. Je však drobnějšího těla, má velmi úzké, v době sucha opadavé lístky. Pochází z Madagaskaru, vyžaduje lehce kyselý, minerální substrát, který musí být značně vodopropustný. Výsluní a opakovaná zálivka v létě, chladno a sucho v zimě. Množí se zjara odřezky). Ke všem rostlinám je barevný snímek.

Pěstitelé agaví jsou obvykle velmi trpěliví lidé. Ono to ani jinak nejde, když agave kvetou až za další dobu. Popsán je případ květu u ***Agave attenuata***, pěstované ve velkém skleníku po dlouhých 27 let. Květní stvol dosáhl délky 2,6 metru a měl typický tvar labutího krku. Autor zdůrazňuje, že tento rod potřebuje k zakvetení co nejvíce světla (3 barevné snímky).

Delosperma sutherlandii patří mezi již v mládí bohatě kvetoucí delospermy. Na dvou snímcích autor předvádí záplavu velkých, sytě fialových květů s jasně žlutým středem u dvouletých semenáčků. Rostou v normální zemině pro kaktusy, přes prvou zimu semenáčky téměř neměly vegetační pauzu, ač při 12°C byly zalévány jen minimálně. Po 12 měsících od výsevu byla část semenáčků vysazena na skalku, kde již za dva měsíce, v polovině července, velice bohatě vykvetly. Až do prvních mrazů rostly na skalce, pak byly jejich už značně velké hlízy vybrány, očištěny a ponechány oschnout. Přes zimu byly ve sklepě při 6-12°C. Na jaře byly scvrklé, ale po 12-hodinové koupeli ve vlažné vodě byly počátkem května opět vysázeny na skalku. Opět bohatě kvetly, zatím co několik rostlin, úmyslně ponechaných přes zimu na skalce a přikrytých smrkovými větvemi, zašlo (2 barevné snímky).

MUDr. Vladimír Plesník

Drobničky

► Sběr známek s kaktusářskou tematikou je krásným doplňkem sběratelské vášně zvláště pro ty, kteří nemají jinou možnost, jak se věnovat kaktusům. Těmto zájemcům je určeno zvláštní číslo časopisu „Sukkulentenwelt“, vydávaného ženevským Spolkem pro podporu pěstování sukulentů. Uveřejňuje krátké články o sukulentech a o spolkové činnosti, cena jednoho čísla obnáší 8 švýcarských franků (cca 176 Kč). Zmíněné zvláštní číslo obsahuje informace o historii poštovních známek a hlavně obrazem i slovy uvádí celou řadu známek z mnoha zemí s tematikou sukulentů a kaktusů.

► Zda-li si ještě vzpomenete co je to ICBN? Některým kaktusářům stačí obdivovat krásu rostlin, jiní si chtějí o nich povídat s dalšími zájemci. Aby se vůbec mohli dohodnout o které kytce hovoří, musí být i mezinárodně sjednoceno jejich pojmenování. A k tomu právě slouží ICBN, nebo-li „Internacionální kód botanické nomenklatury“. Obsahuje zásady platných popisů nových rostlin, jejich jmen, uveřejnění, vyobrazení, citace původních názvů a přejmenování, atd. Protože někteří experti na popisy chápou pojem druhu či rodu jednou šířeji za vzniku velkorodů (např. *Rebutia* = *Sulcorebutia* + *Mediobutia* + *Rebutia*), jindy úžeji (zejména u tzv. mexických miniatur) existuje pro laika téměř nepřehledné množství názvů. Jedinou pomocí je pak respektovat mezinárodně platné normy.

MUDr. Vladimír Plesník

Zeměpis od A do Z – část 22.

Panama (PA)

Panamská republika, španělsky República de Panamá – stát ve Střední Americe mezi Tichým oceánem a Karibským mořem; 75 517 km², 2,7 mil. obyvatel (1995), hustota zalidnění 36 obyv./km², hlavní město Panama (450 700 obyvatel, 1993); úřední jazyk španělština, měnová jednotka 1 balboa (PAB) = 100 centesimů. Administrativní členění: 9 provincií a 1 teritorium. – Panama leží na Panamské šíji, nejjužší části Střední Ameriky (šířka 50 – 200 km). Napříč Panamskou šíjí prokopán Panamský průplav. Polovinu plochy zaujímají nížiny; nejvyšší pohoří na západě Sierra de Veragua (činná sopka Barú, 3 478 m n. m.). Pobřeží Karibského moře i Tichého oceánu je lemováno množstvím malých ostrovů. Četné krátké vodné řeky. Vlhké tropické podnebí s malými výkyvy teplot. Nejvyšší srážky jsou na svazích hor obrácených ke Karibskému moři (až 2 500 mm ročně). Asi 40% území pokrývají vřdyzelené vlhké tropické lesy, na sušším jihozápadě savany. – Obyvatelstvo tvoří mesticové (64%), černoši a mulati (14%), běloši (10%), Indiáni (8%). Náboženství římskokatolické (80%), protestantské (10%). Přirozený přírůstek obyvatel 2% ročně (1994). Střední délka života mužů 71 let, žen 75 let (1991 – 95). Negramotnost 12% (1990). Urbanizace 53% (1995). – Převážně zemědělský stát, hospodářsky významný je provoz Panamského průplavu. Hrubý národní produkt 2 610 USD/obyv. (1993). Z ekonomicky aktivních obyvatel pracuje 21% v zemědělství, 17% v průmyslu. Obdělává se 9% území, louky a pastviny zaujímají 20% plochy, zalesněno 44%. – Pěstuje se zejména cukrová třtina (1,7 mil. t, 1994), banány (900 000 t), rýže, kukuřice, luštěniny. Chov skotu, prasat. Těžba dřeva. Průmysl potravinářský, petrochemický, strojírenský, chemický. Významná námořní doprava (tzv. země levné vlajky; obchodní flotila 49,6 mil. BRT, 1993, 2. místo na světě). Přístavy Panama, Balboa, Colón. – 1501 u pobřeží Panamy přistáli Španělé. 1513 překročil V. N. de Balboa Panamskou šíjí a došel k Tichému oceánu. Od roku 1751 součást vícekrálovství Nová Granada. V roce 1821 Panama získala nezávislost a byla sjednocena s Kolumbií. 1903 byla od Kolumbie odtržena. 3. 8. 1914 otevřen Panamský průplav. Ve 20. stol. převraty a střídání vlád. 7. 9. 1977 podepsána smlouva mezi Panamou a USA o předání Panamského průplavu Panamě od 2000. V prosinci roku 1989 intervence USA s cílem zatknout prezidenta M. Noriegu. – Panama je republika v čele s prezidentem, voleným na 5 let. Zákonodárným orgánem je jednokomorové Zákonodárné shromáždění (72 členů, funkční období 5 let). Poslední parlamentní volby se konaly 8. 5. 1994.



Výskyt kaktusů v Panamě:

Acanthocereus

tetragonus

Disocactus

amazonicus

Epiphyllum

cartagense

columbiense

costaricensis

grandilobum

lepidocarpum

phyllanthus

pittieri

rubrocoronatum

Hylocereus

costaricensis

monacanthus

polyrhizus

stenopterus

e

Opuntia

cochenillifera

f

dejecta

f

elator

Pereskia

aculeata

bleo

Pseudorhipsalis

himantoclada

Rhipsalis

baccifera

Lumír Král

Dotazy a odpovědi z internetové konference

►► Dotaz od A.F.: Nevíte, zda existuje MIN-MAX teploměr, který by si ukládal údaje za jednotlivé dny do paměti a pak by je z něj bylo možné v ideálním případě nějak přetáhnout do počítače nebo alespoň opsat (stačila by mi kapacita na 1 týden)? Pokud ano, nevíte, kde se dá sehnat a kolik by asi stál?

Odpověď č. 1 P.K.: V jakých časových intervalech by měl být průběh teploty zaznamenáván? Každou minutu, hodinu, nebo den? Zkuste se podívat na <http://www.scientificsonline.com/> a <http://www.chaneyinstrument.com/pgs/inwea.htm> ale nejsem si jistý, že tam bude přesně to co potřebujete.

A.F.: Děkuji za radu. Jelikož nejsem technicky příliš zdatný tip, tak jsem z popisu, který jsem našel na internetu moc nezmoudřel, a tak jsem se vydal do prodejny Conrad v Praze. Bohužel ani tam mi nedokázali blíže vysvětlit, jak to funguje a jak se to zapojuje, neboť tento výrobek nemají "na krámě", ale na žádost ho objednávají z Německa (14 dní - což by nevadilo). Prosím, můžete mi sdělit, jak to funguje v praxi - máte-li s tím zkušenost? Pro jistotu upřesním, o co mi jde: chtěl bych trochu experimentovat se zimovzdorností svých kaktusů a za tím účelem bych si rád vedl evidenci teploty v průběhu roku na bázi MIN a MAX denních záznamů. Jelikož však nemohu každý den zaznamenat údaje z obyčejného rtuťového(?) MIN-MAX teploměru, kterým disponuji, chtěl bych využít nějaký digitální teploměr, který by si

denní naměřené teploty pamatoval a pak by je bylo možné najednou (třeba 1x týdně) odečíst (nejlépe přenést rovnou do PC).

Odpověď č. 2. od M.Č.: Mám klasický digitální max-min teploměr koupený tuším v OBI. Jsem s ním spokojen a používám ho již asi 3 roky bez problémů a závad ve skleníku v létě (vysoké teploty) i v zimě ve studeném pařeníšti. Pamatuje si jen nejvyšší a nejnižší dosaženou teplotu v intervalu do vynulování, ale to bohatě stačí, pokud manipulaci s ním přizpůsobíte výrazným změnám počasí.

A.F.: Obdobným způsobem používám ten obyčejný (rtuťový?) teploměr, ale chtěl jsem ta měření trochu "profesionalizovat". Mimo konferenci mi na můj dotaz odpověděla paní Fiedlerová z brněnské firmy Fiedler Scientific Instruments, s.r.o., která mi nabídla přístroj, který by asi naprosto mé požadavky uspokojil (ba v mnohém je předčil), avšak stál cca 12.000,- Kč a takový "profesionál" zase nejsem ...

Odpověď č. 3 od O.J.: My používáme registrační teploměry firmy Onset Computer <http://www.onsetcomp.com> jsou to elektronické registrátory teploty velikosti krabičky od sirek, napájené baterií, s vnitřní pamětí na 1800 až 32000 měření. Po připojení k počítači lze nastavit některé parametry, jako např. intervaly snímání (0.5s až 9hod) a na tom také záleží, jak dlouho vydrží do zaplnění paměti (baterie vydrží rok). Vyrábí se ve variantách buď jen pro měření teploty, nebo i vlhkosti, osvětlení a další. U některých typů se dá připojit externí čidlo (čidlo pro teplotu, vlhkost a osvětlení je už v krabičce vestavěno). Dělají se v provedení pro použití v suchu, nebo venku, nebo i pod vodou. Používáme je asi dva roky bez problému. Používáme i ve skleníku typu určené pro suché prostředí. Ceny jsou od 50\$. U nás to prodává firma Amet, ale na její stránky se teď nemohu dostat.

<http://www.zf.mendelu.cz/Amet> nebo <http://www.web-city.cz/~amet>

►► Dotaz od Petra: Víte někdo, **kde by se dal sehnat seznam polních čísel?** Našel jsem zajímavou adresu <http://ralph.cs.cf.ac.uk/Cacti/fieldno.html>, která slibuje spoustu údajů, bohužel vyhledávač stále hlásí chyby. Jestli jste někdo narazil na něco podobného, dejte prosím vědět do konference, předpokládám, že to bude zajímat více lidí.

Odpověď od P.K.: Stránka, kterou Jste našel, je nekompletnější veřejnou databází polních čísel kaktusu. Nic adekvátního neexistuje (alespoň jsem na nic podobného při návštěvách více než 1500 kaktusářských stránek nenarazil). Všechno ostatní jsou jen separátní údaje zaměřené na jednoho sběratele, na jeden rod a podobně...

►► Dotaz od Dušana: Jsem úplný začátečník v kaktusaření. Loni v březnu jsem vysel a v tomto čase mají ty největší semenáčky kolem 1 cm. Moje otázka zní, **jestli se i takové maličké semenáče zimují jako dospělé kaktusy**, tj. asi 5-12°C a úplné sucho nebo je lepší ještě alespoň tuto zimu je nechat v teplejším prostředí a třeba jednou za měsíc mírně zalít?

Odpověď č. 1. od P.K.: Semenáčky velikosti 0,5-1 cm jsou zpravidla dostatečně velké natolik, aby přežily zimu společně s ostatními dospělými kaktusy - tedy v suchu a chladu a oni by to měli vydržet až do jara.

Odpověď č. 2. od Petra: Vzhledem k nedostatku přirozeného světla a nebezpečí vytahování v teplém prostředí je dobré mít kaktusy v zimě ve vegetačním klidu a v chladu. Ovšem ty nejmenší to nemusí přežít. Osobně praktikuji metodu pozorování - když semenáčky vypadají v pořádku a nejsou moc seschlé, nechám je na pokoji, ovšem začínají-li se stávat příliš malými a seschlými, radši je přenesu do tepla, nechám prohrát a normálně zaliju (jeden - dva cykly) a po napití je nechám hezky vyschnout a zase zazimují. Ztráty v podstatě nejsou žádné. V každém větším výsevu je několik chudáčků a je otázkou jestli by mi zhebli stejně nebo to bylo zimováním. Jiná situace ovšem je, když mám zapnutý výsevní aparát - tam by se jim líbilo celý rok.

►► Dotaz od M.K.: Loni jsem poprvé vysel kaktusy a mezi samými zelenými jsem našel **jednu bílou kuličku - není to perlit, je to kaktousek. Co s tím?** Asi uhyne (jaký je správný výraz?). Jedná se o *Espositoa baumannii* KK300.

Odpověď od P.K.: Jedná se o mutaci, kdy rostlina nevytváří chlorofyl. Takové rostliny jsou schopné dlouhodobější existence v případě, že jsou naroubovány na nějaký jiný kaktus - podnož. Několik takových zmutovaných druhů kaktusů se významně uplatňuje v komerční oblasti - nejhezčí jsou žlutě zbarvené *Chamaecereus silvestrii* a oranžové či fialové *Gymnocalycium michanovichii* cv. Hibotan atd. - najdete je v každém lepším květinářství. Docela dobrá šance na úspěšné naroubování malého semenáče by byla v případě, že by byl růžově nebo žlutě zbarven, podle mých zkušeností je úspěšnost u bíle zbarveného kaktusu velice malá. Je zde i určitá šance, že se chlorofyl začne v rostlině vytvářet později. Nemá však smysl zachraňovat takové exempláře v případě, že se jedná o druh vlasatý, vlnatý nebo hustě otrněný, neboť barva těla rostliny stejně nebude vidět.

upravil L. Král

Podčeleď *Opuntioideae* Burnett 1835.

Vůbec nejrozšířenější skupinou u kaktusů je podčeleď *Opuntioideae*, která zahrnuje asi 16% všech druhů z čeledi *Cactaceae*. Přesto se těmto „opuciím“ ve sbírkách nevěnuje tolik pozornosti jako jiným druhům kaktusů, i když se bez nich neobejdeme a často roubujeme např. na *Pereskiaopsis* či *Opuntia*. Značná část opuncií dosahuje velkých rozměrů a proto se do našich malých sbírek příliš nehodí. Jsou však i opuncie malé a ty už se sem tam ve sbírce objeví. Některé můžeme vidět např. na skalkách jako skalničky. Zvláštní oblibu si získali tefrokaktusy, což jsou vlastně malé opuncie. Z odborného hlediska jsou tefrokaktusy řazeny jako jedna z podčeledí rodu *Opuntia*, vyznačující se malým vzrůstem s kulatými či oválnými články a pocházející z Jižní Ameriky. Z hlediska amatérů bývají mezi tefrokaktusy zařazovány i jiné malé opuncie patřící často do jiných rodů, ale souhrnně označované jako „tefráky“ (*Airampoa*, *Austrocyllindropuntia*, *Clavarioidia*, *Corynopuntia*, *Cumulopuntia*, *Cylindropuntia*, *Grusonia*, *Maihueniopsis*, *Micropuntia*, *Pterocactus*, *Puna* apod.).

Areál výskytu opuncí se rozprostírá prakticky od Kanady až po Ohňovou zemi, od hladiny moře až do nadmořské výšky 4700 m v peruánských Andách. Dá se říct, že je můžeme najít všude spolu s jinými kaktusy. Velikost rostlin kolísá od menších než 10 cm výšky až po velké keřovité a stromovité druhy dosahující několik metrů. Vyskytují se teplých tropických a subtropických oblastech s vysokou průměrnou roční teplotou, kde nikdy nemrzne, jakož i v Kanadě, kde zimní teploty klesají až na - 40°C. Jednoduše by se dalo říct, že v teplých tropických oblastech jsou opuncie větší, a čím více postupují na jih nebo sever do nepříznivých podmínek sucha či chladu, jsou stále menšího vzrůstu. Velká proměnlivost u opuncí je přisuzovaná přirozené hybridizaci.

Do nejnámějšího rodu *Opuntia* je dnes zahrnuto asi 170 uznávaných druhů z celkového počtu asi 11 000 jmen, které je možno považovat za neplatná (Gibson a Nobel, 1986). Např. *Opuntia compressa* byla pojmenována dalšími 35 neplatnými názvy. Často pro určitou skupinu byl utvořen nový rod a posléze byly některé druhy i několikrát překombinované z rodu do rodu. Důvody pro různé nesprávné třídění je ve velikosti čeledi *Cactaceae*, v podobných morfologických znacích, neznalosti starších, často krátkých nic neříkajících popisů apod. Z příchodem internetu se objevují i pro veřejnost staré nedostupné tisky, které mohou často změnit celou historii zařazování a rozdělování kaktusů.

O zařazení opuncí do čeledi *Cactaceae* se pokoušelo již mnoho botaniků. U kaktusářů stále přežívá staré Schumannovo rozdělení, kde rozdělil čeleď *Cactaceae* na tři podčeledí. Ale i Karl Schumann (1851-1904) už vycházel ze starších rozdělení např. Engelmanna, Lemaireho, Link a Otta, Pfeiffera, Hookera, Salm-Dycka a dalších, které upravil podle svého názoru.

Rozdělení čeledi *Cactaceae* podle Schumanna

Podčeleď: *Cereoideae* K. Sch.

Skupina: *Echinocactae* K. Sch.

Cereus Mill.
Pilocereus Lem. (verb. K. Sch.)
Cephalocereus Pfeiff.
Phyllocactus Lk.
Epiphyllum Pfeiff.
Echinopsis Zucc.
Echinocereus Eng.
Echinocactus Lk.
Melocactus Lk. et Otto
Leuchtenbergia Hook. et Fisch.

Skupina: *Mamillarieae* K. Sch.

Mammillaria Haw.
Pelecypora Ehrbg.
Ariocarpus Scheidw.

Skupina: *Rhipsalideae* P. DC.

Pfeiffera S.-D.
Hariota P. DC.
Rhipsalis Gärtn.

Podčeleď: *Opuntioideae* K. Sch.

Skupina: *Opuntieae* S.-D.

Opuntia Mill.
Nopalea S.-D.
Pterocactus K. Sch.

Podčeled': *Peireskioideae* K. Sch.

Skupina: *Peireskieae* S.-D.

Maihuenia Phil.

Peireskia Linn.

Pohled na rozdělení kaktusů se mění a vyvíjí dodnes. Například ještě nyní většina autorů uvádí, že čeleď *Cactaceae* popsal jako prvý Antoine Laurent de Jussieu (1748 - 1836). Nyní přinesl známý americký botanik James L. Reveal objev záznamu prvního popisu čeledi *Cactaceae* od Duranda z roku 1782, to je o sedm let dříve než uvedl Jussieu. Podobně je to i s podčeleděmi. Základní tři podčeledi *Cactaceae* zůstávají, ale mění se autoři prvních popisů. Rozdělení čeledi *Cactaceae* i s citacemi podle Reveala z roku 2002 vypadá následovně:

Familia – Čeleď'

***Cactaceae* Durande, *Notions Elém. Bot.*: 287. 1782, *nom. cons.* - kaktusovité**

Syn: *Cactaceae* Juss., *Gen. Pl.*: 310. 4 Aug 1789.

Opuntiaceae Martynov, *Tekhno-Bot. Slovar*: 439. 1820.

Cereaceae DC. & Spreng. (transl. W. Jameson), *Elem. Philos. Bot.*: 142. 1821.

Cactaceae Lindley, *Nat. Syst. ed. 2.* 53., 1836.

Leuchtenbergiaceae Salm-Dyck ex Pfeiff.,

Nopalaceae (*Nopaleaceae*) Burnett,

Subfamilia - Podčeled'

***Pereskioideae* Engelm. in W. H. Brewer & S. Watson, *Bot. Calif.* 1: 243. 1876.**

***Opuntioideae* Burnett, *Outl. Bot.*: 742, 1130. Jun 1835.**

***Cactoideae* Eaton, *Bot. Dict.*, ed. 4: 43. Apr-Mai 1836.**

Syn: *Cereoideae* K.Sch.

Rovněž podčeleď *Opuntioideae* Burnett prodělává v poslední době některé systematické změny. Dlouhá léta o opuncie nejevil zdánlivě nikdo zájem. Zkoušelo se využít opuncí jako krmivo pro dobytek, známé jsou plody opuncí jako ovoce apod., ale do hlubšího zkoumání obsáhlé podčeledi si dlouho nikdo netroufal. Jestliže se někdo zabýval studiem opuncí, tak vždy jen povrchně nebo jen malou skupinou rostlin. V druhé půli 20. století se pokoušeli o rozdělení podčeledi *Opuntioideae* např. Buxbaum, Backeberg, Rowley, Benson, Ritter apod. V posledních letech se však odborné studie zaměřují i na tuto skupinu rostlin (např. Barthlott, Hunt, Stuppy, Wallece, Gibson, Nobel, Cota, Leuenberger a další). Rostliny z příbuznými znaky byly postupně seskupeny do jednoho velkorodu *Opuntia*, který měl spoustu synonym:

Rod *Opuntia* (Tournefort) Miller, *Gard. Dict. Abridg. ed. 4.* 1754.

Synonyma: *Opuntia* Tournefort 1700, *Opuntia* Tourn. ex Mill., *Gard. Dict. ed. VI.* 1752, *Cactus* Linné 1753, *Phyllarthus* Necker 1790, *Nopalea* Salm-Dyck 1850, *Cactodendron* Bigelow 1856, *Consolea* Lemaire 1862, *Tephrocactus* Lemaire 1868, *Ficindica* St. Lager 1880, *Maihuenia* Philippi 1883, *Grusonia* F. Reichenb. 1896, *Pterocactus* K. Sch. 1897, *Tunas* Lunell 1916, *Tacinga* Br. a R. 1919, *Maihueniopsis* Speg. 1925, *Brasiliopuntia* Berger 1926, *Miqueliopuntia*, *Salmiopuntia*, *Subulatopuntia*, *Weberiopuntia* Frič 1932, *Airampo* Frič 1933, *Chaffeyopuntia* Frič a

Schelle 1933, *Clavarioidia* Kreuzr. 1935, *Cylindropuntia* F. M. Knuth 1935, *Corynopuntia* F. M. Knuth 1935, *Pseudotephrocactus* Frič 1935, *Platyopuntia* Frič a Schelle 1935, *Austrocylindropuntia* Backebg. 1938, *Micropuntia* Daston 1946, *Marenopuntia* Backbg. 1950, *Parviopuntia* Souleire 1955, *Cumulopuntia* Ritter 1980 *Puna* Kiesling 1982, *Tunilla* D. Hunt et Iliff 2000.

Poslední rozdělení podčeledi *Opuntioideae* však provedli Dickie & Wallece, kteří vycházeli z analýzy chloroplastů DNA od Stuppyho 2002 a jejich rozdělení do pěti tribů s 16 rody vypadá následovně:

Podčeleď *Opuntioideae* Schumann

Tribus: *Austrocylindropuntieae* Wallece & Dickie tribus nova

Austrocylindropuntia Backeberg, Blätt. Kakt.-Forsch. 1938(6): [3, 21] (1938)
Cumulopuntia Ritter, Kakteen in Südamerika 2: 399 (1980)

Tribus: *Pterocactae* Doweld

Pterocactus Schumann, Monatsschr. Kakt.-Kunde 7: 6 (1897).

Tribus: *Tephrocactae* Doweld

Tephrocactus Lemaire, Les Cactées, 88 (1868)
Maihueniopsis Spegazzini, An. Soc. Sci Argent. 99: 86 (1925) emend. Ritter
subg. *Maihueniopsis*
subg. *Puna* (Kiesling, Hickenia 1: 289 (1982)) Stuppy

Tribus: *Cylindropuntieae* Doweld

Quiabentia Br. & R., The Cact. 4: 252 (1923).
Pereskiopsis Br. & R., Misc. Coll. 50: 331 (1907).
Grusonia F. Reichenbach (1896) ex Britton & Rose, Cact. 1: 215 (1919)
subg. *Grusonia*
subg. *Corynopuntia* (F. Knuth) Stuppy
subg. *Marenopuntia* (Backeberg) Stuppy
subg. *Micropuntia* (Daston) Stuppy
Cylindropuntia (Engelmann) F. Knuth in Backeberg & Knuth, Kaktus ABC, 117 (1935)

Tribus: *Opuntieae*

Miqueliopuntia Frič 1932 ex Ritter
Tunilla D. Hunt et Iliff, Cact. Syst. Init. 9: 8-12 (2000).
Brasilíopuntia (Schumann) Berger, Entwicklungslinien Kakt., 17 (1926)
Consolea Lemaire, Rev. Hort. 1862: 174 (1862)
Tacinga Britton & Rose, Cact. 1: 39 (1919).
Opuntia Miller, Gard. Dict. Abridg. ed. 4. 1754.
Nopalea Salm-Dyck, Cact. Hort. Dyck 1849: 63, 233 (1850)

Jak je vidět hned na prvý pohled, ani autoři posledního rozdělení neznali nové rozdělení čeledi *Cactaceae* i s citacemi podle Reveala a užívají ještě staré označení podčeledi *Opuntioideae* Schumann.

Pokračování příště
Lumír Král

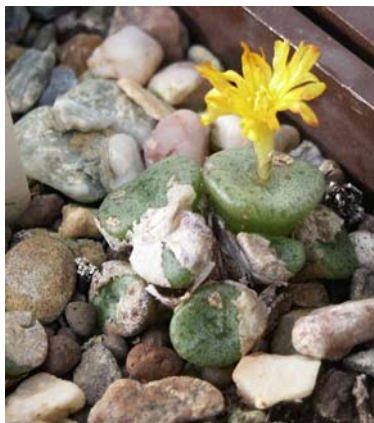
Nové popisy konofyt

***Conophytum brunneum* S. A. Hammer**

Bylo pojmenováno podle kávově hnědé epidermis. Těla mají kulovitý tvar, jsou lesklá, hnědá s úzkou štěrbinou, která nemá výrazné okraje. Štěrbina je zřetelná v období vytlačování plodů. *C. brunneum* se vyskytuje na několika kopcích v severní oblasti Knersvlakte v oblastech s červenými pískovci v suťových pánvích. Doprovodnou vegetací jsou *Lachenalia patula* a *C. minutum*. Tato miniatura byla objevena Etwinem Aslanderem v r. 1999. Rostliny jsou řazeny do sekce *Minuscula*. Rostliny tvoří shluky těl do průměru 3 cm. Slupka starých listů je papírovitá, hnědá, netečkovaná. Jednotlivá těla jsou křehká, cylindrická, jsou maximálně 12 mm dlouhá a 5 mm široká, na vrcholku polokulovitá, perfektně srostlá, nekýlnatá. Štěrbina je drobná, často menší než 1 mm jemně obrvená. Epidermis je zrzavě hnědá, velmi vzácně zelená, netečkovaná, lesklá a úplně hladká. Květy jsou denní, nevonící, objevují se časně na podzim. Sepály jsou 4, načervenalé, 2 mm dlouhé. Korunní lístky (petály) jsou v 1-2 sériích, max. 10x1 mm, sytě purpurové, směrem k bázi světlejší, bělavé. Nitky jsou bílé, prašníky jsou částečně skryté. Blizna je čtyřlaločná, asi 3 mm dlouhá. Tobolka má čtvercový tvar, je 2 mm v průměru, rovnoměrná, sytě hnědá, lesklá, objevuje se asi 12 měsíců po opylení, semena jsou 0,65 mm dlouhá.

***Conophytum bruynsii* S. A. Hammer**

Bylo pojmenováno po objeviteli – dr. Peteru V. Bruynsovi. Rostliny se vyskytují na několika kopcích na severu Knersvlakte, na některých místech jsou poměrně hojné, rostou zejména v oblastech červených pískovců ve společnosti např. *Tylecodon suffultus*. Bruyns objevil tyto rostliny v roce 1995. Rostliny rostou i v kultuře poměrně snadno, ale potřebují poměrně častější zálivku a to i v zimě. Rostliny dnes řadíme do sekce *Minuscula*. Rostliny vytvářejí nesourodé shluky těl. Slupka je papírovitá, tečkovaná. Těla rostlin jsou křehká, až 25 mm dlouhá, nepravidelného tvaru, velikosti, obecně cylindrická, zúžená směrem k vrcholu, listy jsou dobře srostlé, vrchol rostliny je jemně lemován červenou a někdy je jemně zbrázděný. Štěrbina je krátká, pokožka je matně žlutozelená (nikdy načervenalá nebo nahnědlá), netečkovaná nebo jemně tečkovaná. Květy jsou denní, nevonící, objevují se uprostřed zimy nebo pozdě v zimě v pomalém sledu. Petály jsou natěsnané ve 2-3 řadách, zbarvení je nejčastěji žluté, slonovinové. Prašníky jsou skryté, blizna je čtyřlaločná. Tobolka je hnědá, objevuje se asi 16 měsíců po opylení. Semena jsou až 0,60 mm velká, červenohnědá, na vrcholu tmavší, velmi jemně hrbokatá.



Conophytum irmae pod Riekloof

***Conophytum subterraneum* T. Smale & T. Jacobs**

Bylo pojmenováno podle stylu růstu, kdy je tělo z větší části pod zemí. *C. subterraneum* bylo objeveno Tomem Jacobsem v dubnu 2000 na jeho první cestě do Afriky. Rostliny rostou jednotlivě a to z větší části pod zemí. Slupka je křehká, odtrhává se podobně jako u *C. burgeri*, je špinavě bílá, bez taninových skvrn. Těla jsou křehká, hruškovitého tvaru, dole širší, epidermis je matně žlutozelená, nečervenající, dole matná, nahoře průhledná, štěrbina rozděluje vrchol, ale není široká. Květy jsou časně podzimní, otevírají se cca v 16,30 a zavírají se soumrakem, vůně nebyla zaznamenána, ale pravděpodobně voní. Sepálů je 5-6, jsou 2 mm dlouhé, tupé, petálů je 23-30, jsou jasně karmínově růžové někdy s nitkovitými staminodii. Tyčinek je asi 25, některé jsou delší a viditelné, čnělka je tenká, 3 mm dlouhá, zakončená 5-6 laločnatou bliznou, která je 6-7 mm dlouhá. Tobolka je pevná, 3-4x2-3 mm velká, kulatá při pohledu shora, semen je asi 20 v pouzdře, semen jsou asi 0,5x0,35x0,3 mm velká, světle žlutohnědá, u hila tmavší.

Literatura: Hammer S.: New Views of the Genus *Conophytum*, EAE 2002.

Roman Štarha (starha@tiscali.cz)

Z naší činnosti

Poslední schůzka v roce, tzv. „Mikulášská“, dne 2.12. přilákala větší počet členů i hostů. Stalo se už tradicí, že naši pěstitelé věnují do tomboly své přebytky. Stalo se tomu i letos. Na plný stůl balíčků s překvapením se těšili nedočkaví přátelé. Bohužel se oproti jiným rokům letos prodalo poměrně málo losů. Asi už nikdo nemá ve sklenicích místo. Všichni nedočkavci si však museli na výhry počkat až po přednášce, kterou přednesl Ing. Grym. Zavedl nás svými obrázky znovu do Mexika, kde už byl po několikáté, tentokrát se více zaměřil na Mexické kultury a promítnul nám různé památky. Asi 60 km od hlavního města Mexika jsou snad nejznámější vykopávky - aztécké pyramidy Slunce a Měsíce, známé pod jménem Tehuacán. Dále jsme se podívali na další památky více na jih na kultury Olméků a Mixtéků, např. v Monte Alban nebo do Mitly. V závěru přednášky jsme mohli vidět i různé nádherné kostely. Rostlin jsme tentokrát moc neviděli i když přechody mezi jednotlivými památkami vyplnily právě snímky s kaktusy apod. Zahlédli jsme např. Údolí starců s cephalocereusy, velké ferokaktusy, agave, yuky či bursery. Děkujeme našemu přednášejícímu za krásnou přednášku. Teprve po přednášce jsme se vrhli na losování. Jelikož bylo hodně balíčků a málo prodaných losů, rozhodli jsme se na jeden tažený los dávat dva balíčky tímto krokem se tombola i trochu urychlila a všichni si určitě přišli na své. Děkujeme všem pěstitelům, kteří věnovali do tomboly své výpěstky a přispěli tak malou částkou do naší skromné pokladny.

Naši jubilanti

Dnešním oslavencem je pan **Lubomír Křístek**, který dne 13.1. oslaví 55 let svého života. Členem našeho Klubu je již několik desítek let, na schůzky dochází téměř pravidelně i když v poslední době méně častěji. Kaktusy pěstuje ve skleníku, kde se nachází spoustu zajímavých duhů, přebytky nabízí při různých příležitostech. Přejeme našemu jubilantu do dalších let hodně zdraví, štěstí spokojenosti a potěšení nad pichlavou krásou exotických rostlin.

Sbírky za humny

Když jezdíváme na zájezdy po republice, navštívíme nejednu pěknou sbírku. Známe však sbírky ze svého blízkého okolí, takříkajíc za humny ? To je otázka, která mě už dlouhou dobu vrtá hlavou. Často se mi stává, že se zajdu podívat do sbírky nějakého našeho člena a jsem velmi mile překvapen. Vždyť v nejbližším okolí máme tolik pěkných sbírek, které stojí za shlédnutí. Některé z nich bych chtěl nyní v několika pokračování představit. Začal bych novým předsedou frýdeckého Klubu - Ing. Chvastkem a postupně se podíváme do dalších sbírek na Ostravsku.

Ing. Chvastek Jaromír

29.1.1954

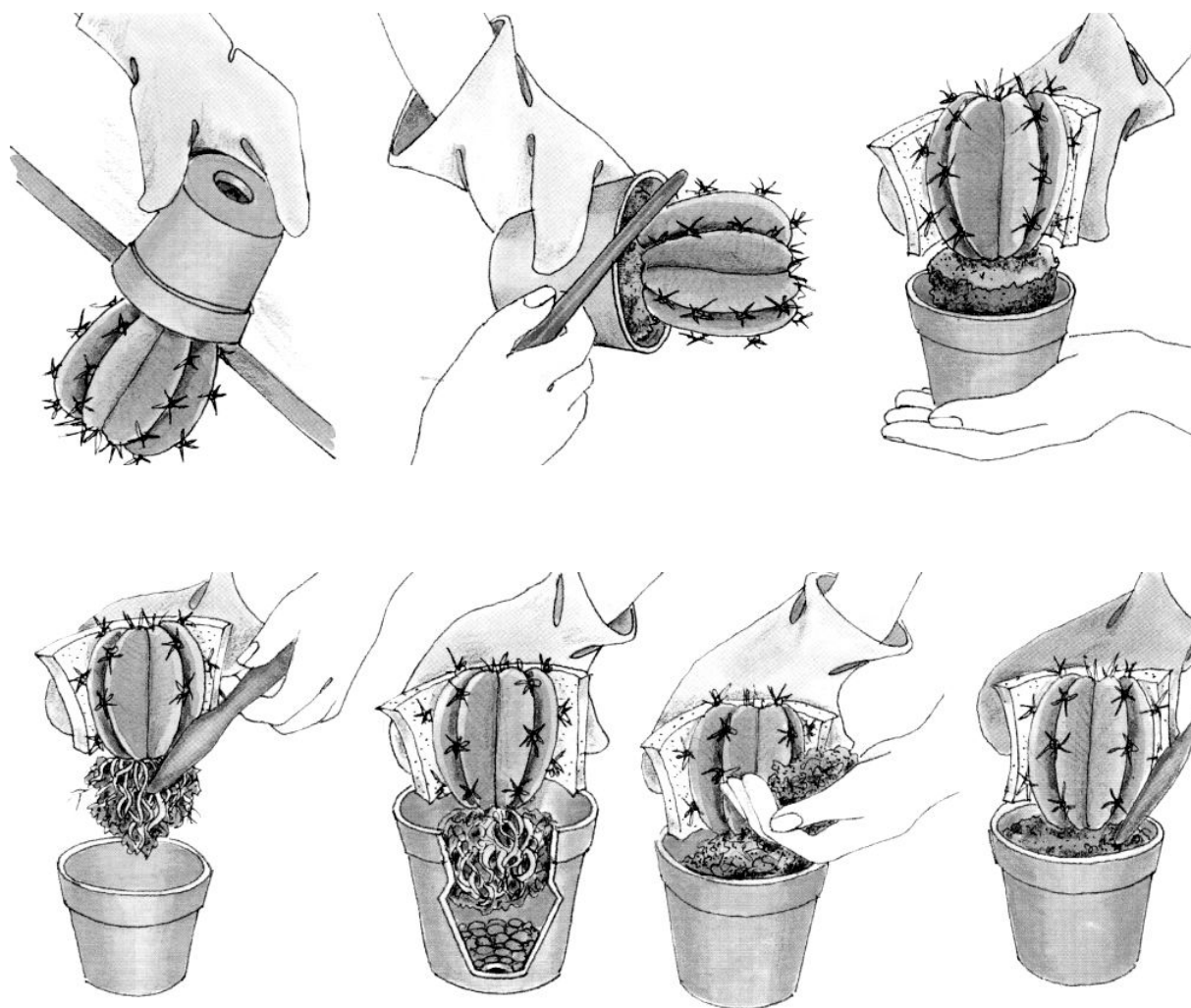
Kaktusy pěstuje už od mládí. Svoji sbírku má ve skleníku v Bašce u Frýdku - Místku. Řadu let byl členem ostravského kroužku, kde pracoval i ve výboru jako vydavatel a redaktor Ostníku (1982 - 1984), současně vykonával i funkci předsedy Kroužku kaktusářů v Ostravě. První článek v Ostníku napsal už v roce 1978, postupně vycházeli další články, rovněž překládá z angličtiny, nejznámější články z Ostníku: Na pomoc přírodě, o několika rodech (echinomastus, efsc, disco ap.). Publikuje další četné články v různých kaktusářských časopisech, navštívil několikrát naleziště kaktusů v Mexiku. Několik let pracoval ve výboru Společnosti. Nyní je již několik let členem ve Frýdku - Místku, loni na podzim byl zvolen jako jeho předseda. Od samých pěstitelských počátků se věnuje rodu *Thelocactus* a dalším raritkám z Mexika. Pěstuje spoustu hybridních epifyl s nádhernými květy, zajímají ho notokaktusy, drobné sukulenty, ale druhou největší jeho láskou jsou tilandsie. Najdete je rozvěšené po celé zahradě. Ze svých úspěšných výsevů se najde i několik přebytků pro případné zájemce. Schůzku nutno domluvit předem.



Ing. Chvastek před svým skleníkem

Kalendář kaktusáře – leden, únor

Kaktusy držíme stále po suchu, ty nerostou, jsou ve vegetačním klidu. Leden, ale především únor je měsíc, kdy se nejvíce objevují na rostlinách nežádoucí škůdci (vlnatka apod.). Proto po vánočním lenošení zkontrolujeme všechny rostliny, zda některé neuhnily nebo nebyly napadeny nějakými škůdci. Případné škůdce včas zneškodníme vhodným postřikem. Kdo si nestihl dát do pořádku pracovní náradí na podzim, je nejvyšší čas právě nyní vše napravit. Kdo chce rostliny přesadit do nového substrátu, má nejvyšší čas zkrátit a ošetřit kořeny. Tyto očistíme, odstraníme nemocné a zkrátíme asi na polovinu. Pak rostliny přeneseme na několik dní do tepla, aby kořeny řádně zaschly a znovu přeneseme do chladna. Sazení se doporučuje až po nasazení čekacích kořínků, čímž předejdeme případným ztrátám. Výsevy dnes můžeme provádět pod zářivkami po celý rok. Kdo nevysévá pod zářivky, může nyní vysévat. Nedostatek světla sice semenáčky trochu protáhne, alespoň se lépe pikýrují. Pak již při přibývajícím délce dne, vše doženou. S prodlužujícím se dnem v únoru, již nasazují některé kaktusy poupata, což láká k malé zálivce. Z dlouholeté praxe však víme, že v únoru bývají vždy největší ztráty jen proto, že se kaktusy mírně zalévaly. Proto i nadále po suchu. Pomalu se chystáme na jarní práce.



přesazování kaktusů

Informace

--- Zájemci o FUNDAZOL, necht' se spojí s př. Potykou. Chemické přípravky na ochranu rostlin nejsou dnes levnou položkou. Koupí-li se však ve velkém balení, je zde sleva, kterou by mohli všichni naši pěstitelé využít. Př. Potyka by koupil pětikilové balení, z kterého by případným zájemcům odvážil potřebné množství. Využijte této výhodné nabídky.

--- Internetové stránky Společnosti - SČS PKS: <http://www.cs-kaktusy.cz/>
--- Internetové noviny Cact. cz: <http://www.cact.cz/noviny/>
--- Internetové stránky našeho Klubu: <http://www.gardening.cz/ostnik>
--- Informace týkající se činnosti Klubu kaktusářů v Ostravě i příspěvky do Ostníku zasílejte na adresu předsedy: lumir.kral@iol.cz

--- **Příspěvky na rok 2003.** Náklady na časopis Kaktusy i Ostník zůstávají stejné jako loni, rovněž i členské příspěvky na rok 2003 zůstává stejný jako loni. Členský příspěvek směrem nahoru není limitován a každý může v rámci svých možností tuto částku navýšit. Případným dárcům předem děkujeme.

Takže příspěvky na rok 2003 jsou následující:

- časopis Kaktusy	230,-Kč
- Ostník	80,-Kč
- členský příspěvek	50,-Kč
celkem	360,-Kč

--- Schůzky pěstitelů kaktusů a jiných sukulentů s promítáním diapozitivů a přednáškou se konají každé první pondělí v měsíci (mimo letních prázdnin) od 17.hodin na ubytovně ČD v sadu B.Němcové. Přijďte mezi nás.

Adresy autorů:

Král Lumír, K. Šmidkeho 1816, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 596 956 944, mobil: 723 274 571.
MUDr. Plesník Vladimír, Nezvalovo nám. 846, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 596 910 790.
RNDr. Štarha Roman, Ph. D., Ostrava, mobil: 603 243 749, e-mail: starha@tiscali.cz

OBSAH – LEDEN 2003

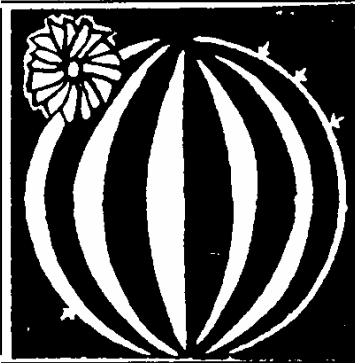
Z literatury	2
Drobničky	4
Zeměpis od A do Z – 22. (Panama)	5
Dotazy a odpovědi z intern. konference	6
Podčeleď <i>Opuntioideae</i> Burnett 1835	8
Nové popisy konofyt	12
Z naší činnosti	13
Naši jubilanti	13
Sbírky za humny	14
Kalendář kaktusáře – leden, únor	15
Informace	16

OSTNÍK

Vydavatel: Klub kaktusářů v Ostravě, leden 2003

Šéfredaktor: Lumír Král K.Šmidkeho 1816, 708 00 Ostrava – Poruba, tel: 596956944, 723 274 571.

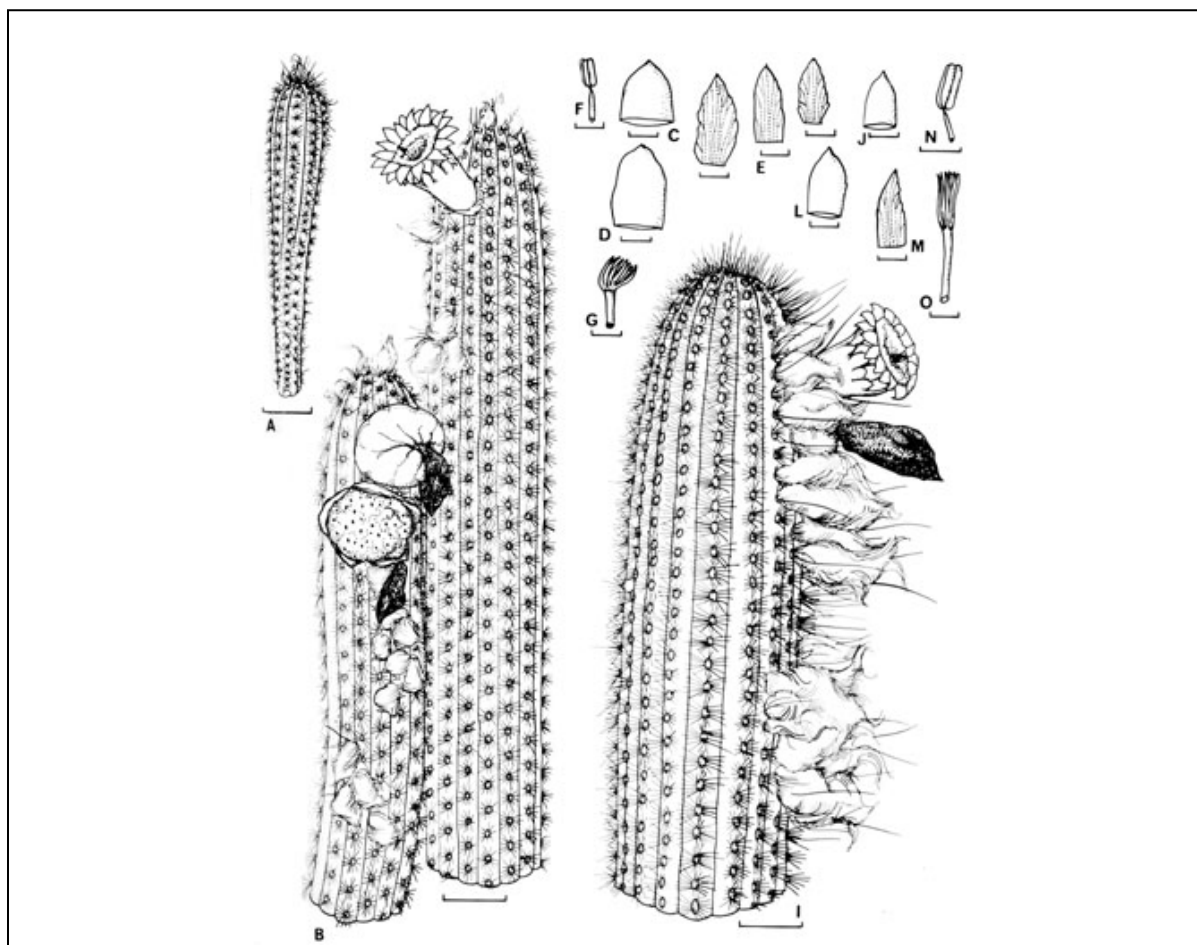
Objednávky a distribuce: Ing. Skoumal Vladimír, M.Bayera 6039, 708 00 O.-Poruba, tel: 596951955.



Ostník

Časopis Klubu kaktusářů v Ostravě

Číslo 317.
Ročník 32.
Únor 2003



***Pilosocereus aurisetus* (Werderm.) F. Buxb. 1968**

Z literatury

Kakteen und andere Sukkuleten č. 10 / 2000

Rathbunia sonorensis není běžně pěstovaným cereusem, ač jeho kultivace je prý snadná. Roste v mexické poušti Sonora v podobě keře, majícího výhony 2-3 metrů dlouhé, zčásti poléhavé. Z nich vzhůru rostou výhony, na nichž se vyvíjejí květy s nápadně úzkou a dlouhou trubkou červené barvy (2 barevné snímky).

Pelecypora aselliformis endemicky roste ve střední a jižní části mexického státu San Luis Potosí. Rozlišují se dvě málo odlišné skupiny, obě však rostou ve velmi podobném prostředí. Daří se jim na mírných svazích ve 1400 – 2150 m nadmořské výšce, kde rostou mezi řídkou trávou, na mělkých vápenitých půdách s bohatou příměsí organické hmoty. Některé lokality byly silně poškozeny ilegálním sběrem a budováním cest, jinde jsou naleziště zatím téměř nedotčené. Hrubý odhad zde rostoucích pelecypor činí několik milionů rostlin. Autoři, kteří v terénu zkoumali jejich výskyt, doporučili, aby tato rostlina byla přeřazena do druhé přílohy CITES a klasifikována jako „málo ohrožená“ (5 barevných snímků).

R. Schmied popisuje své čerstvé zkušenosti s nově postaveným „studeným“ skleníkem, který pomocí polystyrénu, fólie a dřevěného obležení stěn na zimu zateplil. Pro jistotu přidal i dva teploměry a jejich automatický spínač při teplotě pod 5°C. Nedořešeným problémem je větrání skleníku ve slunných dnech zimy, kdy jsou větrací okna za folií a nedají se otevřít. I když text nepřináší nic světoborného pět připojených snímků kvetoucích rostlin ze sbírky musí čtenáře víc než uspokojit (***Ruschia stenophylla*, *Neopteris multicolor*, *Oroya gibbosa*, *Austrocactus patagonicus*, *Echinomastus mariposensis***).

Pěstitelům jsou tentokrát doporučovány tyto rostliny: ***Obregonia denegrii*** (naleziště tohoto oblíbeného kaktusu jsou téměř vyplněna. Naštěstí je ve sbírkách dost květoschopných kusů a výsev i roubování semenáčků zajišťuje jeho uchování i pro mladší kaktusáře), ***Lithops pseudotruncatella*** (typický „živý kámen“ z jižní Afriky a Namibie. Nápadné květy se u nás po letní vegetaci objevují na podzim. Dobře roste v minerálním substrátu s minimálním přihnojováním. V zimě vyžaduje absolutní sucho a teplotu 8-10°C. Množí se výsevem). ***Lepismium monacanthum*** (dříve ***Acanthorhopsalis***, pochází z Argentiny, kde roste jako epifyt v korunách stromů. U nás se pěstuje v mírně humózním substrátu, přes léto zavěšené v mírně stinném místě zahrádky, bez ochrany proti dešti. I v zimě je třeba substrát udržovat mírně vlhký a teploty nemají být pod 12-15°C. Snadno se množí zakořeňovanými výhony).

Ve druhém dílu Dějin kaktusaření v NDR je popisována bohatá činnost a velký počet členů v době před sjednocením obou německých států. Připomínají se vynikající pěstitelé (R. Matthes, M. Haude, G. Viedt), jejich sbírky a zásluhy. Po změně režimu došlo k obdobným změnám jako v ČR: pokles zájmu o kaktusaření, značný úbytek členů, omezení činnosti a navíc kaktusáři ze Západu (DKG) nejevili zájem o bližší spolupráci s Východem. Úbytek členů je vysvětlován tak, že za komunistů byla tvrdě sledována tzv. veřejná angažovanost. Mnozí, aby se vyhnuli politicky načichlé práci v odborech, v různých kurzech a kroužcích lidové tvořivosti, raději se organizovali mezi kaktusáři. Zůstalo jen „tvrdé jádro“ pěstitelů, kteří postupně dosahují uznání v celém státě.

Mammillaria grahamii je značně rozšířena v různých částech Mexika. Starší a dosud často užívaný název je ***M. microcarpa***, který byl odvozen od jejich malých, kulatých plodů. Pěstitelé ji řadí mezi háčkovité mamilárie. Má kulaté, později válcovité

vytáhlé tělo o výšce 4-15 cm při průměru 4-7 cm. Husté otrnění sestává z 8-30 krajních, jehlovitých trnů sklovitě bílých, až nažloutlých, s hnědou špičkou. Většinou je přítomen 1, ale mohou být až 4 střední trny o délce až 1,7 cm, dolní je nejsilnější, hnědý s černým háčkem. Zářivě karmínové květy rostou ve věnečku kolem temene, jsou poměrně velké (cca 3 cm dlouhé, o průměru cca 4 cm). V Evropě vyžaduje výsluní, husté otrnění ji chrání před spálením sluncem. V době vegetace potřebuje dostatečnou závlivku, ale zimovat suše při 6-8°C (barevný snímek kvetoucí rostliny).

Tělo *Notocactus tabularis* dosahuje až 10 cm výšky a průměru, na nalezištích je až po temeno zanořeno do půdy. Typický plochý tvar závisí na dostatku světla, jinak se vytahuje. Květy trychtýřovitého tvaru jsou citronově žluté, vnější strana plátků mívá někdy červenější odstín. Rostlina je samosprašná, k bohaté násadě semen stačí opylení blizny vlastním pylem. Nesnáší výsluní, naopak lépe roste a kvete na přistíněném místě. Poupata nasazuje brzo z jara, proto je výhodné zimování na světle, při teplotě kolem 6°C (barevný snímek).

Hybrida echinopsisu „Hakujo“ může kvést podobně jako echinopsis v podobě zcela vyvinutého, ale o poznání menšího bílého, nevonícího květu (barevný snímek).

W. Rischer popisuje zážitky s cesty po Sierra Madre Occidental, kde navštěvoval hlavně naleziště echinocereusů. Jejich největší počet a variabilita byla v Barranca del Cobre (Měděný kaňon). Rostly zde velké polštáře *Echinocereus scheeri*, *E. salm-dyckianus*, *E. polyacanthus* a řada jiných rostlin. Nepouští se do detailních popisů nalezených variet a forem echinocereusů, přednost dal jejich krásným a instruktivním snímkům z nalezišť (13 snímků). Upozorňuje na dva charakteristické znaky: *E. scheeri* roste v menších skupinách a část jeho výhonů roste poléhavě. Květy jsou po převážnou část dne uzavřeny. *E. salm-dyckianus* tvoří velké polštáře vzpřímených výhonů s květy rozevřenými po celý den.

Nový popis se týká *Aloe ankaranensis* Rauh & Mangelsdorff, rostoucí na Madagaskaru. Liší se od *Aloe zombitsiensis* většími růžicemi šedě až tmavě zelených masitých listů, s řídkými zoubky na okrajích a bílými, čárkovitými skvrnkami na horní ploše listů. Květy (inflorescence) jsou trubkovité, až 8 cm dlouhé, červenohnědé barvy (7 barevných snímků).

Ke vzácně pěstovaným sukulentům patří také *Kalanchoe pumila*. Pěstitelé ji zařazují mezi „trpasličí druhy“, protože tělo dosahuje výšky jen 10-20 cm. Listy klínovitého tvaru jsou při šířce až 15mm asi 20 mm dlouhé, na povrchu bělavě pomoučeny. Dotykem či závlivkou tento povlak zmizí. Poměrně velké květy mají růžovofialovou barvu se žlutozeleným jícnem. Osvědčila se tvrdá kultura s dostatkem slunce a slabou závlivkou, kdy se rostlina nevytahuje a bohatěji kvete. Dobře se množí vrcholovými odřezky (2 barevné snímky).

MUDr. Vladimír Plesník

Konofyta kvetoucí v noci – opomíjené miniatury ve sbírkách

Conophytum comptonii N. E. Br. Toto krátkověké konofytum bylo pojmenováno na počest Harolda Comptona (1886-1979). Compton objevil zmiňovaný druh ve Vanrhynspasu („Nieuwoudtville“), odkud byly popsány i další rostliny nesoucí

Comptonovo jméno – *Anacampseros comptonii* a *Crassula namaquensis* subsp. *comptonii*. Rostliny se vyskytují v mnoha koloniích v oblasti plata Nieuwoudtville. Rostou v mělkých písčných platech, pokud v nich mohou získat alespoň trochu vláhy. *C. comptonii* je v oblasti Matsikamma sympatrické s *C. minusculum* a v okolí Nieuwoudtville s *C. swanepoelianum*. Obecně se vymyká okruhu nočních konofyt i když v oblasti farmy Sewefontein roste společně s *C. obcordellum*. *C. comptonii* roste na písčných oblastech, zatímco *C. obcordellum* spíše v místech skal. Mezi těmito dvěma extrémy se vyskytuje množství hybridů, které vypadají podobně jako *C. obcordellum* var. *ceresianum*. Další zajímavou populací je populace v Papkuilsfontein jižně od Nieuwoudtville, kde lokální formy *C. comptonii* mají „gigantické rozměry“, jednotlivá těla až 18 mm v průměru.

Rostliny jsou miniaturní, odnožující, vytvářejí shluky těl až do průměru 2 cm v průměru, internodia jsou neznatelná, kořeny jsou boční. Slupka je tmavě hnědá, tečkovaná, přetrvávající. Jednotlivá těla jsou zpravidla do 5 mm v průměru, mírně obkonická, uťatá nebo mírně vypouklá na vrcholku, nepatrně kýlnatá. Štěrbina je krátká, bělavá od množství brv. Epidermis je hladká, matná nebo lesklá, šedavě hnědo-červená až kovově zelená. Květy jsou podzimní, noční, sladce voní, někdy jsou květy samosprašné. Kališní trubka je 1,5-2,0 mm dlouhá, blanitá, kališních lístků je 4-5, jsou 2 mm dlouhé, okvětních lístků je 22-30 v 1-2 řadách, jsou 2-4 mm dlouhé a < mm široké, uťaté, žlutavě růžové až oranžové nebo nahnědlé. Tyčinek je asi 20, nepřesahují petály, čnělka je drobná, blizna je 4-5 laločná, 0,5-1 mm veliká. Tobolka je 2x2 mm velká, široce obvejčitá, šedohnědá. Semen je v pouzdru málo, jsou 0,5 mm dlouhá, řídce puchýřkatá.



Conophytum ficiforme



Conophytum joubertii

***Conophytum ficiforme* (Haw.) N. E. Br.** jsou často robustní rostliny, vysoce odnožující, vytváří kompaktní koberce těl. Slupka je žlutavá až bílá, vrásčitá, scvrklá, hustě tečkovaná taninovými skvrnami. Těla jsou do 30 mm velká, cylindrická, na vrcholu vypouklé, často se dvěma rozdílnými laloky. Štěrbina je často mírně stlačená, vždy obrvená. Epidermis je hladká nebo mírně obrvená, v zimě lesklá, modravě zelená nebo šedavá až žlutozelená, často zčervenává růžovými nebo purpurovými tečkami a linkami, které vykreslují štěrbinu a přecházejí i přes laloky. Květy jsou podzimní, otevírají se v podvečer, voní. Kališní trubka je až 7 mm dlouhá, nazelenalá a je se 4-6 sukulentními zelenými sepály, které jsou až 5 mm dlouhé. Korunní trubka je až 15 mm dlouhá, bílá, matně žlutá, růžová. tyčinek je až 80, přesahují okraje květu, čnělka je velmi krátká, zelenavá, blizna je 4-6 laločnatá, laloky

jsou až 3 mm dlouhé. Tobolka je robustní, bílá nebo nahnědlá, semena jsou 0,65 velká, hustě puchýřkatá.

Haworth získal tento druh od Salm-Dycka, který mu jej poslal v roce 1819 jako *Mesembryanthemum ficiforme*. Zdroj, který dodal rostliny Salm-Dyckovi byli patrně sběratelé Masson a Thunberg. Roku 1860 byly sbírány rostliny z dalších kolonií a to tchánem N. E. Browna – Thomasem Cooperem. Některé rostliny z těchto sběrů jsou stále rozšiřovány mezi pěstiteli a to pod jmény *Mesembryanthemum odoratum* a *Mesembryanthemum pallidum*. Od Cooperových dob byly rostliny z okruhu *C. ficiforme* v oblasti Worcesteru sbírány mnohokrát.

***Conophytum joubertii* Lavis** bylo pojmenováno po A. J. Joubertovi (1901-1995), učiteli biologie, který studoval flóru v Little Karoo. Charakteristický vzhled této zelené miniaturní je nedostatek charakteristického vzhledu. Je spíše snadné říci, čemu *C. joubertii* nepodobá. *C. joubertii* není podobné *C. piluliforme* (květy jsou příliš malé), *C. truncatum* (těla jsou příliš malé), *C. ficiforme* (velmi málo voní), *C. minimum* (nezřetelné skvrny). Tento druh se vyskytuje v okolí Vanwyksdorp společně s *Gibbaeum dispar*. Joubert objevil konofytum roku 1934 a byl udiven jeho dlouhověkostí. Rostliny tvoří malé shluky těl, většinou do 3 cm. Slupka starých listů je matně žlutohnědá, tečkovaná, křehká a papírovitá ale přetrvávající jako kolár kolem nového těla. Těla rostlin jsou 5-9x2-5x2-4 mm, protáhle, více nebo méně vypouklé, někdy mírně bilobní a kýlnaté. Štěrbina je často zapuštěná, je až 2 mm velká, obrvená, ohraničená zeleným oknem. Epidermis je hladká, často lesklá, mdle zelená, vykreslená malými, mírně vystouplými idioblasty nebo stočenými linkami. Květy jsou podzimní, otevírají se v noci, sladce voní. Kališní trubka je často vystrčená, průhledná, až 3 mm dlouhá, se 4 tečkovanými kališními lístky 2-3 mm dlouhými. Korunní trubka je až 4 mm dlouhá, bílá, petály jsou v 1-2 řadách, jsou 2-4 mm dlouhé, 0,3-0,5 mm široké, béžově bílé až mdle žluté (nikdy červené nebo růžové), prášníky jsou řídké, až 3 mm dlouhé, prášníky jsou mdle žluté. Čnělka je až 3 mm dlouhá, bílá, blizna je 4 laločná, 1 mm dlouhá. Tobolka je 2x2 mm velká, matně žlutohnědá. Semena jsou 0,80 mm velká, vráscitá, řídce hrbolkatá.

Literatura: Hammer, S.: New Views of the Genus *Conophytum*, EAE 2002.

Roman Štarha (starha@tiscali.cz)

Zeměpis od A do Z – část 23.

Paraguay (PY)

Paraguayská republika, španělsky República del Paraguay, v jazyce guaraní Tetá Paraguay – vnitrozemský stát ve střední části Jižní Ameriky; 406 752 km², 5,4 mil. obyvatel (1995), hustota zalidnění 13 obyvatel/km², hlavní město Asunción (502 400 obyvatel, aglomerace 610 500, 1992); úřední jazyky španělština a guaraní, měnová jednotka 1 guaraní (PYG). Administrativní členění: 17 departementů a území hlavního města. – Většinu povrchu tvoří nížiny podél řek Paraguay a pohraniční Paraná. Na východě zasahují výběžky Brazílské vysočiny (do 600 m n. m.), na

severu rovinaté Gran Chaco s ojedinělými stolovými horami (Cerro León, 1 000 m n. m.). Tropické podnebí; průměrné teploty v lednu 27 – 29°C, v červenci 17 – 19°C. Nejvíce srážek na východě (až 2 000 mm ročně). Převládá vegetace savan, na východě též tropické pralesy, na severu suchá step až polopoušť. – Obyvatelstvo tvoří mesticové (91%), Indiáni (3%) a běloši. Náboženství římskokatolické (93%), menšiny protestantů a tradičních náboženství. Přirozený přírůstek obyvatel 2,7% ročně (1991). Střední délka života mužů 65 let, žen 69 let (1991). Negramotnost 8% (1995). Urbanizace 51% (1992). – Rozvojový zemědělský stát zaměřený na chov dobytka a těžbu dřeva; vývoz energie. Hrubý národní produkt 1 500 USD/obyv. (1993). Z ekonomicky aktivních obyvatel pracuje 44% v zemědělství, 19% v průmyslu (1992). Obdělává se 6% území, 55% plochy zaujímají pastviny a louky, 32% území zalesněno. V zemědělství dominuje pastevní chov skotu (8 mil. kusů, 1993), dále chov prasat a koní. Pěstuje se cukrová třtina (2,8 mil. t), kasava, kukuřice, pšenice, yerba maté, sója, bavlník, citrusy. Těžba dřeva (8,5 mil. m³, 1993), zejména kebračo. – Významný hydroenergetický potenciál (přehrady Itaipú, Yacyretá), vývoz elektrické energie. Průmysl potravinářský, textilní, dřevozpracující, kožedělný. Dopravní síť řídká, bez železnice; významná je doprava říční (přístavy Asunción, Encarnación). – V předkolumbovské době osídlena indiány kmene Guaraní. V roce 1508 příchod Španělů. 1604 vytvořena jezuitská provincie Paraguay, 1649 jezuitský stát; 1767 jezuité vyhnáni. 14.5.1811 vyhlášena nezávislá republika. 1817 – 70 diktatura rodiny Rodríguez-López. 1864 – 70 neúspěšná válka s Brazílií, Uruguayí a Argentinou. 1900 – 54 proběhlo 30 státních převratů. 1932 – 35 válka o Gran Chaco s Bolívií; Paraguay získala dvě třetiny sporného území. V roce 1954 převrat generála A. Stroessnera, nastolení diktatury. V únoru 1989 Stroessnerova diktatura svržena; přechod k demokratickému systému. – Paraguay je republika v čele s prezidentem, voleným na 5 let. Zákonodárným orgánem je dvoukomorový Národní kongres; tvoří jej Poslanecká sněmovna (80 členů, funkční období 5 let) a Senát (45 členů, funkční období 5 let). Poslední parlamentní volby se konaly 9. 5. 1993.

Výskyt kaktusů v Paraguayi:

Browningia

caineana

Cereus

euchlorus

haageanus e

hildmannianus

lamprospermus e

lanosus e

lauterbachii e

pachyrrhizus e

phatnospermus

rhodoleucanthus e

saxicola e

spgazzinii

stenogonus

Cleistocactus

anguinus e

Gymnocalycium

anisitsii

eurypleurum e

fleischerianum e

friedrichii

joossensianum

marsoneri

megalothelon

mihanovichii

monvillei

paediophilum e

paraguayense e

pflanzii

Harrisia

guelichii

hahniana e

martinii

pomanensis

baumannii
 croceiflorus e
 grossei e
 paraguariensis e

Discocactus

hartmannii (*)

Echinopsis

adolfofriedrichii e
 derenbergii e
 forbesii e
 meyeri e
 paraguayensis e
 rhodotricha
 valida e
 werdermannii e

Epiphyllum

phyllanthus

Frailea

cataphracta
 friedrichii e
 gracillima
 grahliana
 ignacionensis e
 knippeliana e
 moseriana e
 pumila
 schilinzkyana

tortuosa

Lepismium

aculeatum
 cruciforme
 lumbricoides
 warmingianum

Opuntia

assumptionis e
 aurantiaca
 brasiliensis
 brunnescens e
 cardiosperma e
 delaetiana
 elata e
 grosseana e
 mieckleyi e
 monacantha
 neoargentina e
 paraguayensis
 parmentieri e
 quimilo
 retrorsa e
 salagria
 salmiana
 stenarthra e

Parodia

nigrispina e
 ottonis
 paraguayensis e
 schumanniana



Pereskia
aculeata
nemorosa
sacharosa

Pilosocereus
juaruensis

Platyopuntia
cognata
limitata

Quiabentia
verticillata

Rhipsalis
baccifera
cereuscula
floccosa

Selenicereus
rothii
setaceus

Stetsonia
coryne

Lumír Král

Podčeleď *Opuntioideae* Burnett 1835. – II.

Jak už bylo řečeno vyskytují se opuncie od Kanady až po Ohňovou zemi, od hladiny moře až do nadmořské výšky 4700 m v peruánských Andách. Největší počet druhů se nachází samozřejmě v Mexiku, tzv. ráji kaktusů, ale najdeme je prakticky ve všech oblastech spolu s výskytem všech kaktusů.



O zimovzdorných opuncích USA a Kanady jsem psal už v Ostníku č. 250 roku 1996 v překladu od Wenigera „Cacti of the Southwest“. Udělat si pořádek v opuncích, zvláště pak v mexických druzích bude asi nesnadné, neboť každý kaktusář má na kaktusy, především však na opuncie jiný náhled. To co jeden autor považuje za dobrý druh, jiný autor může považovat jen jako synonymum. V následujícím seznamu jsou dobré druhy označeny tučně, zatím co synonyma normálně a za rovnítkem kam je druh dnes řazen.

Opuncie vyskytující se v Mexiku:

Opuntia

- arborescens* Engelm. in Wisliz. = *Cylindropuntia imbricata* (Haw.) F.M. Knuth
arenaria Engelm. = *Opuntia polyacantha* Hawaorth var. *arenaria* (Engelm.)
Parfitt
brachyarthra Engelm. & Bigel. = *Opuntia fragilis* Nutt.
camanchica Engelm. & Bigel. [Benson 1982; Denham 1996; M&H; W&S]
Opuntia chihuahuensis Rose
Opuntia phaeacantha Engelm. var. *camanchica* (Engelm. & Bigel.) L.
Benson
chihuahuensis Rose = *Opuntia camanchica* Engelm. & Bigel.
chlorotica Engelm. & Bigel. [M&H; W&S]
clavata Engelm. = *Grusonia clavata* (Engelm.) H. Robinson
cyclodes (Engelm. & Bigel.) Rose = *Opuntia phaeacantha* Engelm. var. *major*
Engelm.
cymochila Engelm. & Bigel. [Ferguson 1987; W&S]
Opuntia mackensenii Rose
cymochila Engelm. var. *montana* Engelm. & Bigel. = *Opuntia pottsii* Salm-
Dyck
davisii Engelm. & Bigel. = *Cylindropuntia davisii* (Engelm. & Big.) F.M. Knuth
dillei Griffiths = *Opuntia engelmannii* Salm-Dyck ex Engelm.
discata Griffiths = *Opuntia engelmannii* Salm-Dyck ex Engelm.
dulcis Engelm. = *Opuntia phaeacantha* Engelm. var. *phaeacantha*
emoryi Engelm. = *Grusonia emoryi* (Engelm.) Pinkava
engelmannii Salm-Dyck ex Engelm. var. ***engelmannii*** [M&H; W&S]
Opuntia discata Griffiths
Opuntia dillei Griffiths
Opuntia microcarpa Engelm. ex B.D. Jackson
Opuntia phaeacantha Engelm. var. *discata* (Griffiths) Benson
Opuntia tardospina Griffiths
engelmannii Salm-Dyck ex Engelm. var. ***lindheimeri*** (Engelm.) Parfitt &
Pinkava : Reported by Benson (1982), M&H, and W&S, but known in
NM only as a rare escape fide D. Ferguson [pers. comm. 1997]
Opuntia lindheimeri Engelm.
erinacea Engelm. & Bigel. var. *erinacea* [= *Opuntia polyacantha* Haw. var.
erinacea (Engelm. & Bigel.) Parfitt] : Reported by Benson (1982) and
M&H, but not known to occur in NM [Ferguson, pers. comm. 1997]
erinacea Engelm. & Bigel. var. *hystricina* (Engelm. & Bigel.) L. Benson =
Opuntia polyacantha Haw. var. *hystricina* (Engelm. & Bigel.) Parfitt
erinacea Engelm. & Bigel. var. *utahensis* (Engelm.) L. Benson : Reported by
Benson (1982) and M&H, but not known to occur in NM [Ferguson,
pers. comm. 1997; Parfitt, pers. comm. 1999]
Opuntia sphaerocarpa Engelm. & Bigel. var. *utahensis* Engelm.
ficus-indica (L.) Miller : Reported by Benson (1982), but not known to occur
outside of cultivation in NM [Ferguson, pers. comm. 1997; Parfitt, pers.
comm. 1999]
filipendula Engelm. = *Opuntia macrorhiza* Engelm. var. *pottsii* (Salm-Dyck) L.
Benson

fragilis Nutt. var. *brachyarthra* (Engelm. & Bigel.) Coult. = *Opuntia fragilis* Nutt.
fragilis Nutt. [Benson 1982; M&H; W&S]
Opuntia brachyarthra Engelm. & Bigel.
Opuntia fragilis Nutt. var. *brachyarthra* (Engelm. & Bigel.) Coult.
fulgida Engelm. var. *mamillata* (Schott) Coulter = *Cylindropuntia fulgida*
(Engelm.) F.M. Knuth
grahamii Engelm. = *Grusonia grahamii* (Engelm.) H. Robinson
gilvescens Griffiths = of hybrid origin involving various phases of *Opuntia*
phaeacantha Engelm., q.v. [Benson 1982]
gregoriana Griffiths = *Opuntia phaeacantha* Engelm. var. *major* Engelm.
hystricina Engelm. & Bigel. = *Opuntia polyacantha* Haw. var. *hystricina*
(Engelm. & Bigel.) Parfitt
imbricata (Haw.) DC. = *Cylindropuntia imbricata* (Haw.) F.M. Knuth
kleiniae DC. = *Cylindropuntia kleiniae* (DC.) F.M. Knuth
kunzei Rose : Not occurring in NM; plants referred to this by M&H and W&S
belong to *Grusonia emoryi* (Engelm.) Pinkava [Parfitt, pers. comm.
1999]
leptocaulis DC. = *Cylindropuntia leptocaulis* (DC.) F.M. Knuth
lindheimeri Engelm. = *Opuntia englemannii* Salm-Dyck ex Engelm. var.
lindheimeri (Engelm.) Parfitt & Pinkava
mackensenii Rose = *Opuntia cymochila* Engelm.
macrocentra Engelm. var. ***macrocentra*** [M&H; W&S]
Opuntia violacea Engelm.
Opuntia violacea Engelm. var. *castetteri* L. Benson
Opuntia violacea Engelm. var. *macrocentra* (Engelm.) L. Benson
macrorhiza Engelm. var. ***macrorhiza*** [M&H; W&S]
Opuntia plumbea Rose
Opuntia stenochila Engelm.
Opuntia tortispina Engelm. & Bigel.
macrorhiza Engelm. var. *pottsii* (Salm-Dyck) L. Benson = *Opuntia pottsii* Salm-
Dyck
microcarpa Engelm. ex B.D. Jackson = *Opuntia englemannii* Salm-Dyck ex
Engelm.
phaeacantha Engelm. var. *camanchica* (Engelm. & Bigel.) L. Benson =
Opuntia camanchica Engelm. & Bigel.
phaeacantha Engelm. var. *discata* Engelm. = *Opuntia englemannii* Salm-Dyck
ex Engelm.
phaeacantha Engelm. var. ***major*** Engelm. [M&H; W&S]
Opuntia cyclodes (Engelm. & Bigel.) Rose
Opuntia gregoriana Griffiths
Opuntia toumeyii Rose
phaeacantha Engelm. var. ***phaeacantha*** [M&H; W&S]
Opuntia dulcis Engelm.
Opuntia gilvescens Griffiths
Opuntia zuniensis Griffiths
phaeacantha Engelm. var. *wootonii* (Griffiths) L. Benson = *Opuntia wootonii*
Griffiths
plumbea Rose = *Opuntia macrorhiza* Engelm. var. *macrorhiza*
polyacantha Haw. var. ***arenaria*** (Engelm.) Parfitt [M&H; W&S]
Opuntia arenaria Engelm.

polyacantha Haw. var. *erinacea* (Engelm. & Bigel.) Parfitt : Reported by Benson (1982) and M&H, but not known to occur in NM [Ferguson, pers. comm. 1997]
Opuntia erinacea Engelm. & Bigel.

polyacantha Haw. var. ***hystericina*** (Engelm. & Bigel.) Parfitt [M&H; W&S]
Opuntia erinacea Engelm. & Bigel. var. *hystericina* (Engelm. & Bigel.) L. Benson
Opuntia hystericina Engelm. & Bigel.

polyacantha Haw. var. ***juniperina*** (Engelm.) L. Benson [M&H; W&S]
Opuntia sphaerocarpa Engelm. & Bigel.

polyacantha Haw. var. ***polyacantha*** [M&H; W&S]

polyacantha Haw. var. ***schweriniana*** (K. Schum.) Backeberg [Benson 1989; M&H; W&S]

polyacantha Haw. var. *rufispina* (Engelm. & Bigel.) L. Benson : Reported by Benson (1982) and M&H, but not known to occur in NM [Ferguson, pers. comm. 1997]

polyacantha Haw. var. ***trichophora*** (Engelm. & Bigel.) Coult.
Opuntia trichophora Britt. & Rose

pottsii Salm-Dyck [M&H; W&S]
Opuntia filipendula Engelm.
Opuntia macrorhiza Engelm. var. *pottsii* (Salm-Dyck) L. Benson
Opuntia tenuispina Engelm.

santa-rita (Griffiths & Hare) Rose [M&H; W&S]
Opuntia violacea Engelm. var. *santa-rita* (Griffiths & Hare) L. Benson

schottii Engelm. var. *grahamii* (Engelm.) L. Benson = *Grusonia grahamii* (Engelm.) H. Robinson

sphaerocarpa Engelm. & Bigel. [=*Opuntia polyacantha* Haw. var. *juniperina* (Engelm.) L. Benson] : Not known from NM [Parfitt, pers. comm. 1999]

spinosior (Engelm.) Toumey = *Cylindropuntia spinosior* (Engelm.) F.M. Knuth

stanlyi Engelm. ex B.D. Jackson = *Grusonia emoryi* (Engelm.) Pinkava

stenochila Engelm. = *Opuntia macrorhiza* Engelm. var. *macrorhiza*

tardospina Griffiths = *Opuntia engelmannii* Salm-Dyck ex Engelm. var. *engelmannii*

tenuispina Engelm. = *Opuntia macrorhiza* Engelm. var. *pottsii* (Salm-Dyck) L. Benson

tortispina Engelm. & Bigel. = *Opuntia macrorhiza* Engelm. var. *macrorhiza*

toumeyi Rose = *Opuntia phaeacantha* Engelm. var. *major* Engelm.

trichophora Britt. & Rose = *Opuntia polyacantha* Haw. var. *trichophora* (Engelm. & Bigel.) Coult.

tunicata (Lehm.) Link & Otto var. *davisii* (Engelm. & Big.) L. Benson = *Cylindropuntia davisii* (Engelm. & Big.) F.M. Knuth

valida Griffiths [Sivinski & Lightfoot 1994]

violacea Engelm. = *Opuntia macrocentra* Engelm.

violacea Engelm. var. *castetteri* L. Benson = *Opuntia macrocentra* Engelm.

violacea Engelm. var. *macrocentra* (Engelm.) L. Benson = *Opuntia macrocentra* Engelm.

violacea Engelm. = *Opuntia macrocentra* Engelm.

violacea Engelm. var. *santa-rita* (Griffiths & Hare) L. Benson = *Opuntia santa-rita* (Griffiths & Hare) Rose

viridiflora Britt. & Rose = *Cylindropuntia viridiflora* (Britt. & Rose) F.M. Knuth

whipplei Engelm. & Bigel. var. *viridiflora* (Britton & Rose) L. Benson =
Cylindropuntia viridiflora (Britt. & Rose) F.M. Knuth
whipplei Engelm. & Bigel. var. *whipplei* = Cylindropuntia whipplei (Engelm. &
Bigel.) F.M. Knuth
wootonii Griffiths [M&H; W&S]
Opuntia phaeacantha Engelm. var. *wootonii* (Griffiths) L. Benson
zuniensis Griffiths = *Opuntia phaeacantha* Engelm. var. *phaeacantha*

Grusonia

clavata (Engelm.) H. Robinson [M&H; W&S]
Cylindropuntia clavata (Engelm.) F.M. Knuth
Opuntia clavata Engelm.
emoryi (Engelm.) Pinkava [M&H; W&S]
Opuntia emoryi Engelm.
Opuntia stanlyi Engelm. ex B.D. Jackson
grahamii (Engelm.) H. Robinson [M&H; W&S]
Opuntia grahamii Engelm.
Opuntia schottii Engelm. var. *grahamii* (Engelm.) L. Benson

Cylindropuntia

clavata (Engelm.) F.M. Knuth = *Grusonia clavata* (Engelm.) H. Robinson
davisii (Engelm. & Big.) F.M. Knuth [M&H; W&S]
Opuntia davisii Engelm. & Bigel.
fulgida (Engelm.) F.M. Knuth var. *mamillata* (Schott) Backeberg : Reported
by M&H, but its occurrence in NM questioned by Parfitt (pers. comm.
1999) and restricted to Sonoran Desert by Anderson (2001); awaits
verification.
Opuntia fulgida Engelm. var. *mamillata* (Schott) J.M. Coulter
imbricata (Haw.) F.M. Knuth [M&H; W&S]
Opuntia arborescens Engelm. in Wisliz.
Opuntia imbricata (Haw.) DC.
kleiniae (DC.) F.M. Knuth [M&H; W&S]
Opuntia kleiniae DC.
leptocaulis (DC.) F.M. Knuth [M&H; W&S]
Opuntia leptocaulis DC.
spinosior (Engelm.) F.M. Knuth [M&H; W&S]
Opuntia spinosior (Engelm.) Toumey
viridiflora (Britt. & Rose) F.M. Knuth [Benson 1982]
Opuntia viridiflora Britt. & Rose
Opuntia whipplei Engelm. & Bigel. var. *viridiflora* (Britton & Rose) L.
Benson
whipplei (Engelm. & Bigel.) [M&H; W&S]
Opuntia whipplei Engelm. & Bigel.

Opuncie rostoucí v Jižní Americe mají zvláštní postavení a lze je podle oblastí rozdělit do několika skupin. Spousta kaktusářů jezdí do Argentiny, opuncie z této oblasti vyžadují zvláštní pozornost a budeme se jim věnovat později. Další skupiny mohou být např. z Karibských ostrovů, And či Galapág. Velkou skupinou jsou opuncie vyskytující se v Brazílii, které dobře zpracovali např. Braun & Esteves.

Opuncie vyskytující se v Brazílii:

Opuntia

- arechavaletae* Spegazzini
- dillenii* (Ker-Gawler) Haworth
 - var. *reitzii* Scheinvar
- estevesii* P. J. Braun
- inamoena* K. Schumann
 - var. *inamoena*
 - f. *inamoena*
 - f. *spinigera* (F. Ritter) P. J. Braun & Esteves
- monacantha* Haworth
 - ssp. *monacantha*
 - ssp. *brunneogemmia* (F. Ritter) P. J. Braun & Esteves
- palmadora* Britton & Rose
 - ssp. *palmadora*
 - ssp. *catungicola* (Werdermann) P. J. Braun & Esteves
- saxatilis* (F. Ritter) P. J. Braun & Esteves
 - ssp. *saxatilis*
 - ssp. *minutispina* P. J. Braun & Esteves
 - ssp. *occibahiensis* P. J. Braun & Esteves
 - ssp. *pomosa* P. J. Braun & Esteves
- viridirubra* (F. Ritter) P. J. Braun & Esteves
 - ssp. *viridirubra*
 - ssp. *rubrogemmia* (F. Ritter) P. J. Braun & Esteves
- vulgaris* Miller
- wernerii* Eggl

Lumír Král

Sbírky za humny

Lukašík Emil

26.12.1920

Na seriál s názvem „Sbírky za humny“ mě kromě jiného i přivedl pan Emil Lukašík a tak dnešní zastavení bude právě do jeho sbírky. Pana Lukašíka známe jako specialistu na gymna, která jsou jeho celoživotní chloubou. Ve své sbírce měl a má však i nějaké jiné druhy kaktusů. Jako redaktor sportovních novin často cestoval po republice. Byl funkcionářem ve výboru fotbalového svazu a jeho příspěvky vycházely v různých novinách. Kaktusům se začal věnovat až v šedesátých letech, nejprve v předokenních skleničkách v porubském paneláku. Při svých cestách navštívil mnoho sbírek po celé republice a jeho sbírka se rychle rozrůstala. Později koupil domek v Petřvaldě, kde si postavil skleník. Zde se značně rozrostla jeho sbírka gymnokalycií, ale i mamilárií. Na jedné straně skleníku gymn, na druhé mamilárie, v další části směs zajímavých rodů. Po úmrtí jeho manželky domek v Petřvaldě prodal a přestěhoval se k dceři do Muglimova. Zde se svým zetěm Jiřím Hovězákem

(rovněž nadšeným kaktusářem) pěstovali kaktusy nejprve v pařeništích a pak si postavili nový skleník z polykarbonátu a značně rozšířili sbírku gymnokalycií. Tato sbírka byla však v roce 1997 při záplavách hodně zničena a spousta kytek potopu nepřežilo. Voda zatopila zahradu i dům do výše asi 3 metrů. Taková rána životu moc dobrého nepřidá, přesto se pustili znovu do budování nové sbírky s o to větším elánem. O rok později 1998 však jeho zeť Jiří Hovězák umírá po těžké nemoci. Postupně se znovu sbírka gymen renovuje a dnes je jedna z nejlepších sbírek gymnokalycií na Ostravsku. Své poznatky pan Lukašík konzultuje s předními gymnofily z celého světa jak korespondencí, tak při osobních setkáních na různých kaktusářských akcích. Žádaná se stala jeho „Synonymie“, ale i další články o gymnech v Ostníku. Ve svém pokročilém věku je stále aktivní a jeho vitalitu a neutuchající elán mu mohou závidět i mladší přátelé, kteří za nim přicházejí pro cenné informace a poznatky.



Skleník Emila Lukašíka dnes



Pan Lukašík ve skleníku se svými gymny



Diskuse s panem Tillem z Rakouska



Posezení na zahradě

Naši jubilanti

Dne 10.2. oslaví 70 let náš dlouholetý člen pan **Jan Spál**. Můžeme se s ním setkat pravidelně na každé naší schůzce. Na archivních fotografiích jej můžeme vidět ve sbírkách už v letech šedesátých. Bohužel při povodních roku 1997 byla jeho sbírka zatopená, ale kytky znovu zkulturnil a věnuje se jim plně dále. Přejeme našemu jubilantovi, aby mu pěstování kaktusů i nadále dělalo radost a potěšení.

Z naší činnosti

Na první schůzku v letošním roce dne 6.1.2003 se mezi nás přijel podívat dobrý přítel pan Jaroslav Procházka z Brna, bohužel bez přednášky. Program tentokrát zajistil člen z naší sousední organizace FM, specialista na sukulentní kaudexy, pan Ivo Žídek. V úvodu představil prodejní skleníky u Speckse, se spoustou velkých importních kaudexních sukulentů, které navštívil už třikrát. Prakticky všechno, co se zde nacházelo bylo k prodeji, samozřejmě za patřičné ceny, tehdy ještě v markách. V další části přednášky jsme se podívali do Botanické zahrady v Plzni, která je jedna z nejlépe udělanou na sukulentní rostliny v republice. Kytky zde dodával např. Dr. Slávek Vlk, který často jezdí do Afriky. V poslední části přednášky nám pan Žídek ukázal rostliny ze své sbírky s patřičným komentářem a pěstitelskými problémy jednotlivých druhů. Viděli jsme např. hodně kvetoucích pachypodií, adenií, vzácných euforbií atd. Na závěr bylo slosováno několik pěkných rostlin, které do tomboly věnoval náš přednášející, za což mu velice děkujeme.

Informace

--- Po domluvě s frýdeckým Klubem, s kterým pravidelně jezdíme na zájezdy koncem května, jsme tentokrát změnil termín zájezdu na konec září. Významnou a největší kaktusářskou akcí u nás je „**Zavírání sezóny**“ v **Chrudimi**. Proto bychom chtěli umožnit všem našim členům, podívat se na tuto už proslulou akci, kde se sjíždí stovky známých kaktusářů z celé Evropy. Již v pátek večer probíhají jednání výboru Společnosti, přátelské posezení v restauraci apod. V sobotu je hlavní program: dopoledne velká burza rostlin a všeho co se týče kaktusů, odpoledne několik přednášek a večer country bál. V neděli návštěva okolních sbírek. Po celou dobu akce jsou otevřeny prodejní skleníky u Pavlíčků, kde můžete dostat i občerstvení. Proto jsme se rozhodli jednou zájezd na tuto akci. Na zájezdu bychom ovšem navštívili po cestě i další známé sbírky českých kaktusářů. **Termín zájezdu** je tedy **26. - 28. 9. 2003**. V pátek po cestě tam a v neděli cestou zpět bychom navštívili sbírky pěstitelů. V sobotu by mohli všichni navštívit akce v Chrudimi. Cena zájezdu je z kalkulovaná (doprava a dva noclehy) na asi 700-800.-Kč, podle nabídky cen noclehů. Zájemci necht' se hlásit u předsedy. Zálohu min. 300.-Kč je nutno zaplatit do června.

--- 8. ročník výstavy „**Květy na Černé Louce**“ by měl proběhnout ve dnech **10.-13.4. 2003**. Byli jsme osloveni organizátory, abychom jako Klub kaktusářů v Ostravě při této akci představili svoji kolekci kaktusů a jiných sukulentů, popřípadě prodávali své přebytky. Jelikož jsme už dlouho žádnou výstavu kaktusů nedělali, rozhodli jsme se po dohodě s firmou UNIPOL a dalšími, podpořit organizátory a kolekci kaktusů představit. Termín v půli dubna je pro kaktusáře velmi nevhodný, přesto jsme se k tomuto kroku rozhodli v rámci propagace kaktusářství na Ostravsku. Výstavní plochu s poradenskou služkou bychom měli zdarma, avšak prodejní plochy by byly placeny. S tím by měl každý prodávající už nyní počítat, že si prodejní místo zaplatí sám. Pro tuto akci by měli naši členové značné slevy než běžný prodávající. Prosíme zájemce o pomoc při organizování této výstavy, abychom do budoucna znovu pozdvihli úroveň a propagaci Ostravského kaktusářství.

--- Na minulém výročním jednání společnosti ČSPKS určilo ocenění **ZLATÝ ALBERTO** pro tento rok, MUDr. Václava Dvořáka z Písku. Ocenění bude předáno jako každý rok na „Zavírání sezóny“ v Chrudimi. Návrhy na ocenění Zlatý Alberto 2004, který bude projednáván na zavírání sezóny v r. 2003 můžete zasílat už nyní. Pro tuto chvíli jsou evidovány návrhy kandidátů z minulých let (abecedně): Běťák Ivan – Praha, Gratias Jan – Roudnice, Odehnal Josef – Brno, Plesník Vladimír – Ostrava, Říha Jan – Lysá n.L., Staník Roman – Bratislava. Na výroční schůzi bychom měli zvážit vliv jednotlivých kandidátů na úroveň kaktusářství u nás a stručně zdůvodnit kandidaturu našeho kandidáta. Doporučoval bych podpořit kandidaturu **našeho dlouholetého předsedy MUDr. Plesníka**, kterého všichni dobře známe a víme co pro naše kaktusářství nejen na Ostravsku udělal.

Své návrhy, prosím posílejte na adresu presidenta Společnosti českých a slovenských pěstitelů kaktusů a sukulentů: – Ing. Josef Odehnal, Glocova 22, 620 00 Brno, nebo na adresu: Ing. Ivan Běťák, Pod lesem 27, 143 00 Praha 4, Komořany. Pokud budete využívat mailové pošty, pak prosím návrh pošlete na adresy: pavlicek@chrudim.cz; betak@mbox.vol.cz; josef.odehnal@tiscali.cz

--- Poslední víkend v červnu (tentokrát **27.-29.6.2003**) patří už tradičně setkání kaktusářů ve Frýdlantu pod názvem **Kaktusy v Pobeskydí**. Letos se sejdeme už po desáté. I tentokrát bychom chtěli připravit kvalitní program, a ještě něco navíc, neboť jubilejní 10. ročník si to zaslouží. Přípravy s vedením nového výboru frýdeckého Klubu už zdárně probíhají a předpokládám, že se zapojí do příprav i naši členové. Rádi uvítáme nové návrhy na zkvalitnění našeho setkání, vždyť si ho děláme sami pro sebe. Po loňském velmi úspěšném ročníku zveme opět všechny do Frýdlantu.

--- Schůzky pěstitelů kaktusů a jiných sukulentů s promítáním diapozitivů a přednáškou se konají každé první pondělí v měsíci (mimo letních prázdnin) od 17.hodin na ubytovně ČD v sadu B.Němcové. Přijďte mezi nás.

--- Internetové stránky našeho Klubu: <http://www.gardening.cz/ostnik>

--- Informace týkající se činnosti Klubu kaktusářů v Ostravě i příspěvky do Ostníku zasílejte na adresu předsedy: lumir.kral@iol.cz

Adresy autorů:

Král Lumír, K. Šmidkeho 1816, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 596 956 944, mobil: 723 274 571.

MUDr. Plesník Vladimír, Nezvalovo nám. 846, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 596 910 790.

RNDr. Štarha Roman, Ph. D., Ostrava, mobil: 603 243 749.

OBSAH – ÚNOR 2003

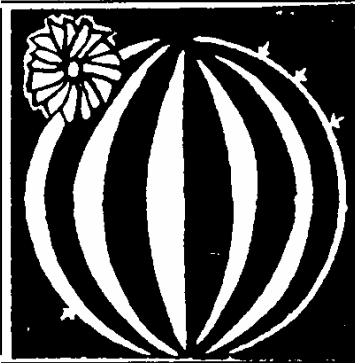
Z literatury	18
Konofyta kvetoucí v noci	
– opomíjené miniatury ve sbírkách	19
Zeměpis od A do Z – 20. (Mexiko 2.)	21
Podčeleď <i>Opuntioideae</i> Burnett 1835 II.	24
Sbírky za humny (Lukašík Emil)	29
Naši jubilanti	30
Z naší činnosti	31
Informace	31

OSTNÍK

Vydavatel: Klub kaktusářů v Ostravě, únor 2003

Šéfredaktor: Lumír Král K.Šmidkeho 1816, 708 00 Ostrava – Poruba, tel: 596956944, 723 274 571.

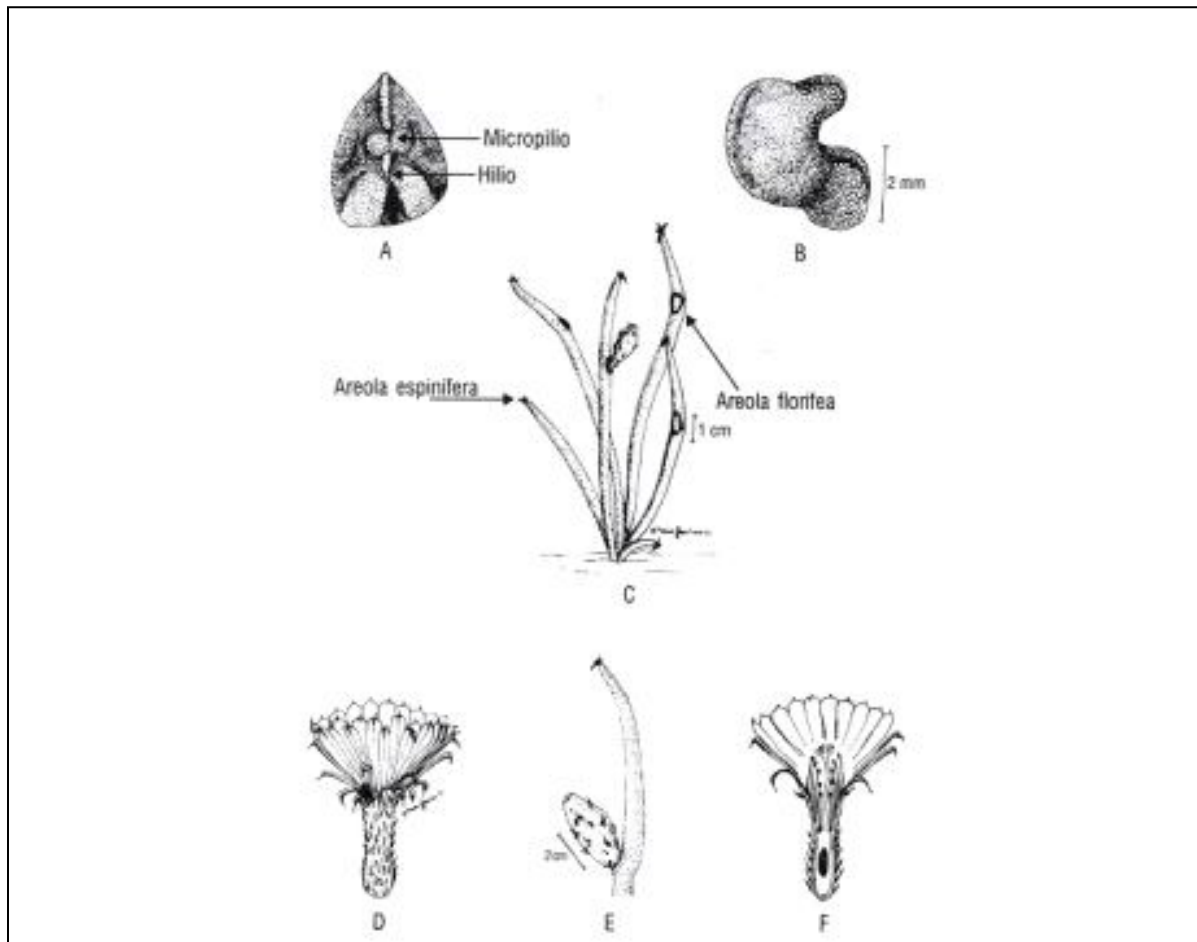
Objednávky a distribuce: Ing. Skoumal Vladimír, M.Bayera 6039, 708 00 O.-Poruba, tel: 596951955.



Ostník

Časopis Klubu kaktusářů v Ostravě

Číslo 318.
Ročník 32.
Březen 2003



Digitostigma caput-medusae Velazco et Nevárez sp. nov. 2002

Z literatury

Kakteen und andere Sukkulente č. 11 / 2000

Titulní obrázek listopadového čísla dokládá zvláštní krásu čilenců. Mohutné trny na válcovitém těle, s temenem pokrytým osmi květy, majícími sytě žluté okvětní plátky zakončené červenohnědou špičkou. Tato paráda patří *Islaya krainziana*, dříve řazené mezi *Neoporteria* nebo *Eriosyce*. Květy navíc krásně voní, což se ale z obrázku nepozná.

K raritám starých sbírek patřila „Negerhand“ (černošská ruka), čím větší a podivnějších tvarů, tím více ceněná. Autoři článku se vypravili na argentinská naleziště této *Austrocylindropuntia clavarioides*, dnes řazené do samostatného rodu *Puna*. Nenalezli žádnou rostlinu, která by měla tvar krystalu, nebo ruky, jak je známe v našich sbírkách. Naopak, většina rostlin sestávala ze 2-5 hlaviček, malých kulovitých odnoží. To platilo i pro zřejmě staré rostliny, u nichž pravidelně nalézali staré, seschlé odnože. Odlišný tvar v Evropě pěstovaných exemplářů je nepochybně způsoben roubováním a snad i nedostatkem světla. Ze semen velmi pomalu vyrůstají rostliny kuželovitého (= *clavarioides*) těla. Starší kusy mají mohutnou řepu, mnohonásobně větší než je nadzemní část rostliny. Relativně velké květy, větší než je průměr těla, mají okvětní plátky v jícnu květu sytě žluté, v horní třetině barva zvolně přechází dohněda. Odřezané odnože si vytvoří silný řepovitý kořen. Bezproblémově rostou v propustnějším substrátu, nesnáší delší zamokření kořene. Roční přírůstky jsou však podstatně menší než u roubovaných rostlin (5 snímků).

Také další tři články se zabývají nevšedními rostlinami: i kaktusy velmi vzácně tvoří tzv. **chiméry**. Staří Řekové takto nazývali nestvůry, mající tělo složené z těl různých zvířat (např. tělo kozy mělo hlavu lva a ocas hada). Roubované rostliny mohou si velmi vzácně (asi 1 případ na milion roubovanců) navzájem vyměnit některé tkáně v důsledku mutace, poruchy dělení buněk, nebo roubování. Autor popisuje chiméru *Gymnocalycium friedrichii* fa. *rubra*, vzniklou po naroubování na podložkový *Hylocereus* (undatus ?). Rostlina byla zakoupena na trhu v Šanghaji. Odnože *hylocereusu* mají zejména v areolách tenké červené pásy, z areol *hylocereusu* vyrůstají čistě červené hlavičky *gymnokalycia*. Největší překvapení ale vzniklo při velké násadě pro gymnna typických květů jak na roubu, tak na podložce (2 snímky chiméry a násady poupat).

Pozoruhodný je také popis nové bromeliovitě rostliny z Minas Gerais v Brazílii. Po svém nálezci dostala jméno *Orthophytum eddie-estevesii*. Podle snímků bych na prvý pohled myslel na aloe, mladší a napité rostliny však růžice mají silně sukulentních listů s nevelkými stříbřitými zoubky na okrajích. V době sucha listy sesychají a jejich podoba aloím je ještě nápadnější. Mimořádně velké a hezké květy vyrůstají ze středu růžice. Mají zářivě oranžové sepály, nad které ještě přesahují dlouhé zelenožluté petály. Nový objev je znalci považován za nejkrásnější známou bromélii (2 snímky).

Mammillaria gracilis patří ke kaktusům pro začátečníky. Následkem odlamování početných odnoží množí se tak, že někteří ji považují za plevel ve sbírce. Najdou se klony s čistě bílými trny, nebo s trny majícími hnědou špičku, s odlišnou délkou a silou trnů, s krémovými až sytě žlutými květy. Autorův snímek zachycuje velice hezkou formu této mamilárie, nabízenou pod názvem „Schneeballform“ (sněhová koule). Vyznačuje se mimořádně velkým počtem (až 80) trnů, vyrůstajících z každé areoly v podobě bílé kuličky. Takový vzhled mají však jen rostliny

dlouhodobě rostoucí ve stejném, chudém substrátu a na výsluní. Podobnou formu nabízí některé firmy pod názvy „Arizona snow cap“, nebo „Buenavista“,

Následuje popis nového druhu aloe z Madagaskaru - ***Aloe capmanambatoensis***. Nejpoutavější se mi zdá jazykolomný název, vzhledem se jen málo liší od známějších *Aloe fragilis*, nebo *A. guillaumettii*. Je možné, že je to hybrida mezi posledně jmenovanými druhy. (9 barevných snímků).

Echinocereus scopulorum (= rostoucí na skalách) má štíhlé, neodnožující tělo, o výšce až 40 cm. Barva trnů má široké rozpětí od bílé až po hnědé s černou špičkou. Trychtýřovitý květ je růžový s bělavým jícnem a typickou, smaragdově zelenou bliznou. Pochází z pobřežních oblastí Sonory s nadmořskou výškou kolem 100 m. Pěstovat při vyšší teplotě, nesnáší mráz. Pravokořená kultura vyžaduje propustný substrát s vyšším obsahem živin a dostatkem vláhy. Starší rostliny bývají příliš dlouhé a nehezké. Jejich hlavy se proto roubují na pasakány, na nichž vyrostou bohatě kvetoucí skupiny hlav (barevný snímek).

Sedum hernandezii (=podle objevitele) tvoří velké skupiny až o 60 hlavičkách. Vidlicovitě postavené listy mají oválný nebo opakvečičitý tvar, žlutozelenou až zelenou pokožku, pokrytou popraskanou bělavou blanou. Poměrně velké sytě žluté květy s dlouhými prašnickovými nitkami tvoří nepravý okolík. Daří se při celoročním pěstování pod sklem ve skleníku v písčito-minerálním substrátu a při nevelké zálivce. Množení lehce se odlamujícími hlavičkami. Pro nápadný tvar stalo se toto nedávno objevené sedum velmi oblíbeným. Cestopisný článek se zabývá kaktusy a agávami, které rostou na ostrovech Malé Antilly. Období sucha zde trvá od ledna do května, největší deště přichází koncem léta. Teplota ve dne dosahuje 28-35°C, v noci bývá asi o 6 stupňů nižší, ale ani v „zimě“ neklesne pod 20°C. Není divu, že zde rostou hlavně teplomilné rostliny, z kaktusů je to zvláště ***Pilosocereus royerii***, ***Opuntia dillenii*** a ***Melocactus intortus***, dále ***Agave obducta*** a ***A. karatto***. Článek doplňují snímky těchto rostlin, včetně snímků jejich květů (10 snímků).

V seriálu pěstitelům doporučovaných rostlin jsou uvedeny: ***Mammillaria duwei*** (nově objevený, krásný druh, mající kulovité, od spodu odnožující tělo, s vějířem bílých krajních trnů na každé areole a většinou s jedním, medově zlatým středním trnem s háčkem. Potřebuje minerální substrát se žulovou drtí, výsluní, v létě vydatnější zálivku, ale v zimě chladno a naprosté sucho. Množí se výsevy), ***Turbinicactus schmiedickeanus ssp. dickisoniae*** (dříve byl považován za samostatný druh. Většinou roste na vápencovém substrátu, kde tvoří velké trsy drobných těl, bohatě několikrát ročně kvetoucích. Potřebuje minerální substrát a plné výsluní, opatrnou zálivku a v zimě chladno a sucho), ***Espostoa blossfeldiorum*** (dříve *Trianthocereus* je jedním z nejhezčích cereusovitých kaktusů, vhodných i do amatérských sbírek. Z výsevu během několika let vyrostou nejvýše 3 m vysoké, krásně vytrněné rostliny, nejlépe rostou po vysazení přímo na parapet skleníku), ***Echeveria runyonii*** (růžice modrozelených, bíle ožíněných listů, o průměru 8-15 cm, nemající kmínek, vyrůstají ze semen nebo ze zakořeněných odlomených listů. Snášejí plné výsluní, písčité, vodopropustné substrát a v zimě potřebuje chladno a velmi slabou zálivku), ***Rhipsalis floccosa ssp. pulvinigera*** (dříve *Lepismium*, je epifyt z Brazílie, u nás bohatě kvetoucí v zimním období. Potřebuje humosní substrát, v létě přistíněné stanoviště, pravidelnou zálivku a přihnojování. Zimovat při 12-15°C, substrát nesmí zcela vyschnout. Množí se odřezanými články), ***Aloe peglerae*** (z Transvaalu v jižní Africe, roste v podobě koule, skládající se z nahloučených masitých listů. V parném létě modrozelená pokožka se na spodní straně listů zbarví dočervena. Písčité substrát, v létě vydatnější opakovaná zálivka. Zimovat při 8-12°C při velmi slabé zálivce. Z výsevu dorostou za pár let hezké rostliny).

Skleník s voštinovitým plastem byl dvakrát při prudké bouři zcela zničen, zatím co v sousedství stojící zasklený skleník neutrpěl žádnou škodu. Autor varuje před koupí plastů od uvedeného výrobce (Schrott).

K oblíbeným epifytům patří bohatě kvetoucí ***Schlumbergera opuntioides*** a ***Disocactus*** (dříve *Aporocactus*) ***flagelliformis***. Rostliny v závěsných miskách, zasazené do hrubšího substrátu pro orchideje, vyneseme v květnu po třech zmrzlých do koruny stromků, kde rostou ve stínu a zalévány deštěm. Na zimu patří do skleníku s teplotou 5-7°C, výhodné je časté rosení a velmi slabá zálivka. Kvetou koncem prosince a v lednu. Obchod nabízí různé hybridy, které lépe snášejí pěstitelské přehmaty a bohatěji kvetou (snímky).

MUDr. Vladimír Plesník

Vyznáte se v rodu *Turbinicarpus* ?

Přiznám se, že mi to dělá od jisté doby potíže. V době mých kaktusářských začátků, to je na přelomu 70-tých a 80 -tých let, kdy se u nás vycházelo z poznání C. Backeberga, F. Buxbauma a v naší běžně dostupné literatuře na toto téma publikovali především K. Kníže, M. Voldan, A Lux a R. Staník jsem v rozdělení tohoto rodu měl nějaký systém. Jelikož nepařím mezi ty pravé nadšence a taxonomy - fanatiky, tak jsem s dalšími objevy a pokusy o nové kombinace v rodu začínal ztrácet přehled o tom co je co.

Největší překvapení a totální ztrátu přehledu pro mě znamenala monografie „Rod *Turbinicarpus*“, Zachar M., Staník R., Lux A., Dráb I., Bratislava 1996. To je však vývoj a je dobré, že se věci kolem nás vyvíjejí. Nutí nás to stále studovat a přijímat nové věci ať s nimi souhlasíme nebo o nich pochybujeme.

Pro jednodušší pochopení jsem si udělal rozdělení rodu *Turbinicarpus* do tabulek a to podle K. Knížete (Kaktusy 1965, 1966) a podle již zmíněné monografie „Rod *Turbinicarpus*“, Zachar M., Staník R., Lux A., Dráb I., Bratislava 1996.

Rozdělení rodu *Turbinicarpus* podle K. Knížete (Kaktusy 1965, 1966) v abecedním pořadí:

Turbinicarpus	<i>klinkerianus</i>	Back. et Jacob.
	<i>krainzianus</i>	(Frank) Backbg.
	<i>lophophoroides</i>	(Werd.) Buxb.et Backbg.
	<i>macrochele</i>	(Werd.) Buxb.et Backbg.
	<i>polaskii</i>	Backbg.
	<i>pseudomacrochele</i>	(Backbg.) F. Buxb.et Backbg.
	<i>roseiflorus</i>	Backbg.
	<i>schmiedickeanus</i>	(Bod.) Buxb.et Backbg.
	<i>schwarzii</i>	(Schurly) Backbg.

A takto se změnilo a rozšířilo rozdělení rodu *Turbinicarpus* za 30 let. Rozdělení pole monografie „Rod *Turbinicarpus*“, Zachar M., Staník R., Lux A., Dráb I., Bratislava 1996 v abecedním pořadí:

Turbinicarpus

<i>alonsoi</i>		Glass et Arias
<i>bonatzii</i>		Frank
<i>hoferi</i>		Luethy et Lau
<i>jauernigii</i>		Frank
<i>laui</i>		Glass et Foster
<i>lophophoroides</i>		(Werd.) Buxb.et Backbg.
<i>pseudomacroechele</i>	var. <i>pseudomacroechele</i>	(Werd.) Buxb.et Backbg.
	var. <i>krainzianus</i>	(Frank) Glass et Foster
	var. <i>krainzianus</i> f. <i>minimus</i>	
	var. <i>lausseri</i>	Diers et Frank
	var. <i>sphacellatus</i>	Diers et Frank
<i>pseudopectinatus</i>		(Backbg.) Glass et Foster
	f. <i>rubriflorus</i> n. n.	
<i>rioverdensis</i>		Frank (asi var. <i>Tbc.schmied.</i>)
<i>schmiedickeanus</i>	var. <i>schmiedickeanus</i>	(Boed.) Buxb. et Backbg
	var. <i>macrochele</i>	(Werd.) Glass et Foster
	var. <i>macrochele</i> f. <i>červenokvětá</i>	
	var. <i>schwarzii</i>	(Shurly) Glass et Foster
	var. <i>schwarzii</i> f. <i>rubrilorus</i>	
	var. <i>klinkerianus</i>	(Back.Jacob.) Glass et Foster
	var. <i>panarottoi</i> f. <i>červenokvětá</i>	zatím nepopsaná
	var. <i>polaskii</i>	(Backbg.) (n.n.?)
	var. <i>gracilis</i>	(Glass et Foster) Glass et Foster
	var. <i>flaviflorus</i>	(Frank et Lau) Glass et Foster
	var. <i>dickinsoniae</i>	Glass et Foster
<i>swoboda</i>		Diers
<i>valdezianus</i>		(Moeller) Glass et Foster
<i>valdezianus</i>	var. <i>albiflorus</i>	

Jak je patrné z uvedených přehledů mezi nimiž je 30 let, jde vývoj poznávání a objevů mílovými kroky a v posledních několika letech ještě rychleji vpřed. Co se událo v rodu *Turbinicarpus* za dalších šest let od vydání jmenované monografie, znalci vědí a já toto nehodlám komentovat. Jen čas a další podrobnější poznání rodu nám ukáže kolik nových rostlin a kombinací je oprávněných.

Zpracováno na základě:

Turbinicarpany, K. Kníže, Kaktusy 1965, 1966

Turbinicarpus jeden z nejmenších mexických rodů, Fričiana řada, VII-Zpráv č. 45, M. Voldan, 1968

Rod *Turbinicarpus*, Zachar M., Staník R., Lux A., Dráb I., 1996

Ing. Vladimír Skoumal

Konofyta kvetoucí v noci – opomíjené miniatury ve sbírkách - díl 2.

***Conophytum minimum* (Haw.) N. E. Br. (1922)** bylo pojmenováno podle miniaturní velikosti těl. Rostliny hustě odnožují, vytvářejí koberce či shluky těl. Slupka bílá, často tečkovaná hnědými pruhy, přetrvávající. Těla jsou 8-15x7-12x6-9 mm velká, obkonická, uřatá, mírně vypouklá nebo propadlá, eliptická při pohledu ze strany, většinou hladká epidermis může být i jemně hrbolkatá, světle šedozelená až temně zelená („herbatato-viridia“ podle Browna), značená jemnými, červenými, zelenými linkami a tečkami, průhlednými, síťovanými, rozptýlenými, které někdy chybí. Štěrbina je v úrovni listů nebo mírně vpadlá, puchýřkatá. Květy se objevují uprostřed až pozdě na podzim, někdy jsou párové, noční, výrazně voní. Kališní trubka je blanitá, zelenavá, se 4 kališními lístky, které mohou být někdy zakončené červeně. Korunní trubka 5-15 mm dlouhá, úzká, bělavá, petalů je 18-40 ve 2-3 řadách, obvykle jsou úzké, bílé, nevýrazně nažloutlé nebo narůžovělé, tyčinek je 15-35, částečně vyčnívají, prášníky matně žluté. Čnělka krátká a ztloustlá, blizna je 4-5 laločná, ca. 2-3 mm dlouhá. Tobolka 4-5pouzdrá, 2x3 mm, matně hnědá, semena 0,60x0,45x0,35 mm, hustě hrbolkaté, hrbolky malé, nepravidelného tvaru. *C. minimum* je více známo pod svým rozšířeným synonymem *C. pictum*. Důležité je, že žádná populace *C. minimum* není uniformní, sběratelé se vždy snaží vybrat ty nejkrásnější jedince v dané populaci, a nejpěknější jsou patrně formy *C. minimum* „*wittebergense*“ z oblasti Klipfonteinu, které jsou téměř černé v důsledku husté kresby. *C. minimum* roste v Little Karoo, zejména okolo Witberg – Matjiesfontein - Laingsburg, nezasahuje do Ceres Karoo. Rostliny můžeme nalézt na břidlicích nebo pískovcích, mnohem vzácnější jsou na křemenech v oblasti Wittebergu. Někdy se rostliny vyskytují pod keři nebo mezi oblázky. Další významný druh Little Karoo – *C. truncatum* subsp. *viridicatum* – se vyskytuje jen pár kilometrů od lokalit *C. minimum*, a to v oblasti Laingsburg - Matjiesfontein a také v blízkosti Rooinek Pass.

Synonyma: *C. albifissum*, *C. batesii*, *C. brevilineatum*, *M. labyrinthum*, *M. leviculum*, *C. literatum*, *M. minimum*, *C. notatum*, *M. obmetale*, *M. pauxillum*, *M. perpusillum*, *C. petraeum*, *M. pictum*, *C. polulum*, *C. preacintum*, *M. pusillum*, *C. radiatum*, *M. scitulum*, *M. signatum*, *C. vagum*, *C. wittebergense*.



Conophytum minimum



Conophytum wittebergense

Conophytum obcordellum* (Haw.) N. E. Br. (1922) subsp. *obcordellum je hojně odnožující, vytváří husté shluky těl, vzácně rostě jednotlivě. Slupka je papírovitá, bělavá nebo rezavě hnědá, hustě tečkovaná, přetrvávající. Těla rostlin 5-20x5-20x5-20 mm, obkonická až výrazně obsrdčitá, uťatá, konvexní nebo konkávní vrchol, kruhový nebo eliptický tvar, kruhově hexagonální při pohledu shora, okraje ostré nebo zakulacené. Epidermis často velmi odlišná, červená až purpurová, obvykle lesklá, netečkovaná na bocích. Zato na vrcholku, (který je hladký, matný i lesklý, stříbřitě matně zelený až modro zelený, trávově zelený) je množství rozličných červených až hnědých teček, jsou zde černohnědé linky a tečky. Štěrbina je krátká, vzácně částečně vyčnívá nad vrchol, papilózní. Květy jsou podzimní, noční, výrazně voní. Kališní trubka 4-5 mm dlouhá, sepálů 4-5, 3-4 mm dlouhé, úzké, zelené až nahnědlé. Korunní trubka 2-10 mm dlouhá, bělavá, opalizující, petalů 16-50 ve 2-3 řadách, až 12 mm dlouhé, ale často mnohem kratší, obvykle úzké, bílé, nažloutlé nebo růžové, často s tmavšími okraji. Tyčinek 15-40, částečně vyčnívají. Čnělka krátká, blizna 4-6 laločná, až 5 mm dlouhá. Tobolka 4-6 pouzdrá, 2x4 mm, ztlačeně obvejčitá, rezavě hnědá, semena 0,50x0,40x0,30 mm, řídce puchýřkaté.

Literatura: Hammer, S.: New Views of the Genus *Conophytum*, EAE 2002.

Roman Štarha (starha@tiscali.cz)

Zeměpis od A do Z – část 24.

Peru (PE)

Peruánská republika, španělsky República del Perú, kečuánsky Piruw – stát na západě Jižní Ameriky; 1 285 216 km², 23,5 mil. obyvatel (1995), hustota zalidnění 18 obyv./ km², hlavní město Lima (aglomerace 5,7 mil. obyvatel, 1993); úřední jazyk španělština a kečuánština, měnová jednotka 1 nový sol (PES) = 100 centavů. Administrativní členění: 12 regionů, 1 provincie a departement hlavního města. – Od severu k jihu zemí prostupuje soustava Kordiller s vysokými horskými pásmy (nejvyšší Cordillera Blanca na severu; Huascarán, 6 768 m n. m.) a rozsáhlými náhorními plošinami (na jihu plošina Puna s jezerem Titicaca). Zemědělská oblast s činnými sopkami. Úzké pásmo pobřežních nížin a plošin pouštního nebo polopouštního charakteru. Na severovýchodě zasahuje do Peru Amazonská nížina. Podnebí při pobřeží suché tropické, téměř bez srážek, v horách ovlivněno nadmořskou výškou. Vegetace je uspořádána ve výškových stupních. V Amazonii vlhké rovníkové podnebí, porosty vždyzelených deštných pralesů. Do Tichého oceánu ústí řada krátkých řek, největší toky jsou na východě státu (zdrojnice Amazonky – Ucayali, Maraňon). – Chráněno asi 5% území, nejvýznamnější národní park Manu (15 230 km², od roku 1973, chrání deštný les v Amazonii) a Huascarán (3 400 km², od 1975). – Obyvatelstvo tvoří Indiáni (asi 54%, nejpočetnější Kečuové a Ajmarové), mesticové (32%), běloši (12%). Náboženství římskokatolické (93%), protestantské (6%). Přirozený přírůstek obyvatel 2,1% ročně (1990 – 95). Střední délka života mužů 63 let, žen 67 let. Negramotnost 13% (1993). Urbanizace 72% (1993). – Rozvojový zemědělsko-průmyslový stát s významnou těžbou nerostů.

Hrubý národní produkt 1 500 USD/obyv. (1993). Z ekonomicky aktivních obyvatel pracuje 33% v zemědělství, 17% v průmyslu. Obdělávají se 3% území, louky a pastviny zaujímají 21%, 53% plochy zalesněno. Pěstuje se cukrová třtina (6,1 mil. t, 1994), kukuřice, rýže, brambory, kasava, bavlník, kávovník, koka. Chov ovcí (11,6 mil. kusů, 1994), skotu, prasat. Významný rybolov (8,5 mil. t, 1994, 2. místo na světě). Světově významná těžba rud stříbra (1 620 t, 1993, 12% světové těžby), zinku (665 000 t, 10% světové těžby), olova (220 000 t), mědi (375 000 t). Dále těžba ropy, rud železa, molybdenu, bismutu, zlata, guána, soli. Průmysl potravinářský, hutnický, chemický, textilní, strojírenský. Dopravní síť navzdory obtížnému terénu relativně dobře propojená; Panamerická dálnice, v Kordillerách nejvýše položená železnice na světě (4 829 m n. m.). Hlavní přístav Callao. – První zemědělci na území Peru asi 4000 př. n. l. Centrum starověkých indiánských kultur (čavínské, pukarské, nazkaské a močické). Od 13. stol. vzestup Inků, kteří v 15. stol. vytvořili rozsáhlou říši s centrem v Peru. 1533 říše Inků vyvrácena Španěly (F. Pizarro), 1535 založena Lima. V roce 1544 založeno vícekrálovství P. 1780 – 81 proběhlo velké indiánské povstání vedené Tupac Amarúem II. 28. 7. 1821 vyhlášena nezávislost. 1836 – 39 federace s Bolívií. 1879 – 84 pacifická válka Peru a Bolívie proti Chile o ložiska ledu; po porážce Peru nuceno odstoupit několik provincií Chile. Vnitropolitická situace velmi nestabilní, časté střídání vlád. V zemi působí několik teroristických guerill (Světlá stezka aj.). – Peru je republika v čele s prezidentem. Zákonodárným orgánem je jednokomorový Demokratický ústavní kongres (120 členů, funkční období 5 let).



Výskyt kaktusů v Peru:

Armatacereus

arduus	e
balsasensis	e
cartwrightianus	
ghiesbreghtii	e
laetus	e
mataranus	e
matucanensis	
oligogonus	e
procerus	e
rauhii	e
rupicola	e

Borzicactus

plagiostoma	e
purpureus	e
samnensis	e
zanderi	e

Browningia

albiceps	e
altissima	e
amstutziae	e
candelaris	R
chlorocarpa	e
columnaris	e
hertlingiana	e
icaensis	e
microsperma	e
pilleifera	e
riosaniensis	e
viridis	e

Calymmanthium

fertile	e
substerile	e

Cereus

amazonicus	e
diffusus	
trigonodendron	
vargasianus	e

Cleistocactus

acanthurus	e	V
brevispinus	e	
chotaensis	e	
crassiserpens	e	
fieldianus	e	

(Corryocactus)

ayacuchoensis	e
brachycladus	e
brachypetalus	e
brevispinus	e
brevistylus	
chachapoyensis	e
chavinilloensis	e
cujonesensis	e
erectus	e
gracilis	e
heteracanthus	e
huincoensis	e
matucanensis	e
megarhizus	e
melaleucus	e
odoratus	e
pilispinus	e
prostratus	e
puquiensis	e
pyroporphyranthus	e
quadrangularis	e
quivillanus	e
serpens	e
solitarius	e
squarrosus	e
tenuiculus	e

Cumulopuntia

galerasensis	e
multiareolata	e
rossiana	e
tumida	e

Disocactus

amazonicus	
-------------------	--

Echinopsis

backebergii	
cephalomacrostibas	e
chalaensis	e
cuzcoensis	e
glauca	
hertrichiana	
knuthiana	e
maximiliana	
pachanoi	
pampana	e
pentlandii	

icosagonus
morawetzianus e
 neoroezlii
 pungens e
 roezlii
serpens e
sextonianus e
tenuiserpens e

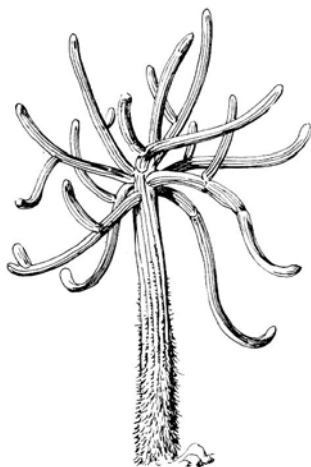
puquiensis e
 santaensis e
 schieliana
 schoenii e
 tarmaensis e
tegeleriana e
 tulhuayacensis e
 uyupampensis

Corryocactus

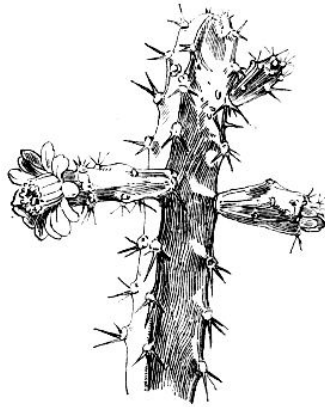
acervatus e
 apiciflorus e
 aureus e

Epiphyllum

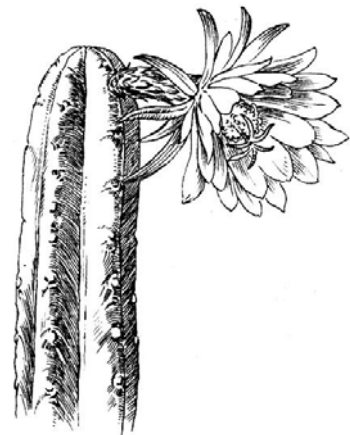
floribundum e
phyllanthus



Browningia candelaris



Calymmanthium substerile



Echinopsis pachanoi

Espostoa

baumannii e
blossfeldiorum e
 calva e
 huanuclolensis e
 hylaea e
lanata
 lanianuligera e
melanostele e
 mirabilis e
 nana e
 ritteri e
 ruficeps e
senilis e
 superba e

(Matucana)

formosa e
fruticosa e
 hastifera e
haynei e
 huagalensis e
 hystrix e
intertexta e
krahnii e V
madisoniorum e E
 myriacantha e
oreodoxa e
 pallarensis e
paucicostata e V
 polzii e
ritteri e
 tuberculata e
 weberbaueri e

Eulychnia

ritteri e

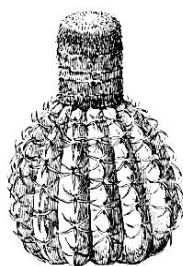
Gymnanthocereus

macracanthus e

Melocactus

bellavistensis

<u>Haageocereus</u>		onychacanthus	e	
albispinus	e	peruvianus		
chalaensis	e	Mila		
chryseus	e	caespitosa	e	E
decumbens		colorea	e	
fulvus	e	nealeana	e	
icensis	e	Monvillea		
icosagonoides	e	jaenensis	e	
lanugispinus	e	Neolobivia		
limensis	e	segawae	e	
multangularis	e	xiphacantha	e	
pacalaensis	e	Neoporteria		
platinospinus	e	clavata		
subtilispinus	e	islayensis	e	V
tenuis	e	subgibbosa		
versicolor	e	villosa		
vulpes	e	Neoraimondia		
zangalensis	e	arequipensis	e	
<u>Hylocereus</u>		Neowerdermannia		
microcladus		chilensis		
<u>Lasiocereus</u>		peruviana	e	
fulvus	e	Opuntia		
rupicola	e	blancii	e	
<u>Lepismium</u>		boliviana		
brevispinum	e	bradleyi	e	
(<i>Lepismium</i>)		brasiliensis		
micranthum	e	corotilla	e	
<u>Loxanthocereus</u>		crassicylindrica	e	
sulcifer	e	cylindrica		
<u>Matucana</u>		dactylifera		
aurantiaca	e	ficus-indica	f	
aureiflora	e	floccosa		
blancii	e	fulvicoma	e	
breviflora	e	hirschii	e	
calliantha	e			
currundayensis	e			



Haageocereus versicolor *Melocactus bellavistensis* *Neoraimondia arequipensis* *Neoporteria clavata*

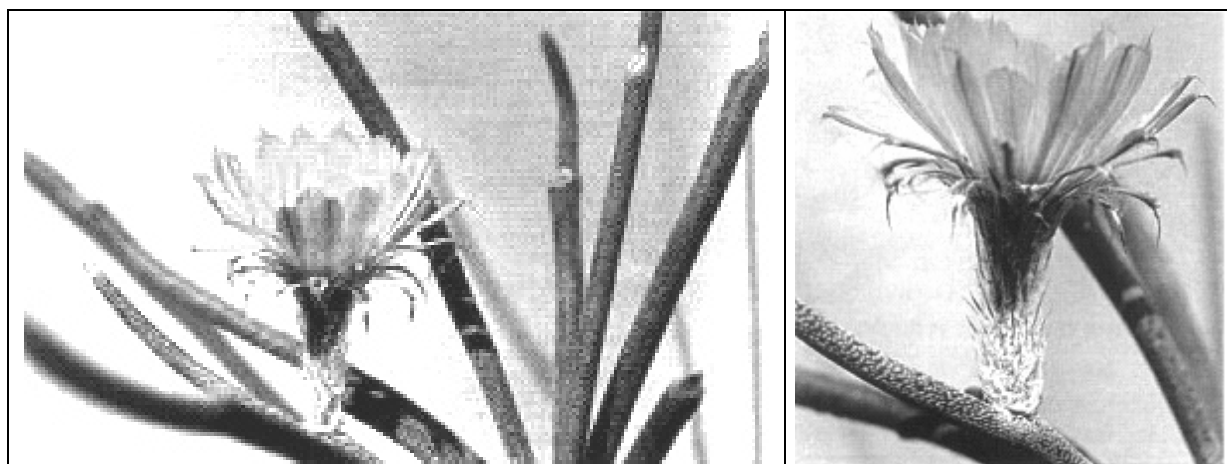
<i>(Opuntia)</i>			<u>Pygmaeocereus</u>	
ignescens			bylesianus	e
inaequilateralis	e		familiaris	e
lagopus			<u>Rebutia</u>	
mistiensis	e		neocumingii	
pachypus	e	E	<u>Rhipsalis</u>	
pentlandii			baccifera	
puma-caillan	e		hylaea	e
pyrrhacantha	e		micrantha	
quitensis			occidentalis	
rosea	f		<u>Selenicereus</u>	
soehrensii			megalanthus	
sphaerica			wittii	
subulata			<u>Tephrocactus</u>	
tunicata	f		multiareolatus	e
unguispina	e		<u>Thrixanthocereus</u>	
yanganucensis	e		longispinus	e
zehnderi	e		<u>Trichocereus</u>	
<u>Oreocereus</u>			tacnaensis	e
celsianus			torataensis	e
doelzianus	e		<u>Weberbauerocereus</u>	
hempelianus			churinensis	e
leucotrichus			cuzcoensis	e
piscoensis	e		johnsonii	e
ritteri	e		longicomus	e
tacnaensis	e		rauhii	e
varicolor			torataensis	e
<u>Oroya</u>			weberbaueri	
baumannii	e		winterianus	e
borchersii	e		<u>xBorzipostoa</u>	
peruviana	e		mirabilis	e
<u>Pereskia</u>			<u>xHaagespostoa</u>	
humboldtii	e		albisetata	e
<u>Pilosocereus</u>			climaxantha	e
tuberculosis	e			
tweedyanus				
<u>Platyopuntia</u>				
apurimacensis	e			
infesta	e			
<u>Pseudorhipsalis</u>				
ramulosa				

Lumír Král

Nový rod z čeledi *Cactaceae*

Digitostigma caput-medusae Velazco et Nevarez sp. nov.

Není to tak dávno, kdy byl popsán nový rod čeledi *Cactaceae* z Jižní Ameriky – *Yavia cryptocarpa* R. Kiesling & J. Piltz, 2001 (viz *Ostník* 30: číslo 302, září 2001) a už je tu po roce další kaktusářská bomba, tentokrát z Mexika. V mexickém časopise „*Cactáceas y Succulentas Mexicanas XLVII*: str. 76-86, 4/2002.“ Byl popsán nový rod a druh *Digitostigma caput-medusae* Velazco et Nevarez sp. nov. Jméno rostliny je také docela příznačné tomu, jak kytička vypadá. ***Digitostigma*** lze rozložit na prstovitý, tvaru prstu, stigma je bod nebo také blizna. ***Caput-medusae*** pak zcela jistě navozuje podobnost s hlavou medusy, kdy z masivní řepy (hlavy) vyrůstají dlouhé bradavky. Na prvý pohled je nový druh podobný wilkoxiím, je však řazen mezi rody *Obregonia*, *Leuchtenbergia* a *Ariocarpus* a má květy podobné rodu *Astrophytum*. Z morfologického hlediska je zařazen do někde do tribus *Cactaeae*, subtribus *Echinocactinae* a *Thelocactinae*. Protáhlé tenké tuberkule (až 19 cm dlouhé a jen 2 – 5 mm v průměru) nasvědčují, blízkou příbuzností k *Ariocarpus agavoides* - včetně kořenové řepy. V porovnání s mincí na přiložené fotografii, jsou tuberkule velmi dlouhé a tenké, podobné stonkům wilkoxiím, na konci jsou však areoly. Květ je pak zcela podobný květu *Astrophytum*, ale roste z areoly na dlouhé bradavce, zatímco květy u *A. agavoides* i u *Astrophytum* raší poblíž růstového vrcholu.



Přesné místo nového loňského nálezu je přísně tajeno, neboť bylo nalezeno jen 127 rostlin ve třech izolovaných populacích v Mexiku, státu Nuevo Leon. Na základě malého počtu rostlin a malého rozšíření je rostlina velmi chráněna a určitě ji najdeme v seznamu CITES.

Lumír Král

Z naší činnosti

Dne 3.2.2003 proběhla naše členská výroční schůze, kde jsme zhodnotili činnost Klubu za uplynulý rok a přednesli plán práce na letošní rok 2003 (viz Usnesení). Výroční schůzi navštívil nezvykle malý počet členů. Hlavní program

večera připravil Dr. Štarha, který přednesl druhou část o konofytech, tentokrát kvetoucích v noci. První část přednášky jsme si vyslechli na loňské říjnové schůzce. Asi na 60 obrázcích jsme viděli konofyta rozdělena do sekcí. Postupně a zasvěceně byly představeny jednotlivé druhy jak ve sbírce, tak i na snímcích z nalezišť. Některé rostliny se v našich sbírkách objevují jen ojediněle nebo se ve sbírkách vůbec nevyskytují a jsou považována za vzácné rarity. Kvalitní přednáška byla zakončena tradiční tombolou, do které tentokrát rostliny věnoval jednatel př. Bunček.

U S N E S E N Í

výroční členská schůze Klubu kaktusářů v Ostravě

Výroční členská schůze Klubu kaktusářů v Ostravě konaná dne 3.2.2003:

1. Schvaluje zprávu o činnosti Klubu včetně jeho hospodaření za rok 2002.
2. Ukládá výboru, aby se v roce 2003 řídil programem a rozpočtem, tak jak byly přítomným předneseny a jimi schváleny.
3. Ukládá zabezpečit a spolupracovat s frýdeckým Klubem na zorganizování symposia „Kaktusy v Pobeskydí 2003“ ve dnech 27.-29.6.2003 ve Frýdlantu n.O. a zájezdu do Chrudimi na „Zavírání sezóny“ ve dnech 26.-28.9.2000.
4. Souhlasí s pokračováním ve výběru 10.-Kč vstupného při členských schůzích na krytí nákladů při jejich zajišťování.
5. Souhlasí s výběrem členských a účelových příspěvků na rok 2003 takto:

- časopis Kaktusy	230,-Kč
- Ostník	80,-Kč
- členský příspěvek	50,-Kč
celkem	360,-Kč
6. Uspořádat propagační výstavu kaktusů ve spolupráci s firmou UNIPOL na výstavišti Černá Louka ve dnech 10.-13.4.2003.
7. Výroční členská schůze ukládá výboru publikovat plný text usnesení v březnovém Ostníku.

Schůze se zúčastnilo 23 členů Klubu, s přihlédnutím k paragrafu 5, čl. 8. "Stanov" je usnesení výroční schůze právoplatné, jelikož pro usnesení hlasovali všichni přítomní.

Ostrava, 3.února 2003

Za správnost: jednatel: Lumír Bunček

Naši jubilanti

Když jsem začal v první polovině sedmdesátých let docházet do kroužku kaktusářů v Ostravě, byl jeho pokladníkem pan **František Úředníček**. Vždy milý, usměvavý, pečlivě zapisoval záznamy do pokladní knihy pěkným úhledným písmem, které se mi velmi líbilo. Starší členové jej mají v paměti ještě dříve jako člena výboru

ve funkci knihovníka. Dnes je pravidelný účastník všech našich schůzek, kde jsme mohli vidět na diapozitivě i jeho překrásné rostlinky. Jeho oblíbenými kytičkami jsou jihoamerické kaktusy, především rebucie, aylostery, sulkorebucie a další. Kromě kaktusů se věnuje i skalničkám, které společně pěstuje na své chalupě. Vždy vypomáhal při všech našich výstavách a dalších pořádaných akcích. Dne 12.3. oslaví pěkné jubileum - 75 let. Přejeme našemu oslavenci do dalších let hodně zdraví, lásky, spokojenosti a radosti nad spoustou rozkvetlých milovaných rostlin.

Kalendář kaktusáře – březen, duben

V měsících březnu a dubnu ještě nevíme zda už kaktusy vytáhnout na letní stanoviště a zalévat, či je nechat ještě zazimované po suchu. V tuto dobu už totiž některé kaktusy vystrkují poupata nebo dokonce už kvetou. Stále však ještě hrozí nebezpečí nočních mrazíků. Proto pozorně budeme sledovat venkovní teplotu, která se stále zvyšuje zvláště během dne. Kdo měl rostliny schované, může je dle svých podmínek postupně za příznivého počasí přenést na letní stanoviště do pařeniště či skleníku. V uzavřeném prostoru pod sklem je však třeba dávat pozor na popálení rostlin. Nejvhodnější je přistínění závěsnými skel, které se později dají smýt. Kaktusy za teplých dní mlžíme a v teplých sklenících je můžeme již postupně zalévat, nejlépe ráno, či dopoledne za slunného dne. Některé kaktusy aby zakvetly, nesmějí vodu dostat, pokud nemají dostatečně velká poupata, jinak je zatáhnou a již nevykvetou (např. rebucie, sklero apod.). Postupně sledujeme stále více kaktusů, které nasazují poupata a postupně kvetou. Vysévat můžeme po celý rok, zvláště když máme k dispozici výsevní aparáty. Kdo nestihl vysévat semena v zimním období, může tak učinit ještě nyní. U rostlin se seřezanými kořeny sledujeme již velmi bohatou násadu čekacích kořínků a tak je postupně sázíme do připravené zeminy. Rostliny s čekacími kořínky postupně sázíme do květináčů či krabic. Malé semenáčky sázíme společně do bedniček, kde lépe rostou. Dny se stále více prodlužují, povytáhlé semenáčky se začínají spravovat. Příroda se probouzí a prostě začíná pravá kaktusářská sezóna.

Informace

--- Již tradičně koncem března proběhne už „**17. jarní pražské sympozium**“, které se bude konat dne 29. 3. 2003 od 9 – 17. 00 hodin v sále Obvodního úřadu Praha 8-Libeň, U Meteoru 6, tedy tam co loni (stará adresa Zenklova 43/8). Zenklova ulice vede přímo od stanice Palmovka (Metro B), možno jet jednu stanicí tramvají, nebo jít 5 minut pěšky. Občerstvení v místě, parkování kolem. Vstupné 60 Kč. Přednášky přislíbili např.: největší znalec sloupovitých kaktusů pan **P. Braun** - rostliny Brazílie, pan **Mucher** z Rakouska - po stopách pátera Hammerschmida, př. **Ullmann** – jižní Afrika, př. **Záruba** - Baja California a další. Nenechte si ujít příležitost vidět a slyšet největší odborníky na danou tematiku. Při sympoziu bude zajištěn prodej starších časopisů a knih o kaktusech a sukulentech.

--- 10. - 13. 4. 2003 proběhne 8. ročník výstavy „**Květy na Černé Louce**“. Náš Klub kaktusářů byl osloven pořadateli na představení expozice kaktusů na této výstavě. Po dohodě s firmou UNIPOL a dalšími našimi členy Klubu jsme konstatovali, že by to byla velmi dobrá propagace našeho Klubu a výstavu bychom měli uskutečnit i když termín výstavy není pro kaktusy příliš vhodný. Přesto bychom chtěli poprosit všechny pěstitele, kterým není náš Klub kaktusářů lhostejný, aby zapůjčily své rostliny na tuto výstavu a pomohli trochu při její instalaci, likvidaci a celém jejím průběhu formou poradenských služeb. Místo výstavní expozice bude pro Klub zdarma, avšak případní prodejci svých přebytků si budou muset sami zaplatit prodejní místo, pod hlavičkou Klubu však máme slíbenou slevu.

--- **Výstava kaktusů v Praze** bude opět v BZ UK na Slupi ve dnech 7. – 22. června 2003.

--- 26. - 28. 9. 2003 se uskuteční **zájezd do Chrudimi** na „Zavírání sezóny“. Přihlášky možno hlásit u předsedy a zálohu 300.-Kč zaplatit nejpozději do června. Celková cena zájezdu je vypočítána s dopravou a noclehy asi na 700-800.-Kč. V pátek po cestě tam a v neděli cestou zpět návštěva sbírek známých pěstitelů.

--- Schůzky pěstitelů kaktusů a jiných sukulentů s promítáním diapozitivů a přednáškou se konají každé první pondělí v měsíci (mimo letních prázdnin) od 17.hodin na ubytovně ČD v sadu B.Němcové. Přijďte mezi nás.

--- Internetové stránky našeho Klubu: <http://www.gardening.cz/ostnik>

--- Informace týkající se činnosti Klubu kaktusářů v Ostravě i příspěvky do Ostníku zasílejte na adresu předsedy: lumir.kral@iol.cz

Adresy autorů:

Bunčec Lumír, Na návsi 95, Ludgeřovice

Král Lumír, K. Šmidkeho 1816, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 596 956 944, mobil: 723 274 571.

MUDr. Plesník Vladimír, Nezvalovo nám. 846, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 596 910 790.

Ing. Skoumal Vladimír, M.Bayera 6039, 708 00 O.-Poruba, tel: 596951955.

RNDr. Štarha Roman, Ph. D., Ostrava, mobil: 603 243 749.

OBSAH – BŘEZEN 2003

Z literatury	34
Vyznáte se v rodu <i>Turbinicarpus</i> ?	36
Konofyta kvetoucí v noci – opomíjené miniatury ve sbírkách - díl 2.	38
Zeměpis od A do Z – 24. (Peru)	39
Nový rod z čeledi <i>Cactaceae</i>	45
Z naší činnosti	45
Usnesení	46
Naši jubilanti	46
Kalendář kaktusáře – březen, duben	47
Informace	47

OSTNÍK

Vydavatel: Klub kaktusářů v Ostravě, březen 2003

Šéfredaktor: Lumír Král K.Šmidkeho 1816, 708 00 Ostrava – Poruba, tel: 596956944, 723 274 571.

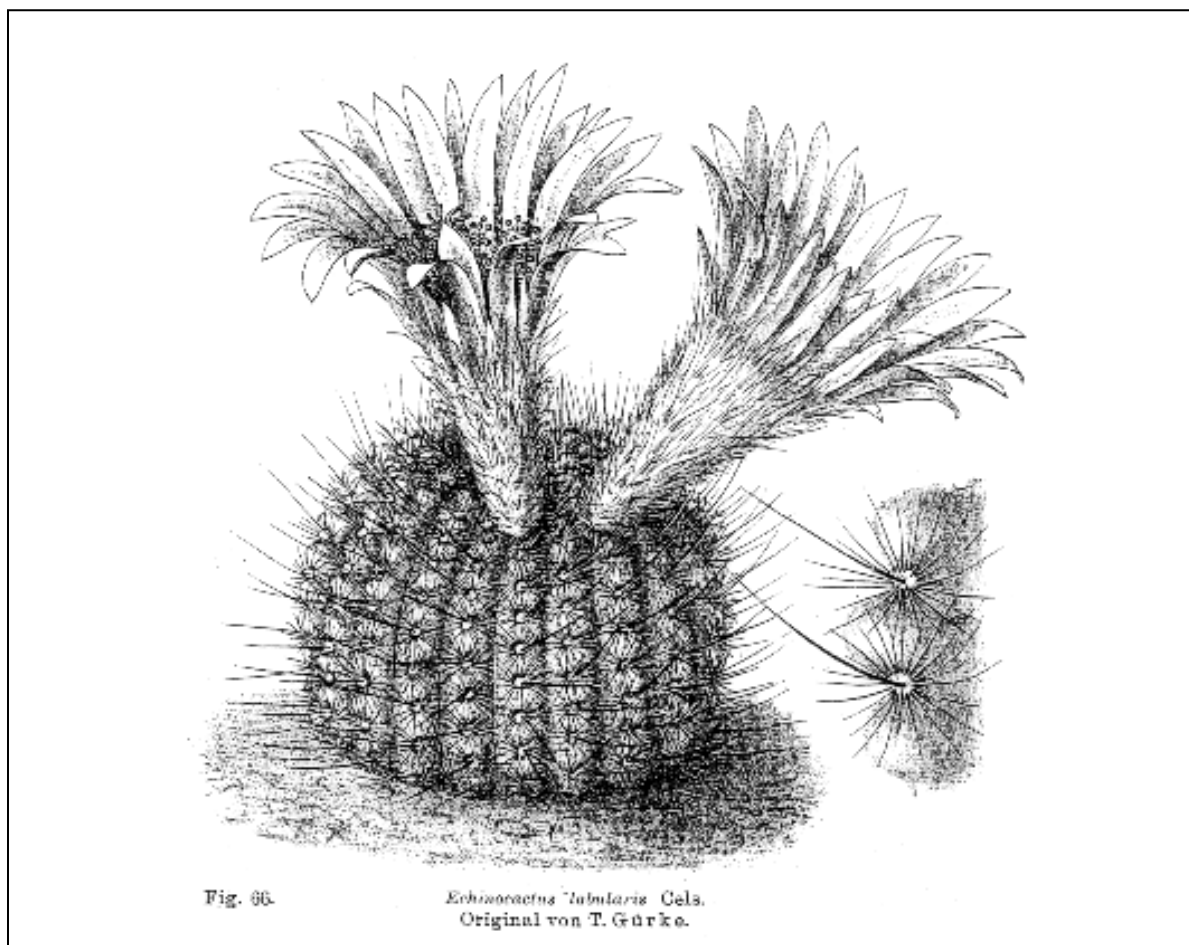
Objednávky a distribuce: Ing. Skoumal Vladimír, M.Bayera 6039, 708 00 O.-Poruba, tel: 596951955.



Ostník

Časopis Klubu kaktusářů v Ostravě

Číslo 319.
Ročník 32.
Duben 2003



***Notocactus tabularis* (Cels ex Rümpler) Berger ex Backeberg**

Z literatury

Kakteen und andere Sukkulente č. 12 / 2000

Vánoční číslo zdobí obrázky baobabů, provázené čtivým článkem s řadou zajímavostí. Na otázky zda je **baobab** největším sukulentem, nedokázal ještě nikdo odpovědět. Název „baobab“ je pravděpodobně zkomoleninou arabského „bu hibab“, což v překladu znamená plod s mnoha semeny. Vědecký název tohoto rodu je *Adansonia*, patří do něj 8 druhů, z nichž 6 endemicky roste na Madagaskaru, jeden také v Africe, další je domovem v Austrálii. Brzy byly baobaby vysazovány jako okrasné stromy v řadě zemí tropů a subtropů, do Indie se dostaly v 15. století s dodávkami otroků z Afriky. Často rostou také jako posvátné stromy v chrámových komplexech. Daří se jim v písčité, vápno obsahující půdě, v polohách do 600 m nadmořské výšky v místech s dostatečně vysokou hladinou spodní vody, nebo v zátopových lokalitách. Na těchto místech vynikají dlouhověkostí. Jak počítáním letokruhů, tak moderními metodami datování radioaktivního uhlíku, byly objeveny stromy o stáří přes 4000 let, ale i až 5150 let. Ve věku 1010 ± 100 let má jejich kmen průměr 4,5 metru. Stromy o průměru kmene 10 metrů mají odhadem 2000 let. Člověk dokáže využít všechny části baobabů. V dobách hladu vyhrabávají a pojídají domorodci kořenové hlízy mladých stromů, z kůry kořenů se vyrábí provazy, kaši z rozmělněných kořenů užívají proti malárii. Vykotlané kmeny slouží jako velké vodní nádrže na několik tisíc litrů pitné vody, která se navíc časem nekazí. Jinde je využívají jako pohřebiště, skladiště, věznice, dílny, restaurace atd. Ze stromové kůry si staví chýše, vyrábí z ní lana, pokrývky, tašky a jiné denní potřeby, včetně balicího papíru. Latexová šťáva vytékající z poraněného kmene se užívá k desinfekci ran i k neutralizaci šípových jedů. Čerstvé listy pro vysoký obsah vitamínu C, cukrů a tříslovin užívají místní léčitelé proti různým potížím. Tvrdé skořápky plodů slouží jako nádoby, po semletí na prach jako náhrada tabáku. Pochoutkou pro děti je nakyslá dužina plodu, která se také hodí k výrobě osvěžujících nápojů, ze semen se lisuje jedlý olej. Největším nepřítelem baobabů je člověk i když jejich schopnost dlouhého přežití oddaluje dobu vyhynutí tohoto rodu. Ale zmenšující se oblasti vhodné k růstu baobabů a chybějící známky jejich přirozeného rozmnožování varují (8 barevných snímků).

Nový popis: *Gymnocalycium kroenleinii* ze sekce *Ovatisemineum* bylo nalezeno 1987 v argentinské provincii La Rioja. Od jiných druhů ze stejného poddruhu se liší výraznými tuberkuly a okrouhlým plodem. Tělo o \varnothing až 6 cm je ploše kulovité, s krátkým řepovitým kořenem a světle šedozelenou, až hnědorůžovou pokožkou. Má 8-10 rovných žebírek, příčně členěných hlubokými zářezy na 7 mm vysoké, klínovité hrboly. Areoly s bílou plstí nesou 3-4 páry až 2 cm dlouhých krajních trnů šídlovitého, nepravidelně zohýbaného tvaru, střední 0-1. Květ v blízkosti temene je 3 cm dlouhý a široký, krémové, nebo růžové barvy (7 barevných a 2 černobílé snímky).

Bližší údaje o nalezišti *Echinocereus lindsayi*, objeveného roku 1975 na Baja California, byly až donedávna utajovány. Důvodem byly obavy, že by tento velice atraktivní kaktus, s mohutným a hustým otrněním, byl lákadlem pro obchodníky s kaktusy. Naštěstí se ukázalo, že se velmi lehce množí výsevem semen a při dobrém pěstování lze tak získat rostliny nelišící se od rostlin z přírody (4 barevné snímky a srovnávací tabulka *Echinocereus lindsayi* a *Echinocereus ferreirianus*).

V kartotéce doporučených rostlin se píše o ***Ariocarpus fissuratus*** (přes typický vzhled dosahuje tělo značně odlišné velikosti, pěstování je velmi náročné, daří se v čistě minerálním substrátu, na plném slunci pod sklem a při opatrné zálivce. Zimovat naprosto suše při cca 10°C), ***Weberbauerocereus rauhii*** (z krátkého kmene kandelábrovitě vyrůstají až 6 m vysoké větve. Silně otrněné semenáčky jsou ve sbírce velmi nápadné. Nenáročný, v písčité půdě, na výsluní a v létě častá vydatná zálivka, v zimě sucho a chladno, velmi vhodné je vysazení do volné půdy ve skleníku), ***Tylecodon buchholzianus*** (patří do čeledi *Crassulaceae*, roste v Namibii a Kapské provincii. Na nových výhonech se někdy přechodně objeví lístky, květů je málo, ale jsou dekorativní. Období růstu začíná u nás v zimě, množí se výsevem a řízkou). Ke každé z uvedených rostlin je připojen barevný snímek.

Mammillaria lindsayi má tělo kulovité, někdy odnožující, až 10 cm vysoké, se zanořeným temenem, překrytým trny a šedozelenou pokožku. Krajiných je 10-14, až 10 mm dlouhých, jehlovitých, bílých s hnědou špičkou. Střední jsou 2-4, až 12 mm dlouhé, jehlovité, dolní směřuje k bázi, je žlutohnědý až tmavě hnědý, špička je vždy černá. V axilách je bohatá bílá vlna, květy rostou ve věnečku kolem temene, asi 20 mm dlouhé a široké, mají hedvábně světle žlutou barvu. Množí se semeny, ale v prvních dvou letech roste pomalu. Potřebuje vzdušné, slunné stanoviště, zimovat na světle při 5-10°C. Má také červeně kvetoucí varietu (3 barevné snímky).

Melocactus paucispinus (= s menším počtem trnů) má ploše kulovité tělo o průměru asi 18 cm, bez cefálie 9 cm vysoké, s tmavě zelenou pokožkou. Cefálie je červenohnědá, květy karmínové, trny šedé barvy jsou 3: nejsilnější je dolů směřující, 2,5 cm dlouhý trn, zbylé dva směřují do stran a přiléhají k tělu. V minerálním substrátu roste bez problémů, nesnáší výsluní a teploty pod 10°C. Naroubovaný na jusberta se dožívá velkého stáří (barevný snímek).

Osmi barevnými snímky je provázen článek o ***Parodia (Notocactus) fusca***, obtížně kultivovatelném kaktusu z jižní Brazílie. Prvně byl popsán Ritterem 1979 v jeho knize o jihoamerických kaktusech. Postupně byla nalezena řada lokalit kde roste, což vedlo různé autory k jeho popisu pod různými sběratelskými značkami (např. HU 29, AH 224, HU 793 aj.) a varietami (var. *longispina*). Patří k tzv. přechodovým druhům, majícím znaky dvou dobře odlišitelných rodů. Na nalezištích roste na holých, poměrně plynkých pískovcových polích při humusových oázách. Potřebuje silně propustný substrát s dostatkem humusu, nesnáší trvalé vlhko. V létě potřebuje bohatší zálivku a pravidelné přihnojení. Zimovat při cca 10°C, mírně vlhce.

O dojmech z cesty po sukulentní poušti v Dolní Kalifornii píše Thieme-Sachsová. Obvyklé vyprávění zážitků z toulek terénem je doplněno o trochu historie tohoto území, jeho objevu, osídlení a dobývání, ale také o jeho hospodářském využívání (na 1% území) a o problémech s přežíváním všeho živého při absolutním nedostatku vody. Teplotní rozdíly mezi denní a noční teplotou často činí 40°C a někdy i 50°C. Mezi ferokaktusy, agávami, jukami roste několik nápadných cereusů, např. *Pachycereus pringlei*, *Lemaireocereus thurberi*, ale nejobdivovanější jsou stromům podobné zdřevnatělé osy *Fouquieria columnaris*, sloužící ke stavebním účelům, jako velmi ozdobné sloupoví, nebo k výrobě nábytku atd. (6 barevných snímků).

Doweld reviduje na základě anatomie semen, jejich morfologie a ultrastruktury rod ***Leuchtenbergia***. Usoudil, že *Leuchtenbergia* je blízce příbuzná rodu *Obregonia* a *Neolloydia*, ne však rodům *Lophophora* a *Ferocactus*. Mimo snímku květu *Leuchtebergia* je zde 30 mikroskopických snímků povrchu semen uvedených rodů a dvě velké tabulky srovnávající hlavní znaky semen 11 studovaných rodů.

Jako kuriozita jsou otištěny tři barevné snímky květů *Mam. theresae*, *Notoc. schlosseri* a *Tacitus bellus*, s větším počtem čnělek v jednom květu. Autor píše, že tyto kuriozity vznikly spontánně, bez cizího přičinění, příčina není známá.

V tomto čísle KuaSu je také přehled uveřejněných článků, nových popisů a recenzí knih v ročníku 51: (2000), abecedně uspořádaný seznam v kartotéce komentovaných rostlin a abecední rejstřík jmen autorů článků.

MUDr. Vladimír Plesník

Drobničky

► V souvislosti s osmdesátinami Hanse Tilla, vedoucího proslulého rodinného zahradnictví a velkého znalce gymnokalycií, je vzpomenu jeho práce a zásluh o poznání kaktusů. Zkušenosti z pěti výprav na naleziště v Argentině, obrovská sbírka živých rostlin - gymnokalycií ve vlastních sklenících, jejich semen a diapozitivů, mu posloužily k vypracování nové, logicky provázané systematiky tohoto rodu, kterou zveřejnil ve vlastním nákladem vydané monografii. I když nemá vyšší odborné přírodovědné vzdělání, jako amatér vynikl i nad vysokoškoláky a své poznatky také publikuje v časopise GYMNOCALYCIUM.

► V u nás neznámém časopise „Journal of Arid Environments“ (Časopis aridních oblastí) píšou Rojas-Aréchiga a Vásquez-Yanes u růstu kaktusů ze semen. Na toto téma existuje množství publikací, které se autoři snaží zobecnit. 1) Semena většiny druhů kaktusů nejlépe klíčí při nevysoké teplotě $20 \pm 2^\circ\text{C}$, extrémnější teploty nevedou k lepším výsledkům. 2) klíčení je urychlováno stoupající teplotou, 3) optimální klíční teplota se mění v závislosti na stáří semen, 4) klíčení starších semen trvá déle, 5) kolísavá teplota podporuje klíčení více, než když má teplota stále konstantní teplotu. Samozřejmě existují rozdíly podle druhu - rodu kaktusů, podle jejich původu, podle způsobu sklizně, čištění a skladování semen. (Tak si příteli porad' sám jak umíš).

► Spolek německých kaktusářů DKG již 15 let sbírá a doplňuje nové popisy a změny názvů kaktusů a sukulentů, včetně údajů o autorech, datu a místě publikace. Pod názvem „Archiv prvých popisů“ mají již soustředěno více jak 13 000 záznamů, které jsou velmi potřebné při hledání údajů o publikaci určitého druhu či rodu. Záznamy přebírají pouze z taxonomicky spolehlivých zdrojů. Uveřejněna je také nabídka zaslání kopie těžce přístupných prvopopisů a taxonomických změn hledaného kaktusu.

► Agilní sekce echinocereofilů při DKG získala roku 2000 v kaktusářských kruzích velmi ceněnou cenu Karla Schumanna. Pořádá vždy na jaře a na podzim setkání zájemců o echinocereusy se speciálně zaměřeným programem na tento rod. Navíc vydává vlastní časopis a v květnu 2001 vydali její členové vlastním nákladem německo-anglickou knihu „Der Echinocereen der Baja California“ o 340 stranách, se 350 barevnými snímky echinocereusů, na jejich nalezištích. Cena 58,80 euro a porto.

► Werner J. Uebelmann učinil další krok k zajištění posmrtné slávy. Na počest svých 80. narozenin založil nadaci pro další výzkum brazilských kaktusů ve výši 50.000 švýcarských franků (cca 1,046 mil. Kč).

MUDr. Vladimír Plesník

Zeměpis od A do Z – část 25.

Portoriko (PR)

Portoriko, Puerto Rico, anglicky Commonwealth of Puerto Rico, španělsky Estado Libre y Asociado de Puerto Rico, Portorické společenství – samosprávný, volně přidružený stát USA na stejnojmenném ostrově ve Velkých Antilách; 9 104 km², 3,7 mil. obyvatel (1995), hustota zalidnění 409 obyv./km², hlavní město San Juan (426 800 obyvatel, 1990); úřední jazyk angličtina a španělština, měnová jednotka 1 americký dolar (USD) = 100 centů. Administrativní členění: 78 obcí a měst. – Vnitrozemí prostoupeno pohořím Cordillera Central (Cerro de Punta, 1 338 m n. m.). Při pobřeží nížiny. Tropické pasátové podnebí; průměrné měsíční teploty 14 – 28°C. Srážky až 2 500 mm ročně, suché zimní období. Zbytky vždyzelených i opadavých tropických lesů, na jihozápadních svazích suché křoviny a savany. – Obyvatelstvo tvoří převážně běloši (80%) a černoši (20%). Náboženství římskokatolické (90%). Přirozený přírůstek obyvatel 1,0% ročně (1994). Střední délka života mužů 70 let, žen 79 let (1991). Negramotnost 10% (1990). Urbanizace 71% (1990). – Relativně vyspělý stát s ekonomikou úzce napojenou na USA. Hrubý národní produkt 6 700 USD/obyv. (1993); nejbohatší země karibské oblasti. Z ekonomicky aktivních obyvatel pracují 3% v zemědělství, 21% v průmyslu. Obdělává se 14% plochy, louky a pastviny zaujímají 38%, zalesněno 20% území. Pěstuje se zejména cukrová třtina, dále káva, banány, bavlna. Chov skotu, rybolov. Průmysl chemický a petrochemický, strojírenský, elektrotechnický, farmaceutický, textilní, potravinářský. Významný cestovní ruch (3,3 mil. návštěvníků, příjem ze zahraničního cestovního ruchu 1,8 mld. USD ročně, 1995). – Území původně osídleno Aravaky a Kariby. 19. 11. 1493 objeveno K. Kolumbem. V roce 1511 povstání Aravaků, při potlačení téměř vyhubeni; nahrazení africkými černochoy. V 16. – 18. století častý cíl útoku pirátů. V roce 1736 zavedeno pěstování kávy. 1873 zrušeno otroctví. Po americko-španělské válce postoupeno v roce 1898 USA. Od 2. 3. 1917 teritorium USA (obyvatelstvo získalo americké občanství). Od 25. 7. 1952 volně přidružený stát USA. V posledním referendu o změně statutu (14. 11. 1993) odmítnuta přeměna Portorika na 51. stát USA. – Portoriko je samosprávný, volně přidružený stát USA. V čele stojí americký prezident zastupovaný guvernérem. Zákonodárným sborem je dvoukomorové Zákonodárné shromáždění, tvořené Sněmovnou reprezentantů (51 členů, funkční období 4 roky) a Senátem (27 členů, funkční období 4 roky).

Výskyt kaktusů v Portoriku:

Cereus

hexagonus f

Epiphyllum

hookeri f

oxypetalum f

Harrisia

portoricensis e l

Pereskia

aculeata
grandifolia f

Pilosocereus

royenii

Rhipsalis

baccifera

Hylocereus
trigonus nt
undatus f

Selenicereus
grandiflorus

Leptocereus
grantianus e
quadricostatus e V

Stenocereus
fimbriatus

Mammillaria
nivosa

Melocactus
intortus

Opuntia
antillana
borinquensis e
cochenillifera f
ficus-indica f
moniliformis
repens e
rubescens nt
stricta
triacantha nt

Lumír Král

Také jste vysévali importní semena od G. Köhrese?

Byl jsem požádán př. Králem, abych vysel semena od G. Köhrese, které dostal na zkoušku a popsal jaká byla klíčivost. Tato semena pečlivě označena, ale neznámého stáří byla vyseta společně se semeny př. Krále, ze sklizně roku duben 2002. Zatím, co čerstvá semena klíčila velmi dobře, u semen Köhresových to bylo opačné. Tato semena měla klíčivost velmi nízkou, odhadem po dvou měsících od výsevu asi pouze 5%. Všechna semena i zemina byly ošetřeny přípravkem Previcur a Polyversum. Importní semena i po tomto ošetření byla u rodu Dasylirion (5 porcí) napadena plísní, na kterou nezabral ani druhý postřik přípravkem Polyversum a dokonce ani postřik 10% peroxidem. Po rozříznutí, byla semena prázdná a plesnivá i uvnitř. Čerstvá semena ze sbírky př. Krále měla klíčivost zhruba 97% a zdárně vegetují dále. Z doslechu jsem se dověděl, že ani jiní členové, kteří vysévali zkušební porce starých semen od G. Köhrese, nebyli z výsledky nijak nadšeni. Napište do Ostníku, jaké jste měli s těmito semeny výsledky. Bude to zajímavá diskuse.

Milan Tůma

Atypické broméliovité rostliny – *Tillandsia*

Tyto atypické rostliny se od svých zelených příbuzných (*Billbergia*, *Guzmania*, *Tillandsia lindenii*, *T. cyaneana*) liší šedými listy, které jsou povlečeny šupinkami a mají schopnost nasávat ze vzduchu vodu i živiny ze vzdušného prachu. Tyto rostliny skutečně žijí ze vzduchu. Nejrozšířenějším druhem je *Tillandsia usneoides* a ta visí ze stromů všude v teplejších oblastech Ameriky. Teprve v poslední době vzrůstá zájem o pěstování šedolistých tilandsií.

Nepěstují se běžně v substrátu jako jiné rostliny, ale pěstují se na kmenech, na kusech starého dřeva, na mušlích apod. Listy kolem květů mohou změnit barvu a působí pak zajímavě po dlouhou dobu, ale samotné květy vydrží jen několik málo dnů. *Tillandsia caput-medusae* je snad nejoblíbenějším druhem. Tlusté a kroucené listy přisedají na cibulovitě ztlustlou bázi a v době květu rostlina budí pozornost červenými listy a modrými květy. *Tillandsia ionantha* tvoří kompaktní růžici z ohnutých stříbřitých listů a je jen 5 cm vysoká. Když se objeví přisedlé fialové květy, vnitřní listy se zbarvují červeně. *Tillandsia juncea* má dlouhé, sítinám podobné listy, které se rozkládají navenek. Terminální květy jsou nad středem rostliny nesené jednotlivým květním stonkem. *Tillandsia argentea* má stříbřitý povrch a její krátké listy se s vývinem rostliny velmi volně rozkládají.

Tůma Milan

Konofyta kvetoucí v noci – opomíjené miniatury ve sbírkách díl 3.

Conophytum piluliforme* (N. E. Br.) N. E. Br. (1922)** rostliny jsou blízce příbuzné s *C. edwardii*, kdy byly vytvořeny dvě subspecie: jedna je zploštělá a tečkovaná, druhá varieta je kýlnatá a plochá. Subsp. ***piluliforme hustě odnožuje, tvoří koberce těl. Slupka bílá nebo nahnědlá, často tečkovaná, téměř přetrvávající. Těla 4-8x2-5x2-5 mm, „kulovitě-obkonická“, uťatá až slabě vypouklá, ve tvaru malé „pilulky“ při pohledu shora. Epidermis holá až mírně papilózní, světle šedě-zelená až trávově zelená nebo purpurově zelená, značená velmi jemnými tmavými linkami a tečkami, které řetízkují, mohou být i rozptýlené, ale nejsou pouze vyvýšené, nelesknou se, někdy téměř chybí, štěrbina je v úrovni těla nebo mírně zastrčená, papilózní. Květy se objevují velmi pozdě na podzim, jsou noční a výrazně voní. Kališní trubka je 1-3 mm dlouhá, blanitá, se 4 tmavě červenými kališními lístky, které jsou až 2 mm dlouhé. Korunní trubka výrazně převyšuje kališní trubku, je kaštanově hnědá, petaly jsou 1-2 (3) řadách a je jich 12-30, až 8 mm dlouhé (často mnohem kratší), vždy velmi úzké, barvy lososové, růžové, tmavě kaštanové nebo načervenalé. Nikdy nejsou bílé, tyčinek 12-35, částečně vyčnívají, prašníky tmavě žluté až oranžové, čnělka velmi krátká, blizna čtyřlaločná ca. 1-2 mm dlouhá. Tobolka 4 pouzdrá, 2x2 mm velká, špinavě hnědá, semena 0,70x0,50x0,40 mm, značně hrbolkatá.

Rostliny byly pojmenovány podle podobnosti s pilulemi, což je nejvýznačnější znak odlišující tyto miniatury. Typ pokožky je dosti podobný s *C. ficiforme*, zejména ve tvaru linek, ale tvar a velikost těl těchto taxonů je značně odlišná. pokud rostliny

subsp. *piluliforme* nejsou v plném růstu a zejména pokud nekvetou, je determinace druhu velmi obtížná. Rostliny mohou být zaměnitelné s *C. joubertii*, s malými formami *C. truncatum* subsp. *viridicatum*, ale zejména s nejpodobnějším subsp. *edwardii*.

Taxon se vyskytuje na západě Little Karoo mezi Montagu, Anysbergem a Kareevlakte, možná zasahuje jihovýchodně do Vanwyksdorpu (odsud je popisováno synonymum *C. subconfusum*) Forma z Montagu (popsaná jako *C. advenum*) má tendence k tvorbě výrazných linek na mírně kýlnatých vrcholech. Pěstování je velmi snadné. Jeden z nejstarších klonů je z poloviny 19. století, jedná se Brownův *C. aggregatum*, které pochází od Saunderse ca. z roku 1860.

Synonyma: *C. advenum*, *M. aggregatum*, *C. archeri*, *C. brevipetalum*, *C. etaylorii*, *C. leightomiae*, *M. piluliforme*, *C. subconfusum*.

Conophytum piluliforme subsp. edwardii (Schwantes) S. A. Hammer bylo pojmenováno na počest Edwarda Taylora, který asistoval Brownovi a Schwantesovi s rostlinným materiálem.

Rostliny vytvářejí malé husté shluky těl. Slupka je nahoře bílá dole tmavě hnědá, přetrvávající, poměrně křehká. Těla jsou trpasličí, 8-10x3-5x2-3 mm, eliptická při pohledu shora, zužující se u vrcholku do ostrého nebo tupého kýlu. Epidermis holá, tmavě trávově zelená až namodrale zelená nebo sytě kaštanová, téměř bez skvrn nebo vzácně tence linkovaná, papilózní štěrbina až 1 mm dlouhá, nezapuštěná. Květy se objevují uprostřed podzimu, jsou noční, jemně voní. Kališní trubka 2 mm dlouhá se 4 červenými sepaly, korunní trubka 3-5 mm s 12-16 korunními lístky 2-4 mm dlouhými, velmi úzkými, tmavě červenými. Tyčinek 8-10 až 3 mm dlouhé, čnělka asi 1 mm dlouhá se 4 laločnou bliznou 1 mm dlouhou. Tobolka je 4 pouzdrá, 2x2 mm, tmavě hnědá. Semen je málo, jsou 0,55x0,40x0,30 mm, jemně hrbolkatá.

Subsp. *edwardii* je odlišitelné podle klínovitých, tmavě zbarvených těl. Rostliny se probouzí pozdě a zůstávají v růstu až do jara. Jakmile se přiblíží období klidu, ztmavnou až do tmavě kaštanové barvy připomínající barvu korunních lístků. Rostliny jsou známy z málo početných populací i západní oblasti Little Karoo, z oblasti Lemoenshoek blízko Eierpoortu.

Conophytum truncatum (Thunberg) N. E. Br. (1922) je pojmenováno podle uťatého vrcholku, základní jsou dvě subspecie a jedna varieta: subsp. *truncatum* je nejjižnější zástupce, subsp. *viridicatum* je z Little Karoo a má oválný vrchol. Var. *wiggettiae* roste v oblasti geograficky mezi těmito extrémami. Celý komplex je hodně rozmanitý. **Conophytum truncatum subsp. truncatum** vytváří kompaktní polštáře těl až 15 cm v průměru. Slupka je bělavá, skvrnitá, papírovitá, přetrvávající. Těla jsou 6-30x3-25x3-25 mm, obkonická až cylindrická, uťatá, vpadlá nebo vypouklá na vrcholku, někdy kvazi-bilobní. Epidermis holá nebo velmi jemně papilózní, hladká, bělavě zelená až zelená nebo červeno-šedo-zelená, obvykle tečkovaná taninovými idioblasty, které někdy mírně vystupující, jsou variabilní ve velikosti, někdy jsou tečky koncentrovány v okolí štěrby, jindy vytvářejí jemné linky. Květy se objevují uprostřed podzimu, jsou noční, výrazně voní. Kališní trubka je obvykle vyčnívající, až 8 mm dlouhá, bledě zelená s 5-6 zelenými nebo načervenalými kališními lístky až 3-4 mm dlouhými. Korunní trubka je až 10 mm dlouhá a 2 mm tlustá, bílá nebo žlutá, 25-70 korunními lístky ve 2-4 řadách, někdy jsou velmi úzké (<0,5-1,5 mm šířky na 10

mm délky), bílé, růžové nebo jantarové, tyčinek je mnoho ve 2-4 řadách, nitky jsou bělavě zelené, prašníky matně žluté, vyčnívají z květu. Čnělka je krátká se 4-7 laločnou bliznou obvykle < 4 mm dlouhou. Tobolka je 4-7 pouzdrá, 3x4 mm, bělavá až matně hnědá, často tečkovaná. V každém pouzdře je množství semen, jsou 0,7x0,45x0,35 mm velká, obvykle matná směrem k hilu, řídce hrbolkatá, hrbolky nízké a široké.

Tento druh byl popsán jako *Mesembryanthemum truncatum* již roku 1791. Jedná se o široce rozšířený druh do Calitzdorpu a Vanwyksdorpu v Little Karoo až po oblast Steytlerville-Springbokvlakte, kde výskyt konofyt končí. Jedná se o extrémně snadno pěstovatelné konofytum.

Synonyma: *M. albertense*, *C. brevitubum*, *C. cibdelum*, *M. familiare*, *M. malleoliforme*, *C. morganii*, *C. multipunctatum*, *C. orientale*, *C. parvipunctum*, *C. peersii*, *C. permaculatum*, *C. rennei*, *M. purpusii*, *C. spirale*, *C. stegmannianum*, *C. subglobosum*, *C. steytlervillense*, *C. translucens*, *M. truncatellum*, *M. truncatum*, *C. wagneriorum*.

Conophytum truncatum subsp. truncatum var. wiggettiae (N. E. Br.) Rawé

(1982) tvoří malé kompaktní trsy obvykle do 5 cm v průměru. Slupka je bělavá až červenohnědá, hustě tečkovaná, papírovitá, přetrvávající. Těla jsou 6-15x3-15x3-15 mm, obkonická až cylindrická, uťatá až mírně vypouklá. Epidermis je holá a hladká, bělavě zelená až červeno-šedo-zelená, obvykle tečkovaná taninovými idioblasty, které jsou nejčastěji zelené až načervenalé, někdy jsou seskupeny do jemných linek. Štěrbina je krátká, nehluboko vnořená, vždy papilózní a vždy ohraničená červeně nebo purpurově. Květy se objevují uprostřed podzimu, jsou noční a výrazně voní. Kališní trubka je obvykle vyvýšená a je až 5 mm velká, matně zelená s 5-6 červenými sepaly až 3 mm dlouhými. Korunní trubka je až 8 mm dlouhá a 2 mm tlustá, bílá nebo žlutá, s 25-45 korunními lístky ve 2-4 řadách, jsou až 10 mm dlouhé, často velmi úzké, bílé nebo barvy slámy či narůžovělé. Tyčinek je množství ve 2-4 řadách, nitky jsou bělavě zelené, prašníky matně žluté a převyšují ústí květu. Čnělka je velmi krátká s 4-6 bliznami obvykle < 4 mm. Tobolka 4-6 pouzdrá, často skvrnitá, v pouzdrech je množství semen, 0,60x0,40x0,30 mm, řídce hrbolkatá.

Toto je zvláště pěkná varieta, je dobře známá zejména z kultivace z jednoho výrazného klonu s červenými tečkami. V přírodě se rostliny vyskytují v blízkosti De Rust a Calitzdorpu.

Synonyma: *C. calitzdorpense*, *C. wiggettiae*.

Conophytum truncatum subsp. viridicatum (N. E. Br.) S. A. Hammer

extrémně zelené rostliny tvoří husté shluky těl, neurčitě se větví. Slupka je bílá, někdy tečkovaná, často křehká, přetrvávající u báze rostlin. Těla 12-25x5-15x4-12 mm, obkonická, vrchol je konvexní, uprostřed stlačený, často mírně kýlnatý v okolí štěrbiny. Epidermis hladká někdy jemně papilózní, uniformně zelená jako zelené jablko až šedivě zelená, někdy ze stran načervenalá. Je nepravidelně tečkovaná a linkovaná. Štěrbina vtlačená, papilózní, často ohraničená velkou zelenou tečkou. Květy se objevují uprostřed podzimu, noční, voní. Kališní trubka až 8 mm dlouhá, bělavě zelená s 5 sepaly až 3 mm dlouhé, korunní trubka bílá až žlutá nebo slabě růžová, až 10 mm dlouhá s množstvím velmi tenkých korunních lístků ve 2-3 řadách, tyto jsou bílé až béžové, žluté nebo lososově růžové, tyčinky často vyčnívají, nitky matně zelené, prašníky matně žluté. Čnělka velmi krátká, matně žluto-zelená, s 5-6

laločnatou bliznou 2-3 mm velkou. Tobolka 5-6 pouzdrá, 2x3 mm, matně hnědá, semen je v pouzdrech mnoho, jsou 0,80x0,55x0,30 mm, hustě hrbolkatá, puchýřky velmi tmavé. Druh je rozšířen v Little Karoo mezi Touwsrivier, Warmwaterberg, Laingsburg a Koup.

Synonyma: *C. archeri* var. *stayneri*, *M. catervum*, *C. complanatum*, *C. dispar*, *C. koupense*, *C. longitubum*, *C. muirii*, *C. novellum*, *M. pisinum*, *M. viridicatum*, *C. viridicatum* var. *punctatum*.

Literatura: Hammer, S.: New Views of the Genus Conophytum, EAE 2002.

Roman Štarha (starha@tiscali.cz)

Podčeled' *Opuntioideae* Burnett 1835. – III.

Opuncie vyskytující se v Argentině:

Mezi pěstiteli jsou stále ve větší oblibě malé opuncie, známé spíše jako tefrokaktusy. Ty se vyskytují především v Argentině od Patagonie směrem nahoru až do Chile, Peru a Bolívie. Samostatný rod *Tephrocactus* popsal už Lemaire roku 1868. I když Dickie & Wallece zahrnuli tefrokaktusy roku 2002 do rodu *Opuntia* jako jeden z tribů, jiní autoři stále uvádí *Tephrocactus* jako samostatný. Počet druhů není velký a stále se mění, podle toho kam je různí autoři zrovna zařadí. Procházejí tak blízké příbuznými rody jako *Austrocylindropuntia*, *Cumulopuntia*, *Maihueiopsis*, *Puna* či *Platyopuntia*. V posledních letech byly rovněž popsány některé nové druhy.

Rod *Tephrocactus* z pohledu různých autorů:

BACKEBERG 1958	RITTER 1979-80	KIESLING 1984	GILMER & THOMAS 1998
<u>T. articulatus var. articulatus</u>	<u>T. articulatus</u>	T. articulatus	
<u>T. articulatus var. calvus</u>	<u>T. articulatus</u>	var. articulatus	
<u>T. articulatus var. inermis</u>	<u>T. strobiliformis</u>		
<u>T. articulatus var. papyracanthus</u>	<u>T. articulatus</u>		T. articulatus
<u>T. articulatus var. syringacanthus</u>	<u>f. syringacanthus</u>	T. articulatus	
<u>T. articulatus var. diadematus</u>	<u>T. articulatus</u>	var. oligacanthus	
<u>T. articulatus var. oligacanthus</u>	<u>var. oligacanthus</u>		
<u>T. articulatus var. ovatus</u>	<u>T. ovatus</u>	T. aoracanthus	
<u>T. articulatus var. polyacanthus</u>	<u>T. paediophilus</u>		T. aoracanthus
		<u>T. halophilus</u>	
<u>T. alexanderi var. alexanderi</u>	<u>T. alexanderi</u>	T. alexanderi	
<u>T. alexanderi var. bruchii</u>	<u>T. bruchii</u>		T. alexanderi
<u>T. geometricus</u>	<u>T. geometricus</u>	T. geometricus	
<u>T. molinensis</u>	<u>Maihueiopsis molinensis</u>	T. molinensis	T. molinensis
<u>T. weberi var. weberi</u>			
<u>T. weberi var. dispar</u>	<u>T. weberi</u>	T. weberi	T. weberi
<u>T. weberi var. setiger</u>			

V Argentině roste velké množství opunciovitých kaktusů. Hunt uvádí v roce 1999 v Checklist CITES tyto druhy (platná jména označena tučným písmem):

Opuntia

alexanderi, *anacantha*, ***aoracantha***, ***arechavaletae***, *argentina*, *armata*, ***articulata***, ***atrovirens***, *aulacothele*, ***aurantiaca***, *bispinosa*, ***boliviana***, ***brasiliensis***, *brunnescens*, ***chichensis***, ***clavarioides***, *colubrina*, *cordobensis*, ***corrugata***, ***darwinii***, *delaetiana*, *discolor*, *distans*, *erectoclada*, ***ficus-indica***, *geometrica*, ***glomerata***, *halophila*, *laetevirens*, *longispina*, *microdisca*, *minuta*, ***molinensis***, ***monacantha***, *multiareolata*, ***nigrispina***, *obliqua*, ***ovata***, *paraguayensis*, ***penicilligera***, ***pentlandii***, *picardoi*, ***platyacantha***, *prasina*, *puelchana*, *purpurea*, ***quimilo***, ***retrorsa***, *salagria*, ***salmiana***, *schickendantzii*, *schulzii*, *securigera*, *shaferi*, *soehrensii*, *subsphaerocarpa*, ***subterranea***, ***subulata***, ***sulphurea***, *tilcarensis*, *tuna-blanca*, ***tunicata***, ***verschaffeltii***, ***vestita***, ***weberi***, *wetmorei*

Quiabentia

verticillata

Pterocactus

araucanus, ***australis***, ***fischeri***, ***gonjianii***, ***hickenii***, ***kuntzei***, ***megliolii***, ***reticulatus***, *skottsbergii*, ***valentinii***

Platyopuntia

ianthiantha, *pituitosa*

Tephrocactus

rigidispina, *rubispina*, *saint-pieana*, *schumanniana*

Cumulopuntia

rossiana

Maihuenia

patagonica, ***poepigii***

Lumír Král

Sbírky za humny

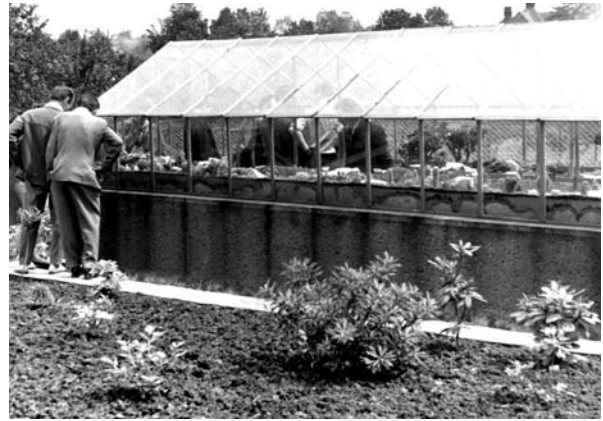
Litner Josef

18. 8. 1921

Ať to беру z jakékoliv stránky, je sbírka stále mladého a plného elánu - př. Josefa Litnera dnes asi nejdéle existující od založení našeho kroužku. V seznamu zakládajících členů kroužku kaktusářů v Ostravě roku 1954 sice pan Litner ještě není, ale už v následujících záznamech se jeho jméno objevuje. Dokonce od roku 1957 začal zastávat funkci ve výboru jako knihovník. Od těch dob uplynulo už spousta vody, ale pan Litner byl celou dobu u všech akcí, které kroužek kaktusářů pořádal. Svůj první skleník měl postavený v Heřmanicích, po přestěhování do Michálkovic postavil jeden velký skleník přisedlý k domu a několik menších skleníků na zahradě. Situace si opravdu vyžadovala, neboť zájem pana Litnera nepatří jen kaktusům, ale pěstuje téměř všechno co se mu líbí. Najdeme u něj na zahradě skalničky, dřeviny, vřesy, popínavky, vodní rostliny a ve skleníku orchideje, tilandsie, různé květiny, sukulenty a samozřejmě kaktusy. Není kytky, o které by Josef Litner alespoň něco nevěděl, jeho pěstitelské znalosti o rostlinách jsou neuvěřitelné. Kromě Klubu kaktusářů navštěvuje aktivně další spolky např. skalničkáře, orchideáře apod.



Josef Litner na zájezdě



Jeden ze skleníků rok 1965

S kaktusů se nejvíce zajímá o mamilárie, gymna, astrofyta, ariokarpusy, rebucie, čilence a další. Velkou část sbírky zaujmají sukulenty od běžně dostupných haworcí, krasul až po těžce nabývaných kaudexů. Rovněž má pěknou kolekci mesemb, zvláště litopsů. S velkým zájmem se zajímá o všechny novinky a vše co se kolem kaktusů děje. Jezdí pravidelně na různá setkání zvláště na Pobeskydí, své přebytky prodává na různých akcích nejen v Ostravě. Návštěvu u skvělého pěstitele však nutno domluvit předem.

Dotazy a odpovědi z internetové konference 2.

►► Dotaz od Oty z Č.B.: Ahoj kaktusáři, mám velký problém, zavlekl jsem si do své sbírky asi 50ti kaktusů nějakého škůdce, myslím si, že je to vlnovec, či vlnovník, nebo **vlnatka**, nevyznám se v tom a nevím co je správný název. Jsou to malé breberky, šedo stříbrno mléčné barvy, které dorůstají cca 2mm délky, není u nich znatelná hlava ani zadek, jen při podrobném pohledu malé nožičky a trochu pomalu lezou, na kaktusech se objevují kapičky lepkavé čiré tekutiny kterou vylučují, když se množí, zakuklí se, či vytvoří, jeden velký jedinec bílé hnízdečko ve kterém sám zůstane, vypadá to jako malý býlí chuchvalec z nějaké jemné vlny, uvnitř jsou pak malinkatá vajíčka, ze kterých se vylíhnou nové potvory. Prosím o radu, co přesně je to za škůdce, a jak se ho zbavit, jaký postřik na ně zaručeně platí. V zahradnictví mi poradili nějaký postřik na mšice (působí i na vlnatku), ale nevím jestli to zabere a jestli je ten můj škůdce vlnatka, předem děkuji za pomoc.

Odpověď č. 1. Josef: Pravda, vlnatka je neřád přítulný. Chce to nejprve co nejvíce mechanicky obrát. Tomu co zůstane, se aspoň naruší celistvost a pak patří stříkat nebo namáčet. Do roztoku ale doporučuji přidat smáčedlo, aspoň nějaký saponát třeba na umývání nádobí, aby přípravek pokryl velký povrch těla toho škůdce. Dívám se, že biologii jste odpozoroval velice podrobně, tak nakonec postřik opakujte po nějaké době, kdyby něco přežilo. Některá vývojová stádia bývají odolnější. Snad netřeba příliš připomínat, že pesticidy jsou většinou jedy, tak opatrnost při práci a určitě mimo byt. Držím palce, pohoda a hezký den.

Odpověď č. 2. R.S.: Boj s vlnatkou a jinou žouželí je náročný. V podstatě máš kaktusy vytržené z přírody a chybí celý ekosystém, který se stará o rovnováhu mezi

požírači a požíraným . Můžeš si vybrat uměle udržovat rovnováhu pomocí chemie která hubí vše živé občas i vlastní sbírku nebo vlnatku prostě utopit jako kořata a ochránit tak rostliny před škůdce, kterému ve sbírce chybí predátor. Jak utopit vlnatku a jinou žoužel si přečteš na webu asi za týden. Jinak zkráceně pokud máš kaktusy ve vegetaci Vyber kaktusy z půdy Přivaž na kořenový krček jmenovku a kaktusy osprchuj silným proudem vody. Napuť si plnou vanu horké vody a uprav teplotu na 48 až 52°C. Dobře vodu promíchej na hladině může být teplota vody klidně 60°C. Teplotu je nutné dodržet. Při vyšší teplotě kaktusy popálíš při nižší teplotě nemusí být zákrok 100%. Kaktusy naskládej do přepravky přikryj pletivem nebo sítí proti hmyzu a zatíž něčím proti vyplavání kaktusů. Bedýnku vlož do vany na 20 minut. Potom kaktusy nech oschnout a zasad' do hlíny nebo jiného substrátu. Já kaktusy pěstuji v cihlové drti hydroponicky a tuto koupel provádím jako první zálivku a poslední zálivku na podzim i se substrátem v květináčích. Jak to funguje vlnatka potřebuje ke svému životu kyslík. Při zvýšené teplotě v lázni se zvýší potřeba kyslíku. Ten ale nemá, protože jsi ucpal dýchací otvory vodou. Prostě se udusí. Je to úplně stejné jako když namočíš třešně do teplé vody. Třešně spotřebují kyslík na své metabolické potřeby a dusící se červíci prchají z třešňů netušíce že mimo třešni se definitivně utopí. Můj web <http://www.cactus.cz/soucek/>

Z naší činnosti

Na schůzku dne 3.března mezi nás zavítal vzácný host z Brna – Ing. Stanislav Stuchlík, který loni na podzim navštívil naleziště kaktusů v Brazílii, zvláště pak byl jeho zájem zaměřen na notokaktusy. Cestu podnikl s dalšími třemi německými kaktusáři, nejznámější z nich je specialista na gymnna a notokaktusy pan Wolfgang Gemmrich. Cílem cesty proto byla především jižní Brazílie, kde se vyskytuje většina těchto kaktusů. Postupně jsme spolu s přednášejícím projeli znovu celou trasu cesty na krásných diapozitivech a vynikajícím odborným slovním doprovodem. V seznamu promítnutých obrázků se objevily především notokaktusy, ale viděli jsme rovněž některé druhy *Gymnocalycium*, *Frailea*, *Echinopsis*, cereusy, opucie a další. Z doprovodné vegetace jsme viděli např. kvetoucí dickie, ibišky, petunie, rozrazil ap. Některé druhy notokaktusů (např. *N. crassigibbus*, *langsdorfii*) jsme viděli růst ve vlhkém mechu na skalnatém podloží, což svědčí o dostatečném přísunu vláhy. Staré rostliny *Notocactus (Malacocarpus) sellowii* var. *courantii* o průměru 13 cm a výšky 19 cm se dělily dichotomicky, podobně jako některé mexické mamilárie. Jako každý cestovatel, tak i náš přednášející př. Stuchlík si psal své polní čísla, z nichž vybírám např. *N. megapotamicus* STU 12, *N. harmonianus* STU 14, *N. alosiphon* STU 20, *N. ottonis* STU147, *N. fuscus* STU 148 a 153, *N. linkii* STU 154, *N. masollerensis* n. prov. STU 164, *N. rauschii* STU 166, *N. buiningii* (světlé trny) STU 179, *N. minimus* var. *tenuicylindricus* STU 183, *N. masollerensis* n. prov. STU 195, *N. mammulosus* STU 199, *N. orthacanthus* STU 200, *N. buiningii* (tmavé trny) STU 202. Všechny tyto nádherné kytky jsme mohli vidět v přednášce na obrázcích. Děkujeme našemu přednášejícímu za cenné informace a skvělé vyprávění svých brazilských zážitků.

LK

Naši jubilanti

Mezi dubnovými oslavenci máme hned několik jubilantů. Dlouholetý člen př. **Dostál Jiří** oslaví dne 2. 4. kulatých šedesát let. Půl století oslaví 19. 4. další dlouholetý člen př. **Froml Jaroslav**. Něco mezi předcházejícími jubilanty – 55 let, oslaví dne 27. 4. známý pěstitel kaktusů z Krásného Pole př. **Vaněk Jaroslav**. Přejeme všem jubilantům do dalších let hlavně zdraví, štěstí a spokojenosti jak v rodinném životě, tak i se svými oblíbenými pichlavými kuličkami.

Vzácný šéfredaktore,

včerejší pohovor s Ing. Stuchlíkem, vítaným hostem a přednášejícím na naší březnové schůzi, který se také zčásti týkal Ostníku, mne inspiroval k některým návrhům. Je jisté, že Ostník je dnes nejznámější dítko činnosti ostravských kaktusářů. Na jeho proslulosti máte nepochybné zásluhy. Přesto jsou tu a tam námitky k nevyrovnanosti obsahu jednotlivých čísel, jejich zajímavosti či potřebnosti obsažených informací. Dobře vím, že obsah se shání velmi těžko a někdy redaktorovi nezbyvá, než vyplnit číslo jakýmkoliv dostupným textem. Najde-li se stabilní dopisovatel (např. p. Lukašík), většinou píše pořád o jednom tématu. To na pestrosti a zajímavosti Ostníku příliš nepřidává. Abych byl nápomocen Vaši redaktorské práci, přikládám k posouzení pár námětů:

--- bude užitečné písemnou anketou zjistit, co čtenáři ve stávající podobě Ostníku oceňují nejvíce (pomocí školského známkování 1 – 5). Nevím, kolik čtenářů je mezi těmi, kteří na schůze prakticky nechodí. Ale zasílat jim dotazníky domů by bylo při dnešní poštovním dost nákladné a návrat vyplněných formulářů velmi nejistý. Proto by se při některé schůzi mohl dotazník rozdat přítomným k „okamžitému“ vyplnění (anonymnímu). Při malém počtu přítomných je možné dotazník rozdat na další schůzi těm, kteří jej ještě nevyplnili. Výsledek ankety může pomoci redakci již v tom, že její pořádání a výsledky budou popsány v Ostníku, ale jistě i k usměrnění jeho obsahu.

--- osobně postrádám v Ostníku více pěstitelsky zaměřených témat. Převaha taxonomických článků, založených na posuzování a opisování dat z odborné literatury, svědčí o znalostech a pílí pisatelů, ale pro průměrného kaktusáře, kterým jsem také kdysi býval, to velké počteníčko není. Vždyť máme mezi sebou úspěšné pěstitele, jejichž pracovní postup a zkušenosti budou nejen zajímavé, ale pro ostatní i prospěšné. Příklad šéfredaktora, který popíše vlastní výsledky pěstitelského snažení, bude pro další velkým povzbuzením. Není ale třeba čekat na příspěvky jen od našich členů, je možné vyzvat ke spolupráci také kaktusáře z okolí Ostravy, zejména z nám nejbližší Ostravy-Poruby.

--- zajímavá by jistě byla i „pravidelná“ rubrika o našich bývalých předních kaktusářích, kteří ještě pokračují v kaktusaření a udržují sbírku. Např. pánové Litner, L. Polášek, Pavel, Sýkora, Úředníček, nebo také Ing. Chvastek či Ing. Vepřek. Nevádím všechny, byl by to delší seznam.

--- uvítal jsem v únorovém čísle Ostníku „Kalendář kaktusáře“, který by se mohl zabývat také praktickými pokyny podle ročního období – výsevy, pikýrování, přesazování, roubován, atd.

--- tuším, že asi v lednovém Zahrádkáři jsem zahlédl článku o kaktusářských internetových adresách. Ne každý z nás má možnost internetového připojení, ale jistě by se každý občas rád dozvěděl, co obsahují, co užitečného nového přináší, nebo co nabízejí.

--- někteří naši členové navštěvují přednášky, výstavy a jiné akce kaktusářů. Zprávy o tom, co viděli, slyšeli, zažili, včetně hodnocení - pochvaly i kritiky, umožní i ostatním získávat přehled o kaktusářském dění.

Těch několik námětů je nápor hlavně na šéfredaktora, neplaceného „otroka“ Ostníku, který vše dělá jen „za hubičku“, případnou čest a slávu. Abych mu aspoň v něčem ulevil, souhlasím s otištěním tohoto e-mailu v Ostníku. Ať nadávají hlavně mně !

Ostrava, 4.3.2003

MUDr. Vladimír Plesník

Aprílové vtipy

--- Potkají se dvě přítelkyně a jedná povídá druhé: ten můj pořád sedí jen ve skleníku a přesazuje kaktusy. Ta druhá říká: to ten můj má také rád rostliny a hlavně vinnou révu, chmel a tabák.

--- Povídají si dvě přítelkyně: ten můj hraje jenom sportku, a druhá říká: to ten můj pěstuje pouze cizokrajné léčivé rostliny. Pro mne pouze *Aloe vera* a pro sebe *Agave*, prý se z toho dělá elixír mládí pod názvem Tequila.

Milan Tůma

Informace

--- 10. - 13. 4. 2003 proběhne 8. ročník výstavy „**Květy na Černé Louce**“. Náš Klub kaktusářů ve spolupráci s firmou UNIPOL se dohodli propagovat činnost našeho Klubu na této výstavě i když brzký termín této výstavy není pro kaktusy příliš vhodný. Přijďte i Vy pomoci při její instalaci, likvidaci a celém jejím průběhu formou poradenských služeb, ale především zapůjčením svých rostlin.

--- 11. - 13. 4. proběhne tradiční už **15. ročník setkání rakouských gymnofilů v Eugendorfu** (nedaleko Salzburgu).

--- 17. - 19. 4. proběhne tradiční prodejní burza exotických rostlin (najdete zde i kaktusy) pod názvem **Tropic** v DK Vítkovic.

--- 2. - 4. 5. proběhne u našich blízkých polských sousedů už **IV. Wiosenne Spotkanie Miłośników Kaktusów** v polských Beskydech (Rycerka). Bližší informace př. Potyka nebo Král.

--- 26. - 28. 9. 2003 se uskuteční **zájezd do Chrudimi** na „Zavírání sezóny“. Přihlášky možno hlásit u předsedy a zálohu 300.-Kč zaplatit nejpozději do června. Celková cena zájezdu je vypočítána s dopravou a noclehy asi na 700-800.-Kč. V pátek po cestě tam a v neděli cestou zpět návštěva sbírek známých pěstitelů.

--- Z došlé e-mailové pošty jsme se dověděli smutnou zprávu, že v Austrálii ve čtvrtek 20. února 2003 tragicky zahynul známý příbramský znalec kaktusů a sukulentů pan **Pavelka Petr st.** Průkopník pěstování sukulentních rostlin, propagoval zvláště rostliny čeledi *Mesemb.* Spolu se svým synem proto asi před deseti lety navštívil jižní Afriku, z této cesty jsme mohli u nás vidět i přednášku. Dále procestoval před dvěma léty např. Nový Zéland, avšak jeho poslední australská cesta se mu stala osudná.

--- Schůzky pěstitelů kaktusů a jiných sukulentů s promítáním diapozitivů a přednáškou se konají každé první pondělí v měsíci (mimo letních prázdnin) od 17.hodin na ubytovně ČD v sadu B.Němcové. Přijďte mezi nás.

--- Internetové stránky našeho Klubu: <http://www.gardening.cz/ostnik>

--- Informace týkající se činnosti Klubu kaktusářů v Ostravě i příspěvky do Ostníku zasílejte na adresu předsedy: lumir.kral@iol.cz

--- Upozorňuji všechny přátele na změnu adresy a zrušení pevné telefonní linky. **Nová adresa:** Lumír Král, O.Synka 1815, 708 00. Telefon jen na mobil: 723 274 571.

Adresy autorů:

Král Lumír, O.Synka 1815, 708 00 Ostrava – Poruba, mobil: 723 274 571.

MUDr. Plesník Vladimír, Nezvalovo nám. 846, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 596 910 790.

RNDr. Štarha Roman, Ph. D., Ostrava, (starha@tiscali.cz)

Tůma Milan, Podroužkova 1679, 708 00 Ostrava – Poruba, mobil: 604 181 134.

OBSAH – DUBEN 2003

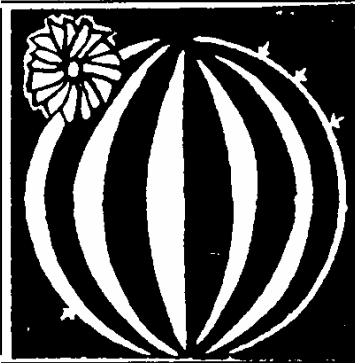
Z literatury	50
Drobničky	52
Zeměpis od A do Z – 25. (Portoriko)	53
Také jste vysévali importní semena od G. Köhrese?	54
Atypické bromél. rostliny – <i>Tillandsia</i>	55
Konofyta kvetoucí v noci – opomíjené miniatury ve sbírkách díl 3.	55
Podčeleď <i>Opuntioideae</i> Burnett – III.	58
Sbírky za humny (Litner)	59
Dotazy a odpovědi z intern. konference	60
Z naší činnosti	61
Naši jubilanti	61
Vzácný šéfredaktore	62
Aprílové vtipy	63
Informace	63

OSTNÍK

Vydavatel: Klub kaktusářů v Ostravě, duben 2003

Šéfredaktor: Lumír Král, O.Synka 1815, 708 00 Ostrava – Poruba, tel: 723 274 571.

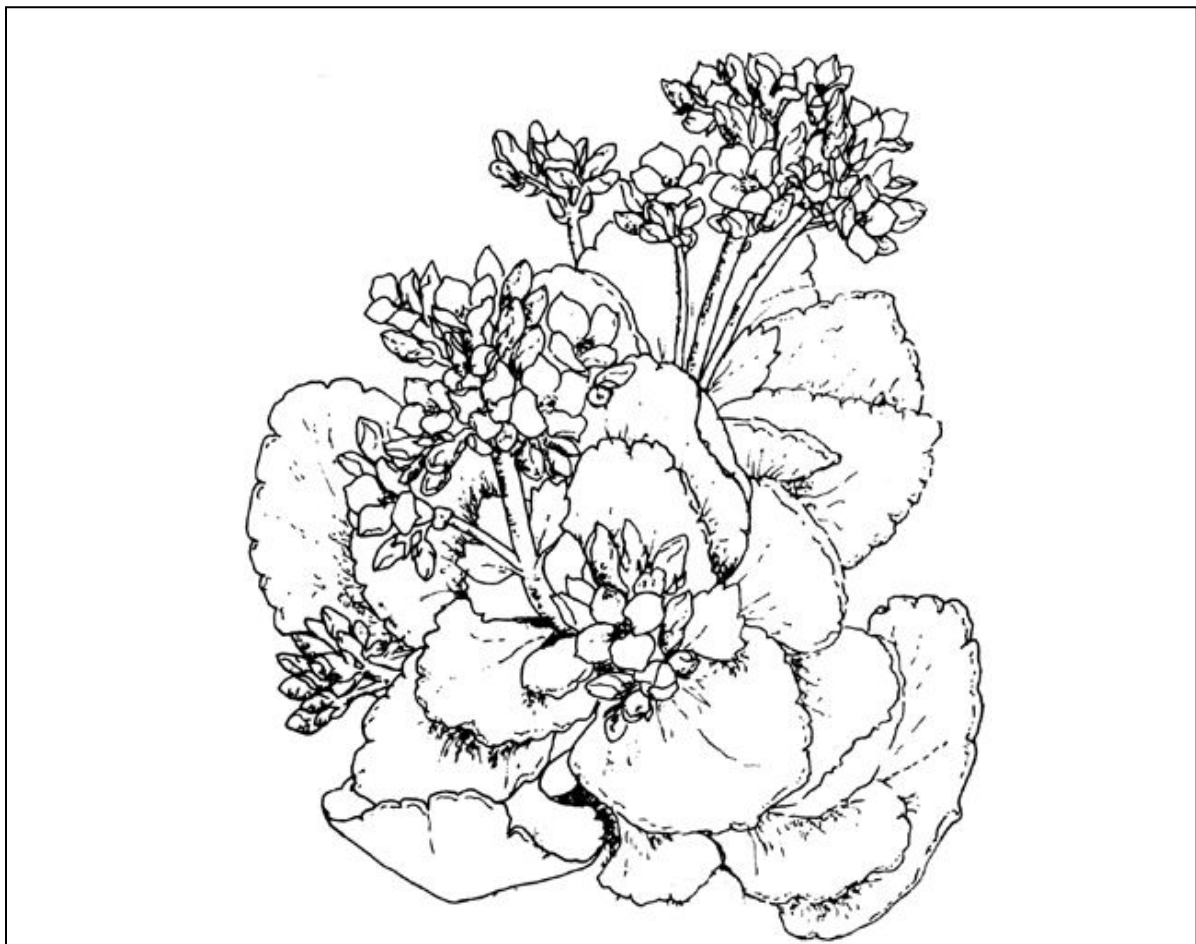
Objednávky a distribuce: Ing. Skoumal Vladimír, M.Bayera 6039, 708 00 O.-Poruba, tel: 596951955.



Ostník

Časopis Klubu kaktusářů v Ostravě

Číslo 320.
Ročník 32.
Květen 2003



***Kalanchoe blossfeldiana* (Hort. hybrida)**

Z literatury

Kakteen und andere Sukkulente č. 1 / 2001

Na titulní stránce je nepřilíš vášný snímek, detail prašníků a blizny, podle popisu z květu ***Echinocereus barthelowanus***. V úvodu redaktor bilancuje ročník 2000: měl 332 stran, v jednom čísle průměrně 50 snímků, celkem v ročníku 96 barevných a asi 600 fotografií. Na každé číslo připadá 8-10 odborných článků, jejichž obsah se pohybuje od nových popisů až po pěstitelské rady. V celém ročníku se články zabývaly více než 100 tématy.

Prvý článek nového ročníku představuje Národní botanickou zahradu v poušti Karoo, Jižní Afrika. Na světě roste asi 10.000 různých druhů sukulentů, z nich víc jak 4000 roste v pouštích a polopouštích jižní Afriky. Nejpočetnější populace se nachází v této botanické zahradě, kde mimo sukulentů rostou suchu a horku přizpůsobené keře, stromy i cibuloviny (např. amarylisy, kríny, hemantusy aj.). Zahrada byla založena r. 1921 a v r. 1945 přeložena do výhodněji položené, „vinařské“ oblasti, v níž se také vyrábí 20-25% jihoafrických vín. Na 154 hektarech kopcovité krajiny, ležící mezi majestátními horami, roste zhruba 4200 druhů rostlin, převážně sukulentů. Z toho 11 hektarů zabírá „zahradnický upravená expozice“, 143 hektary půdy jsou prakticky nedotčené porostlé původní vegetací. Návštěvníkům je k dispozici asi 8 km cest přírodní rezervací, ale pohodlnějším postačí návštěva obrovských záhonů, na nichž jsou v miniatuře představeny různé oblasti pouště Karoo s typickou vegetací.

Lákavá je také nabídka více než 500 druhů rostlin, rostoucích v jižní Africe, a jejich semen, včetně certifikátu CITES. Optimální doba návštěvy je ve zdejších jarním období (červenec až říjen), nejhorší dobou je prosinec až únor, kdy zde panují veliká vedra. (7 barevných snímků).

K doporučovaným druhům kaktusů a sukulentů tentokrát patří: ***Turbinicactus beguinii*** (dříve *Gymnocactus*, nevelký, na jaře bohatě kvetoucí kaktus z Mexika. Daří se v minerálním substrátu s trochou humusu, při letní vegetaci snáší výsluní a opakovanou zálivku. Zimovat v suchu a chladnu. Dobře se množí výsevem, květoschopné jsou již 2-3 leté semenáčky), ***Mammillaria longimamma*** (dříve *Dolichothele*, s nápadně velkými, sytě žlutými květy, rovněž z Mexika. Málo náročná, ale pro řepovitý kořen vyžaduje hlubší kořenáč a poněkud jílovitější substrát. Chránit před přímým sluncem, zimovat v suchu a chladu. Množí se výsevem i opatrně odtrženými odnožemi, případně mamlemi), ***Astrophytum capricorne*** (nápadně bohatě vločkovanou pokožkou a dlouhými, zprohýbanými trny, je pěstitelsky mnohem náročnější než jiná astrofyt. Vyžaduje čistě minerální substrát, pozici pod sklem na plném výsluní a jen opatrnou zálivku. Zimovat v suchu při 10-12°C. Množí se výsevem, roste pomalu), ***Espostoa senilis*** (dříve *Trianthocereus*, má překrásné hustě bíle otrněné sloupovité tělo, později s medově žlutými středními trny. Pochází z Peru, kde roste na slunných místech v minerální půdě dobře propustné pro vodu. V létě opakovaně zalít, v zimě chladno a sucho. Množí se snadno semeny), ***Echeveria shaviana*** (jedna z nejhezčích, růžice o průměru až 12 cm jsou složeny z bohatě ojíňených listů na okraji silně zvlňených, pochází z Mexika. Daří se v písčitohumosním substrátu, na výsluní, při opakované bohaté zálivce. Zimovat při 8-10°C a velmi slabé zálivce, aby se listy nescvrkly a nezaschly. Množí se semeny a ojedinele vznikajícími odnožemi), ***Aloe erinacea*** (jedna z nejhezčích aloí, ještě nedávno velká vzácnost dnes nabízená obchodníky. Pochází z Namibie, z extrémně

suché oblasti poblíž Atlantiku. Potřebuje výsluní co nejbližší sklu, silně písčité substrát a i v létě jen slabou závlahu. Doporučuje se navečer ji lehce rosit, což má napodobit vlhké větry od moře. V zimě chladno a téměř sucho. Množí se hlavně výsevem). Ke každému uvedenému druhu je připojen barevný snímek.

Zvláštní způsob vegetativního množení **sulkorebucí** popisuje Gertel. Velká variabilita stavby těla sulkorebucí je provázena i velkou proměnlivostí jejich kořenového systému. Autor si na nalezištích všiml, že sulky jejichž hlavičku dělí od řepovitého kořene zúžený „krček“ („halsrübenwurzel“), dokážou po ztrátě hlavičky vytvořit novou, vyrůstající po delší době (i 2-3 roky) z kořene. Dokonce pozoroval tvorbu několika hlav na podpovrchově uloženém masitém kořenu některých sulkorebucí, podobné tvorbě stolonů u notokaktusů (7 barevných snímků).

Neowerdermannia vorwerkii objevená A. V. Fričem, slouží domorodcům jako potrava. Pod názvem Achacana ji po uvaření jedí jako brambory. V evropských sbírkách, stejně jako na nalezištích od severní Argentiny přes Bolívii, jižní část Peru až na sever Čile, není častá, i když podle Backeberga roste ze všech jihoamerických kaktusů na největším území. Občas jsou nabízena semena s nevalnou klíčivostí. Semenáčky je v našich podmínkách jistější roubovat, třeba na jusberta. Frič popsal rod *Neowerdermannia* jako monotypický, dnes se uznává ještě druhý druh – **Neowerdermannia chilensis**. Charakteristická rostlina má mít malé kulaté tělo s řepovitým kořenem a výrazně vystupujícími hrboly mamlí, mezi nimiž rostou silné, k tělu přihnuté trny okrové až černé barvy. Poupata vyrůstají v okolí temene a mění se v poměrně malé bílé květy. Rostlina je také samosprašná, semeníky jsou zpola zanořeny do těla, jejich horní polovina se široce rozevírá a uvolňuje několik větších semen (4 barevné snímky).

Echinocereus sanpedroensis má jméno podle naleziště v San Pedro, Sonora. Je blízkým příbuzným *Ecer. scheeri*, také roste trsovitě, odnožuje při bázi i z podzemních stolonů. Má až 40 cm dlouhé výhony o průměru 2-4,5 cm, pokryté tmavě zelenou pokožkou, 10-12 krajními trny sklovité až rohovinové barvy s tmavou špičkou a 3-5 středními, až 2 cm dlouhými trny, obvykle tmavšími. Květy vyrůstají v horní polovině výhonů, jsou až 10 cm dlouhé o průměru až 6 cm, trychtýřovitého tvaru. Barva okvětních plátků je převážně červená, ale i oranžová. Kultura je snadná, dobře se množí výsevem i odřezky, roste nejlépe v propustném substrátu s přidavkem humusu. Při zimování na sucho snese i několik stupňů mrazu (barevný snímek).

Sulcorebutia krugeri je pojmenována podle nálezkyň Anna Maria Krüger. Roste v Bolívii, provincie Cercado, ve výškách 3100-3200 m. Kulovité tělo až 2 cm vysoké a 3 cm široké, přechází do až 15 cm dlouhého, řepovitého kořene. Hřebenovitě postavené, světlé krajní trny hustě oplétají tělo, střední trny nemá. Květy vyrůstají při bázi ze starších areol, jsou trychtýřovitého tvaru o průměru 2-3 cm a o stejné délce. Sepály jsou sytě žluté až nahnědlé, zčásti načervenalé, u báze tmavší. Petály mají žlutou, až světle oranžovou barvu. Dobře roste na vlastních kořenech, po naroubování silně odnožuje. Vyžaduje propustný, minerální substrát, s malým přidavkem jílu, je vápnostřezná, vyhovuje substrát o pH kolem 5. Co nejvíce slunce, zimovat na sucho při 3-6°C, vhodné jsou velké rozdíly denní a noční teploty, rosení a hodně čerstvého vzduchu. Množí se vegetativně, semena jsou nabízena zřídka. Má červeně kvetoucí **Scr. krugeri var. hoffmannii**. (barevné snímky).

Následující tři cestopisné články (o výletu do pouště Mojave, o lokalitách, kde roste **Pachycereus pecten-aboriginum**, nebo **Opuntia bradtiana** (dříve *Grusonia bradtiana*), jsou pozoruhodné hlavně snímky rostlin a krajiny (celkem 16 obrázků).

Možná, že chystáte-li se prožít pravou kaktusářskou dovolenou, využijete i popis doporučených tras a některé pokyny zkušenějších cestovatelů.

Hádátka (*Heterodera cacti*) byla a jsou obávanými škůdci kaktusových sbírek. Autor trefně přirovnává zjištění háďátek ve sbírce k „černému pátku“ na burze. I přes veškerou opatrnost při zařazování nových rostlin do sbírky a přes pravidelné kontroly vzorků kořenů a substrátu v laboratoři regionálního rostlinolékařského ústavu se nevídanému zavlečení těchto škůdců neubráníl. Jeho podezření vyvolalo neprospívání nejvíce napadených rostlin, které přestaly kvést, jejich pokožka zešedla až zhnědla, vytrnění zesláblo a při prohlídce kořenů našel jen pahýly, tu a tam poseté jakýmsi strupy. Hádátka se rychle šíří především mezi kaktusy volně vysazenými v substrátu, u hrnkovaných rostlin je šíření pomalejší. Autor zjistil, že neexistuje zahradnictví, ve kterém by se háďátka neudržovala, v nejlepší případě byla přítomna jen dočasně. Tam, kde se škůdce jednou uchytí, je jeho úplná likvidace téměř nemožná. Majitel jedné významné německé sbírky kaktusů odhaduje, že infikováno je cca 80% amatérských sbírek. Jaké jsou možnosti aspoň částečného ozdravení sbírky? V podstatě jen dvě: chemické, nebo termické ošetření. K chemické likvidaci háďátek je třeba i pro lidi vysoce jedovatých přípravků. Pro běžného kaktusáře, ale ani pro hazardéra se zdravím, nelze tento postup doporučit. Termické ošetření substrátu vychází z poznatku, že háďátka jsou sice dosti odolná vůči působení nízkých teplot (snesou až -5°C), ale při 45°C spolehlivě hynou. Ke zničení velmi odolných cyst háďátek (každá obsahuje několik desítek až stovek škůdce), je však nezbytné působení vyšší teploty, cca 50°C . Pro praxi autor ověřil, že nejjednodušší a nejlevnější způsob záchrany kaktusů podezřelých z napadení háďátky ve vegetačním období, spočívá ve vyjmutí rostliny ze substrátu a pomocí sítka jejího ponoření až po krček do vlažné vody, kterou je pak třeba zahřát přesně na $50 - 53^{\circ}\text{C}$. Tuto teplotu je třeba nechat působit cca 10 minut a pak vodu nechat pomalu chladnout. Po té ošetřenou rostlinu dáme na místo zaručující její rychlé oschnutí. V zimě dáme substrát (ne rostliny!) promrznout (čím větší a delší mrazy, tím lépe). Použitý substrát bez takového ošetření raději vyhodíme. Také použité kořenáče, misky a jiné nádoby, či nástroje, se mají ke zničení odolných cyst aspoň krátce povařit. Autor také doporučuje preventivně celou sbírku 1-2 x ročně prolít roztokem systémového insekticidu. To stačí k zahubení háďátek v substrátu, ale nestačí na jejich odolné cysty.

MUDr. Vladimír Plesník

Drobničky

--- V roce 2000 vyšlo 7. vydání populárního lexikonu Kakteen od Götze a Grönera. Obsahuje rady k pěstování, množení a ošetřování prakticky všech rodů a významnější druhů kaktusů, včetně 460 barevných, 12 černobílých snímků a 50 kreseb. Hlavní náplní knihy jsou pochopitelně pokyny k pěstování uvedených kaktusů, jejich množení, ochraně před škůdci atd. Recensent vytýká autorům některé taxonomické nepřesnosti, ale při současné zvůli autorů popisů a při častých změnách názvů kaktusů, se žádný lexikon těmito výtkám nevyhne. Cena byla 78 DEM.

--- Pozornost si zaslouží slevy, které známá prodejna knih a antikvariát Jörg Köpper z Wuppertalu učinila u některých titulů. Např. monografie *Echinocereus* od Bluma, vydaná roku 1968 (něm./angl.), zlevnila ze 169 na 129 DM, Pilbeamova monografie *Mammillaria* z roku 1999 (angl.) zlevnila ze 249 na 189 DM a jeho monografie *Rebutia* z r. 1997 (angl.) zlevnila ze 119 na 86 DM. Pro specialisty ovládající (nebo studující) příslušnou řeč, ale i pro knihovny majetnějších klubů, mohou být tyto slevy zajímavé.

--- Na internetové adrese www.deutschekakteengesellschaft.de najdete aktuální informace o činnosti DKG, o přednáškách a chystaných výstavách. Slíbeno je další obohacení stránky.

MUDr. Vladimír Plesník

Zeměpis od A do Z – část 26.

Salvador (SV)

Salvadorská republika, španělsky República de El Salvador – stát ve Střední Americe u Tichého oceánu; 21 041 km², 5,8 mil. obyvatel (1995), hustota zalidnění 274 obyv./km², hlavní město San Salvador (423 000 obyvatel, 1992; aglomerace 1,5 mil. obyvatel, 1992); úřední jazyk španělština, měnová jednotka 1 colón (SVC) = 100 centavů. Administrativní dělení: 14 departementů. – Nad pobřežní nížinou se k severu zvedají dvě pásma sopek; v jižním pásmu činné (Santa Ana, 2 382 m n. m.). Na severu tektonická sníženina s řekou Lempa. Zemětřasná oblast. Řada sopečných jezer. Vlhké tropické podnebí s malými sezónními rozdíly teplot. – Obyvatelstvo tvoří mesticové (89%, 1993), indiáni (10%), běloši (1%).



Náboženství zejména římskokatolické (75%, 1993). Přirozený přírůstek obyvatel 2,7% ročně (1994). Střední délka života mužů 64 let, žen 70 let (1994). Negrarnotnost 26% (1992). Urbanizace 45% (1993). – Rozvojový zemědělsko-průmyslový stát. Hrubý národní produkt 1 320 USD/obyv. (1993). Z ekonomicky aktivních obyvatel pracuje 36% v zemědělství, 20% v průmyslu (1992). Obdělává se 35% plochy, louky a pastviny pokrývají 30%, lesy 5% území. – V zemědělství dominuje rostlinná výroba. Pěstuje se kávovník (147 000 t, 1993; hlavní vývozní plodina), kukuřice, cukrová třtina, fazole, rýže, tabák, banánovník, bavlník. Chov skotu (1,3 mil. kusů, 1993). Těžba vápence. Průmysl potravinářský, textilní, chemický, obuvnický, strojírenský. Doprava zejména silniční a námořní (hlavní přístavy Acajutla, La Libertad, La Unión). – 1523 území Salvadoru dobyt Španěly. Jako španělská kolonie součástí vícekrálovství Nové Španělsko. 15. 9. 1821 vyhlášena nezávislost, 1821 – 39 součást Spojených středoamerických provincií. Novodobé dějiny charakterizuje politická nestabilita a časté státní převraty. 1980 – 92 občanská válka. Zahraniční politika je poznamenána konflikty se sousedními zeměmi. – Salvador je nezávislá republika. Hlavou státu je prezident, volený obyvatelstvem na 5 let. Zákonodárným orgánem je jednokomorové Národní shromáždění (Asamblea Nacional; 84 členů; funkční období 3 roky).

Výskyt kaktusů v Salvadoru:

Acanthocereus

horridus

tetragonus

Epiphyllum

hookeri

oxypetalum

Heliocereus

cinnabarinus

Hylocereus

guatemalensis

undatus

f

Opuntia

dejecta

f

salvadorensis

e

Peniocereus

hirschtianus

Pereskia

lychnidiflora

Pseudorhipsalis

ramulosa

Stenocereus

eichlamii

Lumír Král

Podčeleď *Opuntioideae* Burnett 1835. – IV.

Pěstování opuncí

Pěstování opuncí ve většině případech nečiní žádné problémy. Už jejich areál rozšíření však napovídá, že pěstitelské nároky budou vyžadovat různé podmínky, podle toho z jaké oblasti pocházejí. V zásadě lze rozdělit pěstování opuncí na tři základní skupiny:

- zimovzdorné a chladnomilné druhy (snesou poklesy teplot pod bod mrazu),
- většina druhů s běžně pěstitelskými nároky (teploty asi 2-15°C),
- teplomilné druhy (teploty při zimování nad 15°C).

1. Pěstování zimovzdorných a chladnomilných kaktusů získává mezi pěstiteli stále více obliby, především z ekonomických důvodů. Právě do této skupiny patří několik druhů opuncí pěstovaných na skalkách. Zimovzdorné jsou označovány druhy, které snesou velký pokles teplot v zimě (až do -40°C) bez přikrytí a můžeme je i u nás vidět venku na skalkách. Chladnomilné jsou označovány druhy, které snesou větší poklesy teplot (do -20 až -30°C), ale musí být přezimovány zcela po suchu ve skleníku nebo přikryty sklem. Tím se zvětšuje okruh rostlin pěstovaných bez topení, je tu však riziko, že rostliny několik let zimy přežívají bez problému a některý tuhý rok nebo rok s velkými výkyvy teplot, mohou přijít značné ztráty. Většiny opuncí na skalkách bohatě kvete žlutými nebo červenými květy především v červnu.

2. Většina opuncí však vyžaduje běžné pěstitelské podmínky, tj. na podzim (v září-říjnu) přestat zalívat a přezimovat při teplotě 2-15°C zcela po suchu. Na jaře první závlhka kolem dubna, po třech zmrzlých se mohou přenést na zahrádku nebo na balkon. Tyto opuncie kvetou lépe, když jsou pěstovány ve skleníku, při venkovním pěstování kvetení není tak intenzivní, ale rostliny jsou více vytrněny.

3. Teplomilné druhy pocházejí z tropických a subtropických oblastí a proto vyžadují přezimování nad 15°C. Celoročně jsou pěstovány ve skleníku. Většina těchto druhů dosahuje větších rozměrů a v soukromých sbírkách se příliš nevyskytují, lze je proto více vidět ve sklenících botanických zahrad.

V poslední době jsou oblíbené tefrokaktusy. I když se dlouhé roky tvrdilo, že u nás kvetou velmi neochotně nebo dokonce nekvetou vůbec, pohled na tyto rostliny je dnes zcela jiný. Tefráky a další malé opuncie kvetou docela dobře. Potřebují však mít vhodné podmínky: během vegetace hodně čerstvého vzduchu, závlhku až po přeschnutí substrátu s přídavkem hnojiva, v zimě zcela po suchu a poskytnout co nejvíce světla, teploty kolem 5°C. Tefrokaktusy snesou v zimě i přechodné poklesy teplot pod bod mrazu, ale nejsou zcela zimovzdorné, proto je nedoporučuji pěstovat bez topení a raději jim přitopit. Další a hlavní podmínkou je, nechat rostliny dorůst do květoschopné velikosti. Pokud z trsu odlamujeme stále články, tak se květu nedočkáme. Rostliny kvetou z třetího až pátého článku (někdy ještě později). Když vezmete v úvahu, že každý rok naroste jen jeden článek, tak než zakvetou – trvá to několik let, v trsu však může být květů i několik najednou. Čím je trs větší, tím může být i květů více, např. loni jsem měl na jedné rostlině přes 30 květů najednou a to už stojí za podívání.

Pro svoji „nezničitelnost“ se osvědčily opuncie i jako podložky k roubování. Propagátorem této metody byl např. i náš pěstitel pan Gibl, který o tomto způsobu napsal několik článků. Dnešní pěstitelé však na opuncie roubojí jen neradi. Zimovzdorné opuncie na jaře pozdě začínají růst a na podzim brzy zatahují, čímž prakticky už nevyživují roub a zkrátí jejich růst. U běžných druhů opuncí jsou na překážku spíše trny a glochidy se zpětnými háčky, které se špatně vytahují s pokožky. Je tu však i jedna výhoda. Na jeden článek opuncie se dá naroubovat i několik druhů kaktusů a dají se na této podložce vytvářet různé a rozmanité tvary. Na každou glochidu nebo seříznuté okraje článku se totiž dá naroubovat jiný roub. Záleží však na pěstiteli na jakou podložku chce roubovat.

Domorodci pěstují opuncie pro jejich plody, které konzumují po odstranění trnů jako ovoce. Dále z těchto plodů vyrábějí marmelády, po zkvašení různé nápoje apod.

Články některých druhů se používají i jako jídlo, zvláště jsou vhodné do salátů. Některé beztrnné opuncie se pěstují jako krmivo pro dobytek. To co mi považujeme za hlavního škůdce kaktusů – vlnatku, to dříve domorodci a nyní farmaceutické firmy nabízejí (a čím víc, tím lépe) jako přírodní produkty „Cochinilla“ nebo „Nocheztli“. Pěstování opuncí se z těchto mnoha důvodů rozšířilo i do jiných částí světa.

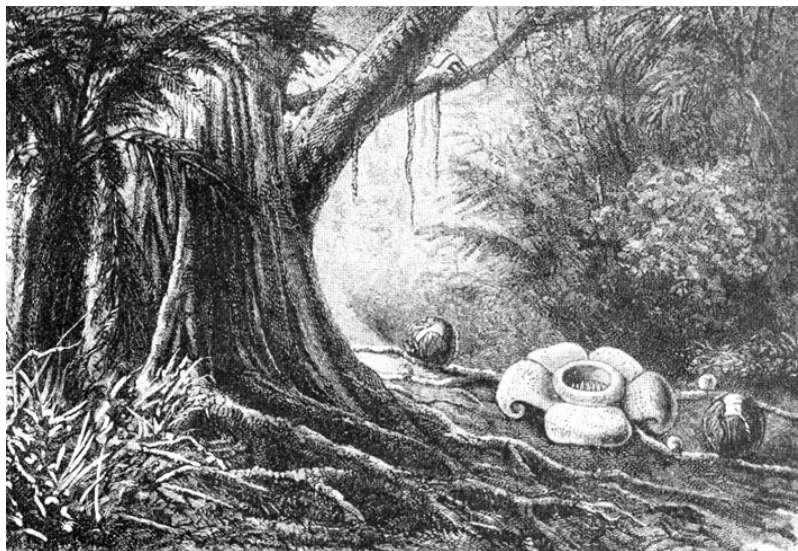
Lumír Král

***Rafflesia* Robert Brown (1821) sukulent, který ve sbírkách neuvidíte**

Blíží se doba dovolených a pro některé to znamená vyjet si za odpočinkem do zahraničí k moři nebo navštívit nějakou světovou zajímavost či kuriozitu. Sama příroda nám skýtá nejedno překvapení, jedním z nich je vzácná rostlina známá pod názvem *Rafflesia arnoldii*, která má největší květ v průměru kolem jednoho metru a váží asi 15 kg. Tato rostlina roste na ostrovech v tropických lesích Sumatry, Javy nebo Bornea a její výskyt je pečlivě evidován. Rafflesie se nedá pěstovat ve sbírkách, za rafflesii se musí jezdit. Články a jakékoliv informace o této rostlině sleduji už asi 30 let, dnes se na internetu můžete o této rostlině dočíst vše potřebné.

Obrovský květ rozprostřený na zemi objevili nečekaně v roce 1818 Angličané Thomas Stamford Raffles a Dr. Joseph Arnold, kteří zkoumali tropické lesy na ostrově Sumatra. Několik dní tento květ pozorovali a pořizovali jeho popis. Na jejich počest byla rostlina později pojmenována jako *Rafflesia arnoldii*.

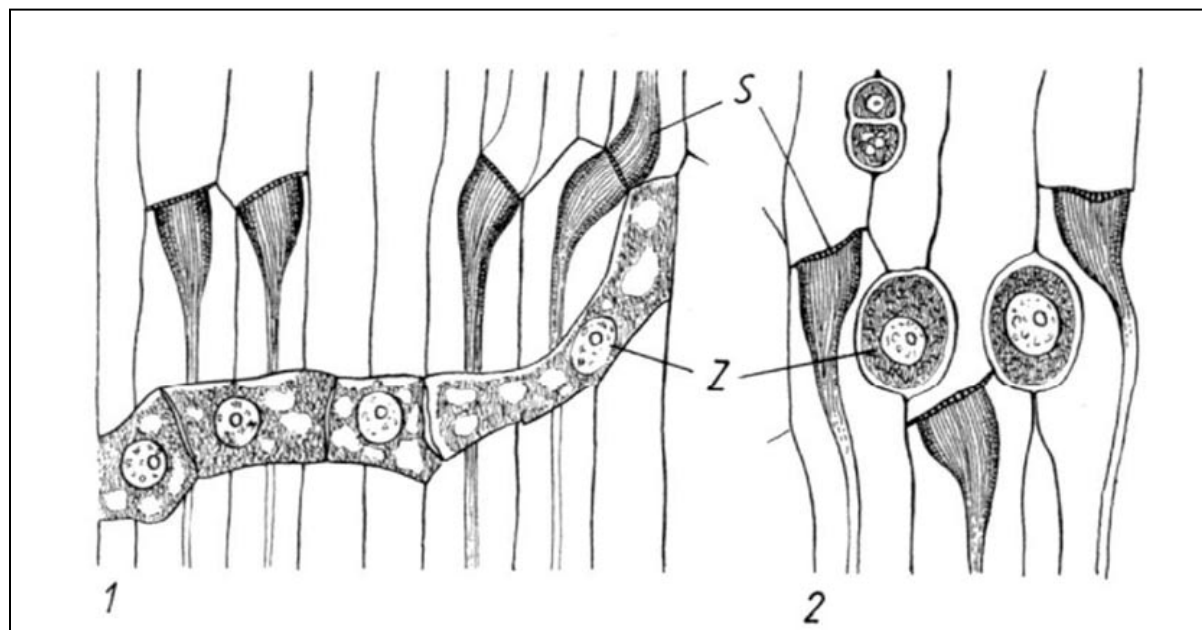
Sir Thomas Stamford Raffles (1781 – 1826) - zakladatel britské kolonie Singapur, v době objevu byl guvernér krátce existující britské kolonie na Sumatře.



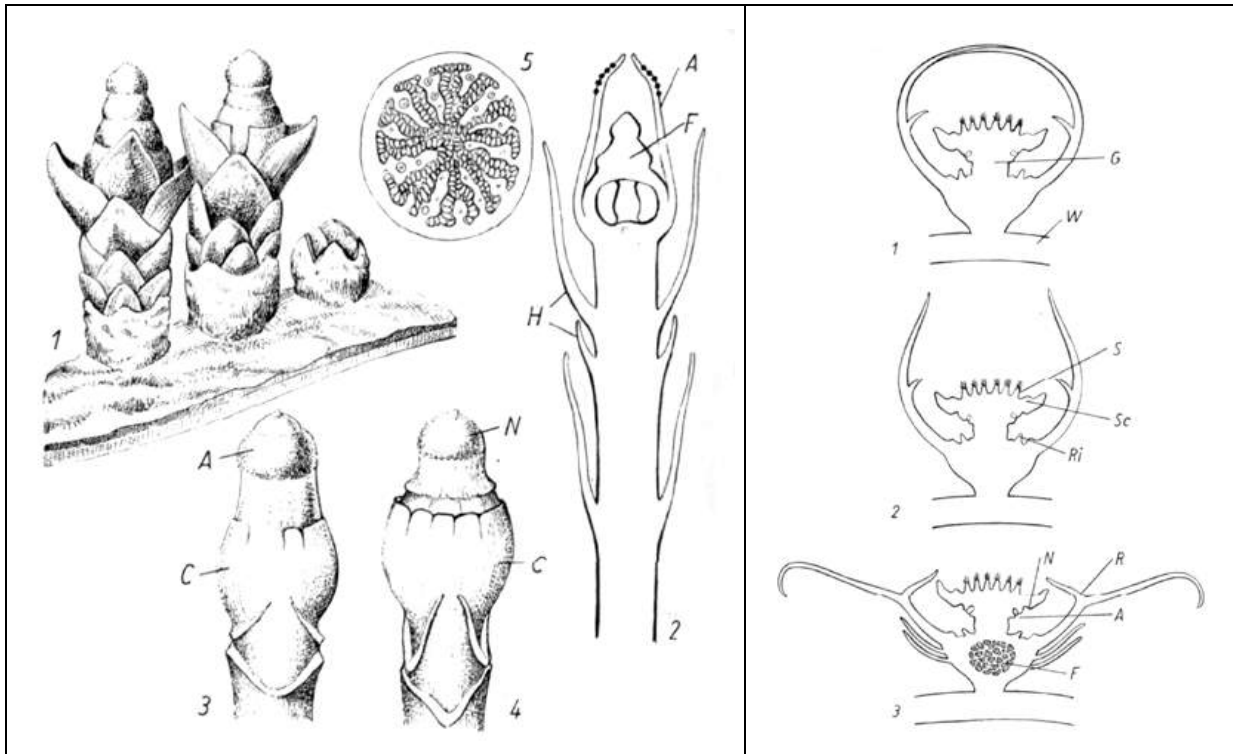
Zařazení rafflesie mezi sukulenty nebude možná odborníky chápáno dobře, ale já si myslím, že zde určitě patří. Tato rostlina totiž nemá ani zhrublý sukulentní stonek, ani sukulentní kořen, ani sukulentní listy, takže každý namítne, že mezi sukulenty nepatří. V čem je tedy problém. Samotná rostlina je totiž jen květ s pěti dužnatými okvětními lístky, připomínající na první pohled květy některých druhů

huernií z čeledi *Asclepiadaceae*, avšak raflesie patří do samostatné čeledi *Rafflesiaceae* Dum. Právě kvůli dužnatému květu, který je největší u rostlin (asi 1 metr v průměru) a vážící asi 15 kg, lze raflesii považovat za sukulent. Raflesie je cizopasná rostlina, která nemá vlastní listy ani kořeny a žíví se mizou jiných rostlin, přisátá k jejich kořenům. Vyskytuje se výhradně na popínavé rostlině čeledi *Vitaceae* - *Cissus* (*Tetrastigma*), který jsem dlouhá léta pěstoval v bytě jako pokojovou rostlinu.

Kořeny cissusu se táhnou obyčejně v přírodě po povrchu půdy. Když se semena raflesie dostanou na kořeny této tropické rostliny, tak v období dešťů vyklíčí (semeno na kořenech jiných rostlin nevyklíčí). Ze semene vyrazí miniaturní kořínek, který se zavrtá do kořene hostitelské rostliny (obr.1), začne se rozvětřovat a vytvoří hustou síť vlásečnic, které proniknou do celé rostliny. Potom uvnitř kořenů začínají vytvářet drobná poupátka, které vytvářejí vypoukliny. Když vypoukliny dosáhnou velikosti několika centimetrů, poupě roztrhne kořen hostitelské rostliny a začíná rychle růst (obr.2). Za krátkou dobu je pupen veliký už jako hlávka zelí a rozvíjí se. Svými obřímí rozměry, zbarvením a zvláštní vůní působí tento květ vskutku neskutečně. Květ raflesie má pět mohutných dužnatých okvětních lístků. Červenou barvou se žlutými nebo bílými bradavičkami připomíná okvětní lístky kusy zpočátku čerstvého a později hnilobného masa. Uprostřed květu se vytváří červený dužinatý prstenec, obklopující hluboký centrální kalich, na jehož dně stojí na podstavci kruhový disk. Pod jeho okrajem jsou jako na podstavci umístěny pohlavní orgány (obr.3). Odtud se šíří hnilobný zápach. Některé květy jsou samičí, jiné samčí. Nad květem neustále poletují mouchy a brouci, přilákáni tímto zápachem. Vývoj raflesie od semene po květ trvá asi pět let. Téměř tři roky trvá tvorba poupátek, asi 1,5 roku trvá vytvoření květu a samotný proces kvetení trvá dva až čtyři dny. Plody raflesií nalezneme jen vzácně, neboť samičích květů je méně. Plod má kulovitý tvar s průměrem asi 12 cm, s dřevnatým hnědavým povrchem. Je naplněn jemnou olejovou smetanově zbarvenou masitou hmotou, ve které jsou tisíce červenohnědých semen. Drobná zvířata semena požírají a rozšiřují tyto semena buď na srsti, nohách nebo prostřednictvím výkalů. Když se semeno dostane ke kořenům rostliny *Cissus* vyklíčí a začíná růst nové rostliny.



obr.1



obr.2

obr.3

Celá čeleď ***Rafflesiaceae* Dumort., Anal. Fam. Pl.: 13, 14. 1829**, zahrnuje asi 50 druhů v devíti rodech:

- Apodanthes* Poit.**
- Bdallophyton* Eichler**
- Berlinianche* (Harms) Vattimo**
- Brugmansia* Blume = *Rhizanthes* Dumort.**
- Cytinus* L.**
- Mitrastemma* Makino = *Mitrastemon* Makino**
- Mitrastemon* Makino**
- Pilostyles* Guill.**
- Rafflesia* R.Br.**
- Rhizanthes* Dumort.**
- Sapria* Griff.**

Rod *Rafflesia* zahrnuje 15 druhů:

01. *Rafflesia arnoldii* Robert Brown (1821) - Borneo (Sarawak, Malajsie), západní Kalimantan (Indonésie), Benkulu, Sumatra (Indonésie)

- Synonym: *Rafflesia titan* Jack (1844)
- Rafflesia tuan-mudae* Beccari

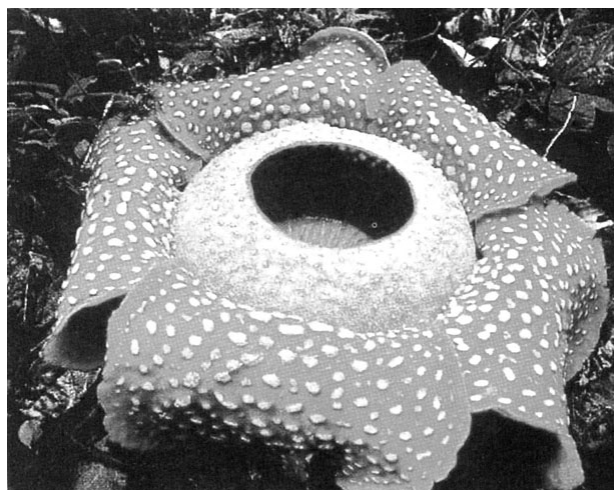
***Rafflesia arnoldii* var. *atjehensis* (Koord.) Willem Meijer in Fl. Males., Ser. 1,13: 23 (1997).**

Synonym: *Rafflesia atjehensis* Koord. in Bull. Jard. Bot. Buitenz Ser. III. 177 (1918). - Sumatra

02. *Rafflesia borneensis* Koorders, Bot. Overz. Rafflesiac. Ned. Ind. 47 (1918). – severní Borneo, východní Kalimantan (Indonésie)

03. *Rafflesia cantleyi* Solms-Laubach in Ann. Jard. Buitenz. Suppl. iii. I. 2 (1910). – Malajsie, Peninsular Malajsie a ostrov Tioman

- 04. *Rafflesia ciliata*** Koorders Bot. Overz. Rafflesiac. Ned. Ind. 64 (1918). – Borneo, severní Borneo (Malajsie)
 Synonym: *Rafflesia witkampii* Koorders
- 05. *Rafflesia gadutensis*** Willem Meijer in Blumea, 30(1): 211 (1984) – Sumatra, západní pobřeží Sumatry a Benkulu (Indonesie)
- 06. *Rafflesia hasseltii*** Suringar, - střední Sumatra, poloostrov Malajsie
- 07. *Rafflesia keithii*** Willem Meijer in Blumea, 30(1): 211 (1984) - Borneo (Sabah, Malajsie), východní Kalimantan (Indonesie)
 Synonym: *Rafflesia ciliata* Koorders
Rafflesia witkampii Koorders
- 08. *Rafflesia kerrii*** Willem Meijer in Blumea,30(1): 212 (1984) – Thajsko, poloostrovy Thajska a Malajsie
- 09. *Rafflesia manillana*** Teschemacher, - Luzon (Philippines)
- 10. *Rafflesia micropylora*** Willem Meijer in Blumea,30(1): 213 (1984) – Sumatra, severní Sumatra (Indonesie)
- 11. *Rafflesia patma*** Bl. in Batav. Cour. [Java Gov. Gaz.], 1825, 12: [4] (23 March 1825); cf. D.J.Mabberley in Taxon, 29(56): 605 (1980) - Java (Indonesie)
 Synonym: *Rafflesia zollingeriana* Koorders
Rafflesia horsfieldii
- 12. *Rafflesia pricei*** Willem Meijer in Blumea,30(1): 214 (1984) - Borneo (Brunei, Sabah, severní Sarawak ?, Malajsie), Kalimantan? (Indonesie)
- 13. *Rafflesia rochussenii*** Teijsm. & Binnend. - západní Java, Sumatra (Indonesie)
- 14. *Rafflesia schadenbergiana*** Goepfert, - Mindanao (Philippines)
- 15. *Rafflesia tengku-adlinii*** Kamarudin Mat Salleh & A. Latiff in Blumea, 34(1): 112 (1989) - Borneo (Sabah, Malajsie)



Rafflesia arnoldii

Nejnámějším druhem je *Rafflesia arnoldii*, dnes je známo asi 15 druhů tohoto rodu. Odlišují se od sebe velikostí květu, jejich vybarvením, velikostí a barvou bradavek, velikostí otvoru v dužnatém otvoru a dalšími drobnými znaky. Rod *Rafflesia* se vyskytuje jen na Indonéských ostrovech Sumatra, Java nebo Borneo, avšak zástupci jiných rodů této čeledi se vyskytují i v jiných tropických a subtropických oblastech jihovýchodní Asie, severní i jižní Ameriky, střední Afriky a Madagaskaru, i v Austrálii. Pokud se rozhodnete tento skvost přírody vidět na vlastní oči, musíte počítat s různými nástrahami v podobě tropických nemocí, nyní v době výskytu nového virového onemocnění SARS, to platí dvojnásob.

Lumír Král

Bilancování po zimě

Nevím jak kdo, ale zimovzdorné kaktusy a sukulenty na mé skalce po letošní zimě značně utrpěly. To co běžně na skalce jiná léta přežívalo bez problémů, letos značně namrzlo nebo dokonce odešlo do „věčných lovišť“. Příčinou byla poměrně dlouhá, tužší zima s velkými výkyvy teplot. Během týdne bylo např. +5°C a hned na to za pár dní -15°C a to se za zimní období opakovalo několikrát. Vše doplnily dlouhé holomrazy bez přikrývky sněhu, které by velké mrazy zmírnily. Tyto dvacet stupňové rozdíly špatně snášely i běžné zimovzdorné opuncie, juky, netřesky či sedum, natož tak echinocereusy, eskobarie nebo delospermy a lewisie. Dokonce vymrzly i některé skalničky nebo růže. Ve skleníku už to nebylo tak hrozné, neboť na stálou teplotu po celou zimu kolem 5°C, jsou už mé rostliny během několika let zvyklé. Ztráty ve skleníku jsou každý rok, vždy se některé kytce něco nelíbí a uhynou, ale s tím už se počítá. Letos ztráty ve skleníku nebyly tak velké, o to víc toho uhynulo venku mezi zimovzdornými rostlinami, což mně velice mrzí.

Lumír Král

Sbírky za humny

Potyka Otakar

30.5.1936

Asi největší sbírku kaktusů, ale i jiných sukulentů na Ostravsku má Otakar Potyka z Orlové. Ota už je prostě takový, ať dělá cokoli, dělá to hned ve velkém a tak je tomu i s kaktusy. Ty pěstuje už asi půl století. Jeho pěstitelské umění není třeba dvakrát představovat, prostě umí. Dá se říci, že mu kvetou i květináče. Své pěstitelské umění získal po svém otci, který mu předal nejedno tajemství. Jak už to u kaktusářů bývá, stále není místo na přibývající rostliny. K malému skleníku při domě přibyla zasklená střecha na baráku a před pár lety dokonce celý komplex skleníků na zahradě, celková plocha pod sklem je nyní asi 200 m². Ve sbírce se nacházejí snad všechny rody kaktusů, ale i jiných sukulentů. Ve sklenících můžeme najít notokaktusy, mamilárie, gymnokalycia, sulkorebucie, ariokarpusy, turbinikarpusy, sklerokaktusy, astrofyt, sloupovité druhy, opuncie a spoustu dalších zajímavých kytek.



1981 - návštěva porubských kaktusářů



2001 - jeden z parapetů se sloupovitými kaktusy

Ota se nevyhýbá ani pěstování sukulentů, ať běžných haworcí, aloí apod. až po zajímavé pěstitelské rarity, kaudexy, euforbie, pachypodia, cykasy atd. atd. Rostliny dovede poměrně rychle namnožit jak z výsevů, tak i z řízků. Přestože se mu pěstování kytek velmi daří, příroda mu klade nečekané překážky. Alespoň dvakrát po sobě během krátké doby, přišlo krupobití, kdy mu byl vlastně celý komplex skleníků rozbit. Přesto se mu jeho pracovitostí a úsilím podařilo všechny rostliny na zimu včas zabezpečit. Vzniklé škody však už nikdo nenahradí. V poslední době, kdy se počítá každá koruna na topení, jezdí zde pěstitelé za nákupem např. zimovzdorných echinocereusů, sklerokaktusů, pediokaktusů apod.



2001 parapet s echinokaktusy a ferokaktusy



Ota Potyka na zájezdě v Plzni

Po odchodu do důchodu ze šachty, kdy Ota pracoval jako zámečník, se věnuje zcela pěstování svých oblíbených rostlin a stálé údržbě skleníkových komplexů. V jeho úsilí mu pomáhá syn Ota ml., kterému tento koníček rovněž přirostl k srdci, neboť jako vyučený zahradník má k rostlinám velmi blízko. Pěstitelské zkušenosti se tak dědí z otce na syna. Ota Potyka se rád se svými pěstitelskými zkušenostmi rád podělí a nad rostlinami podiskutuje, pokud jej však chcete navštívit, domluvte si návštěvu předem.

Lumír Král

Z naší činnosti

Na schůzce dne 7.4. se v organizačních záležitostech projednávalo především zajištění blížící se výstavy na Černé louce. V hlavním programu promítnul př. Král pro vzpomínku naši výstavu z r.1994, která proběhla na Hornickém učilišti a zájezd na olomoucko v roce 1997. Podívali jsme se znovu prostřednictvím pohyblivých obrázků do sbírek přátel: pana Šuby, Vyhlídala, Milta, Zubra, Knesla, Odehnala, Kuchařika a Tomandla. V letošním roce proběhne zájezd do Chrudimi, avšak po cestě tam i zpět navštívíme možná některou z těchto sbírek. Na závěr schůzky bylo slosováno mezi přítomné několik rostlin.

Výstava na Černé louce

Ve dnech 10.-13.4.2003 proběhla Na Černé louce výstava DOMOV, která měla několik podtitulů (Dovolená a Region, Myslivost 2003 apod.). Na této výstavě byly i zahradnické firmy, nabízející různé rostliny (skalničky, konifery, pokojové kytky atd.). Náš Klub byl osloven, abychom presentovali svoji činnost a tak ve spolupráci s firmou UNIPOL jsme se této výstavě zúčastnili. I když nám slibovali velkou výstavní plochu, nakonec jsme dostali jen polovinu, asi 15 m² + prodejní placená místa. Kytky na výstavu slíbilo několik našich členů, bohužel pro ubrání místa, své kytky vystavili jen p. Poláškoví, Potykovi a Ostravský. Další své rostliny odvezli zpět domů nebo je už nepřivezli vůbec, neboť hlavní dva pěstitele zaplnili celé výstavní prostory. Přesto výbor Klubu děkuje všem, kteří přislíbili na výstavu kaktusy přivést, možná příště budou výstavní prostory větší a služby všech využijeme. Výstava nebyla dělána jako kdysi v DK Vítkovic, kdy se přineslo co nejvíce rostlin, pokud možno vzácných rarit, ale výstava byla uspořádána pro laiky, kteří prakticky na výstavu přišli. Větší kytky sestavené do malých skupin, tak aby esteticky ladily na prvý pohled a upoutaly kolemjdoucí návštěvníci. Vše doplnily kaktusy v keramických miskách vkusně naskládané na stojanech udělaných z větví. Výstava byla sice malá, ale byla pěkná a po dlouhé době jsme přesvědčili návštěvníky, že v Ostravě kaktusáři stále vyvíjejí svoji činnost. Největší poděkování patří především firmě UNIPOL, zvláště paní Poláškové, která stála za celou přípravou kaktusové expozice, jak firemní, tak i naši Klubové. Další poděkování patří přátelům Bunčkovi, Doubravovi, Havlíkovi, Kovalskému, Kubítovi, Ostravskému, MUDr. Plesníkovi, Potykovým, Schlesingerovi, Ing. Skoumalovi a Zdrálkovi. Vřelé díky patří i vedení společnosti Ostravské výstavy a.s., která nám umožnila při této příležitosti představit kolekci kaktusů.

L. Král

Naši jubilanti

Prakticky celou dobu co docházím na schůzky do Ostravského Klubu kaktusářů, tj. od první půlky sedmdesátých let, potkávám téměř pokaždé dnešního jubilanta. Dne 2.5.oslaví své významné jubileum 65 let náš dlouholetý člen pan **Radomír Janus**. Přejeme mu do dalších let hodně zdraví, lásky a spokojenosti a nad rostlinami nezapomenutelné zážitky nad nevšední exotickou krásou, která nás spojuje.

Kalendář kaktusáře – květen, červen

Květen-červen je pro kaktusáře nejkrásnější období. Kytky už máme na letním stanovišti, první zálivku už máme za sebou. Rostliny jsou v plném růstu a většina jich kvete pestrébarevnou paletou barev. První květy se objevily podle způsobu zimování už v předcházejících měsících např. u některých mamilárií, echinofosulokaktusů, turbinikarpusů, gymnokalycií apod. S přibývajícím zvyšováním teplot začíná kvést

stále více kaktusů. Kaktusům dodáváme co nejvíce čerstvého vzduchu a po třech zmrzlých může být okno ve skleníku prakticky otevřené stále. Především tím k nepříjemným popálením rostlin. Jakmile kaktusy začínají vegetovat, doporučuje se jim přidat do zálivky vhodné hnojivo. První zálivku dáme na tzv. „rozjezd“ po zimním klidu a následujícím zálivkám přidáme hnojivo na podporu kvetení, na podzim se pak doporučuje zálivka s přihnojením na vyžívání pletiva. K tomuto přihnojování nám nejlépe poslouží Kristalon, který je běžně k dostání v prodejnách zabývající se kytkami. Dalším dobrým tekutým hnojivem mezi kaktusáři je např. Wuxal. Zimní a jarní výsevy můžeme postupně přepikýrovat. Pokud jsme během zimní stagnace nestihly přesadit kaktusy, je možné je přesadit i nyní. Bohužel přerušíme růst a musíme dodržet po přesazení alespoň 14 dnů bez vody. Jaký zvolit nejvhodnější substrát pro přesazované rostliny. Zvláště pro začínajícího pěstitele je volba půdního substrátu problémem číslo jedna. Většina začátečníků předpokládá, že speciální směs je pro výsadbu tou hlavní podmínkou, která zajišťuje úspěšné pěstování kaktusů, a tak hledá a zkouší recepty, kopírující složení půdy v domovině kaktusů. Nezdary si vysvětluje špatným receptem. Často pak následuje nekonečné přesazování kaktusů z jedné "ideální" směsi do druhé, což končí velmi smutně. Není pochyb o tom, že i dva sběratelé, používající stejného návodu, sestavují různé směsi, neboť jednotlivé komponenty nebudou zcela shodné. Je také naivní předpokládat, že podle návodu dosáhneme stejného složení půdy jako v domovině kaktusů. Kromě toho u mnohých kaktusů dosud ani nemáme podrobnou zprávu o půdě, v níž rostou. V různých sbírkách však kaktusy úspěšně rostou i v odlišných půdních směsích. Sběratelé často používají pro všechny rostliny jednu směs, a přesto většina z nich roste normálně, jen některé exempláře mírně strádají. Takové příklady přesvědčivě dokazují, že úspěšné pěstování kaktusů není výrazně podmíněno půdní směsí. Přesto nelze otázku půdy podceňovat. U kaktusů není ani tak podstatné, z čeho se skládá půda pro výsadbu, hlavní je kyselost a struktura směsi, množství a poměr živin v ní. Mimořádně důležité je, aby v půdě nebyly houby ani živočišní škůdci, což je nebezpečné pro kořeny i celou rostlinu. Tradičně se pro kaktusy sestavuje buď několik směsí, nebo jedna základní, doplňovaná různými přísadami. Praxe dokazuje, že většinu kaktusů ve sbírkách můžeme rozdělit do dvou skupin: pro jednu jsou vhodné lehké směsi písčité, pro druhou těžké hlinité. Stepní a lesní kaktusy, které mají obvykle rozvětvené tenké kořeny, vyžadují lehkou směs s kyselou až slabě kyselou reakcí, zatímco pouštní a horské kaktusy potřebují půdu těžkou s neutrální nebo slabě alkalickou reakcí. K zhotovení základní směsi se používá hlinitá zemina, zetlelé listí (které se dá nahradit rašelinou), písek, drobné oblázky, drť z cihel. Každý z těchto základních komponentů se také přidává jako doplněk. Rašelina, listovka i hlinitá půda se prosívají nejlépe sítkem z umělé hmoty s otvory 3-5 mm, hrubozrnný písek a drobné oblázky se pečlivě promývají. Cihlovou drť o rozměru 2-6 mm je třeba také promýt, odstranit prach, přelít slabým roztokem kyseliny sírové a počkat až do konce šumění, pak znovu dobře promýt. Rašelina půdu kypří. Vhodná je stará, dobře proleželá rašelina slatinná, neboť vrchovištní je bez živin a obsahuje škodlivé kyseliny. Oblázky a písek mívají obvykle lehce alkalickou reakci, používá se jich pro zlepšení propustnosti půdy i jako drenáže. Cihlová drť slouží k témuž účelu, kromě toho částečně nasává přebytečnou vláhu. Lehkou směs utvoříme ze dvou dílů rašeliny nebo listovky, dvou dílů písku a jednoho dílu hlinité zeminy. Těžká směs se připravuje ze tří dílů hrudkovité hlinité zeminy, dvou dílů drobných oblázků nebo hrubozrnného písku, dvou dílů cihlové drti, kterou je možno zaměnit drobnými oblázky, jednoho dílu rašeliny a jednoho dílu listovky. Na vědro směsi je dobré přidat 100-150 gramů směsi superfosfátu s fosforečnanem

draselným - namíchané v poměru 3 : 1. Připravené směsi se bezpodmínečně musí propařit ve vodní lázni. K tomu postačí dva kastroly různé velikosti. Menší se naplní zemí, přikryje se a postaví do velkého kastrolu, do něhož jsme nalili trochu vody. Voda se vaří hodinu, potom se kastroly odstaví z ohně a zem se nechá vychladnout. Směsi se musí připravit přibližně měsíc před sázením. Uchovávané je v mírně vlhkém stavu, aby se obnovily potřebné půdní vlastnosti. Proces obnovení mikroflóry se dá urychlit tím, že do zbytný substrát: rašelinu, hlinitou zem, oblázky nebo také dřevěné uhlí. Předem nelze říci, jak bude reagovat ten či onen kaktus na připravenou půdu. Jestliže se složení směsi nemění každoročně, je snadné provést nezbytné korekce při sázení. Všeobecné pravidlo pro jarní sázení je toto: rostliny s tenkými kořeny vysazujeme do lehké půdy, s tlustými řepovitými do těžké půdy hlinité. Na podzim při vyndávání kaktusů z kořenáčů je třeba prohlédnout kořenový drti, dřevěného uhlí či hrudkovité zeminy. Musíme pamatovat, že v každé, dokonce i v té nejkypřejší půdě mohou uhnít kořeny, jestliže je rostlina zalévána v období vegetačního klidu.

Informace

--- Schůzky pěstitelů kaktusů a jiných sukulentů s promítáním diapozitivů a přednáškou se konají každé první pondělí v měsíci (mimo letních prázdnin) od 17.hodin na ubytovně ČD v sadu B.Němcové. Přijďte mezi nás.

--- Internetové stránky našeho Klubu: <http://www.gardening.cz/ostnik>

--- Informace týkající se činnosti Klubu kaktusářů v Ostravě i příspěvky do Ostníku zasílejte na adresu předsedy: lumir.kral@iol.cz

--- Upozorňuji všechny přátele na změnu adresy a zrušení pevné telefonní linky.
Nová adresa: Lumír Král, O.Synka 1815, 708 00. Telefon jen na mobil: 723 274 571.

Adresy autorů:

Král Lumír, O.Synka 1815, 708 00 Ostrava – Poruba, mobil: 723 274 571.

MUDr. Plesník Vladimír, Nezvalovo nám. 846, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 596 910 790.

OBSAH – KVĚTEN 2003

Z literatury	66
Drobničky	68
Zeměpis od A do Z – 26. (Salvador)	69
Podčeleď <i>Opuntioideae</i> Burnett – IV.	70
<i>Rafflesia</i> Robert Brown (1821) - sukulent, který ve sbírkách nevidíte	72
Bilancování po zimě	76
Sbírky za humny	76
Z naší činnosti	77
Výstava na Černé louce	78
Naši jubilanti	78
Kalendář kaktusáře – květen, červen	78
Informace	80

OSTNÍK

Vydavatel: Klub kaktusářů v Ostravě, květen 2003

Šéfredaktor: Lumír Král, O.Synka 1815, 708 00 Ostrava – Poruba, tel: 723 274 571.

Objednávky a distribuce: Ing. Skoumal Vladimír, M.Bayera 6039, 708 00 O.-Poruba, tel: 596951955.



Ostník

Časopis Klubu kaktusářů v Ostravě

Číslo 321.
Ročník 32.
Červen 2003



Werckleocereus glaber (Eichlam) Br. a R., Addisonia 2: 13, 1917.

Z literatury

Kakteen und andere Sukkulente č. 2 / 2001

Na titulní stránce je překvapivý snímek *Sarcocaulon peniculinum*. Stonky rostliny připomínají korál, místy posypaný drobným štěrskem, z nichž tu a tam vyrůstá jednoduchý kvítek s dlouhou okvětní trubkou.

Rozsáhlý článek je věnován nalezištím rodu *Lampranthus* (čeleď *Mesembryanthemum*, kosmatcovité) v jižní Africe. Ta jsou znázorněna na mapce a doplněna snímky typických druhů pro jednotlivé lokality (14 barevných snímků). V čeledi kosmatcovitých zaujímá rod *Lampranthus* zvláštní postavení jak svým keříkovým růstem, velkým počtem druhů (cca 200), tak nádherou poměrně velkých květů (Ø 2-6 cm) zářivých barev (vyjma modré a zelené) a lesku. Nejčastěji jsou talířovitě rozevřené květy barvy fialové, růžové a bílé, včetně jejich kombinace. Většina druhů je adaptována na určitý typ půdy. Např. *Lampranthus aurantiacus* vždy roste jen na hlubokých písčítých nánosech. Mimořádně vzácné druhy, jako *L. galpiniae*, rostou na vápencových kopcích. Velká většina kosmatcovitých však roste na rovinách, kde jim hrozí vyhubení při pastvě dobytka, obdělávání půdy, stavění rekreačních zařízení i pronikání měst do okolí. Téměř všechny lamprantusy lze snadno pěstovat a množit řízkem. Jejich převážně bylinné, nedřevnatící výhony však nemají dlouhý život (2-3 roky) a musí se stále obnovovat.

Gymnocalycium nigriareolatum f. *carmineum* je ojediněle se vyskytující odchylka od převážně bělokvěté typové formy. Objevil ji r. 1989 Franz Strigl v provincii Catamarca a její semena v Evropě nabízel pod značkou „Gymno. spec. Blüte rot, STO 255“. Možná, že jde o přírodní hybridu s *Gymn. carminanthum* nebo s *Gymno. tillianum*, které rostou v okolí. Ze semen vyrůstají převážně červenokvěté rostliny, které však vzhledově vůbec neodpovídají názvu „*nigriareolatum*“, čili s černými areolami. Strigl uvádí, že na nalezišti roste toto gymno na relativně humosní, tmavé půdě, jejíž prach se zachytává na areolách a mění jejich světle hnědou barvu na „černou“ (2 barevné snímky).

Echinopsis ferox patří pro své mohutné (divoké) vytrnění k nejnápadnějším rostlinám ve sbírce. Její pohnutá historie není dodnes objasněna. Rose ji našel r. 1914 u Oruro v Bolívii a popsal spolu s Brittonem r. 1922 v několika svazkovém díle Cactaceae. Popsali ji pod jménem *Lobivia ferox* jako kulovitý kaktus o průměru až 30 cm a více, s početnými žebry (29), světle hnědými trny z nichž 10-12 je krajních o délce 4-6 cm a 4 střední mající délku 10-13 cm. Originální popis ještě uvádí, že má vlasové kořeny, údaje o květu a plodu chybí. Současně také popsali *Lobivia longispina*, velmi podobného vzhledu, ale s řepovitým kořenem. Trny má o něco kratší (8 cm), květ asi 4 cm dlouhý, bílý. Postupně se objevila řada dohadů o existenci dvou druhů, nebo o jejich zařazení, které podle Backeberga odpovídá rodu *Pseudolobivia*. Jeden z největších znalců lobivií – Rausch, navštívil mnoho lokalit, kde tento rod roste a potvrdil, že *Lobivia ferox* roste na velkém území a je značně variabilní. Uznává dvě variety: *L. ferox* var. *potosina* a var. *ferox*. Pěstování není obtížné, spokojí se s každým propustným substrátem. Vyžaduje dosti světla a čerstvého vzduchu, což podporuje vývoj trnů, kvetou až starší rostliny o velikosti větší pěsti. V zimě a v suchu ji nevádí teploty kolem bodu mrazu (barevný snímek kvetoucího exempláře).

Pěstitelům se tentokrát doporučují: *Mammillaria deherdtiana* subsp. *dodsonii* (původně popsaná jako samostatný druh, ale liší se jen zřetelně

mohutnějším otrněním a nalezištěm. Má veliké květy, které se u nás objevují časně zjara. Dobře roste v čistě minerálním substrátu, za dostatku čerstvého vzduchu a ochrany před vysokými teplotami. Zimování při 6-8°C a v suchu je předpokladem zakvetení. Množí se výsevem a postraními odnožemi), ***Echinocereus subinermis*** (větší exempláře rostou bez problémů pod krytem v pařeništi nebo volně, mají typické žluté květy. Vyžaduje minerální substrát, v létě opakovanou závlivu, zimovat v suchu a chladnu), ***Euphorbia cylindrifolia subsp. tuberifera*** (drobná euforie z Madagaskaru, s trubkovitými, do purpurova zbarvenými listy a kulovitým kaudexem. Zimovat při 12°C a téměř nasucho, množí se semeny, zakořeněné výhony nemají kaudex).

Ferocactus diguetii mezi největší kulovité kaktusy. Masivní neodnožující tělo dorůstá při průměru 60 cm výšky až 5 metrů a staré rostliny mají bázi vahou těla sraštěnou. Kvete až ve vysokém věku a navíc je často napadán řadou škůdců, takže nejde o žádoucí kytku do amatérské sbírky (barevný snímek).

Opuntia pentlandii roste v podobě víceméně hustých polštářů, které mohou mít v průměru až 50 cm. Po stranách bohatě odnožuje, jednotlivé výhony vejčitého tvaru jsou 3 až 5 cm dlouhé a až 2, cm silné, šedozelené barvy. Trny vyrůstají jen na některých exemplářích, které většinou pak nekvětou. Areoly kryje hustý polštářek žlutých glochid. Květ je 4 cm dlouhý a široce rozevřený, zářivě světle žlutý. Má řadu růstových forem, Backeberg ji mylně popsal jako ***Tephrocactus pentlandii*** (barevný snímek).

Echinocereus santaritensis byl popsán až r. 1998, ač je znám již téměř půl století. Vzhledem připomíná ***E. polyacanthus*** a ***E. arizonicus*** se kterými byl a je často zaměňován. V článku je přehled lokalit na kterých roste, snímky drobných odchylek stavby květů (bez upozornění v textu je čtenář ani nepostřehne). Lehce se množí výsevem a podzemními stolony a asi jej leckdo má ve sbírce, aniž to tuší. Semena byla nabízena jako ***polyacanthus*** (L 1544 a L 1581), jako ***arizonicus*** (Lz 287), nebo ***coccineus*** (Lz 498). (6 barevných snímků).

Sinningia leucotricha z čeledi ***Gesneriaceae***, kam patří i známé gloxinie a saintpaulie, roste v jižní Brazílii na příkrých stránkách nebo jako epifyt na stromech v blízkosti vodopádů. Ztlustlý stonek má průměr až 20 cm, růstové centrum je uprostřed prohlubně na horní ploše stonku. Na jaře odtud vyrůstá několik výhonů, které za 3-4 týdny dosahují výšku 20-30 cm. Na jejich konci, ale těsně nad listy, roste květní stonek, z něž do stran vyrůstají oranžové a bledě červené květy, mající podobu trubky s malou korunkou. Výhony, listy i květní stonek je hustě porostlý krátkými bílými vlásy (leucos=bílý, trichos=vlas). Pěstování je stejné jako u gloxiníí (3 barevné snímky).

Výlet do kaňonu Bryce (jižní Utah) přivedl tři přátele k náhodně objevené lokalitě ***Pediocatus simpsonii***. Na ploše asi 30 m² našli po pečlivé prohlídce (na kolenou) velké množství tohoto kaktusu v širokém výběru velikosti (maximální průměr 20 cm) a vytrnění. Ani květy, ani plody, však nenašli (4 snímky).

Článek W. Niestrada popisuje bezproblémové pěstování kaktusů a orchidejí ve stejném skleníku. Je však třeba vybírat ty orchideje, které mají podobné růstové nároky jako kaktusy. Postupně získal zkušenosti a nyní pěstuje ve skleníku mezi kaktusy 27 druhů orchidejí. V takové sbírce je stále dostatek květů, protože květy orchidejí vydrží dlouho. Jmenovitě uvádí pěstování ***Cymbidium aloifolium***, ***Epidendrum radicans***, ***Coelogyne cristata*** a ***Madesvallea coccinea*** a ***M. ignea***. (5 snímků kvetoucích orchidejí mezi kaktusy).

Důkazem velké přizpůsobivosti či odolnosti kaktusů mohou být dva snímky, zachycující nádherně vytrněné kusy ***Ferocactus gracilis***, vyrůstající v prvním

případě ve ztrouchnivělé kůře odumřelé větve stromu, asi 60 cm nad zemí. Druhý snímek ukazuje naprosto holé bloky žuly a v úzké štěrbině mezi nimi vyrostl tento kaktus. Zřejmě rozhodujícími podmínkami úspěšného růstu je intenzivní oslunění a minerální, silně propustný substrát.

MUDr. Vladimír Plesník

Zeměpis od A do Z – část 27.

Surinam (SR)

Surinamská republika, nizozemsky Republiek van Suriname – stát v severní části Jižní Ameriky u Atlantského oceánu; 163 820 km², 430 000 obyvatel (1995), hustota zalidnění 3 obyvk./km², hlavní město Paramaribo (201 000 obyvatel, 1990); úřední jazyk nizozemština, měnová jednotka 1 surinamský gulden (SRG) = 100 centů. Administrativní dělení: 9 distriktů a hlavní město. – Ploché pobřeží s porosty mangrovníků je lemováno širokou nížinou, místy močálovitou. Jižní polovinu země vyplňuje Guayanská vysočina (max. 1 230 m n. m.). Vlhké a teplé rovníkové podnebí se stálými teplotami 26 – 28°C. Srážky 1 900 – 3 000 mm ročně. Krátké vodnaté řeky s peřejemi Suriname, Gorantijn, Marowijne. Porosty deštných tropických pralesů pokrývají většinu státu. – Obyvatelstvo tvoří kreolové (35%, 1991), Indové a Pákistánci (33%), Javánci (16%), černoši (10%), indiáni (3%). Náboženství hinduistické (26%, 1983), římskokatolické (22%), muslimské (19%), protestantské (18%). Přirozený přírůstek obyvatel 2,5% ročně (1993). Střední délka života mužů 67 let, žen 72 let (1993). Negramotnost 5% (1990). Urbanizace 49% (1995), téměř polovina obyvatel žije v hlavním městě.



Zemědělský stát s významnou těžbou bauxitu. Hrubý národní produkt 1 210 USD/obyv. (1993). Z ekonomicky aktivních obyvatel pracuje 25% v zemědělství, 13% v průmyslu (1992). Obdělává se 0,4% plochy, lesy pokrývají 96% území. – Pěstuje se rýže, cukrová třtina, banány. Chov skotu. Těžba dřeva. Těží se bauxit (3,3 mil. t, 1993), zlato. Hutnictví hliníku, zpracování zemědělských produktů a dřeva. Pozemní dopravní síť jen při pobřeží, hlavní přístav a letiště Paramaribo. – V roce 1498 území objeveno Španěly. Od 17. stol. anglická, francouzská a nizozemská kolonizace. V roce 1667 připadl Surinam Nizozemí výměnou za Nový Amsterdam (Nizozemská Guyana). 1765 – 93 povstání otroků. 1804 – 16 pod nadvládou Britů. V roce 1808 zrušeno otroctví. 29. 12. 1954 získal Surinam vnitřní autonomii a 25. 11. 1975 nezávislost. 1980 – 87 a 1990 – 91 vláda vojenské junty. – Surinam je nezávislá republika. Hlavou státu je prezident, volený Národním shromážděním na 5 let. Má rozsáhlou výkonnou moc. Poradním orgánem prezidenta je čtrnáctičlenná Státní rada. Zákonodárným orgánem je jednokomorové Národní shromáždění (51 členů; funkční období 5 let).

Výskyt kaktusů v Surinamu:

<u>Cereus</u> hexagonus	<u>Opuntia</u> stricta	R
<u>Epiphyllum</u> phyllanthus	<u>Pereskia</u> aculeata	R
<u>Hylocereus</u> lemairei	<u>Rhipsalis</u> baccifera	K
<u>Melocactus</u> neryi	occidentalis	K
	pachyptera	K

Lumír Král

Jak to dělám já

Po příchodu do tohoto kaktusářského spolku před osmnácti lety jsem doufal mimo jiné, že se zde naučím možným i nemožným pěstitelským fíglům, že staří a moudří členové na schůzích povedou věčné, pře o tom jak to či ono dělá zrovna on a že jeho metoda je zrovna ta pravá. Netvrdím že jsem se ničemu nepřiučil, ale již zmíněné se nekonalo. Zkušenější kaktusáři na schůzkách mlčí, případně pokývují hlavou a když někdo vyvolá diskusi na nějaké ("banální téma") zlehka se usmívají. Tak tedy došlo na to osvědčené. Když se nemohu užít na chybách druhých, což je nejlepší, tak se musím užít na chybách vlastních. To je sice dražší a zdlouhavější, ale spolehlivější.

Výsevy

Pokud vysévám malá množství semen během léta - do desíti porcí po menším množství semen (5 - 20) nedělám si s tím žádné starosti. V zavařovací sklenici mám

připraven přepraný a převařený suchý říční písek, ten nasypu do květináčku 4x4 cm (nebo do plastového obalu od kinofilmu) horní vrstvu jemnějšího písku urovnám a utlačím. Ke krajům květináčku zapíchnu jmenovky nastříhané z plastických kelímků popsané obyčejnou měkkou tužkou, na povrch nasypu semena, rozprašovačem nebo fixírkou postříkám 10% peroxidem, uložím květináčky do obalu od nanukového dortu a podleji až do nasycení roztokem převařené vody tekutého hnojiva (Vegaflor, Floran ...) a protiplísňového přípravku (Funfazol ...). Obal od nanukového dortu uzavřu a odložím někam v bytě (na kuchyňskou linku), kde nesvítí přímé slunce. Co chce vyklíčit to vždy vyklíčí. Co vyklíčit nechce to prostě nevyklíčí. Semenáčky udržuji v mokřém písku již uvedeným roztokem, který mám uložen v zásobní láhvi ve tmě. Kontrolu vlhkosti písku stačí provádět u dobře uzavřeného obalu jednou týdně. Další protiplísňová opatření jsem zatím nebyl nucen provádět. Veškeré pomůcky a nádoby před použitím umyji v roztoku saponátu na nádobí a opláchnu teplou vodou. Výsevy v panelákových podmínkách je možno dělat celoročně stejným postupem, ale květináčky naskládám do miniaturního aparátu se dvěma zářivkami DZ 7 s amatérsky vyrobeným elektronickým spínačem denních cyklů.

Pikýrování

Provádím z vlhka do vlhka do směsi - jemného písku (1/2), jemně přeseťé kompostové hlíny (1/4) a lesní jemně seté hrabanky (1/4) (nejlepší je prý borová), kterou naplním asi do tří čtvrtin plastické obaly od tvarohu, do kterých udělám ve dně otvory (trafopájkou). Semenáčky беру do pinzety, na jejichž koncích mám navlečenou měkkou (silikonovou el. bužíрку) tak aby asi 2 mm přečnívala. Pěstování přepikýrovaných semenáčků v nádobkách větších než květináčky je výhodnější, jelikož substrát tak rychle nevysychá. Hotové misky s rostlinkami narovnáám do podélných misek asi po čtyřech na závěsnou policičku na okno. Zalévám podmokem převařenou vodou. Občas postříkám rostliny vodou z jemného rozprašovače, aby se opláchl prach.

Dopěstování semenáčků

K dosažení velikosti 1,5 až 2 cm potřebují rostliny asi ještě dvakrát přepikýrovat do stejné směsi do nádob všeho druhu (od tvarohu počínaje až po polystyrénové obaly od čehokoli upravené nožem nebo trafopájkou - horkým drátem na potřebnou velikost).

Pěstování „sbírkových“ kaktusů

V paneláku je většinou všechno malé. Platí to i o mojí sbírce. Malé rostliny, malé květináče, malé skleničky, malé poličky, malý sortiment. Převážnou část mých kaktusů tvoří rostliny rodu *Turbiniacarpus*. Jejich pěstování je většinou jednoduché. Mám dva předokenní skleničky (100 x 20 x 20 cm) umístěné před oknem na parapetním plechu na západní straně. Směrem k oknu nemají sklo a to je vlastně trvalý větrací otvor a jsou slepeny ze skla tl. 5 mm jako akvárium. Na okně jsou od dubna do prvních podzimních mrazů (říjen, listopad). Jejich úklid je jednoduchý. Vezmu je celé jak jsou i s rostlinami a odnesu do panelákového sklepa. Rostliny jsou zasazeny v květináčích 4x4 cm do max. 6x6 cm většinou v holém nepřesátém říčním stavebním písku (Mohelnice zrnitosti 0 – 4 mm). Zkoušel jsem i nepřesátou lesní hrabanku. Rostlo to v ní až moc výborně, ale v tomto vzdušném substrátu se dobře daří kořenovým škůdcům. Přesazují většinou až rostlina roztrhne květináč a velikost květináče zbytečně nezvětšují. Zalévám vodou donesenou z lesního potoka (na jedno moje zalití stačí celkem 3 l) vrchem na substrát 3x až 5 x za sezónu. Poslední

zálivku dávám v polovině září. Potom až do května ani kapku. Hnojiva nepoužívám. Dvakrát za sezónu přidám do vody přípravek proti škůdcům.

Část ostatních a větších rostlin mám na balkóně na políčkách u jihovýchodní stěny. Péče o ně je úplně stejná akorát zimují ve sklepe v zeleninových bedýnkách postavených na sebe v regálu.

A to je vše.

Ing. Vladimír Skoumal

Setkání kaktusářů Pobeskydí již po desáté

Po změně systému značně poklesl v devadesátých letech počet členů ve všech kaktusářských Klubech. Tomuto trendu se nevyhnul ani náš Ostravský Klub. Když jsem přemýšlel jakým způsobem přilákat do našich řad nové členy, jedním ze způsobů by mohlo být setkání kaktusářů, podobně jak to dělali formou symposií např. v Praze nebo Chrudimi. Uspořádat setkání kaktusářů v Ostravě mi vrtalo hlavou pár let, zvláště když poslední setkání v Ostravě bylo v roce 1980 (setkání gymnofilů) a od té doby už žádné setkání zde neproběhlo. Čím více se blížilo kulaté výročí od založení našeho Klubu, tím víc se tato myšlenka stávala aktuálnější, chtělo by to však alespoň jednoho zahraničního přednášejícího.

Každé léto jezdím na návštěvu do Brna k panu Jaroslavu Procházkovi a ten mi přislíbil, že domluví přednášejícího, který s nim byl v Argentině. Od této doby, vlastně rok před prvním setkáním, začínají vlastní přípravy prvního setkání kaktusářů, uspořádané ke 40. výročí ostravského Klubu kaktusářů. Zpočátku diskuse probíhaly jen mezi Ostravskými členy, především jsme hledali vhodné místo konání s levným ubytováním. Při jedné návštěvě u Kupčáků v Palkovicích, padl návrh uspořádat setkání na horské chatě na Hůrkách. Když jsme později s Havlíkem, Grymem a Kupčáky navštívili tuto chatu a viděli to krásné horské prostředí, bylo rozhodnuto. Od této doby se zapojili do organizování další kaktusáři z frýdeckého Klubu, s kterými jsme už dlouhou dobu úzce spolupracovali.

Při lednové návštěvě v Ostravě pan Procházka potvrzuje přednášku pana Papsche z Rakouska a domlouvají se další akce. Přípravy nabírají obrátky s příchodem Ing. Chvastka, který byl ve výboru Společnosti a zajistil tak na toto setkání zasedání výboru Společnosti, další nové přednášející a ujal se objednávek. Ing. Grym nechává vytisknout pohlednice kaktusů, účastnické listy apod. Jako redaktor Ostníku, sestavuji a vydávám rozšířené mimořádné prázdninové číslo, které přináší informace z historie Klubu kaktusářů v Ostravě a další zajímavé články o rostlinách, toto číslo dostává každý účastník zdarma při presentaci. Dále jsem měl za úkol zajistit keramiku jako dárek pro přednášející a další organizační maličkosti. Součástí setkání byla i burza rostlin.

V den D byl pro účastníky zajištěn i autobus, který pendloval od nádraží z Frýdku – Místku až na horskou chatu v Palkovicích, který zajistil pan Klímek. Páteční večer patřil konání schůze Společnosti a redakční rady časopisu Kaktusy a přátelské posezení u ohně se zpěvy trampských písní, kde vynikli především manželé Válkovi. U ohně se dopékalo prasátko, které si mohl každý účastník u pana Žídka zakoupit.

U sobotního večerního posezení u ohně se opékal beran a v sále hrála k tanci i pobavení hudba. Tuto obohatil svým uměním - hrou na pilu pan Zubr z Vyškova. Neděle byla věnována prohlídkám sbírek, především frýdeckých, ale kdo chtěl, mohl se podívat i do sbírek celého Ostravska. Úspěšnému konání prvního setkání kaktusářů v Palkovicích prospělo i dobré počasí, kdy byl celý víkend slunečný. Na toto setkání všichni vzpomínají jen v tom nejlepším, tomu přispěl i hlavní přednáškový den.

V předcházejících řádcích jsem krátce vzpomenul, jak jsme začínali, dnes už s tradičním setkáním kaktusářů v POBESKYDÍ. Za tuto dobu jsme tu viděli a slyšeli spoustu zajímavých přednášek. Aby Jste si udělali představu jaké kapacity jsme pro účastníky našeho setkání zajistili za celou dobu konání, předkládám nyní seznam jejich přednášejících (někteří zde přednášeli i několikrát).

Palkovice - 1994: Papsch, Kunte, Odehnal, Dráb, Staník, Šnicer, Šubík, Říha, Chvastek, Vrškový. (170 účastníků)

Palkovice - 1995: Wolf 2x, Soukup, Grym, Bušek, Sladkovský, Halfar. (150 účastníků)

Frýdlant n.O. (Ondrášek) - 1996: Grym, Pavlíček, Halda, Nagel, Pavelka, Draxler, Wolf, Odehnal. (150 účastníků)

Čeladná (Srdce Beskyd) - 1997: Král, Bohata, Amerhauser, Rausch, fi Rolizo, Ježek, Kühaas, (150 účastníků)

Frýdlant n.O. (Budoucnost) - 1998: Linke 2x, Pavelka, fi. Rolizo, Rushforth 2x. (130 účastníků)

Frýdlant n.O. (Budoucnost) - 1999: Papsch, Rushforth, Van Heeck, Vrškový, Ullmann (90 účastníků)

Frýdlant n.O. (Budoucnost) - 2000: Zachar 2x, Procházka, Papsch, Grym, Šnicer (100 účastníků)

Frýdlant n.O. (Budoucnost) - 2001: Havelík, Halda, Stützel, Myšák, kotel (80 účastníků)

Frýdlant n.O. (Budoucnost) - 2002: Antálek, Rausch, Sweitzer, Zachar, Wohlschlager (120 účastníků)

Letos se znovu sejdem na tradičním místě ve Frýdlantu n.O. poslední víkend v červnu (27. – 29.6.2003). Chtěli bychom, aby jubilejní 10. setkání kaktusářů POBESKYDÍ 2003 mělo dobrou úroveň s kvalitní náplní, aby i na něj všichni dlouho vzpomínali jen v dobrém. Připravujeme dvě hlavní přednášky a další kratší vstupy našich cestovatelů. Pro hlavní sobotní program byli proto osloveni a svou účast přislíbili např. p. Amerhauser (A), Berger (A), Dráb (SL), Halfar, Horáček, Chvastek, Král, Kühaas (A), Lukeš, Matuszewski (PL), Odehnal, Procházka, Staník (SL), Stuchlík, Šlajz, Šnicer, Zatloukal a další jsou v jednání. Přijďte se všichni podívat

Lumír Král

Sbírky za humny

Pakr Antonín

19.8.1935

V dnešním poohlédnutí za humny se podíváme kousek dále, tentokrát až do Jeseníku. Zde bydlí a má sbírku pan Antonín Pakr, který byl jak našim členem, tak i členem v Porubském Klubu. I když bydlí v Jeseníku, celou dobu pracoval v Ostravě, v Třebovické elektrárně, takže pravidelně docházel mezi Ostravské kaktusáře. Dlouhé roky mě často navštěvoval, neboť jsme měli společné zájmy o kaktusářskou historii. I v dnešní době, kdy je v důchodu a do Ostravy už téměř nejedí, tak jej alespoň jednou v roce navštívím a podívám se jak u něj rostlinky pěkně rostou.

Pan Pakr začínal s pěstováním kaktusů už v padesátých letech, kdy odjel s panem Kempným na sjezd kaktusářů v Liberci, kde bylo 90 účastníků, z toho bylo asi 50 členů z Ostravy. Tehdy ještě o kaktusech příliš nevěděl, ale zaujaly jej na tolik, že jim propadl až do dnešní doby. U rodičů v rodinném domku na Kalvodové ulici v Jeseníku si postavil skleník, kde svou sbírku umístil. Jeho specialitou byl především rod *Echinopsis*, který dlouhá léta dával dohromady a napsal o něm soukromou práci jen v několika výtiscích. Spoustu starých kusů echinopsů skoro metr vysoké měl ještě po Fričovi. Ty měl umístěné za „trucovnou“, avšak jednoho letního dne mu byly všechny odcizeny, zůstaly jen menší kusy ve skleníky.



Antonín Pakr jak jej známe ještě z Ostravy, na druhém snímku vloni v jeho „zimní zahradě“ na střeše

Druhou jeho oblíbenou skupinou kaktusů byly tefrokaktusy, ty sbíral společně s př. Svobodou s Hlučina. Později jsem už poměrně velké trsy získal do své sbírky a dnes pravidelně kvetou. Třetí skupinu tvořily ariokarpusy, které zkompletoval a pěstoval je výhradně pravokořenné. Tyto kytky u něj velmi dobře rostly a dnes už mají značnou velikost. Kromě těchto kaktusů pěstuje pan Pakr i další zajímavé druhy. Je zde kolekce mamilárií, rebucií, ripsalisů, sloupovitých druhů apod. Značnou část sbírky tvoří sukulenty jako aloe, haworcie, stapelie, ceropegie, brachychitony, euforbie, tilandsie a další. Je zde i větší množství kvetoucích orchidejí.

Po odchodu do důchodu a úmrtí otce, prodává dům na Kalvodce. Oženil se s dlouholetou známostí, ke které se nastěhoval a na střeše vytvořil zimní zahradu. Část střechy zasklil polykarbonátovými plasty, které jsme zasklívali už za mrazů,

avšak kytkám se nic nestalo a po zateplení dobře prosperují. V zimní zahradě má příjemné posezení obklopené „botanickou zahradou“, kde tráví spoustu času a kde přijal už nejednu významnou kaktusářskou osobnost.



Dva pohledy do sbírky na zasklené střeše

Kromě kaktusů se věnuje sbírání unikátních achátů, které příležitostně vystavuje v muzeích nebo mincí, o kterých už má napsáno pěkné pojednání. Pan Pakr má mnoho zajímavých známostí z mnoha vědních oborů, vždyť za mlada byl známým jeskyňářem či sběratelem minerálů atd. atd. Vše co dělal, dělal důsledně. Jeho humorné historky ze života se v Jeseníku vyprávějí dodnes. Pokud se chcete pokochat krásou jesenických hor a podívat se do této sbírky, zkuste se předem domluvit.

Lumír Král

Málo známý kaktus – *Backebergia*

Jsou kytky, které se ve sbírkách objevují často a dají se bez problému kdykoliv sehnat a jsou kytky, které se ve sbírkách hned tak nevidí a navíc se nedají u nás ani sehnat. Jednou z takových rostlin je *Backebergia militaris*. Zavzpomínejte ve své paměti a řekněte, kde jste tuhle rostlinu viděli ve sbírce. Dalo by se to spočítat na ruce jedné ruky. Koncem sedmdesátých let jsem se zajímal o melokaktusy a rostliny, které vytvářejí cefálie. Jednou jsem s př. Přerovským zavítal do sbírky pana Mehwalda, kde jsem ji poprvé uviděl a hned mě upoutala svým vzhledem. Z té doby ji mám také vyfocenu na diapozitivu. Rostlina byla přivezena od firmy Köhres, kde tehdy byly tři kusy. Původně to byly vlastně odříznuté vrcholy s cefáliem z velké rostliny. Dvě rostliny byly zakoupeny sběrateli v Německu a podle zpráv dnes už neexistují, třetí kytky byla přivezena do Československa. Posléze backebergii získal př. Lichý, který ji má dodnes. Během let rostlina vyrazila odnože, z nichž jednu jsem před léty od př. Lichého získal a stále ji považuji za jednu z největších rarit ve své sbírce. Kvůli svým velkým rozměrům, patří backebergie však mezi málo atraktivní kaktusy, i když svým habitem a nádherným cefáliem si pozornost kaktusářů jistě zaslouží. Její vzácnost vystihuje i zařazení do ohrožených druhů v listině CITES. Rostlina se totiž v přírodě vyskytuje na velmi omezeném území v Mexiku (Guerrero, Michoacán).



Na obrázku vidíte původní dovezenou backebergii, kdy byla vystavena na výstavě kaktusů v Porubě roku 1984 v náručí pana Pakra, na dalším snímcích kresba a rostlina na nalezišti.

Rod *Backebergia* je monotypický a obsahuje pouze jediný druh. Rod byl pojmenován na počest jednoho z největších odborníků na čeleď Cactaceae, německého profesora Curta Backeberga. Dnes rod *Backebergia* Bravo (1953) někteří autoři přeřadili do rodu ***Pachycereus* (A. Berger 1905) Britton a Rose** a považují jej jako jeho synonymum spolu s dalšími rody: *Lemaireocereus* Britton & Rose (1909); *Lophocereus* (Berger) Britton & Rose (1909); *Anisocereus* Backeberg (1938); *Marginatocereus* (Backeberg) Backeberg (1942); *Mitrocereus* (Backeberg) Backeberg (1942); *Pterocereus* MacDougall & Miranda (1954); *Pseudomitrocereus* Bravo & Buxbaum (1961). V těchto devíti rodech se nachází pouze 12 druhů, které jsou i podle základních znaků zcela odlišné a tak si nejsem jistý, zda toto zařazení je zcela správné a proto zůstávám u původního názvu *Backebergia*.

***Backebergia militaris* (Audot) Bravo, An. Inst. Biol. Mex. 24: 230, 1953.**

Syn: *Cereus militaris* Audot 1845

Pilocereus chrysomallus Lem. 1847

Cephalocereus chrysomallus (Lem.) Schumann 1894

Pachycereus chrysomallus (Audot) Britton a Rose 1909

Backebergia chrysomalla (Lem.) Bravo 1953

Mitrocereus militaris (Audot) Bravo 1961

Backebergia militaris (Audot) Sanchez Mejorada 1973

Cephalocereus militaris (Audot) Moore 1975

Pachycereus militaris (Audot) Hunt 1987

Stromovitý kaktus až 6 m vysoký se stonky až 12 cm tlustými a 5-11 žebry. Areoly nesou šedavé trny, 7-13 je okrajových a 1-4 jsou středové, asi 1 cm dlouhé. Na koncích větví tvoří baňaté terminální cefálie z oranžově hnědých štětín. Noční květy vyrůstají v létě, při otevření jsou oranžově červené či krémové barvy, až 7 cm dlouhé a 4 cm široké. Patří k teplomilným druhům, které vyžadují plné slunce, běžnou minerální kaktusovou zeminu, minimální teploty v zimě 12-15°C.

Lumír Král

Pěstujeme sloupovité kaktusy

Možná nejsou zrovna velké sloupovité kaktusy vhodné do malých sbírek, proto asi patří ve většině našich sbírek k opomíjeným rostlinám. Když už se ve sbírkách vyskytují, tak především pro jejich výraznou barvu stonku, divoké vytrnění, přítomnost vlasů nebo cefálií. Většina velkých sloupovitých kaktusů však i později zakvétá, což může být další problém proč se ve sbírkách nevyskytují. Cereusovité kaktusy (jak jim také říkáme) mohou mít mnoho různých tvarů, čímž jsou cenným estetickým doplňkem sbírky kaktusů. Cereusy jsou kaktusy s tělem sloupovitým (kolumnárním), válcovitým (cylindrickým), nebo šlahounovitým. Jednotlivé výhony mohou být vzpřímené (trsovité – cespiotosní růst) nebo poléhavé (některé haageocereusy) či převislé (např. aporokaktusy, selenicereusy, rhipsalisy). Někdy se hlavní stonk cereusu v určité výšce osy větví a vznikají tvary stromovité nebo kandelábrovité. Rozmanitost tvarů, ale i morfologických znaků těchto rostlin, je rozděluje do několika skupin podčeledi *Cactoideae*. Najdeme zde květy malé, velké, s krátkými i dlouhými otrněnými či holými trubkami, vyrůstající z areol, axil nebo cefálií. Oblibu si získaly např. kaktusy skupiny *Hylocereae* s velkými, dlouhými a pestrobarevnými květy, které se často používají na vytváření hybrid s různými fantastickými paletami barev velkých květů. Pěknou expozici ve sbírce mohou tvořit cereusy s modrou pokožkou, někdy doplněné bočními bílými či žlutými cefáliemi nebo s divokým otrněním. Jsou však i cereusovité kaktusy, které nedorůstají velkých rozměrů a kvetou poměrně brzy. Vhodným výběrem rostlin do jednoho metru (popřípadě do 1,5 m), lze kolekci sloupovitých kaktusů bez problému pěstovat i v našich sklenících.



Mezi trpasličí cereusy dosahující výšky 10-30 cm, můžeme zařadit několik rodů např.: *Arequipa*, *Pygmeocereus*, *Seticereus*, *Buiningia*, *Arthrocereus*, *Chamaecereus*, *Erdisia*, *Echinopsis*, *Echinocereus*, *Wilcoxia*, *Mila*, *Loxanthocereus*, *Setiechinopsis*, *Haageocereus*, *Trichocereus* apod .

O něco větší velikost mají další rody, které se ve sbírkách často objevují jsou např.: *Armatoocereus*, *Arrojadoa*, *Arthrocereus*, *Austrocephalocereus*, *Azureocereus*, *Bergerocactus*, *Borzicactus*, *Brasilicereus*, *Browningia*, *Eulychnia*, *Morawetzia*, *Cephalocleistocactus*, *Cipocereus*, *Escontria*, *Espostoa*, *Stetsonia*, *Gymnocereus*, *Isolatocereus*, *Machaerocereus*, *Neobuxbaumia*, *Stephanocereus*, *Oreocereus*, *Cleistocactus*, *Micranthocereus*, *Pilosocereus*.

Samostatnou skupinu tvoří převislé druhy, které výrazně doplní estetiku sbírky jako: *Aporocactus Selenicereus*, *Hylocereus*, *Hildewinteria*, *Rhipsalis*, *Rhipsalidopsis*, *Epiphyllum* a další.



Pěstování cereusů není prakticky odlišné od pěstování jiných kaktusů. Doporučovaná příměs jílu do zeminy pro cereusy platí především pro větší kusy. Cílem je lepší a pevnější držení rostliny v zemní směsi, která se pak dobře spojuje a cereus se nevyvrací. Ideální by bylo pěstovat sloupovitě rostoucí druhy na nízkém parapetu se spodním teplem. Volně pěstované rostliny vytváří mohutný kořenový systém. Zaručuje jim takovou stabilitu, že při eventuálním pokusu o přesazení rostliny se kaktusář pořádně zapotí, než za cenu značného poškození kořenů rostlinu dostane ze země. Mohutné kořeny také poskytují rostlině dostatek živin, takže cereusy rostou „jako z vody“. Proto ve skromnějších podmínkách se pěstují v hlubokých kořenáčích, řidčeji a méně vhodně ve velkých mísách. Omezení prostoru pro kořeny vede ke zpomalení růstu.

Lumír Král

Pěstujte Hoodie – zhubnete !

V neděli jsem náhodou sledoval na Primě pořad Svět 2003. Mou pozornost zaujal povědomý obrázek nějaké sukulentní rostliny, kterou Křováci požívají při delších výpravách proti hladu a žízní. Konečně hlasatelka uvedla i název rostliny húdie a byl jsem „doma“.

Rod *Hoodia* (čti Húdya) patří do veliké čeledi klejichovitých (*Asclepiadaceae*) s u nás častěji pěstovanými rody *Ceropegia*, *Stapelia*, *Huernia* a dalšími. Hoodie představují v této čeledi největší trsovité rostoucí rostliny se stonky o výšce až 80 cm, majícími 15-22 žeber. Ve sbírkách specialistů jsou ceněny pro své poměrně velké, ploše miskovité květy, vyrůstající v blízkosti temene. Celkem patří do tohoto rodu asi 18-20 druhů. Všechny původně rostou západní části Jihoafrické republiky, v Namibii a Angole. Jejich kultura je dosti obtížná, jsou náročné na teplo a světlo i v zimě, kdy nesnáší zálivku. V nevyhovujících podmínkách rychle hynou tzv. černou smrtí – houbovitou infekcí, projevující se černými skvrnami na pokožce a uhnitím rostliny. Často se proto roubují na podložky, kterými jsou hlízy *Ceropegii*.

Také na našich dřívějších výstavách jsme mohli obdivovat kvetoucí *Hoodia gordonii* (jen si myslím, že to byl tento druh, spolehlivěji to může říci pan Potyka, znamenitý pěstitel kaktusů i sukulentů, z jehož sbírky rostlina pocházela). Pro tento druh svědčila růžovohnědá barva květů, na kterou si ještě vzpomínám.

Žebra hoodií jsou členěna zoubky končící ostrými trny. V televizním šotu bylo vidět, jak domorodci tyto trny i se zoubky strhávají a pochutnávají si na stonku. Mezinárodní farmaceutická firma Pfitzer, od níž je na našem trhu také řada léků, začala na základě zkušeností křováků analyzovat složení Hoodií a po několika letech zkoumání se prý podařilo izolovat z této rostliny látku, která již v malých množstvích zbavuje člověka pocitu hladu a žízně. Hoodie se poměrně snadno množí výsevem, obtížné je vegetativní množení z odnoží stonků. Na obrazovce byly ukázány velké plantáže, které křováci pro firmu za jakýsi poplatek založili. Nemyslím, že by se u nás podařilo pěstovat Hoodie na plantážích a stěží některý šťastný pěstitel Hoodií se odhodlá je zkonsumovat. Tak ta objemnější část populace bude muset čekat na další preparát ke zhubnutí, snad už účinnější, ale jistě ještě dražší.

MUDr, Vladimír Plesník

Z naší činnosti

Na schůzku 5.5. i přes hokejové utkání v televizi přišlo poměrně hodně členů. Po organizačních záležitostech jsme předali slovo Ing. Halfarovi, který navštívil středozápad a Skalisté hory v USA a následně svým poutavým vyprávěním přednesl své pěstitelské úspěchy. Na své cestě navštívil Gran Canyon a různé zajímavosti v Coloradu, Utahu a dalších státech. V této oblasti středozápadu USA rostou v nadmořské výšce 2400 m např. *Pediocactus simpsonii*, *Echinocereus fitchii*, *Agave* apod. Teploty v zimě zde dosahují až -30°C. V první části vyprávění se zaměřil zvláště na zimovzdorné kaktusy, kdysi pěstitelsky náročné sklerokaktusy, pediokaktusy apod., avšak dnes po dodržení základních pěstitelských podmínek, dobře pěstované i jako pravokořenné. Sklero, pedio a echinocereusy pěstuje celý rok

venku bez topení ve skleníku s otevřenými boky. V létě pokud neprší otevírá i vrchní část, ať kaktusy mají co nejvíce slunce. Pěstitelské podmínky je proto nutno přizpůsobit i našim podmínkám. Nejdůležitější růstové faktory jsou světlo a teplo, voda je až to poslední co kytky potřebují. Vegetační období pravokořenných sklerokaktusů a pediokaktusů spadá asi do období 6 chladných jarních týdnů, kdy je možno provést jednu nebo dvě zálivky. V půli února zahází rostliny sněhem. Otevření vrcholů u rostlin je signálem pro první zálivku. Pediokaktusy potřebují vodu dříve než sklerokaktusy. Přihnojení provádí běžným hnojivem Kristalon-jahoda. Jakmile noční teploty stoupnou nad 10°C (asi květen), tyto kaktusy zastaví růst a proto už nedostanou vodu celé léto. Druhá zálivka je možná až po 20. srpnu, kdy noční teploty začnou klesat. Prakticky kytky dostanou vodu dvakrát ročně, jednou na jaře, podruhé na podzim. Rostliny jsou sázeny do minerálního substrátu, bez humusu a rašeliny. Roubováním na zimovzdorné opuncie nebo echinocereusy, lze získat větší výběr zimovzdorně pěstovaných druhů, např. *echinomastusy* a další. Nejvhodnější podložky pro roubování jsou např. *Echinocereus chloranthus*, *baylei*, *reichenbachii*, *triglochidiatus* apod. Jediný druh, který není mrazuvzdorný je *Sclerocactus polyancistrus*. Všechny rostliny brzy z jara bohatě kvetou a dávají vlastní semena, která dobře klíčí. Škůdci u takto pěstovaných druhů se vlastně nevyskytují, neboť vymrzou. U ostatních druhů ve sbírce provádí jednou ročně z jara preventivní zálivku Nurellem, Confidorem nebo Previcurem.

V druhé části nás pan Halfar zavedl svým vyprávěním do Venezuely a přednesl zcela odlišný způsob pěstování teplomilných druhů kaktusů. Teploty by pro tyto rostliny neměly ani v noci klesnout pod 10°C. Nevhodnější teploty jsou v průměru kolem 25°C. Některé druhy roubuje na „grusoni“, které však na řezné ploše často chytají infekci, když však vydrží dva měsíce – je vyhráno. V diskusi se hovořilo o dalších námětech pro Spolkovou činnost, jedním z nich bylo např. zakoupení speciální tiskárny štítků, kterou nabízejí v Německu. Pěstitelská pětiminutovka se protáhla skoro na dvě hodiny poutavého vyprávění, aniž jsme promítli jediný obrázek připravených diapozitivů - to však nikomu nevadilo. V místnosti by během vyprávění bylo slyšet upadnutí špendlíku a tak lze jen poděkovat Ing. Halfarovi za jeho poznatky z dlouholetých pěstitelských zkušeností, které jsme měli možno na schůzce vyslechnout.

Kalendář kaktusáře – červenec, srpen

Prázdniny to je čas dovolených a odpočinku, a to platí i pro rostliny. Jestliže nastanou tzv. tropické dny a teploty stoupnou nad 28°C, přestávají rostliny přijímat kořeny vodu a nerostou. Pokud provedeme v tuto dobu nevhodnou zálivku, je zde nebezpečí, že kořeny začnou zahnívat. Hniloba se šíří velmi rychle a pokud včas rostliny neseřežeme, jsou nenávratně ztraceny. Malé semenáčky chráníme před přílišným prudkým sluncem přistíněním. Po stagnaci tj. asi v srpnu, kdy začínají chladnější noci, začínají rostliny znovu růst. V tuto dobu kaktusy výrazně vytrhují a zpevňují pletiva, proto je třeba co nejvíce větrat ve dne i v noci. Některé kaktusy (epifyla, echinopsisy, apokarpusy aj.) milují v létě pobyt venku. Nejlépe se jim daří v zahradách v mírném přistínění před poledním sluncem pod stromy nebo keři. Ideální je pěstování i v pařeništi, kde na rostliny padá rosa, ale to můžeme napodobit ve sklenících mlžením. V srpnu již poznáme jak se dny zkracují a přichází podzim.

Informace

- 7. – 22. června 2003 – výstava kaktusů - Praha v BZ UK na Slupi.
- 11. – 14.6.2003 – výstava kaktusů v Domů chovatelů na náměstí ve Frýdku.
- 20. – 22.6.2003 – výstava kaktusů v Domě dětí a mládeže Orlová
- 21. – 23.6.2003 – výstava kaktusů v Domě kultury Poklad v Ostravě-Porubě.

- 27. – 29.6.2003 – už po 10. se sejdeme na mezinárodním setkání kaktusářů ve Frýdlantu n.O. – **Pobeskydí 2003**. I letos je připraven bohatý program. Na sobotu jsou přislíbeny kvalitní přednášky předních našich i zahraničních odborníků. Přednášky přislíbili např. pánové Amerhauser, Berger, Dráb, Halfar, Horáček, Chvastek, Král, Kühaas, Lukeš, Matuszewski, Odehnal, Procházka, Staník, Stuchlík, Šlajz, Šnicer, Zatloukal a další jsou v jednání. Přijďte se všichni podívat a povykládat si se známými osobnostmi kaktusářského světa.

- 26. – 28.9.2003 - Zájezd do Chrudimi na Zavírání sezóny. Po cestě tam i zpět návštěva známých sbírek. Přihlášku a další informace u předsedy.

- Schůzky pěstitelů kaktusů a jiných sukulentů s promítáním diapozitivů a přednáškou se konají každé první pondělí v měsíci (mimo letních prázdnin) od 17.hodin na ubytovně ČD v sadu B.Němcové. Přijďte mezi nás.

- Internetové stránky našeho Klubu: <http://www.gardening.cz/ostnik>

- Informace týkající se činnosti Klubu kaktusářů v Ostravě i příspěvky do Ostníku zasílejte na adresu předsedy: lumir.kral@iol.cz

Adresy autorů:

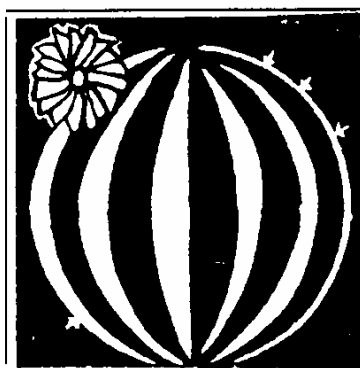
Král Lumír, O.Synka 1815, 708 00 Ostrava – Poruba, mobil: 723 274 571.
MUDr. Plesník Vladimír, Nezvalovo nám. 846, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 596 910 790.
Ing. Skoumal Vladimír, M.Bayera 6039, 708 00 O.-Poruba, tel: 596951955.

OBSAH – ČERVEN 2003

Z literatury	82
Zeměpis od A do Z – 27. (Surinam)	84
Jak to dělám já	85
Setkání v Pobeskydí již po desáté	87
Sbírky za humny	89
Málo známý kaktus – <i>Backebergia</i>	90
Pěstujeme sloupovité kaktusy	91
Pěstujte Hoodie – zhubnete !	94
Z naší činnosti	94
Kalendář kaktusáře – červenec, srpen	95
Informace	96

OSTNÍK

Vydavatel: Klub kaktusářů v Ostravě, červen 2003
Šéfredaktor: Lumír Král, O.Synka 1815, 708 00 Ostrava – Poruba, mobil: 723 274 571.
Objednávky a distribuce: Ing. Skoumal Vladimír, M.Bayera 6039, 708 00 O.-Poruba, tel: 596951955.



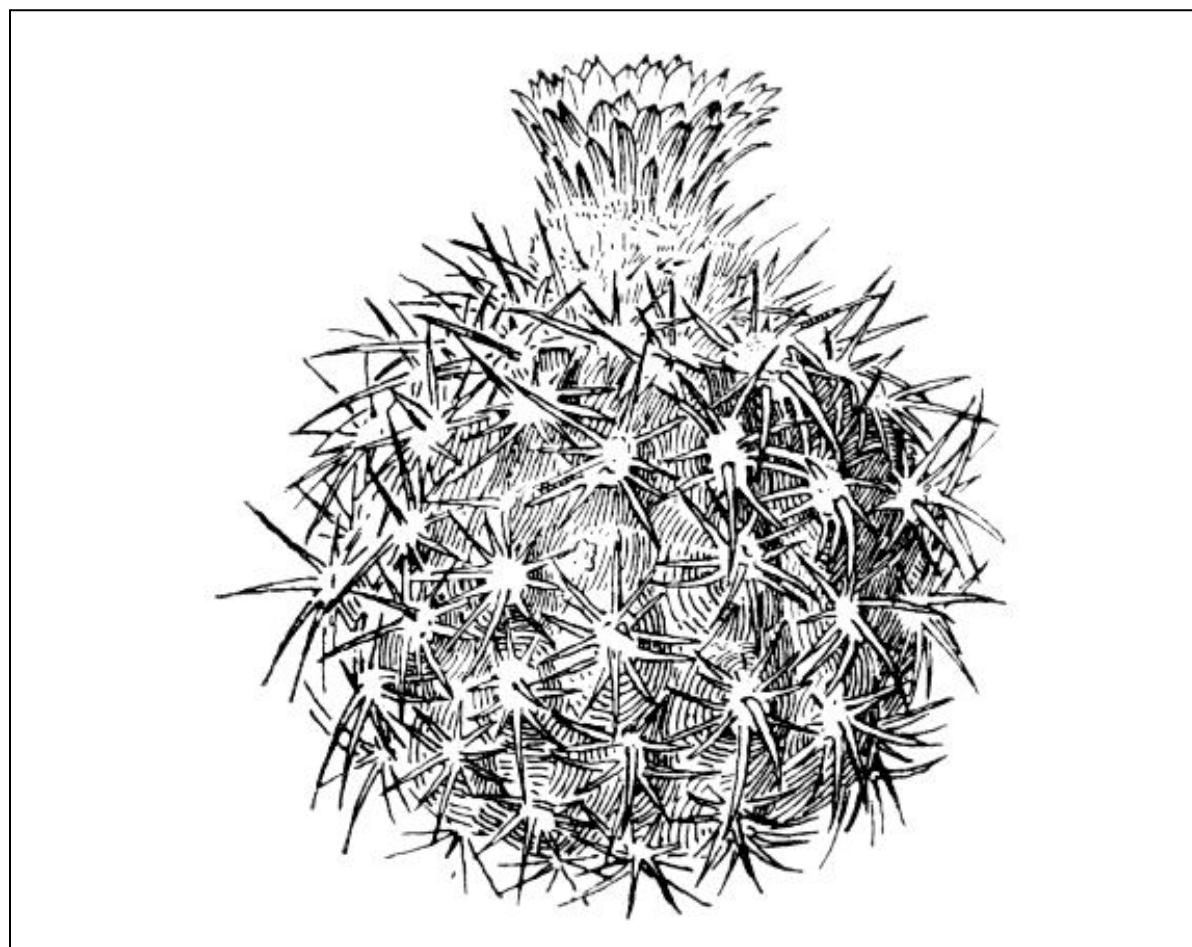
Ostník

Časopis Klubu kaktusářů v Ostravě

Číslo 322.

Ročník 32.

Září 2003



Islaya minor Backeberg

Z literatury

Kakteen und andere Sukkulente č. 3 / 2001

Kdo jednou jej uzřel, nemůže zapomenout! Takto lyricky lze také popsat detailní snímek květu **Lobivia jajoiana** na titulní straně tohoto čísla, se sytě červenými petály, smolně černým jícnem, kontrastujícím se žlutými prašníky. Toto vynikající malířské dílo přírody je trvalou vzpomínkou na našeho kaktusáře-malíře, mistra Jajó.

Zatím co popisy nových druhů, variet, forem a hybrid často plní stránky kaktusářských časopisů, popis zcela nového a nevymyšleného rodu je už vzácnou událostí. R. Kiesling & J. Piltz popisují **Yavia cryptocarpa**, rostoucí na hranicích Argentiny a Bolívie, v provincii Jujuy, departmánu Yavi, v nadmořské výšce 3700 m. Tento monotypický rod se vyznačuje plody, které jsou zcela zanořeny po několik měsíců do neodnožujícího těla a jsou z něj vylučovány až růstem nových poupat na začátku sezóny dešťů. Plod má tenkou a křehkou „slupku“, z jejíhož dolního otvoru semena vypadávají a jsou větrem odváta. Většina malého, krátce válcovitého těla, přecházejícího zvrásněnou bází do silných řepovitých kořenů, je skryta v půdě. Výška těla je 0,5-1,5 cm při průměru 1,3-3 cm. Ploše diskovité tělo na výrazně prohloubené temeno, z jehož středu pučí poupata a plody. Hnědozelená pokožka je členěna až 40 řadami areol vyrůstajících na maličkých hrbolech. Hřebínkovitě uspořádané trny se zčásti překrývají. U báze jsou téměř černé, starší jsou sklovitě bílé. Ve středu temene mají mladé rostliny dosti vlny, z níž vyčnívají krátké, narůžovělé trny. Plně rozvěřený květ je 2 cm široký a 1 cm vysoký, kuželovitého tvaru, bílý až růžový s bělavými okraji. Podle fotografií se rostlina nejvíce podobá blosfeldiím, autoři uvažují také o příbuzenstvu s rody *Cintia*, *Neowerdermannia* a *Weingartia*. (7 barevných snímků, dvě kresby a 4 snímky detailů rastrovým elektronovým mikroskopem).

K vyobrazeným doporučeným rostlinám do sbírky patří: **Ortegocactus macdougallii** (i tento rod má jediný druh, který byl nalezen ve státě Oaxaca (Mexiko) a popsán r. 1961. Drobné kulovité tělo s nápadně černými, odstávajícími trny a sytě žlutým květem se zelenou bliznou, ve stáří bohatě odnožuje. Optimálně roste v čistě minerálním substrátu, na výsluní pod sklem, při jen opatrné zálivce. Zimovat v suchu při 12-15°C, při nižší teplotě od báze korkovatí. Množí se výsevem a odnožemi), **Mammillaria laui subsp. dasyacatha** (roste ve státě Tamaulipas (Mexiko) na žulových pláních. Reppenhagen ji považuje za samostatný druh. Minerální substrát musí být dobře propustný, v létě chránit před přílišným osluněním, opatrně zalévat a vyhnout se delšímu stání ve vlhku. Zimovat v suchu a chladu. Množí se výsevem a odnožemi) **Mammillaria zephyranthoides** (popsána před 160 roky, ale ve sbírkách je vzácná, i když má nádherné, velké, bělorůžové květy. Také pochází z Mexika, vyžaduje čistě minerální substrát, v létě opatrnou zálivku, teplé stanoviště na výsluní. Zimovat naprosto suše v chladnu. Množí se výsevem), **Cleistocactus ritteri** (pro svou krásu by neměl chybět v žádné sbírce. Sloupovité tělo o průměru až 3 cm dosahuje výšky kolem 1 metru. U temene vzniká pseudocefalium z jemných, vlasovitých trnů a s citronově žlutými květy, majícími dlouhou, úzkou trubku. Dobře roste v písčitém a minerálním substrátu na výsluní, při opakované zálivce. Zimovat v chladnu a suchu. Množí s výsevem), **Agave americana var. marginata** (modrozelené listy se žlutým pilovitým okrajem, rychlý růst zejména při volné kultuře ve skleníku. Proto pěstovat ve větších nádobách v písčito-jílovité směsi s dobrým

odtokem přebytečné vody. Zimovat v chladu a suchu, množí se postranními odnožemi), **Trichodiadema densum** (je oblíbeným představitelem kosmatcovitých rostlin z jižní Afriky. Z kořene rostou krátké výhony s typickým chomáčkem trníků na konci. Polštáře rostliny jsou na jaře bohatě kryty nápadnými fialovými květy o průměru až 5 cm, se světlejším jícnem a žlutými prašníky. Roste v písčité půdě na výsluní, při opakované zálivce během vegetačního období. Zimovat v chladnu a téměř nasucho. Množí se výsevem a řízkou).

Aloe leandrii roste ve vlhkém pralese Antananarivo a je dosud teprve druhou známou madagaskarskou aloí, která se množí hlavně hlízkami, vyrůstajícími v dolní části stonku květenství. Střapec žlutých, kolem vrcholu stonku uspořádaných květů s dlouhou, úzkou trubkou, svým ústím směřuje po odkvětu dolů (7 barevných snímků)

Jako příčina špatné klíčivosti semen kaktusů byla zjištěna nadbytečná koncentrace přípravku **Aatiram**, často užívaného jako suché mořidlo semen před výsevem. Do sáčku s jednou porcí semen bohatě stačí přidat množství preparátu, které se vejde na špičku kapesního nože. Po důkladném protřepání semena ze sáčku vyjmeme a vysejeme tak, aby zbytek preparátu se nedostal do výsevního substrátu. Při nadměrném moření semen je jejich klíčivost malá, semenáčky jsou drobné, načervenalé, neprosívají a hynou (barevný snímek).

Echinocereus chloranthus (= zelenokvětý), byl popsán již r. 1859. Má válcovité, zřídka odnožující tělo, dosahující ve stáří maximálně 30 cm výšky při průměru 7 cm. Na 12-18 žebrech jsou areoly se 12-21 krajními a až 7 středními trny. Krajní jsou až 15 mm dlouhé, tuhé, většinou odstávají od těla. Jejich barva kolísá od bílé, přes žlutou, červenou až hnědou, někdy jsou kolem těla pásy trnů odlišné barvy. Střední trny jsou silné, až 3 cm dlouhé, odstávající, v barvě krajních trnů. Krátce nálevkovité květy o průměru téměř 3 cm mění svou barvu podle stáří a kultivačních podmínek od jedovatě zelené, přes špinavě žlutou až do bronzové. Pěstování není obtížné, vytrnění a množství květů závisí na sluneční intenzitě. Dobré větrání a střídavá zálivka chrání i před černou hnilobou, objevující se u rostlin držených v teple a vlhku. Zimní teploty přizpůsobit poměrům na nalezištích, mohou u některých severněji rostoucích forem klesnout i pod bod mrazu. Doporučuje se proto poznamenat si při výsevu naleziště, rostliny ze semen ze severnějších lokalit jsou zimovzdornější (2 snímky)

Echeveria gibbiflora (= s „hrbatým květem“, podle zduření u báze květu). Má nerozvětvený, až 5 cm silný a 30 cm vysoký stonek, na jehož vrcholu roste asi 15 listů, přes 25 cm dlouhých a 15 cm širokých, vejčitého tvaru, ve špičce opatřených malým hrotem. Světle zelená barva listu se při vydatném oslunění mění do nafialovělé. Květní stvol bývá přes metr vysoký s červenožlutými květy na krátkých stopkách. (2 barevné snímky). Je mateční rostlinou řady kultivarů, z nichž nejznámější je „Metallica“ a „Decora“.

Účastník paleontologické expedice do střední a jižní části Mongolska si také všiml místní sukulentní flóry. V podstatě zde našel jen 5 druhů ze tří rodů: *Orostachys*, *Sedum* a *Zygophyllum*. Zmiňuje se o drsných klimatických podmínkách, kdy průměrná roční teplota je necelé 4°C, průměrné lednové teploty dosahují -15° až -25°C a červencové 18-22°C (11 barevných snímků a náčrt trasy expedice).

Také dva zbylé články jsou cestopisného rázu. Prvý popisuje poměry v kalifornském Údolí smrti (Death Valley), táhnoucí se v délce 225 km severojižním směrem. Nejnižší místo údolí leží 86 metrů pod úrovní mořské hladiny. Název údolí odpovídá velmi obtížným podmínkám pro všechno živé. Maximální naměřená teplota je 56°C, roční úhrn dešťových srážek je pouhých 40 mm, protože vysoká pohoří,

lemující údolí po obou stranách, zadržují velkou většinu dešťových a sněhových mraků. Ale i v těchto podmínkách se najdou řídké skupiny jehličnanů a opuncí. Na čtyřech snímcích je dokumentován růst ***Opuntia erinacea*** a jejich variet ***ursina*** a ***utahiensis***, včetně mohutně vytrněných exemplářů (až 10 cm dlouhé trny), pokrytých sněhem, nebo obalených ledem. Tento druh je mrazuvzdorný i ve střední Evropě a nepotřebuje ani ochranu před deštěm. Beze škody přežil dvoutýdenní mrazy -26°C a ještě vykvetl sytě fialovými květy.

Druhý cestopis pojednává od brazilském ráji kaktusů v okolí Grao Mogul. Zde našel L Horst nádherný ***Micranthocereus auriazureus***, rostoucí zde v trsech až metr vysokých. Větvící se výhony mají až 7 cm v průměru. Jméno napovídá, že tento cereus má modrošedou pokožku, na níž se vyjímá zlatožluté otrnění a v pseudocefáliu se objevující poměrně velké, až 25 mm dlouhé, červené, válcovité květy. Dalším skvostem pro milovníky cereusů je tamní ***Pilosocereus fulvilanatus***, až 3 metry vysoký, jehož tělo je obdáno hustou zlatohnědou vlnou na areolách. ***Arrojadoa eriocalis* var. *albicoronata*** je díky kšticím červených květů s bílou korunkou na koncích tužkovitě tenkých výhonů, vyrůstajících z malého kaudexu, pravým skvostem. Na roztroušených lokalitách hrubého křemičitého písku rostou zde také mimo jiných ***Discocactus horstii***, ***Discocactus insignis***, nebo ***Opuntia inameona*** (9 barevných snímků).

MUDr. Vladimír Plesník

Drobničky

☉ Už víte co se skrývá pod názvem *Puebloa*? V moskevském časopise СУККУЛЕНТЫ takto pojmenoval r. 1999 A. B. Doweld nový rod kaktusů. Žádná žhavá novinka to však není, jen tradiční „šibování“ se jmény. Na základě morfologických odlišností, zejména testy semen, velikosti rostlin a chybění středních trnů, se rozhodl vyčlenit *Pediocactus bradyi* z rodu *Pediocactus* a zařadit jej jako typ pro jím nově pojmenovaný rod. Nejblíže příbuzný má být rod *Navajoa*. Myslím však, že není třeba spěchat s přepisováním jmenovek na *Puebloa bradyi* s poddruhem *P. bradyi* subsp. *winkleri* a varietou *P. bradyi* var. *despainii*.

☉ V březnu 2001 se dožil pozoruhodného jubilea - 80. let známý švýcarský lovec kaktusů a majitel slavné firmy s kaktusy - Werner Uebelmann. Jeho cesty po brazilských nalezištích kaktusů přinesly Evropě řadu mimořádně cenných objevů, z nichž aspoň vzpomeňme rod *Uebelmannia*. Stejně jubileum oslavila také organizace německých kaktusářů v Dortmundu. A zda-li víte, kolik let uplynulo od založení spolku kaktusářů v Ostravě?

MUDr. Vladimír Plesník

Z internetové diskuse:

Dotaz: Co mám dělat, aby mi kaktusy kvetly a hezky rostly?

Odpověď: Pro začátek si přečtěte náš krátký návod na pěstování.

Zeměpis od A do Z – část 21.

Trinidad a Tobago (TT)

Republika Trinidad a Tobago, anglicky Republic of Trinidad and Tobago – ostrovní stát v Karibském moři u pobřeží Venezuely; 5128 km², 1,3 mil. obyvatel (1995), hustota zalidnění 247 obyvk./km², hlavní město Port of Spain (aglomerace 200 000 obyvatel, 1992); úřední jazyk angličtina, měnová jednotka 1 trinidadsko-tobagský dolar (TTD) = 100 centů. Administrativní dělení: 6 hrabství, ostrov Tobago s omezenou autonomií a 5 území se zvl. statutem. – Ostrov Trinidad je převážně nížinný, jen na severu vystupuje horský hřbet (940 m n. m.). Na Tobagu max. výška 582 m n. m. Vlhké, teplé tropické podnebí; srážky až 3800 mm ročně. Porosty tropických vždyzelených lesů a savan. – Obyvatelstvo tvoří Indové (40%, 1990), černoši (40%) a míšenci (18%). Náboženství protestantské (30%, 1990), římskokatolické (29%), hinduistické (24%). Přirozený přírůstek obyvatel 1,1% ročně (1993). Střední délka života mužů 68 let, žen 73 let (1993). Negramotnost 3% (1990). Urbanizace 71% (1994). – Průmyslově zemědělský stát s těžbou a zpracováním surovin. Hrubý národní produkt 3730 USD/obyvk. (1993). Z ekonomicky aktivních obyvatel pracuje 10% v zemědělství, 30% v průmyslu (1993). Obdělává se 24% plochy, louky a pastviny pokrývají 2%, lesy 46% území (1993). – Pěstuje se cukrová třtina (1,4 mil. t, 1994), rýže, palma kokosová, banánovník, pomeranče, kukuřice. Chov skotu, koz, prasat. Těží se ropa (5,2 mil. t, 1992), zemní plyn (7,7 mld. m³, 1994) a asfalt (16 700 t). Průmysl petrochemický, chemický, elektrotechnický. Rozvíjí se cestovní ruch (250 000 zahraničních návštěvníků ročně, 1993). – V roce 1498 byly ostrovy objeveny K. Kolumbem. V 16. – 18. století pod španělskou, nizozemskou a anglickou nadvládou. V roce 1802 se stal britskou kolonií Trinidad, 1803 Tobago. 1889 bylo Tobago připojeno k Trinidadu. 1958 – 62 byly Trinidad a Tobago členy Západooindické federace. 31. 8. 1962 získaly nezávislost. 1. 8. 1976 byla vyhlášena republika. – Trinidad a Tobago je nezávislá republika, člen Commonwealthu. Hlavou státu je prezident, volený na 5 let kolegiem volitelů. Zákonodárným orgánem je dvoukomorový Parlament; tvoří jej Poslanecká sněmovna (36 členů, funkční období 5 let) a Senát (31 členů). Místním zákonodárným orgánem na ostrově Tobago je Poslanecká sněmovna (15 členů, funkční období 4 roky).



Výskyt kaktusů na ostrovech Trinidad a Tobago:

Acanthocereus
tetragonus

Pereskia
aculeata

Cereus
hexagonus f

Pilosocereus
moritzianus

Epiphyllum
hookeri

Rhipsalis
baccifera

Hylocereus
extensus e
lemairei

Stenocereus
griseus

Mammillaria
mammillaris

Melocactus
broadwayi

Opuntia
boldinghii
caracassana
caribaea
cochenillifera f

Lumír Král

I cereusy mohou být hezké

Chtěl bych navázat na článek L. Krále v 321. čísle Ostníku, kde na straně 92 v článku „Pěstujeme sloupovité kaktusy“ píše o opomíjených sloupovitých rostlinách – cereusech.

Mám ve své sbírce jednu takovou rostlinu. Je to *Cereus aethiops* (*Cereus coerulescens*). Semena tohoto kaktusu jsem získal již hodně dávno v semenářství tehdejšího východního Berlína. Ani jsem si tenkrát možná neuvědomil, že na květy budu čekat několik let. Rostlina neodnožovala a stále rostla do výšky, až nastal problém s jejím stěhováním. Tento cereus pěstuji volně venku, nyní už ve velké čtyřhranné nádobě.

Každý rok na podzim nastává problém jak ho přemístit na místo zimního pobytu v předsíni. Převezení rostliny s pomocí rudlí se dá ještě zvládnout. Horší to je jak ji ve skloněné poloze podvléct pod zárubní dveří.

Před třemi roky jsem se rozhodl vrchol cereusu radikálně seřezat. Během dalšího roku začal v horní třetině své výšky odnožovat. Na podzim jsem tedy musel řezat místo jednoho několik výhonů. Odřezané výhonky jsem zakořenil. Letos poprvé kvete mateční rostlina na každé odnoži několika květy. Kvetou i některé zakořeněné odnože, zejména ty vyšší. Dvě, které jsem sesadil dohromady jsou 50 a 60 cm

vysoké a na každé se objevila násada tří pupat. Délka pupat před rozvitím byla 14 cm a postupně narůstala až na 20 cm.

Dne 9. 7. 2003 se večer ve 20 hodin se začalo na každé odnoži rozvíjet jedno poupě. Krátce po rozvítí byly květy 18 cm a měly 10 cm v průměru. Okvětní trubka byla 10 cm dlouhá, hladká, modrozelená o průměru 8 až 10 mm. Když se květ plně rozvinul měl 4 ks vnějších okvětních plátků 2,5 až 4 cm dlouhých a 7 ks 6 až 7 cm dlouhých. Šířka plátků v obou případech byla 10 až 12 mm. Barva bílá s tmavším středovým šedozeleným pruhem. Vnitřních okvětních plátků bylo 10, šířky 10 až 12 mm. Jejich barva smetanově bílá s tenkým světlezeleným pruhem. Délka těchto plátků byla 7 cm. Uvnitř květů byly prášníky a karmínová blizna, která přesahovala svojí délkou vnitřní okvětní plátky o 10 mm.

I když květ není barevně příliš efektní jako třeba u fylokatusů, působí velmi vzdušně a decentně. Druhý den se bohužel oba květy zavřely a další následovaly vždy až po 24. hodinách.

Úředníček František

Coryphantha kraciki

Rostliny rodu *Coryphantha* se dostávají v poslední době mezi pěstitele do veliké obliby, zvláště když naši cestovatelé přivázejí z Mexika nové zajímavé formy nebo dokonce nové druhy. Zvláště hledaná je např. *Coryphantha kraciki*, pojmenovaná po svém objeviteli a význačném pěstiteli z Nové Paky – Karlu Kracíkovi. Tento druh popsali autoři Halda, Chalupa a Kupčák v odborném časopise *Cactaceae etc.* 1/2002:



Coryphantha kraciki

***Coryphantha kraciki* J. J. Halda, J. Chalupa et P. Kupcak**

Popis: Podobná *C. difficilis*, avšak s většími semeny jednostranně uťatými a mohutným hrubým otrněním .

Hlavní kořen 30 – 50 mm dlouhý, u báze až 20 mm v průměru, později se vytváří svazek drátovitých kořenů. Stonek kulovitý až krátce sloupovitý o průměru až 90 mm a výšce až 170 mm; epidermis sivozelená; bradavky zploštěle pyramidální, s mělkou vnitřní brázdou; areola zprvu krátce vlnatá, později olýsalá; trny středové v počtu 5 – 8, zakřivené až háčkovité, vespod až 2 mm tlusté, u báze světlehnědé, uprostřed tmavohnědé až černé, s vrcholem víceméně světlým; okrajové trny jehlicovité, v počtu až 24, do 25 mm délky, bílé s černou špičkou .

Květy široce nálevkovité, 40 – 80 mm v průměru, tmavožluté s červenavým jícnem; okvětní lístky celistvé, široce se překrývající; prašníky tmavožluté, blizna světle - růžová. Plod protáhle oválný, ca 25 x 15 mm velký. Semeno leskle rezavě hnědé, 1,5 – 1,8 mm dlouhé, široce ledvinité, jednostranně uťaté, s dlouhým bílým hilem .

Výskyt a rozšíření: severní Mexiko: Durango (v okolí vesnice El Diamante) temena kopců na vápencích v nadmořské výšce ca 1400 m.

Diskuse: Spolu s ní zde roste *Echinocactus horizontalonius*, *Ferocactus hamatacanthus*, *Coryphantha salm-dyckiana*, *C. aff. obscura*, *Echinomastus complex durangensis - mapimiensis*, cca 5 druhů *Opuntia*, *Yucca* sp., nikoliv však předpokládaný *Thelocactus heterochromus*.

Už Heinz Swoboda upozorňoval v 80. letech na podobnost otrnění a tvaru stonku, stejně jako charakteru květu a semen populací komplexu *C. difficilis* západně od Saltila, Coahuila s populací hrubě otrněných koryfant z blízkosti El Diamante v Durangu. Charakterem stavby bradavek a otrnění připomíná komplex *C. pycnacantha*, zvláště v juvenilním stádiu připomíná *C. tripugionacantha*, avšak charakterem generativních znaků se od nich výrazně odlišuje. Semeny nejbližše připomíná *C. difficilis*, která jsou však výrazně drobnější, se zobákovitým zakončením pod hilem (kdežto u *C. kraciki* je toto zakončení tupě uťaté). Semena *C. tripugionacantha* jsou zhruba poloviční velikosti, s malým hrbolkem pod hilem. Květy *C. kraciki* jsou mělce nálevkovité, se širokými výrazně se překrývajícími celistvými okvětními lístky s tmavým jícnem a krátce zašpičatěle soudkovitým poupětem, výrazně odlišné od *C. difficilis*. Stonek je zprvu ploše kulovitý, později až krátce sloupovitý, rovněž intenzita otrnění se stářím narůstá.

Rod *Coryphantha* prošel v poslední době několika systematickými změnami. Kdysi „Sekce pěstitelů koryfant“ vydávala zpravodaj, kde se objevovaly popisy, novinky apod., týkající se o tomto rodu. Dnes zde máme značnou mezeru. Na přání našich pěstitelů, kteří se tomuto rodu věnují, uvádím poslední řazení rodu *Coryphantha* podle R.Dichta & A.Lüthyho z roku 1999. Tento systém převzal i Hunt v CITES Cactaceae Checklist, 2.ed. 1999. *Coryphantha kraciki* zde ještě není uvedena neboť byla popsána později, ale lze ji jednoznačně řadit do III. série: *Aulacothelae* Lemaire.

Rod *Coryphantha* uvádí asi 360 různých jmen, většinou neplatných názvů, dnes rod podle Dichta & Lüthyho zahrnuje 40 druhů a 4 poddruhy (vše ostatní jsou synonyma). Rod *Coryphantha* je rozdělen do tří serií:

I. série: *Macromeres* Britton & Rose

- 1 a. *C. macromeris* ssp. *macromeris* (Engelmann) Br. & R.
- 1 b. *C. macromeris* ssp. *runyonii* (Britton & Rose) Taylor

II. série: *Glanduliferae* Salm-Dyck

2. *C. clavata* (Scheidweiler) Backeberg
3. *C. potosiana* (Jacobi) Glass & Foster
4. *C. pulleineana* (Backeberg) Glass
5. *C. jalpanensis* Buchenau
6. *C. glassii* Dicht & A. Lüthy
7. *C. erecta* (Lemaire) Lemaire
8. *C. octacantha* (De Candolle) Britton & Rose
9. *C. georgii* Bödeker
10. *C. ottonis* (Pfeiffer) Lemaire
11. *C. vogtherriana* Werdermann et Bödeker
12. *C. vaupeliana* Bödeker
13. *C. wohlschlageri* Holzeis
14. *C. glanduligera* (Otto) Lemaire
15. *C. echinoidea* (Quehl) Britton & Rose
16. *C. pseudechinus* Bödeker
17. *C. poselgeriana* (Dietrich) Britton & Rose
- 18 a. *C. robustispina* ssp. *robustispina* (Engelm.) Br. & R.
- 18 b. *C. robustispina* ssp. *uncinata* (Benson) Taylor
- 18 c. *C. robustispina* ssp. *scheeri* (Lemaire) Taylor

III. série: *Aulacothelae* Lemaire

19. *C. ramillosa* Cutak
20. *C. delaetiana* (Quehl) Berger
21. *C. durangensis* (Ruenge ex Schumann) Britton & Rose
22. *C. longicornis* Bödeker
23. *C. cornifera* (De Candolle) Lemaire
24. *C. recurvata* (Engelmann) Britton & Rose
25. *C. palmeri* Britton & Rose
26. *C. sulcata* (Engelmann) Britton & Rose
27. *C. hintoniorum* Dicht & A. Lüthy
28. *C. salinensis* (Poselger) Dicht & A. Lüthy
29. *C. pallida* Britton & Rose
30. *C. werdermannii* Bödeker
31. *C. echinus* (Engelmann) Britton & Rose
32. *C. difficilis* (Quehl) Berger
33. *C. pycnacantha* (Martius) Lemaire
34. *C. tripugionacantha* Lau
35. *C. elephantidens* (Lemaire) Lemaire
36. *C. maiz-tablasensis* Backeberg
37. *C. retusa* (Pfeiffer) Britton & Rose
38. *C. compacta* (Engelmann) Britton & Rose
39. *C. gracilis* Bremer & Lau
40. *C. nickelsiae* (Brandegge) Britton & Rose

O pěstování koryfant psal ve svém příspěvku v dubnovém Ostníku 2001, č.299 př. Ostravský v článku pod názvem „Poznatek k pěstování rodu *Coryphantha*“. Podle pěstitelských nároků rozdělil rod do tří skupin:

- I. zelené, teplé, vlhké
- II. tvrdé, teplé, suché
- III. severní zimovzdorné druhy s výrazně rozdílnými způsoby pěstování.

Všechny další potřebné informace k pěstování rodu najdete proto v jeho příspěvku. Některé, zvláště zimovzdorné druhy (např. *C. vivipara* a další) byly přeřazeny do rodu *Escobaria*.

Král Lumír

Jednoduchý a levný postřik proti vlnatce a červenému pavoučku

Červený pavouček a vlnatka jsou škůdci, které každý kaktusář dobře zná. Co tito škůdci dovedou napáchat, o tom může snad každý kaktusář už zpívat árie. Obyčejně sáhne po chemickém kladivu. Protože má vztek na ty potvory, tak zvýší doporučovanou dávku, aby účinek byl stoprocentní. Obyčejně pár potvůrek přežije a už je ta situace tady po roce znovu, jen s tím rozdílem, že ten postřik co jste před rokem používali nefunguje, nezahubí škůdce, protože jsou proti tomuto jedu teď odolní. Je nutno koupit nový přípravek a někdy je i pozdě, škůdce už učinil svoje. Jedním z levných postřiků si můžete vyrobit sami.

Potřebujete k tomu rebarborový list a list černého bezu. Na 1 litr vzít ½ kg rebarborového listu a ½ kg listu černého bezu, v hrnci přivést do varu a nechat vychladnout. Tuto polévku před postřikem ocedit přes jemné sítko, a postřik je hotov. Postřikovat neméně jednou týdně.

Masný Arnošt

Postřik proti vlnatce a červenému pavoučku II.

Kdo tyto výše zmíněné škůdce ještě neměl na svých rostlinách, ten buď ještě nehledal nebo mu nevádí anebo se jen vytahuje, že on přece takové zvířectvo nevede. Zkrátka a dobře vím ze spolehlivých pramenů, že už každý z nás boj proti tomuto škůdci vedl nebo ještě vede. K úspěchu v takovém boji vede mnoho cest. Pro moji sbírku jsem zvolil tu jednoduchou, každému dosažitelnou, biologickou cestu. Jste kuřák? Tak to máte snadnější. Totiž nedopalky cigaret (lidově čika) jsou prvním komponentem k přípravě postřiku. Dále potřebujeme jednu lžici jádrového mýdla a na větší listové plochy se též může přidat lžice lihu. 1 litr vody se asi 12 hodin (přes

noc) nechá vyluhovat vyluhovat 30 – 50 nedopalků cigaret, přes sítko ocedit, přidat lžící nožem naškrabaného mýdla, dobře zamíchat a postřík je hotov. Vyluhování cigaretových nedopalků proběhne rychleji v horké nebo vařící vodě. Postříkuje se i několikrát za sebou. Kontrolou zjistíte zdali se vám v boji daří. Je důležité zničit všechny všechny generace, ve všech koutech. Taková akce vyžaduje trpělivost, pečlivost a výdrž, může trvat i několik měsíců. A teď ještě k tomu přídatku líhu. Líh se používá jen u takových rostlin, které to vydrží a kde nehrozí nebezpečí stékání líhu na kořeny. Líh kořeny spálí i v malém množství. Pro kaktusy stačí nikotin a mýdlo. Samozřejmě se dá použít nedopalku cigaret a nebo přiměřené množství dýmkového tabáku. Tak s kuřáky na své straně, do boje vpřed.

Masný Arnošt

Jednoduchý barometr

Předpověď počasí bylo a je ještě dodnes pro každého z nás velmi důležité, a když ne, tak určitě zajímavé. Změna počasí nebo vůbec počasí závisí na tlaku vzduchu. Při vysokém tlaku vzduchu je obvykle pěkné počasí, při nízkém tlaku obvykle prší. Tlak vzduchu má vliv nejen na počasí, nýbrž na celou přírodu. Například z kaktusářského sportu: když kvete *Astrophytum*, tak za tři až pět dní prší nebo je alespoň zataženo. Dobře, ale komu kvetou astrofyt v březnu nebo astrofyt nepěstuje? Těmto lidem nabízím jinou, jednoduchou, každému dostupnou možnost předpovědi počasí. Moje metoda předpovědi počasí spočívá na vlivu tlaku vzduchu na přírodní materiál – dřevo. V našem případě přírodně uschlé smrkové dřevo, lidově řečeno, dřevo ze sušky. Takto uschlé dřevo funguje nejlépe, proto to tak zdůrazňuji.

Tak a teď k výrobě našeho „přístroje“: V lese si pořídíme přírodně uschlý smrček, samozřejmě se svolením polesního správce, tedy „nepokradeš“. Suchý smrček rozdělíme pilkou na kousky tak, aby na každém kousku kmínku zůstala jen jedna větvička o průměru čtyři až osm milimetrů. Pro naše účely zvolíme větvičku o délce, přibližně padesát centimetrů nebo i delší, každopádně nezkracovat. Ostatní větvičky se odřežou. Tak a už je dílo skoro hotovo. Takto vyrobený BAROMETR teď připevníme opačně proti směru růstu (hlavou dolů) na nějakou pevnou podložku a dílo je hotovo. Má-li přijít v příštích dnech pěkné počasí, bude větvička ohýbat směrem nahoru. Má-li přijít špatné počasí, ohne se větvička směrem dolů. Výkyv mezi max. a min. je roven přibližně délky větvičky, tedy zhruba padesát centimetrů. Takto vyrobený barometr funguje jen při plném vlivu počasí, tedy mimo obytnou část budovy (venku, v zahradě, na kůlu, na balkónovém zábradlí apod.). Tak vám přeji hodně úspěchu při výrobě BAROMETRU.

Masný Arnošt

Kaktusáři u moře

Končí sezóna dovolených, kdy značná část obyvatelstva dává přednost slunění u moře v Řecku, Itálii, Chorvatsku, Francii, Španělsku či jinde. Jestliže

cestujete s cestovní kanceláří autobusem, je nejlepší co nejkratší vzdálenost např. do Itálie nebo Chorvatska a přetrpět několika hodinovou cestu. Pak se můžete plně oddávat smažení na sluníčku, ale také se podívat po okolní přírodě či kulturních památkách. Klimatické podmínky u jižního moře jsou vhodné nejen pro různé exotické rostliny, ale také pro kaktusy a sukulenty. Spoustu lidí si přivezlo z dovolené (i když se to nesmí) nějakou tu opuncii, agave, yuku či jiné sukulenty nebo alespoň semena, která si pak vysel. Jako každý rok, tak i letos jsem se zajímal, jestli v okolí našeho ubytování není nějaký kaktusář. Nikdy jsem žádného neobjevil, alespoň ne takového, který by měl víc jak 20 druhů. Letos jsem jel do Chorvatska na Murter a spali jsme v apartmánu „Cecilija“. Každý den brzy zrána než začaly vedra, jsme se prošli na průzkumnou procházku za účelem nafocení okolních krás. Až na běžné druhy jižních rostlin, opuncí, agaví, yuk, karpobrotusů, aptenií a dalších sukulentů, jsem zase žádného kaktusáře neobjevil. Jaké bylo mé překvapení, když jsem po několika dnech zjistil, že naše paní domácí paní **Cecilija Ivandič**, kde jsme bydleli, se zajímá o kaktusy a má za domem malou skalku s kaktusy. Nacházelo se zde hned několik desítek druhů kaktusů. U některých roubovanců bylo vidět, že byly přivezeny z holandských pěstíren. Avšak paní Cecilija mi ukázala i větší mamilárii, kterou jí daroval jeden host z Ostravy, poslal ji přes cestovku. Na první pohled bylo vidět, že se jí kaktusy opravdu líbí a má z každé nové rostlinky velkou radost. Možnosti získání nových druhů do sbírky v Chorvatsku není asi lehké. Pokud si však budete chtít zajistit na příští rok dovolenou u moře v apartmánech u paní Cecilije (tel.: 00385-22-434833), můžete sebou vzít i nějakou malou pozornost, kterou jí velice potěšíte.

Král Lumír

Kaktusy směřují na východ

Hobby nezná hranic a tak jestli kaktusy rostou původně jen v Americe, jejich obdivovatelé, milovníci a pěstitelé se mohou nacházet i na jiných kontinentech. Zvláště pěstitelé evropských zemí nebo Japonska, ale dnes už i Austrálie se kaktusům už dlouhá léta věnují. Po rozpadu SSSR se obliba pěstování kaktusů přenáší i do Ruska. Nedá se říct, že by se tam kaktusy nikdy nepěstovaly, vždyť už z dob totality jsou známá jména ruských kaktusářů jako Murašov, Skulkin, Sokolov, Volkov, Zalataevová a další. Avšak nyní Rusko zažívá kaktusový „boom“. Na internetu můžete najít hned několik zajímavých stránek o kaktusech. Nejzajímavější jsou stránky Valerije Kališeva z Cheljabska, který vydává období našich Internetových novin, pod názvem CULTIVAR. Stránky jsou jak v ruské, tak i v anglické verzi a můžete si zde přečíst aktivity ruských kaktusářů a spoustu dalších zajímavých článků.

S oblibou pěstování kaktusů jsou tu však spojeny i negativní stránky. To co bylo v Rusku dlouhá léta jakoby tabu, nyní chtějí vše dohnat, vyrovnat se světu, ale hlavně se zviditelnit. Od roku 1999 začal chrlit nové popisy kaktusář působící v Moskvě - A. B. Doweld. Za krátkou dobu stačil vyprodukovat hned několik nových rodů kaktusů jako *Escocoryphantha*, *Bravocactus*, *Emorycactus*, *Meyerocactus*, *Puebloa*, *Torreyocactus*, *Boliviacactus*, *Peronocactus*, *Ritterocactus*, *Scopacactus*, *Kadencarpus*, *Parrycactus*, *Neonavajoa*, *Escobariopsis*, *Escobrittonia*. Jestliže se Doweldovy popisy prosadí a dorazí z Ruska až k nám, bude to jistě „Velká kaktusová

revoluce“ a my budeme muset přepsat všechny dosavadní jmenovky. Možná to však tak daleko nedojde, neboť z jeho dosud 159 popisů se žádný neujal a není ve světě uznáván. Ale tuto situaci nových popisů známe i od našich kaktusářů.

Když už jsem vzpomenu naše kaktusáře, proč nevyužít vzniklé mezery a znovu neobnovit staré vztahy o vzájemné soudružské pomoci. Když nelze najít odbytkactusů na západě, je nutno se poohlédnout na opačnou světovou stranu. A zde jsou nyní nedozírné možnosti a odbytkactusů je zaručen, zvláště po novinkách jako je *Yavia cryptocarpa*. Z internetu se pak můžete dovědět, že právě z Ostravska se do Ruska dostává stovka těchto rostlin odeslaných na objednávku. Jestliže je tato zpráva pravdivá, hraničí z porušováním zákonů CITES a nedělá dobrou reputaci kaktusářům na Ostravsku, ale také celému čs. kaktusářství.

Jsou tu i další možnosti jak navázat kontakty s ruskými kaktusáři, připravit pro ně atraktivní turistické cesty za poznáním přírody. Nyní když zkrachovalo několik cestovních kanceláří, objevila se nová nabídka „nové české cestovky“, psáno azbukou, na expedici CACTUS TRIP SAFARI 2002-2003 po dobu 2-3 týdnů pro 6 osob za pouhých 1850-1950 USD. Nabídnuty jsou dvě cesty: jedna po jihozápadě USA, druhá do Jižní Ameriky (Argentina, Bolívie, Chile). Tady lze jen účastníkům popřát šťastnou cestu a doufat, že nebudou muset využívat služeb zastupitelských zahraničních úřadů.

Král Lumír

Z naší činnosti

Poslední schůzka před prázdninami dne 2.6. přinesla zajímavou přednášku vzácného hosta Jaroslava Šnicra, který navštívil již několikrát naleziště kactusů v Mexiku a je jedním z největších odborníků na tyto kactusy. Svou přednášku začal symbolem Mexika a po sloganu „Tak bacha !!!“ vždy zdůraznil některou ze zajímavostí. Svým svérázným způsobem nám těchto zajímavostí přiblížil velké množství. Viděli jsme spoustu nových forem a velkou variabilitu druhů, často s detailními snímky. Zvláště naše pěstitele upoutaly obrázky *Coryphantha kraciki*, s divoce vytrněnými trny (viz článek výše). Veselé historky z cest jen doplnily odbornou znalost přednášejícího. Děkujeme našemu hostu za skvělý přednes a doufejme, že se brzy znovu zase u nás sejdeme.

Pobeskydí 2003

Již tradičně proběhlo poslední víkend v červnu (27.-29.6.) ve Frýdlantu n.O., tentokrát 10. setkání kaktusářů „Kactusy v Pobeskydí“. První hosté se začali sjíždět do zcela nově zrenovovaného rekreačního střediska Budoucnost v odpoledních hodinách. Pěkné počasí nám dovolilo příjemné večerní posezení na nové terase, kde se čepovalo pivo zdarma při „gril party“ a pěkné muzice až do ranních hodin. Sobotní přednáškový den byl rozdělen do dvou bloků. Dopoledne proběhly všechny přednášky novou technikou přes dataprojektor, který nám zapůjčil Dr. Antálek a odpoledne klasickým způsobem přes diaprojektor. Celý den přednášky moderoval nový předseda z FM – Ing. Chvastek. V úvodu hovořil krátkým vstupem př. Král o

našich 10. setkáních kaktusářů v Beskydech. Druhou přednášku měl pan Šnicer o své poslední cestě po Mexiku. V rychlém sledu následovala přednáška pana Horáčka o Bolivii. Po krátké přestávce představil nové nálezy z poslední cesty po Mexiku pan Vaško a hned za ním pan Zatloukal. Poslední dopolední přednášku o orchidejích a tilandsiích z Mexika přednesl Ing. Chvastek. Po obědě zahájil jedinou delší přednáškou, vzácný host z Rakouska pan Nagel své vzpomínky na Mexiko. Po přestávce následoval blok kratších přednášek, které začal Ing. Stuchlík o rostlinách z cesty po Brazílii. Pan Procházka vybral ze svých cest po Argentině obrázky rodu *Pterocactus*, ke kterým zpracoval svůj pohled na tento rod. Společně uvedli pohled na Mexiko dva známý přátelé ze Slovenska – pan Dráb a Dr. Staník, kteří jsou v této zemi už jako doma. Poslední krátký humorný vstup, na který se všichni těšili, provedl Ing. Grym. V průběhu dne probíhala v prostorách střediska prodejní burza rostlin, keramiky apod. V odpoledních a večerních hodinách využila většina účastníků návštěvy sbírky manželů Goldmanových, kteří bydlí nedaleko rekreačního střediska. I tentokrát se večerní posezení na terase protáhlo do ranních hodin. V neděli po snídani se většina přátel rozjela na prohlídku do okolních sbírek. Podle prvních ohlasů účastníků se i letošní setkání ve Frýdlantu velmi líbilo. Spokojeni byli i organizátoři, neboť na setkání přijelo v hlavní sobotní den celkem asi 140 účastníků. V příštím roce, kdy náš Klub bude slavit 50. výročí od založení, bychom znovu setkání uspořádaly pro zpestření programu i s dalšími novými doprovodnými akcemi, vždyť vše děláme pro sebe. Takže se můžeme už nyní těšit na příští rok.

Pěstování islayí

Pěstování islayí není v našich sbírkách příliš rozšířené, přitom to jsou malé, nenáročné rostlinky, který pravidelně kvetou průběžně celou sezónu. Trvalo mi dlouho než jsem si pár těchto kytiček opatřil. Islaye rostou drsných podmínkách na jihu Peru mezi městy Tacna a Ica v délce asi šesti set kilometrů se táhne mezi pobřežím a hřebenem Kordillier území, které geograficky patří k severním oblastem Chile. Je to vyprahlá pouštní krajina s několika vysychajícími říčkami, které sem stékají z vysokých hor, s nepatrnými zbytky vegetace. Voda se tu objevuje velmi zřídka ve formě slabého deště, častěji ve formě mlhy a rosy. Z tohoto území se islaye nešíří ani dále do vnitrozemí do hor, ani na sever do rovníkových oblastí ani na jih do oblasti ostatních čilských kaktusů. Průměrná roční teplota je kolem 20°C s velkým kolísáním během dne a poměrně malým rozdílem mezi zimou a létem. Islayím je mezi kaktusáři i v kaktusářské literatuře věnována minimální pozornost.

Rod *Islaya* vytvořil Backeberg v r. 1934 pro rostliny pouštních oblastí na jihu Peru. Zařadil sem *Islaya islayensis*, popsanou Vaupelem 1913. Snad šlo o dvojí popis téhož druhu, jak se domníval Rose a také Rauh. Sám přidal další druh *Islaya minor*, který sbíral r. 1931 v blízkosti města Mollendo. V padesátých letech pak Akers a Buining, Rauh i Backeberg a dále Ritter popsali ještě několik druhů, takže jejich počet dnes dosahuje více než deset.

Jsou to rostliny poměrně malé, kulovité až mírně protáhlé ve stáří, neodnožující, temeno je s nažloutlou nebo šedou vlnou, květy nepřilíš velké, žluté, některé druhy mají květ i načervenalý (*bicolor*, *divaricatiflora*, *krainziana*). Plod je načervenalý, ve zralosti se prodlužuje jako u rodu *Neoporteria*, takže zralý plod je dutý s nepřilíš hojnými matně černými semeny, která jsou umístěna v jakémsi váčku

v horní části plodu. V domovině je prý plod unášen větrem a tak se semena šíří na poměrně značnou vzdálenost. Udává se také, že semena si zachovávají poměrně dobrou klíčivost po několik let, protože v této oblasti období bez deště trvá i několik roků, takže semena nemohou vzklíčit.

O islayích se vždy soudilo, že se obtížně pěstují. Již Backeberg zdůrazňuje špatnou klíčivost semen. Novější zkušenosti jsou příznivější. Udává se, že v domovině rozprostírají kořeny těsně pod povrchem (jako někteří další čilenci), aby bylo možno zachytit co nejvíce vláhy z mlhy. V našich podmínkách toho nelze dosáhnout, avšak v každém případě je při zalévání nutno s vodou šetřit. Sám zalévám jen z jara 2-3 zálivky, přes léto nedostanou ani kapku, až koncem srpna či začátkem září ještě 1-2 zálivky. Rostliny jsou na nejsvětlejším a nejteplejším místě pod sklem spolu s kopiapoemi, kde za těchto tvrdých podmínek začínají chytat tzv. patinu neboli ojínění pokožky a rostliny vypadají velmi efektně. Semenáčky již v mladém věku bohatě kvetou v několika vlnách po celé léto a stejně snadno nasazují i plody, které jsou duté a nápadné velikostí i barvou. Pro snadné květenství a také proto, že zůstávají i v dospělosti poměrně malé, by se mohli stát oblíbenými rostlinami mnoha kaktusářů.

Král Lumír

Kalendář kaktusáře – září, říjen

V září se často objevuje tzv. babí léto, kdy teploty přes den vyšplhají na sloupci teploměru ještě vysoko, ale v noci teploměr značně klesá. Tyto výkyvy teploty mají kaktusy velmi rády. Rostliny se tím otužují, dobře vytrhnou a některé druhy teprve teď krásně rostou. Proto je velmi těžké určit, kdy ukončit zálivku rostlin a chystat je na zimní stagnaci. Vše záleží na podmínkách ve sklenících a daném počasí. Den horníků někteří naši pěstitelé označovali za den, kdy dodávají kaktusům poslední zálivku. Podle počasí však některé zálivky můžeme provést i později. Tyto poslední zálivky s přidáním chemických přípravků, většinou slouží k preventivní ochraně rostlin proti škůdcům. V plastických květináčích se vlhkost udržuje velmi dlouho i když se nám zdá, že substrát je zcela vyschlý. Proto kaktusy spíše mlžíme, což jim velmi prospívá. Nevhodná zálivka může způsobit zahnívání kořenů. Pozor na zahnutí musíme dát i na rostliny, které kvetou v podzimních měsících jako ariokarpusy či koryfanty. Tyto za nepříznivého počasí a nevhodné zálivce mohou zahnívat od vrchu po zbytcích květů. Sbíráme dozrávající plody a čistíme semena. Rostliny které byly přes léto na zahradě stěhujeme koncem září nebo začátkem října do skleníku či jiné zimní stanoviště. Sukulenty které potřebují vyšší teploty i v zimě můžeme mírně zalévat celou zimu. Sukulenty s opačným růstovým cyklem jsou již v plném růstu, kde jim zcela postačují teploty 10-15°C, ochotně kvetou až do vánoc, zvláště konofyta. Tyto sukulenty mají i rády výsevy do chladnějšího počasí. Rostliny v říjnu stále ještě pěkně rostou a jen nedostatek vody přinutí kaktusy k zastavení růstu. Dny se zkracují a rostliny by mohly dosahovat nežádaných tvarů. Nízké noční teploty blížící se často k až k nule, nikterak kaktusům neuškodí, dokonce i slabé mrazíky snesou kaktusy bez problému. Pomalu chystáme kaktusy k zimnímu spánku.

Král Lumír

Informace

26. – 28.9.2003 – Zájezd na Zavírání sezóny v Chrudimi

Na Zavírání sezóny do Chrudimi jsme uspořádali pro zájemce autobusový zájezd. Cena na dopravu a ubytování je stanovena na 800.-Kč. **Odjezd v pátek 26.9. od DK Vítkovic v 7. hodin.** Po cestě tam i zpět návštěva známých sbírek. V sobotu je program podřízen programu Zavírání sezóny, tj. dopoledne burza rostlin, odpoledne přednášky, večer country bál. V průběhu akce možno navštívit prodejnu Chrudimský kaktusář, kde můžete nakoupit kaktusy, literaturu, ale i další kaktusářské potřeby, občerstvení ap. Přihlášku a další informace u předsedy.

--- Schůzky pěstitelů kaktusů a jiných sukulentů s promítáním diapositivů a přednáškou se konají každé první pondělí v měsíci (mimo letních prázdnin) od 17.hodin na ubytovně ČD v sadu B.Němcové. Přijďte mezi nás.

--- Internetové stránky našeho Klubu: <http://www.gardening.cz/ostnik>

--- Informace týkající se činnosti Klubu kaktusářů v Ostravě i příspěvky do Ostníku zasílejte na adresu předsedy: lumir.kral@iol.cz

Adresy autorů:

Král Lumír, Oty Synka 1815, 708 00 Ostrava – Poruba, mobil: 723 274 571.

Masný Arnošt, Wützburg, BRD.

MUDr. Plesník Vladimír, Nezvalovo nám. 846, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 596 910 790.

Úředníček František, Krasnoarmějců 25, 700 30 Ostrava – Zábřeh, tel.: 596746935, 577944932.

OBSAH – ZÁŘÍ 2003

Z literatury	98
Drobničky	100
Zeměpis od A do Z – 28. (Trinidad a Tobago)	101
I cereusy mohou být hezké	102
Coryphantha kraciki	103
Jednoduchý a levný postřik proti vlnatce a červenému pavoučku	106
Postřik proti vlnatce a červenému pavoučku II.	106
Jednoduchý barometr	107
Kaktusáři u moře	108
Kaktusy směřují na východ	108
Z naší činnosti	109
Pobeskydí 2003	109
Pěstování islayí	110
Kalendář kaktusáře – září, říjen	111
Informace	112

OSTNÍK

Vydavatel: Klub kaktusářů v Ostravě, září 2003

Šéfredaktor: Lumír Král, Oty Synka 1815, 708 00 Ostrava – Poruba, tel: 723 274 571.

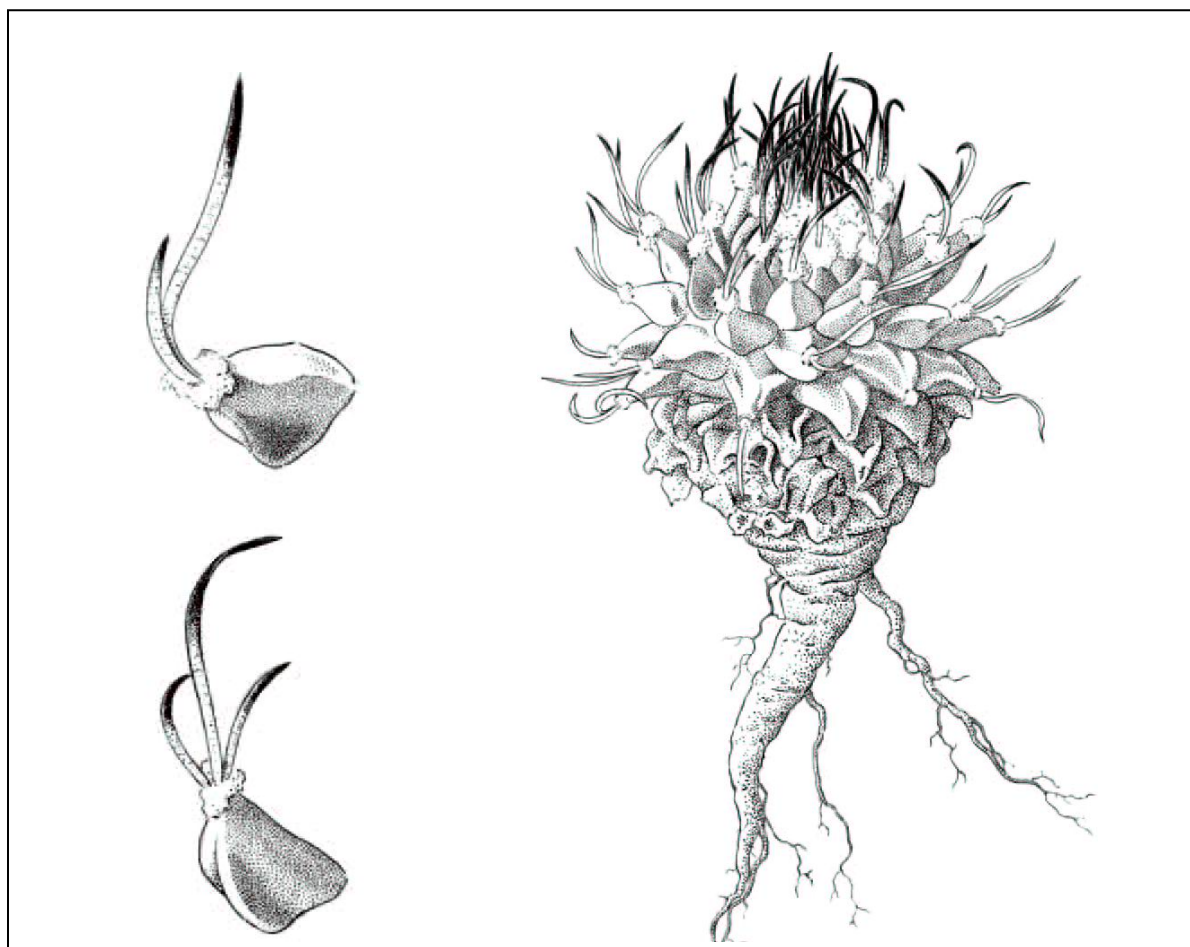
Objednávky a distribuce: Ing. Skoumal Vladimír, M.Bayera 6039, 708 00 O.-Poruba, tel: 596951955.



Ostník

Časopis Klubu kaktusářů v Ostravě

Číslo 323.
Ročník 32.
Říjen 2003



***Turbinicarpus alonsoi* Glass et Arias, KuaS, 47: 26, 1996.**

Z literatury

Kakteen und andere Sukkulente č. 4 / 2001

Titulní snímek bohatě kvetoucího *Loxanthocereus* spec. vyrazí dech i zkušenému kaktusáři. Je to záplava 12 rudých, jakoby plných květů se světlejšími okraji, vyrůstajících ze zlatě otrněného válcovitého těla. Tento rod, přiřazovaný některými ke *kleistokaktusům*, je ve sbírkách téměř neznámý. Více informací o něm lze najít jen v knize W. Haageho „Kakteen von A bis Z“. Štíhlé výhony 20-60 cm dlouhé rostou vzpřímeně nebo poléhavě, na žebrech nesou nepřilíš dlouhé trny, v temenu doplněné vlasy. Nápadné, zygomorfí, až 5 cm dlouhé květy, mají převážně červené odstíny, od oranžově lososové, přes šarlatovou, po sytě karmínovou.

Nově popisovaná *Cumulopuntia recurvata* byla Backebergem neplatně popsána jako *Tephrocactus curvispinus*. Pochází z argentinské provincie San Juan, kde roste ve velkých polštářích, na povrchu krytých hustými, propletenými trny. Mimo 9 barevných snímků je článek doplněn srovnávací tabulkou typických znaků rodů *Tephrocactus*, *Cumulopuntia* a *Maihuenopsis* spolu s nákresem dosud známých lokalit této rostliny.

Zajímavá populace *Astrophytum myriostigma* roste v okolí vesnice La Morita státu San Luis Potosí. Je zde početná skupina letitých exemplářů o výšce 25-53 cm při průměru až 30 cm. Některé kusy mají více kulaté, jiné více válcovité tělo, obléjší či ostřejší žebra, více nebo méně vloček atd. Charakteristické je však tmavé až černé zbarvení areol na hranách žebor a poměrně malé květy, mající jen dvě řady okvětních plátků. Při tom všechny kusy rostou ve stejné vápencové drti s malou příměsí ztrouchnivělého listí okolních křovin (3 barevné snímky).

Do sbírek se doporučují vyobrazené rostliny: *Peniocereus viperinus* (má tužkovitě tenké, často i metr dlouhé šlahouny, prorůstající a šplhající po okolním křoví. Ve skleníku vyžaduje přistíněné stanoviště a písčitohumózní substrát. Poměrně velké, růžové květy na delší trubce rozkvétají časně z jara na loňských výhonech), *Mammillaria lasiacantha ssp. magallanii* (má nevelké tělo, ve stáří odnožující a tvořící nádherné polštáře. Bohaté věnečky běložlutých květů kolem temene se otvírají na jaře. Jako všechny kaktusy z Mexika potřebuje propustný minerální substrát, plné výsluní s opatrnou zálivkou v létě a v zimě naprosté sucho při 15° C. Množí se výsevem a opatrně oddělenými odnožemi), *Echeveria elegans* (mimořádně dobře rostoucí, odolný druh, který může zůstat na výsluní bez ochrany. Voskový povlak na listech tvořících kompaktní růžici modrozelené barvy, lze při dotyku setřít. Zimovat v chladu při malé zálivce, aby listy příliš neseschly. Množí se odnožemi a zakořeňováním odtržených listů).

Pětileté zkušenosti patnáctiletého pěstitele sukulentů lze shrnout tak, že zvláště tzv. pouštní rostliny potřebují na jaře a v létě bohatou zálivku. I v zimě mírně zalévá svou sbírku aby neopadávaly listy a neuhynuly jemné, vlasovité kořínky rostlin. K zálivce doporučuje jen vlažnou a co možná měkkou vodu.

Ferocactus echidne patří v Evropě k dlouho známým kaktusům. Má kulovité, později krátce válcovité tělo až 40 cm vysoké a 30 cm široké. Temně zelená pokožka má sametový vzhled, u starých rostlin, zejména na hranách žebor vystavených slunci, bývá nahnědlá. Na oválných areolách vyrůstá jeden střední, rovný a odstávající trn o délce 5-10 cm a 7-9 krajních trnů, které jsou kratší a paprscitě rozloženy kolem středního trnu. Mají černou barvu, ve stáří šednou. Květ o průměru

až 5,5 cm je citronově žlutý, vzácně také růžový až hnědočervený, hedvábně lesklý. Vyžaduje výživný substrát a spíše stinnější místo ve skleníku. Výsev je snadný, květoschopné bývají rostliny při průměru těla cca 10 cm. Výsev ukáže velkou variabilitu semenáčků (barevný snímek).

Graptopetalum mendozae bylo popsáno až r. 1997 Glassem. Tělo je malou růžicí (průměr až 3,5 cm) leskle zelených, masitých lístků vejčitého tvaru. Po celý rok z ní vyrůstají 1-2 květní stvoly, nesoucí 4-10 květů čistě bílé barvy. Je nenáročný na pěstování, optimálně roste v minerálním substrátu. Vegetaci začíná brzy z jara, doporučuje se časná, ale opatrná závlaha v létě opakovaná. Je vhodný do závěsných košíků, v nichž se daří jako převisle rostoucí sukulent. Množí se odnožemi i z lístků, semena špatně klíčí (barevný snímek).

Máme dvě naprosto protilehlé skupiny kaktusářů. V jedné jsou přísní zastánci druhově čistých „typických“ rostlin, ve druhé jsou pěstitelé záměrně křížící různé druhy i rody mezi sebou. Čekání na výsledek trvá několik let a zpravidla hybrida nepředčí své rodiče. Ale je též řada výjimek, kdy vzniklý hybrid překvapí zdravým růstem, mimořádným vytrněním nebo květem. P. Mangutsch se chlubí zajímavými hybridami ze své pěstitelské „dílny“. Mateční rostlinou je *Hildewinteria*, sprašovaná pylem *Acanthocalycium spiniflorum* nebo *Lobivia grandiflora*. Na snímcích představené hybridy mají cylindrické tělo a otrnění silně připomínající matku, ale květy jsou větší (až 8 cm) s petály v několika odstínech oranžové-červené až karmínové barvy. Hybrida mezi *Denmoza erythrocephala* a *Trichocereus camarguensis* má voňavé květy na dlouhé trubce, podobná hybrida s *Trichocereus chiloensis* je divoce otrněná silnými odstávajícími trny, karmínový květ na dlouhé trubce se však jen málo rozevírá. Bohatě kvete hybrida mezi *Echinocereus knippelianus* a *Echinocereus pectinatus*. (5 barevných snímků květů hybrid).

Na neobydlených ostrůvcích San Esteban a San Lorenzo v Kalifornském zálivu žije dosud početná populace několika druhů vzácných ještěrek a je to lokalita s největším nahromaděním ***Echinocereus grandis***. S oblibou roste mezi žulovými kameny a štěrkem při mořském pobřeží na místech, které bývají skrápěny slanou mořskou vodou (6 snímků).

Jako velkou novinku prezentuje jeden taky vynálezce roubování na *Pereskiaopsis velutina* hlavičky semenáčků a dolní části semenáčků s kořinky nahoru. Podivuje se, jak lze takto získat větší počet rostlin z jediné (2 snímky roubovaných semenáčků).

Filatelistům mezi kaktusáři je určen článek o emisích poštovních známek s motivy kaktusů v různých zemích. Autora nejvíce ve filatelistické prodejně překvapila nabídka těchto známek z bývalé DDR a dalších států „socialistického bloku“. Libuje si, že jsou mnohem levnější, než známky se stejnými motivy z USA a ze Západu.

Mít obydlí se „zimní zahradou“ se hned tak každému nepodaří. Autor je však hrdým majitelem tohoto luxusu a doporučuje zde pěstovat především cereusy. Kulovité kaktusy nejsou při podlaze tak nápadné jako světem ozářené sloupy s otrněním různých barev a velikostí, s vlnou, cefálií a velkými květy. Doporučuje pěstovat rostliny v květináčích, neboť tak pomaleji rostou a více kvetou, než když je vysadíme volně do velkých nádob, či na záhon. Vzhledu takové sbírky prospěje přisazení nízkých, keřovitě rostoucích sukulentů a kaktusů mezi cereusy. Dobrou zkušenost nabyl s přisazením ***Austrocylindropuntia vestita***, s bohatou vlnou a sytými rudými, velkými květy, které ozvláštňují celou skupinu cereusů (4 snímky).

Do módy přicházejí bonsaje ze sukulentů. Za zvláště vhodný druh k tomuto účelu je doporučována ***Euphorbia balsamifera subsp. balsamifera***. Běžně roste na Kanárských ostrovech, ale její růst je pomalý. Asi pětileté exempláře jsou jen 35 cm

vysoké, bohatě rozvětvené, se tlustým, stříbřitě lesklým kmínkem. Poměrně velký květ (cyanthium) je sytě žlutý a rostlina v plném květu se do daleka zlatově třpytí. Snadno se množí výsevem a dobře roste i v evropském klimatu. Podmínkou úspěchu je však dodržení vegetační pauzy od května do srpna. Vyžaduje ochranu před trvalými dešti, zimovat jako kaktusy. U nás vypěstované rostliny však nejsou tak hezké, jaké lze koupit u zahradníků na Kanárech (2 snímky).

MUDr. Vladimír Plesník

Zeměpis od A do Z – část 22.

Uruguay (UY)

Uruguayská východní republika, španělsky República Oriental del Uruguay – stát v Jižní Americe u Atlantského oceánu; 176 215 km², 3,2 mil. obyvatel (1995), hustota zalidnění 18 obyvj./km², hlavní město Montevideo (1,4 mil. obyvatel, 1992); úřední jazyk španělština, měnová jednotka 1 uruguayské peso (UZP) = 100 centesimů. Administrativní dělení: 19 departementů. – Převažují nížiny a mírně zvlněné pahorkatiny, od severu zasahují nízké výběžky Brazílské vysočiny; nejvyšší je osamělý vrchol Pan de Azúcar při jižním pobřeží (501 m n. m.). Pobřeží je nízké lagunovité, místy s močály. Největší řeka je pohraniční Uruguay na západě. Subtropické podnebí s průměrnými měsíčními teplotami 10 – 23°C. Vegetace stepí, v říčních údolích galeriové lesy. – Obyvatelstvo tvoří převážně běloši španělsko-italského původu (86%, 1990), dále mesticové (8%), mulati a černoši. Náboženství zejména římskokatolické (66%, 1988). Přirozený přírůstek obyvatel 0,8% ročně (1994). Střední délka života mužů 71 let, žen 78 let (1994). Negramotnost 5% (1985). Urbanizace 90% (1993); 40% obyvatel soustředěno v aglomeraci Montevidea. – Zemědělsko-průmyslový stát, jeden z nejvyspělejších v Jižní Americe. Hrubý národní produkt 3 910 USD/obyv. (1993). Z ekonomicky aktivních obyvatel pracuje 5% v zemědělství, 28% v průmyslu (1993). Obdělává se 8% plochy, louky a pastviny pokrývají 77%, lesy 4% území. – V zemědělství dominuje živočišná výroba; pastevní chov ovcí (25,7 mil. kusů, 1993), skotu (10,1 mil. kusů) a koní (477 000 kusů). Pěstuje se rýže (700 000 t, 1993), pšenice (300 000 t), ječmen, cukrová třtina, cukrová řepa, kukuřice, brambory. Netěží se žádné významné nerostné suroviny. Nejvýznamnější je průmysl potravinářský (produkce masa, mléka, cukru), textilní (zpracování vlny), kožedělný, hutnický, strojírenský. Dopravní síť relativně kvalitní a hustá; významná doprava námořní a říční (Río de la Plata, řeka Uruguay). Hlavní přístav Montevideo. – v roce 1516 do Uruguaye připluli Španělé. 1624 příchod jezuitů a začátek kolonizace. 1726 založeno Montevideo. 1776 se Uruguay stala součástí vicekrálovství Río de la Plata. Od 1811 vedl J. Artigas boj za nezávislost. 1816 Uruguay obsazena Portugalci, 1821 anektována Brazílií. 25. 8. 1825 vyhlášena nezávislost a 18. 7. 1830 republika. V letech 1835 – 51 proběhla krvavá občanská válka. K hospodářské a politické stabilizaci došlo až na zač. 20. stol. (1917 vydána ústava). Druhá světová válka přinesla zemi hospodářskou konjunkturu. Činnost teroristického hnutí Tupamaros v 60. letech vyvolala nastolení vojenského režimu v letech 1973 – 82. Od 1985 demokratizace. – Uruguay je nezávislá republika. Hlavou

státu je prezident, volený obyvatelstvem na 5 let. Zákonodárným orgánem je dvoukomorový Národní kongres; tvoří jej Sněmovna reprezentantů (99 členů, funkční období 5 let) a Senát (30 členů, funkční období 5 let).



Výskyt kaktusů v Uruguayi:

Cereus

aethiops
chalybaeus
hexagonus f
hildmannianus

Cleistocactus

baumannii

Echinopsis

eyriesii
oxygona
rhodotricha
tubiflora

Epiphyllum

oxypetalum f
phyllanthus

Frailea

castanea
gracillima
phaeodisca

(Notocactus)

neorechavaletae e
olimarensis e
paulus e
pseudoherteri e
pulvinatus e
rauschii e
roseiflorus e
rubriflorus e
schaeferianus e
schlosseri e
soldtianus
veenianus e
winkleri e

Opuntia

archavaletae
atrovirens
aurantiaca
brasiliensis f
canterae e
ficus-indica f
megapotamica f

pseudopulcherrima	e	monacantha	
pumila		montevidensis	e
pygmaea		paraguayensis	
Gymnocalycium		stricta	
denudatum		weingartiana	
hyptiacanthum	e	Parodia	
melanocarpum	e	allosiphon	e
monvillei		buiningii	
multiflorum		caespitosa	
netrelianum	e	concinna	
rauschii	e	elachisantha	e
schroederianum		erinacea	
uruguayense		herteri	
Harrisia		leninghausii	
tortuosa		mammulosa	
Hylocereus		mueller-melchersii	e
lemairei	f	ottonis	
undatus	f	rutilans	e
Lepismium		stopa	
lumbricoides		werdermanniana	e
Notocactus		Pereskia	
brederooianus	e	aculeata	f
erubescens	e	grandifolia	f
erythracanthus	e	nemorosa	
eugeniae	e	Rhipsalis	
ferrugineus	e	cereuscula	
leucocarpus	e	Schlumbergera	
macracanthus	e	truncata	f
macrogonus	e	Selenicereus	
maldonadensis	e	grandiflorus	f
megalanthus	e	macdonaldiae	f
memorialis	e	pteranthus	f

Král Lumír

Návštěva veletrhu

Mezinárodní veletrh zahradnictví a zahrádkářství, Tulln, Rakousko, 28.8.2003 až 1.9.2003, vstupné 10 EU.

Město Tulln s nachází asi 35 km západně od Vídně a pořádají se zde pravidelně zahradnické výstavy a veletrhy. Tento byl již padesátý, jubilejní. Celá akce je asi velice podobná všem podobným v tomto evropském regionu a nějak výrazně

se neliší od naší olomoucké Flóry. V první řadě je nutno podotknout, že se jedná především o „veletrh“ ne o výstavu, tak jak jsme ji znali z Olomouce v minulých letech. Vše je podřízeno ekonomice a marketingu. Sortiment představovaného zboží v „zeleném oboru“ je velmi široký. V vidění bylo vše co má či zdánlivě nemá společného se zahradou, zemědělstvím a květinami ve všech možných podobách. Byla to taktéž mechanizace, náradí, chemie, zahradní nábytek a stavby, služby na úpravu venkovních i vnitřních prostor až po pohřebnictví a úpravy hrobů. Dále pak byly v prodeji výpěstky holandských firem (i zbytku Evropy) a všeho ostatního až po elixír mládí v podobě zázračné a vědecky ověřené masti.

Ale i kaktusáři, zvláště ti méně specializovaní, si mohli přijít na své. Několik místních firem zřídilo expozici kaktusů a sukulentů. Rostliny byly naaranžovány ve šterkové drti spolu s kameny a kusy dřev. Jedna část byla uspořádaná tak, že spolu s panely v pozadí prováděla návštěvníky jednotlivými pásmy Ameriky, Afriky a Madagaskaru. Samozřejmě tyto expozice navazovaly na kontraktační stánek příslušné firmy a prodejní oddělení pro veřejnost. V prodeji byly většinou komerčně pěstované a rozšiřované rostliny pěkného vzhledu od středně velkých semenáčků až po vzrostlé kusy v cenách od 1,5 EU až po XXX EU většinou jen s rodovým označením nebo úplně bez označení. Špeky se prostě chodí nakupovat jinak. Za povšimnutí stály dva pavilony s velmi pěkným aranžmá květin s potlačenou komerční bází připomínající v minulosti pavilon A na Flóře v Olomouci.

Jako rarita na nás zapůsobila soutěž v aranžování květin na auta, motocykly a traktory, které potom jely defilé městem. Zde se opravdu na množství a výběru květin nešetřilo. Každé vozidlo bylo samozřejmě označeno příslušným sponzorem.

Velkou nevýhodou výstaviště je, že nemá park nebo něco jako volné zelené plochy pro odpočinek návštěvníků. Důkladná prohlídka všech expozic zabere téměř 7 hodin.

Ing. Skoumal Vladimír

Kaktusářův podzim

S železnou pravidelností nastávají velké většině kaktusářů každý podzim starosti, jak ochránit sbírku během zimy. Každý rok se doporučují různé, více či méně účinné a drahé způsoby zateplení skleníku. Od topení v petrolejových či propanbutanových kamínkách, se kterými mám vlastní neradostné zkušenosti, přes pece spalující ušlechtilá i neušlechtilá paliva, se složitě vedenými kouřovody, až po topná zařízení na elektřinu nebo plyn. I v těch je velký výběr, počínaje životu i kaktusům nebezpečnou instalací zářivek, infračervených zářičů, topných kabelů v půdě a konče řadou vymyšleností topení s regulací teploty v požadovaných mezích, s větráním a dálkovou signalizací krizových situací, na které reagují zdvojené topné systémy nebo kaktusář, běžící v noční košili do skleníku aspoň dýchat na své miláčky. A tady je hlavní nevýhoda topení: vyžaduje téměř každodenní osobní péči a dohled. Pochopitelně také spolehlivou dodávku elektrického proudu nebo plynu a kvalitní, bezporuchové přístroje.

Jsou však i jiné způsoby zazimování kaktusů, nebo aspoň zkrácení doby, kterou musí přečkat v méně komfortním prostředí, než jaké poskytuje skleník. V první řadě se jedná o ochranu před únikem tepla. Nalepování těsnících pásků a šňůr na

okraje dveří, těsnění oken a škvír ve stěnách a stropě pomocí kytu, či novějších a dražších umělohmotných tmelů, je pracné, málo trvanlivé i málo účinné. Nejvíce tepla uniká zasklenou plochou, která je však u skleníků z pochopitelných důvodů nejpotřebnější. O něco lépe jsou proti úniku tepla chráněny „skleníky“ zasklené více vrstevnatými polykarbonátovými pláty. Jejich výhody – světelná propustnost a obstojná pevnost, však stěží převáží nad postupným křehnutím a zakalením materiálu, zvláště nejde-li o speciálně preparovaný karbonát s vyšším stupněm odolnosti proti ultrafialovému záření. Nezmiňuji se o jeho ceně, protože ta je mnohem vyšší než cena skla a navíc značně závislá na výrobcí a dodavateli.

Dnes už málokdo obkládá skleník na zimu dřevěným bedněním, polystyrénovými deskami nebo starými koberci a rohožemi. Tma se v takto opatřených sklenících rozhání různě výkonnými zářivkami, které přirozené osvětlení nenahradí a navíc také něco stojí. Ale každý čtenář, natož zkušený kaktusář, už čeká, kdy dojde na použití fólií. Zatím co náklady na zakoupení potřebného množství fólie jsou relativně nízké, její upevnění ve skleníku tak, aby dostatečně propouštěla světlo, bránila úniku tepla a skapávání kondenzační vody na rostliny, aby také umožňovala pohyb pod fólií ke kontrole sbírky a nezbytný pohyb vzduchu-větrání, přináší tisíce problémů. Každý je řeší osobitým způsobem podle velikosti chráněného prostoru, možnosti upevnění fólie, zručnosti a zkušenosti. Výsledek má vždy daleko od ideálu.

Nemůžeme se proto divit, že každá slibná novinka v této oblasti vzbuzuje velký zájem. Na naší schůzce v pondělí 1.září hovořil Ing. Skoumal o zážitcích z návštěvy zahradnického veletrhu v jednom německém městě. Mimo jiné se zmínil o nabídce nového typu fólie a skleníku, kterou inzerovala firma Plantechnik Hartmann AG z Grossmaischeidu. Dovezl také propagační materiál, ze kterého pochází následující údaje:

„HS Therm je nově vyvinutý systém, který díky velmi dokonalého uspořádání jednotlivých vrstev fólie umožňuje podle potřeby izolaci, přistínění nebo zastínění daného prostoru. K jeho přednostem patří zabezpečení optimální izolace díky třem vrstvám, mezi nimiž jsou uzavřeny vzduchotěsné komůrky. Fólii lze libovolně stočit do malého balíčku, který zajišťuje minimální ztrátu světla. Na povrchu fólie je tenoučká hliníková vrstva nanesená na průhledný polyetylén, který je obsažen také ve zbývajících dvou vrstvách.

Firma se specializuje na výrobu stínících a tepelně izolačních zařízení pro skleníky, na stavbu foliovníků, na vybavení proti hmyzu, na výrobu přímých a dodatkových topidel do skleníků, ovládacích prvků včetně systému větrání. Fólie může zvolený prostor těsně uzavřít, může viset na pojízdných jezdcích jako závěs nebo jako baldachýn na konstrukci z nerez materiálu nebo hliníku. Lze ji užít ke krytí velkoprostorových hal jako ochranu před deštěm či sněhem, k jejich stínění až úplnému zatmění, je prakticky nehořlavá. HS Therm systém poskytuje spolehlivou ochranu před odkapáváním kondenzační vody atd. Firma však samotnou fólii neprodává. Naopak, získá ji jen ten, kdo si nechá firmou postavit celý skleník. Pro zvláště náročné může být vybaven technikou, ovládanou počítačem s automatickým nastavením zvoleného programu. Případně přijdou i poradci, kteří zařídí vše potřebné, jen když na to vše máte peníze.“

Tady končí všechny sny prostého kaktusáře. Až se letos zima zeptá, co jste dělali v létě, nejspíš řeknete „Bylo moc horko na to, abych něco udělal !“

MUDr. Vladimír Plesník

Překlady z informačních letáků

(Společnost rakouských kaktusářů. Založena roku 1930.)

Kaktusy a ostatní sukulentní rostliny

Sukulenty jsou rostliny střídající vodu ve svém těle, které se vývojově přizpůsobily k životu na suchých, silně osluněných a teplých místech. Jejich život závisí především od množství a nabídky vody v místě kde rostou. Prakticky kdekoli na světě existují taková místa, tam se také vyvinuly sukulentní rostliny.

U nás jsou to nejrůznější netřesky (*Sempervivum*) a tlusticovité (*Sedum*) rostliny. V Africe, Asii a Americe, kde jsou nejrozsáhlejší oblasti sucha na Zemi, roste mnohem více rodů a druhů rostlin, adaptovaných na takové prostředí. Podobné vlivy prostředí nezřídka ovlivnily i vznik podobných forem. Laik proto často označuje aloe a agáve za „kaktusy“, protože zadržují vodu v těle podobně jako kaktusy.

Kaktusy, i když dnes již planě rostou v mnoha zemích subtropů, původně pochází pouze z Ameriky. Tam rostou od Peace River na severu až po Magelhaesův průliv na jihu, na Galapážských ostrovech stejně jako na Západoindických ostrovech. Co do nadmořské výšky rostou od hladiny moře až po hranici věčného sněhu, nezřídka rostou až do výšky 5000 metrů. Pestrost jejich tvarů je obrovská a pohybuje se od miniaturních, jen několikacentimetrových kuliček až po desetimetrové sloupy. Mimo bohatosti tvarů a vytrnění nás okouzlují také krása tajuplných květů, patřících nepochybně k nejkrásnějším květům vůbec.

Některé rady k jejich pěstování

Kaktusy, stejně i jiné sukulentní rostliny z tropů a subtropů, naše zimy (až na malé výjimky) nepřežijí. Jako rostliny vyžadující výsluní musí po celý rok růst na dostatečně světlém, osluněném místě. Dekorace z kaktusů v nějakém rohu místnosti je proto zcela nevhodná. Na místech s nedostatečným osvětlením se jejich tělo vytahuje a nekvete. Velmi důležité je respektování období vegetačního klidu, které naštěstí u nás připadá na zimní měsíce a je prvořadým předpokladem pro násadu květů. V době klidu nesmí být žádným způsobem podporovány k růstu. Vegetační období u nás trvá od března do září, kdy potřebují hodně světla, dostatečnou vlhkost a vydatný přísun čerstvého vzduchu.

Je obtížné stanovit obecně platná pěstitelská pravidla, ale aspoň některá z nich musí být bezpodmínečně dodržována:

- ▶ Používejte pouze minerální substrát neobsahující vápno. Musí být kyprý a hrubozrnný.
- ▶ Vhodnější jsou menší pěstební nádoby. Hustě osázené misky jsou nejen hezčí, ale rostliny v nich lépe rostou. Z plastických květináčů se odpařuje méně vody, proto zálivka musí být slabší. V žádném případě nesmí kaktusy růst v dlouhodobě vlhkém substrátu.
- ▶ Od března do září mají rostliny růst, proto je každý týden zalijeme a jednou měsíčně přidáme do zálivky hnojivo a nízkým obsahem dusíku.
- ▶ Většina kaktusů a sukulentů nesnáší přítomnost vápna, proto k zálivce užíváme jen měkkou vodu, nejlépe dešťovou.

► Poskytněte rostlinám po celý rok co nejvíce světla, přes zimu mají být v chladnu a suchu, jen tak z nich budou zdravé a bohatě kvetoucí kusy. Nejvhodnější teplota v zimním období je pro kaktusy mezi +5 a +10°C.

Uvedené pokyny přirozeně neplatí pro všechny druhy. Např. Vánoční kaktus kvete jen v zimě (při pokojové teplotě 18-20°C) a naopak u druhů pocházejících z teplejších oblastí by v zimě neměla teplota klesnout pod 10°C.

Nejobtížnější je však pěstování rostlin pocházejících z nejsušších oblastí Ameriky. Nepouštějte se proto jako začátečník do jejich pěstování, zvláště když jen zřídka kdy vám pokvetou. S méně náročnými druhy budete jistě mít více úspěchů a potěšení.

Máte-li další otázky na pěstování kaktusů (hubení jejich škůdců, množení atd.), s důvěrou se obraťte na Společnost GÖK, hledejte rady v odborné literatuře, navštivte schůze místní organizace kaktusářů, které mají každý měsíc, nebo ještě lepší bude, stanete-li se členy naší Společnosti rakouských kaktusářů. Roční členský příspěvek je 600 öS, zápisné pro nové členy činí navíc 50 öS.

Jako člen GÖK budete mít řadu výhod, u nás se dovíte vše o pěstování sukulentních rostlin, jejich množení a potlačování výskytu škůdců – rádi Vás budeme informovat!

Kontaktní adresy (na předsedu, jednatele, pokladníka).

Překlad: MUDr. Plesník Vladimír

Jak pěstovat kaktusy a sukulenty

Chcete-li mít radost ze zdravých a bohatě kvetoucích rostlin, dbejte, prosím, následujících rad:

Umístění

Kaktusy a sukulenty patří mezi rostliny milující sluneční světlo, proto jim musíme po celý rok poskytnout světlé a osluněné stanoviště. Jejich umístění někde v rohu místnosti je proto nevhodné a vede k deformaci těla a malé květoschopnosti. Dejte je na nejvíce osluněné okno, nebo místo na balkoně, nebo na slunné místo v zahradě, částečně chráněné před deštěm. Lépe jsou na tom majitelé skleníků, kteří mohou svým rostlinám nabídnout téměř ideální podmínky. Také v zimě mají být rostliny na co možná nejlépe osvětleném místě. Lze je však přezimovat i ve tmě, pak ovšem potřebují na jaře mnohem delší dobu než opět začnou růst a slaběji kvetou. Dodržování optimální teploty při přezimování je rozhodující pro růst a květoschopnost rostlin. Jako nejvhodnější se jeví teplota mezi 5-10°C, je tedy možné zimovat kaktusy značně chladně. Při přemístění rostlin z pokojového prostředí do volného prostoru na zahradě musíme je chránit před popálením sluncem, nejlépe jejich přikrytím hedvábným papírem.

Zálivka

Růstové období kaktusů je od března do září, proto v této době vyžadují bohatou zálivku, ne však trvalé vlhko. Kaktusy patří mezi vápnostřezné rostliny, proto k zálivce vždy užíváme jen měkkou vodu, např. dešťovou.

Hnojení

Také kaktusy a jiné sukulentní rostliny potřebují dostatek živin, ale na základě odlišné stavby těla vyžadují především hnojivo s nízkým obsahem dusíku, za to s vyšším podílem fosforu a draslíku. Klidně se můžete spolehnout na hnojiva pro kaktusy nabízená v obchodě, ale pozor, abyste hnojení nepřehnali. Pouze zcela zdravé rostliny jsou dostatečně odolné vůči všem škodlivinám z prostředí. Zpravidla stačí na měsíc jedno přihnojení.

Půda

Zemina pro kaktusy (kaktusář řekne substrát) by měla být hrubší, vodopropustná a hlavně neměla by obsahovat vápník. Nejlepší je sázet do substrátu pro kaktusy, koupeného v odborném obchodě. Chceme-li si sami namíchat zeminu, použijeme rašelinový substrát s přídavkem hnojiva a přidáme do něj 30-40% hrubšího, nejlépe křemičitého písku, vhodná je také malá příměs jílu. Správný substrát nesmí po zmáčknutí v dlani utvořit hrudku a hned se opět rozpadá.

Doba vegetačního klidu

Kaktusy a ostatní sukulentní rostliny rostou v klimaticky extrémních oblastech. Tomu přizpůsobily svůj životní rytmus s dlouhým obdobím klidu, v němž rostliny nerostou a musí být v naprostém suchu. Naštěstí připadá toto období klidu u většiny druhů na naše zimní měsíce, kdy množství slunečních paprsků je malé. Nezapomeňte: kaktusy vám pokvetou jen když jim dopřejete dostatečně dlouhé období klidu.

Ochrana před škůdci

Ze živočišných škůdců je třeba uvést především svlušky (červený pavouček), vlnatku, kořenovku, pak také svinky, klikorohy atd. Proti nim pomohou jen insekticidy, které však používáme velmi opatrně. Na rostlinách mohou škodit i různé houby (rzi) na které působí fungicidy. Zásadně přesně dodržujte návod k použití podle výrobce preparátu.

Potřebnou radu nebo pomoc získáte také od odborníků ve spolku kaktusářů, kteří se vám rádi věnují.

Vydala: Společnost rakouských kaktusářů, místní organizace v St. Pölten

Už jste se někdy zeptali „ODKUD POCHÁZÍ TCHÝNINO KŘESLO?“ (*Echinocactus grusonii*)

Řekneme Vám to! Naše organizace nabízí mimo přátelského posezení, rady, informací a odborné pomoci, výměny zkušeností s pěstováním a výsevem kaktusů a sukulentů, také odborné přednášky a možnost získání rostlin. V naší knihovně máme odbornou literaturu, která vám umožní rozšířit znalosti o našem hobby - pěstování kaktusů.

V roce 2003 slaví dolnorakouská organizace v St. Pölten 25. výročí založení. Při této příležitosti bude uspořádána ve dnech 26.4.-11.5.2003 výstava kaktusů, tilandských a orchidejí v bývalém zahradnictví Dallhammer, St. Pölten. Záštitu nad výstavou převzali zemský hejtman Dr. Erwin Pröll a starosta hlavního města Dolních Rakous Willi Gruber.

Kaktusy se vám budou líbit! Možná, že jste už viděli takovou výstavu. Členové naší organizace vás zvou k návštěvě u nás. Sami poznáte, zda vaše zálibení v kaktusech může být ještě větší.

Při osobním nebo telefonickém styku se vám rádi budou věnovat: předseda a jeho náměstci, včetně jednatele (jména, adresy, telefonní čísla). Najdete nás také na internetu pod: www.cactus.at
(Návod k pěstování kaktusů je na rubu letáku)

Sdružujeme kaktusáře na východě Rakouska
Místní organizace GÖK, Dolní Rakousko/Burgenland
Informace o naší organizaci:

Založena byla 1960 jako zemská pobočka GÖK (Společnost rakouských kaktusářů). Cílem organizace, která není zaměřena na zisky a nemá žádné politické ambice, je podpora znalostí a péče o kaktusy a jiné sukulentní rostliny jak v rámci zájmové, tak vědecké činnosti (výťah ze Stanov).

Sídlo organizace: A-2454 Trautmannsdorf, Siedlung 4, Tel. a Fax: 02169/8517

Spolková místnost: Hostinec „U pošty“, J.Graf, A-2442 Unterwaltersdorf, Hlavní náměstí 3

Předseda: Dr. Gerhard Haslinger, A-2521 Trumau, Jänergasse 2, Tel.: 02253/6111,
E-mail: gerhard.haslinger@cactus.at

Organizace má nyní asi 100 členů.

Naše činnost: Schůzky každý druhý pátek v měsíci od 19.00 hodin ve spolkové místnosti (také v létě), přednášky s promítáním diapozitivů, diskuse o výsevech, pěstování, ochraně rostlin, výměna zkušeností, nabídka a prodej rostlin nebo semen a samozřejmě také milé posezení s přáteli. Organizace má bohatou knihovnu s odbornou literaturou.

Navíc pořádáme také každý první pátek v měsíci od 19.00 hodin ve Wiener Neustadt schůzky s přednáškou a odbornou diskusí. Příležitostně organizujeme zájezdy, návštěvy výstav a sbírek, burzy rostlin atd. Každý rok v prosinci máme bohatou tombolu. Naším prostřednictvím získáte kontakty na jiné kaktusáře v Rakousku i v zahraničí. Staňte se proto také Vy členy kaktusářů v Dolním Rakousku a Burgenlandu.

Členský příspěvek činí na rok 600,- S (pro nové členy poplatek navíc činí 50,- S). V ceně poplatku je, mimo výše uvedených možností, zahrnuta dodávka dvou časopisů:

- 12x ročně „Kakteen und andere Sukkulente“, odborný časopis s mnoha obrázky a
- 10x ročně „Mitteilungsblatt der Gesellschaft Österreichischer Kakteenfreunde“ s mnoha praktickými informacemi a zprávami z našich zemských a místních organizací.

Jako člen naší zemské organizace se automaticky stáváte také členem celostátní organizace GÖK a získáváte přístup k jejím akcím, ale také právo navštěvovat měsíční schůze jiných kaktusářských organizací v celém Rakousku.

Uvidíte, že se Vám vyplatí být naším členem !

Další informace získáte u našeho Informačního střediska nebo u předsedy na výše uvedené adrese.

Překlad: MUDr. Vladimír Plesník





Naši jubilanti







Náš dnešní jubilant sice už na naše schůzky nechodí, ale kaktusům se stále věnuje. Ještě dnes jej můžete potkat na různých prodejních výstavách rostlin. Pan **Polášek Lubomír** dne 17.10. oslaví krásných 75 let a tak si můžeme jen přát, aby jej neopouštěl jeho osobitý humor, aby mu zdravíčko stále sloužilo a kaktusy mu i nadále dělaly radost a potěšení.

Rozpoznávání aloeí z Jižní Afriky

Tak jako pro kaktusáře je tím pravým „rájem“ Mexiko, tak pro sukulentáře je to Jižní Afrika. Z fytogeografického hlediska má Jižní Afrika zvláštní postavení. Každý světadíl má vlastní osobitá rostlinná i živočišná společenstva, která se přizpůsobila jeho specifickým podmínkám. Tyto rozdíly nejlépe vyjadřuje fytogeografické rozčlenění do šesti oblastí: holarktická, paleotropická, neotropická, kapská, australská a antarktická. Právě kapská oblast zahrnuje jen malou část na jihu Afriky, zato však obsahuje velký počet endemitů (až 73%), vyskytujících se na polopouštích, pouštích a savanách. Zvláště na své si zde přijdou milovníci mesemb. Jsou však i jiné rody, které si zaslouží pozornost, např. rod *Aloe*, který se zde nachází v hojném druhovém zastoupení. K rozpoznání jednotlivých druhů by nám mohla pomoci následující tabulka.

Aloe v Jižní Africe můžeme rozdělit podle vzhledu do 10 základních skupin:

	<p>1. skupina: Stromovité aloe (<i>A. barberae</i>, <i>dichotoma</i>, <i>pillansii</i>, <i>plicatilis</i>, <i>ramosissima</i>)</p>
	<p>2. skupina: Aloe s jednotlivým stonkem (<i>A. africana</i>, <i>alooides</i>, <i>angelica</i>, <i>comosa</i>, <i>excelsa</i>, <i>ferox</i>, <i>lineata</i>, <i>littoralis</i>, <i>marlothii</i>, <i>pluridens</i>, <i>pretoriensis</i>, <i>rupestris</i>, <i>speciosa</i>, <i>thrasckii</i>, <i>vryheidensis</i>)</p>
	<p>3. skupina: Více stonkové aloe (<i>A. arborescens</i>, <i>castanea</i>, <i>claviflora</i>, <i>falcata</i>, <i>hardyi</i>, <i>mutabilis</i>, <i>spicata</i>, <i>succotrina</i>, <i>vanbalenii</i>)</p>
	<p>4. skupina: Nepravidelně rozlehlé aloe (<i>A. ciliaris</i>, <i>commixta</i>, <i>gracilis</i>, <i>striatula</i>, <i>tenuior</i>)</p>

	<p>5. skupina: Plazivé aloe <i>(A. arenicola, comptonii, dabenorisana, distans, meyeri, mitriformis, pearsonii)</i></p>
	<p>6. skupina: Aloe s krátkým stonkem <i>(A. aculeata, broomii, buhrii, chabaudii, chlorantha, cryptopoda, gerstneri, glauca, globuligemma, haemanthifolia, hereroensis, krapohlina, lutescens, melanacantha, peglerae, petricola, polyphylla, pratensis, reitzii, reynoldsii, striata, suprafoliata, thorncroftii)</i></p>
	<p>7. skupina: Skvrnitě kropanaté aloe <i>(A. framesii, gariensis, khamiesensis, microstigma, pictifolia)</i></p>
	<p>8. skupina: Skvrnitě tečkované aloe <i>(A. affinis, branddraaiensis, burgersfortensis, dewetii, dyeri, fosteri, grandidentata, greatheadii, greenii, immaculata, lettyae, longibracteata, maculata, monotropa, mudenensis, parvibracteata, petrophila, prinslooii, pruinosa, simii, suffulta, swynnertonii, umfoloziensis, verdoorniae, vogtsii, zebrina)</i></p>
	<p>9. skupina: Miniaturní aloe <i>(A. aristata, bowiea, brevifolia, humilis, longistyla, variegata)</i></p>
	<p>10. skupina: Trávovité aloe <i>(A. albida, boylei, chortolirioides, cooperi, dominella, ecklonis, fouriei, hlangapies, inconspicua, integra, kniphofioides, kraussii, linearifolia, micracantha, minima, modesta, myriacantha, nubigena, parviflora, saundersiae, soutpansbergensis, thompsoniae, verecunda, vossii)</i></p>

O aloích by se toho dalo napsat ještě mnoho, ale pro naše cestovatele do Jižní Afriky (ale nejen jim), by tento malý rozpoznávací klíč aloí mohl alespoň trochu pomoci v jejich určování. LK

Z naší činnosti

První schůzka po prázdninách dne 1. září, jakoby byla poznamenána právě probíhající stávkou učitelů. Na schůzku totiž přišlo jen asi 20 členů, což naše kaktusářská historie zatím nepamatuje. Příčinou mohli být i vysoké dlouhotrvající letní teploty bez dešťů, kdy je lépe se skovat doma ve stínu nebo lehnout někde u vody. Příští schůzku možná už uděláme někde v hospodě, kde se sejdeme k přátelskému posezení u jednoho stolu. Nemalujme však čerta na zeď, a doufejme, že se situace ve zkracujících se podzimních dnech spraví a sejde se nás příště zase více. Hlavní program první schůzky vyplnil videozáznam, který přinesl př. Král, kde bylo možno vybrat si z několika nabídek. Převládá zájem o přednášku pana Rausche o lobiviích, kterou přednesl na Pobeskydí 2002 a kterou natočil dr. Antálek na videokameru, čím jsme udělali radost především našemu dlouholetému předsedovi panu dr. Plesníkovi. Uznávaný znalec na rod *Lobivia* pan Rausch, v krátkosti představil tento rod jak z historického hlediska, doplněné starými obrázky, tak svým pohledem a obrázky z nalezišť. Pro pěstitele jihoamerických kaktusů to byl ojedinělý zážitek.

Zájezd do Chrudimi

Letošní zájezd neproběhl v tradičním květnovém termínu, ale až v termínu „Zavírání sezóny“, které se koná v Chrudimi vždy poslední víkend v září, tentokrát ve dnech 26.-28.9.2003. Po nastoupení účastníků zájezdu ve Frýdku-Místku, Českém Těšíně, byl odjezd z Ostravy po 7. hodině od DK Vítkovic. Bohužel na poslední chvíli odřeklo 12 členů a tak se zájezd prodražil pro účastníky přibližně o 200.-Kč, celková cena bude známá až po zaplacení autobusu. Po přesunu na pardubicko s jednou malou zastávkou, jsme jako první sbírku navštívili v Sezemicích př. Hybského. Manželé Hybské zde koupili před sedmi lety rodinný domek, který během let opravili, samozřejmě mysleli i na kaktusy a jiné rostliny. Střecha domu byla zasklena, stejně jako celý dvorek a všechny další vhodné plochy. Z kaktusů se zde našly snad všechny známé rody, k vidění bylo i spoustu sukulentů a paní Hybská se věnuje i orchidejím. Sběrka je velmi pěkná a bylo vidět, že rostliny mají už nějaký ten rok. Např. pěkně vytrněné ferokaktusy zrovna kvetly, stejně tak mnoho ariokarpusů a jiných druhů. V Pardubicích jsme navštívili dvě sbírky. Sběrka pana Dostála je v zahrádkářské kolonii, kde má postavený skleník a několik pařenišť. I zde bylo spoustu nádherných kaktusů bez bližší specializace. Někomu se líbily ariokarpusy, jinému zase lobivie, eskobarie, gymna či jiné druhy. Na zahradě všechny zaujal velký jinan (*Gingo biloba*). V další sbírce Ing. Smutného jsme viděli na zahradě další nádherné okrasné dřeviny a skalku, vše vkusně uspořádané a sladěné. Na garáži se nachází skleník s kaktusy, kde můžeme najít rovněž spoustu zajímavých druhů. Několik parodií stále ještě kvetlo, stejně jako pár gymen či ariokarpusů ap. Odtud jsme odjeli do Chrudimi na ubytování a řídili se programem Zavírání sezóny.

V neděli na zpáteční cestě jsme navštívili sbírku Dr. Šedy ve Vysokém Mýtu. Zde se nachází rostliny především z Jižní Ameriky, zvláště sulky, rebucie, lobivie, kopiapoe a další. Pěkně upravená zahrada jen umocnila dobrý dojem, všem se zde líbilo. Druhou nedělní sbírku jsme navštívili v Chocni, kde se přestěhovali bývalí členové z FM manželé Houdkovi, kteří s námi ještě donedávna rovněž jezdili na zájezdy. Kaktusy pěstují ve skleníku a dvou pařeništích. Můžeme zde najít spoustu semenáčků všech možných rodů např. gymna, sulky, eskobarie, mamilárie atd. I zde si někteří účastníci přišli na své a nakoupili vytožené rostliny. Poslední sbírka v Nasobůrkách patřila známému specialistovi na gymna - Ing. Miltovi. Zde jsme byli už několikrát a stále je zde co vidět. Někoho učarovaly divoce vytrněné spagazzini či velké saglioni, jiní si raději vybrali několik kytek do své sbírky. Poté už naše cesta mířila jen k domovu. Na závěr lze říci, že zájezd byl přítomnými hodnocen velmi kladně a už se těší na příští rok kdy chystáme návštěvu sbírek na jižní Moravu.

Lumír Král

Zamykání sezóny 2003

V pátek večer proběhla schůze výboru Společnosti a redakční rady časopisu Kaktusy a pro všechny ostatní bylo přátelské posezení v místní nedaleké místnosti. Sobota 27. září je okamžik, na který se těší spousta našich ale i zahraničních kaktusářů. Program je stále stejný, známý a neměnný, ráno v 8 hod. se otevírá skleník u Pavlíčků, kde se prodávají rostliny s 10% slevou, od 10 hod. je otevřena burza kaktusů v závodní jídelně bývalé Transporty a od 14.30 hodin nastává v městském kině Svět blok krátkých, asi třicetiminutových přednášek, tentokrát to byly:

15.00 - Vereš Gabriel – Mrazuvzdorné kaktusy SA

15.30 - Josef Odehnal – putování po chilských pouštích

16.00 - Libor Kunte – Sukulentní krásy Namíbie

16.30 - Lukeš Vlastimil – Telokaktusy co jsme loni v Mexiku potkali

17.00 - Pavel Pavlíček – Telokaktusy co jsme letos v Mexiku potkali

17.30 - Roman Staník – Baja California 2002

Od 19.00 hod. – Country bál – přátelské posezení, který je opět ve Vojenském klubu kousek od skleníků a k tanci i poslechu opět hrála skupina Wječná žižeň. Setkání v Chrudimi má už svoji tradici a dá se říct, že je to největší kaktusářská akce ve střední Evropě, která nemá chybu.

Informace

--- Prodá se sbírka našeho člena, pana Jiřího Rüdricha, známého specialisty na gymna (asi šest pařeništních oken na zahradě u jeho syna). Bližší informace u jednatele př. Lumíra Bunčka.

--- Schůzky pěstitelů kaktusů a jiných sukulentů s promítáním diapozitivů a přednáškou se konají každé první pondělí v měsíci (mimo letních prázdnin) od 17.hodin na ubytovně ČD v sadu B.Němcové. Přijďte mezi nás.

--- Internetové stránky našeho Klubu: <http://www.gardening.cz/ostnik>

--- Informace týkající se činnosti Klubu kaktusářů v Ostravě i příspěvky do Ostníku zasílejte na adresu předsedy: lumir.kral@iol.cz

Adresy autorů:

Král Lumír, O. Synka 1815, 708 00 Ostrava – Poruba, tel. 723 274 571.

MUDr. Plesník Vladimír, Nezvalovo nám. 846, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 596 910 790.

Ing. Skoumal Vladimír, M.Bayera 6038, 708 00 O.-Poruba, tel: 596951955.

OBSAH – ŘÍJEN 2003

Z literatury	114
Zeměpis od A do Z – 22. (Uruguay)	116
Návštěva veletrhu	118
Kaktusářův podzim	119
Překlady z informačních letáků	121
Naši jubilanti	124
Rozpoznávání aloí z Jižní Afriky	125
Z naší činnosti	127
Zájezd do Chrudimi	127
Zavírání sezóny 2003	128
Informace	128

OSTNÍK

Vydavatel: Klub kaktusářů v Ostravě, říjen 2003

Šéfredaktor: Lumír Král, O. Synka 1815, 708 00 Ostrava – Poruba, tel: 723 274 571.

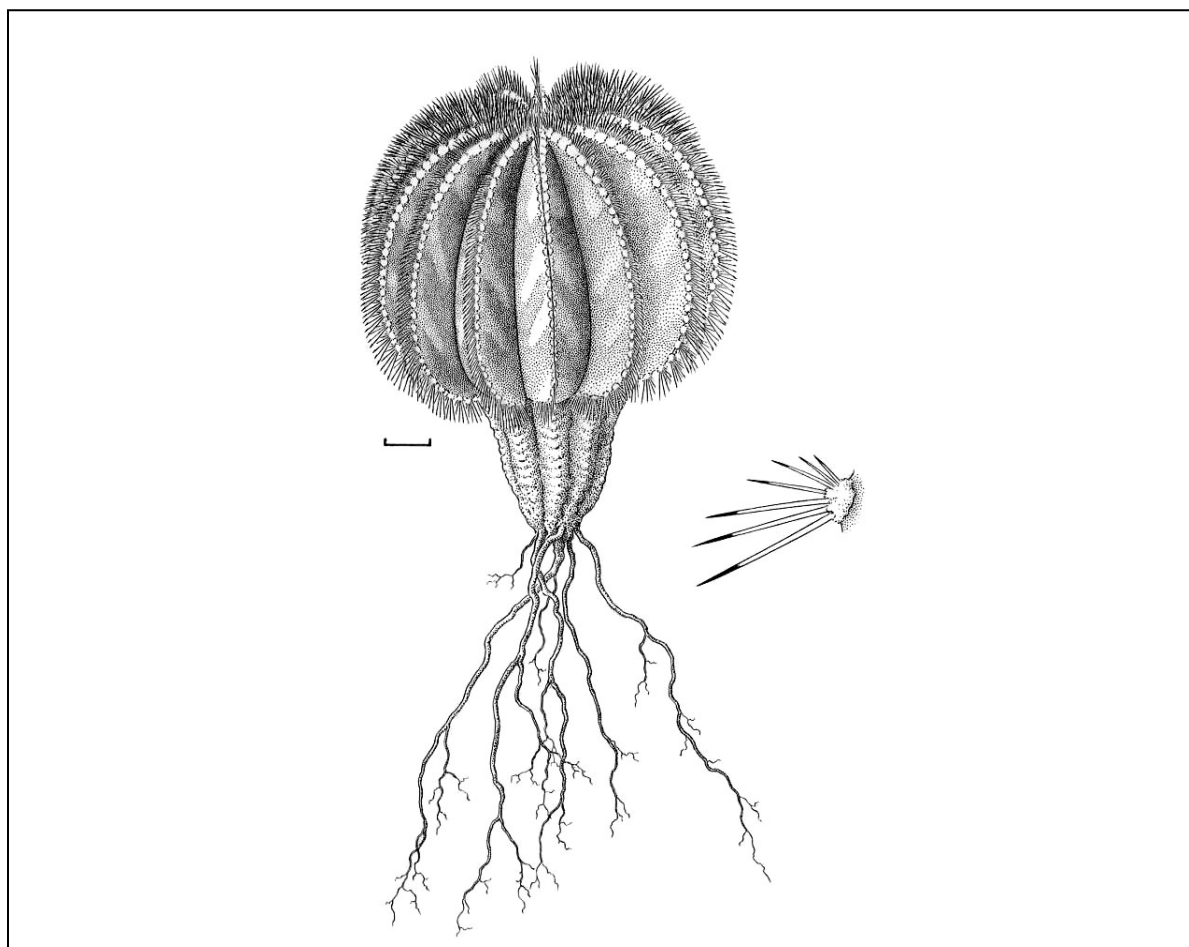
Objednávky a distribuce: Ing. Skoumal Vladimír, M.Bayera 6038, 708 00 O.-Poruba, tel: 596951955.



Ostník

Časopis Klubu kaktusářů v Ostravě

Číslo 324.
Ročník 32.
Listopad 2003



***Uebelmannia pectinifera* Buining 1967**

Z literatury

Kakteen und andere Sukkulente č. 5 / 2001

Na titulní straně je snímek květů *Mammillaria longimamma*. Detailní záběr umožnil vyniknout jejich zvláštní kráse, která při běžném pozorování bývá obvykle přehlédnuta.

Článek o opětovném nalezení *Echidnopsis bentii* po 100 letech vypadá jako botanická detektivka. Prvý objevitel tohoto sukulentu, N. E. Brown, zemřel dříve, než mohl podat Botanické zahradě v Kew (Anglie) bližší informace k zaslaným rostlinám. V popisu z roku 1901 se uvádí, že naleziště je neznámé, snad někde na jihu Jemenu, kde Brown pracoval. Naši kaktusáři Říčánek a Hanáček publikovali v americkém časopise Cact. Suc. J. zprávu o nálezu jiné Brownem objevené rostliny u Lodaru, což vedlo k pátrání na ostrově Sokotra. Zde skutečně tento sukulent roste spolu s cca 870 jinými druhy rostlin, z nichž 30% jsou endemity jinde nerostoucí. Článek obsahuje detailní popis *Echidnopsisu*, klimatu na ostrově a charakterizuje lokality na nichž roste. Ilustrován se sedmi barevnými snímky a dvěma kresbami.

K pěstitelsky vděčným rostlinám patří: *Parodia ottonis* subsp. *vencluanus* (popsaná r. 1973 Dr. Schützem jako varieta *Notocactus ottonis* pro červenou barvu květu a prašnickových nitěk. Daří se v písčitém substrátu s trochou humusu, zimovat při 12-15°C s minimální zálivkou a v létě chránit před pražícím poledním sluncem), *Coryphantha calipensis* (nalezena teprve 1964 u Calipanu v Mexiku. Má typicky kuželovité tělo a žluté květy přes 6 cm široké s červenými prašnickovými nitkami a zelenožlutou bliznou. Doporučuje se pro ni minerální substrát a místo pod sklem na výsluní. V létě vydatná zálivka, v zimě naprosté sucho a chladno), *Rebutia marsoneri* (jedna z mála žlutě kvetoucích rebucií. Snadno roste a velmi bohatě kvete. Potřebuje hodně chladné zimování a zálivku až po tom, co se zřetelně objeví poupata), *Pachycereus pringlei* (pochází z Mexika, dorůstá až 10 metrů, ve sbírkách se pěstuje pro velmi dekorativní vzhled mladých rostlin s nápadným otrněním. Vyžaduje hodně tepla a slunce. V létě bohatě zalévat a opakovaně přihnojovat, zimovat v chladnu a suchu. Výsev vede za krátkou dobu k hezkým semenáčkům), *Aloe arborescens* (na nalezištích v Kapské provincii dorůstá výšky až 3 metry, u nás se tato rostlina množena z odnoží a listů nabízí jako „léčivé aloe“. Písčité substrát, výsluní, kvetou už menší kusy, ale většinou v zimě), *Haworthia truncata* (má tělo složené ze dvou vstříčných řad masitých listů, na horním konci vodorovně ukončených s průsvitnou pokožkou. V přírodě je povrch listů v úrovni okolní zeminy, u nás pro velké riziko hniloby listů ve vlhku se do půdy sadí jen kořeny. Půda musí být silně propustná, hrubě písčitá, světlé stanoviště, ale ne výsluní. Zimovat při 10°C a minimální zálivce).

Matematik se nezapře ani ve skleníku s kaktusy. Autor si postavil nový skleník naléhající na obytnou část domu a celý rok sledoval pomocí maximo-minimálních teploměrů na několika místech a v různé výšce teplotu a proudění vzduchu. Grafy s tabulkami teplot v průběhu roku dokládá vhodná místa ve skleníku pro umístění různých rodů kaktusů. Zatím co jeho poznatky platí jen pro vlastní skleník, jeho metoda je využitelná všemi kaktusáři, které líbá Múza matematiky.

Echinocereus rusanthus (= s rezavě červenými květy), má štíhlé, válcovité tělo, ve stáří odnožující, jehož výhony o délce 40 a více cm poléhají, kdežto špičky se otáčejí vzhůru. Má velký počet krajních, až 18 mm dlouhých, nažloutlých, krajních trnů a 7-12 středních, až 35 mm dlouhých trnů, silnějších, bílých s hnědočervenou

špičkou Krátce trychtýřovitý květ se málo rozevívá, petály jsou rezavě hnědé až bronzové barvy. Množí se výsevem, z odnoží roste velmi neochotně, lépe roubovat. Odnože a květy rostou na osluněné straně. Půda má být silně propustná ale velmi výživná, zalévat nárazovitě, hodně slunce a čerstvého vzduchu. Bývá často napadán hnilobou, při přesazování se doporučuje přídavek fungicidů. Dlouze vytrněné formy pod názvem „*vulpis-cauda*“ (liščí ocas) jsou velmi oblíbené (2 barevné snímky).

Sedum stahlii dostalo jméno po nálezci a nemá s ocelí nic společného. Pro nenáročnost oblíbená rostlina se snadno množí odpadlými lístky, které hustě porůstají až metr dlouhé poléhavé stvoly. Žluté květy mají typický tvar rozchodníkovitých. Dobře roste v substrátu s minerální i humusovitou složkou při běžné záливce. Na slunném stanovišti přechází obvyklá tmavě zelená pokožka listů do červenohnědé barvy. (2 barevné snímky).

„Nomenklatorická džungle“ je název pro článek zabývající se oprávněním jména ***Stenocactus***. Podrobně vyložená historie tohoto rodu s citací řady rekombinací od různých autorů, končí výsledkem, že platí původní (1929) Bergerův název rodu *Stenocactus*, do něhož patří 17 platně popsanych druhů: *Stenocactus anfractuosus*, *arigens*, *boedekerianus*, *coptonogonus*, *crispatus*, *hastatus*, *heteracanthus*, *lamellosus*, *lloydii*, *multicostatus*, *obvallatus*, *pentacanthus*, *phyllacanthus*, *tetraxiphus*, *violaciflorus*, *wippermannii* a *zacatecasensis*. Lektotypem rodu je ***Stenocactus obvallatus*** (9 barevných snímků různých druhů)

K nejhezčím, ale také k nejúpornějším háčkovitým mamiliárim patří ***Mammillaria yaquensis***. Vyniká trsovým růstem se spoustou hlaviček ozbrojených silnými, černými trny s ostrým háčkem. Parádní jsou také poměrně velké bělorůžové květy s velkou, tmavě červenou bliznou. Po jejich opylení se objeví červené korálky plodů, zdobící rostlinu po několik měsíců. Její úpornost spočívá v tom, že vše co přijde do blízkosti trnů je polapeno a čím více se snažíme o osvobození, tím bolestivěji a pevněji háčky pronikají do těla. Autor popisuje neopatrné mládě sýkorky, které vylétlo z nedalekého hnízda a beznadějně se zapletlo do trsu této mamiliárie. Jeho osvobození si vyžádalo značné poničení výstavní rostliny i důkladné ošetření rozpíchaných prstů (barevný snímek).

Haworthia maughanii a ***Haworthia truncata*** se vyznačují tím, že jejich tělo je celé ukryto v šterkovité půdě (ochrana před vysycháním) a na povrchu jsou vidět jen ploché hlavičky těl s „okénky“, krytými tenkou průsvitnou blánou. Tudy dopadá sluneční světlo na asimilační vrstvu, uloženou hluboko v těle rostliny. Zatím co u známější „trunkáty“ jsou protilehlé dvojice listů uspořádány v řadě, u *H. maughanii* jsou postaveny spirálovitě a tvoří nepravou růžici. Zálivka obou musí být sporá a jen v nejteplejších dnech. Zimují se v naprostém suchu při 5-7°C. (3 barevné snímky).

Lobivia acanthophlegma* var. *oligotricha má krátce válcovité tělo s nápadně ostrými žebry, na nichž je tmavě zelená, lesklá pokožka s poměrně velkými, světlými areolami. Silné a přiléhavé trny hustě oplétají celé tělo vyjma vegetačního středu v temeni. Sytě červený květ se rozvíjí z tmavě zelených, lesklých a téměř holých poupat, což je poznávacím znakem této lobivie. (Snímek kvetoucí rostliny. Z vlastní zkušenosti mohu potvrdit její zvláštní půvab i nenáročnost pěstování. Žel, lobivie už nemám a právě tato je dnes ve sbírkách velkou vzácností).

Milovníky rarit by jistě nadchla ***Copiapoa laui***, pravokořenný semenáč, jediný z deseti, který přežil. Jeho hlavička se stále dichotomicky dělí na dvě nové, takže na snímky je vidět hřebínek ze 16 hlaviček, vyrůstajících z jediného těla.

MUDr. Vladimír Plesník

Zeměpis od A do Z – část 23.

USA - Spojené státy americké (US)

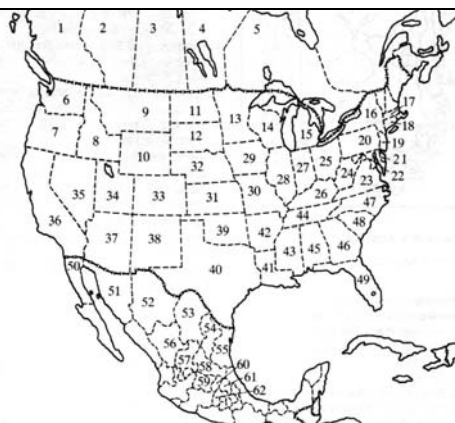
Spojené státy americké anglicky United States of America, USA – stát v jižní části Severní Ameriky, na Aljašce a Havajských ostrovech; 9 529 063 km² (čtvrtý největší na světě), 263,1 mil. obyvatel (1995, třetí nejlidnatější stát světa), hustota zalidnění 28 obyv./km², hlavní město Washington (567 000 obyvatel, 1994, aglomerace 3,9 mil. obyvatel, 1994); úřední jazyk angličtina, měnová jednotka 1 americký dolar (USD) = 100 centů. Administrativní dělení: 50 federálních států a distrikt hlavního města; pod svrchovanost USA patří přidružené státy Portoriko a Severní Mariany, zámořská území Americká Samoa, Guam, Panenské ostrovy USA a několik ostrovů v Tichém oceánu. – Pobřeží Atlantského oceánu je většinou nízké a členité s řadou zálivů (Chesapeake Bay). Za pobřežní nížinou se k západu mírně zvedá Piedmont a nad ním pásmo Appalačských hor (Mount Mitchell, 2 037 m n. m.); navazují Appalačské plošiny, které se sklánějí do Missisippské nížiny. Západně od Mississippi se povrch pozvolně zvedá do bezlesých Velkých planin (500 – 1500 m n. m.). Navazuje nesouvislé pásmo Skalnatých hor (Mount Elbert, 4 399 m n. m.). Dále se rozkládají náhorní plošiny (Kolumbijská na severu a Koloradská na jihu) a bezodtoké pánve (Velká pánev). Nad pobřežím Tichého oceánu vystupuje na severu Kaskádové pohoří (Mount Rainier, 4 391 m n. m.) a Sierra Nevada na jihu (Mount Whitney, 4 418 m n. m.). V jihozápadní části Mohavská poušť a Gillská poušť. Nejvyšší vrcholy USA se nacházejí na Aljašce v Aljašském pohoří (Mount McKinley, 6 194 m n. m.). Havajské ostrovy mají činné sopky (Mauna Kea, 4 205 m n. m.). – Největší část USA patří k úmoří Atlantského oceánu. Nejvýznamnější řekou je Mississippi s velkými přítoky Missouri, Arkansas, Red River, Ohio aj. Severovýchodní část USA je odvodňována přes Velká jezera řekou sv. Vavřince. Do Atlantského oceánu se dále vlévají Hudson, Potomac, Grande. Největšími řekami v tichooceánském úmoří jsou Columbia a Colorado, na Aljašce Yukon. Na hranicích s Kanadou se nacházejí Velká jezera (největší je Hořejší jezero); na západě Velké solné jezero. – Zastoupeny jsou všechny podnebné typy od arktického na severu Aljašky až po vlhké tropy na Havajských ostrovech. Největší část USA má mírné klima, které na jihu přechází v subtropické. Na východě zmírňující vliv Atlantského oceánu (průměrná teplota v New Yorku v lednu – 0,8°C, v červenci 23°C; v Miami 19,5°C a 27,5°C). K západu roste kontinentalita, ve Velké pánvi extrémně suché podnebí. Západní svahy Kaskádového pohoří a Sierry Nevady a tichomořské pobřeží mají vlhké oceánské klima (průměrná teplota v San Francisku v lednu 9,5°C, v červenci 15°C). Časté náhlé průniky studeného vzduchu od severu k jihu a opačně; v okolí Mexického zálivu občasná tornáda a uragány. – Rozmanitá vegetace, na severu a severovýchodě převládají jehličnaté a smíšené lesy, v Appalačských horách listnaté. Ve střední části bezlesé stepi a prairie. V náhorních plošinách na západě přecházejí stepi v polopoušti a poušti. V tichomořských horských pásmech husté porosty jehličnatých lesů. Na Aljašce převládá tundra a lesotundra, v horách zaledněné pustiny bez vegetace. Na Havajských ostrovech řada endemitů. – Asi 60 NP, z nichž některé patří k přírodovědně nejvzácnějším a nejnavštěvovanějším na světě: Yellowstone (8 991 km², nejstarší NP světa), Yosemite, Grand Canyon, Olympic, Sequoia, Zion, Everglades aj. – Obyvatelstvo tvoří zejména běloši (74%, 1994), černoši (12%), Hispanoameričané (10%), Asiaté (3%), Indiáni a Eskymáci (dohromady 0,7%). Osídlení USA je výsledkem mísení různých etnických a rasových

skupin; dlouhodobý trend kulturní homogenizace (idea amerického národa). Trvalé silné přistěhovalectví, v současnosti nejvíce z Asie a Latinské Ameriky. Rozsáhlé etnické komunity, zejména ve městech. Náboženství protestantské (51%, 1995, zejména baptisté, metodisté, luteráni), římskokatolické (18%), židovské (2%, početně nejvíce na světě), muslimské (2%). Přirozený přírůstek obyvatel 0,6% ročně (1994). Střední délka života mezi bělochy u mužů 73 let, žen 80 let, mezi ostatními u mužů 67 let, žen 76 let (1993). Negramotnost asi 3%. Urbanizace 76% (1993). 39 aglomerací s více než 1 mil. obyvatelstva soustřeďuje 50% obyvatel USA (1990). – Hospodářsky a politicky nejvýznamnější stát světa, USA vyrábějí asi 20% světové produkce. Podíl na světové hospodářské produkci však pozvolna klesá především ve prospěch zemí východní a jihovýchodní Asie (Japonsko, Korejská republika). Hrubý národní produkt 25 850 USD/obyv. (1994, 7. místo na světě); na jeho tvorbě se podílí zemědělství 1,5%, průmysl 28%, služby 70,5% (1993). Z ekonomicky aktivních obyvatel pracují v zemědělství 3% a v průmyslu 23%. Obdělává se 20% plochy, louky a pastviny pokrývají 25%, lesy 30% území (1993). – Zemědělství má dobré klimatické podmínky a dostatek kvalitní půdy. USA dodávají asi 15% světové zemědělské produkce a jsou nejvýznamnějším vývozcem. Vyrovnaný podíl rostlinné a živočišné výroby. Pěstuje se kukuřice (177 mil. t, 1993, 1. místo na světě), pšenice (66 mil. t, 2. místo na světě), sója (60 mil. t, 1. místo na světě), bavlník (3,5 mil. t vláknů, 2. místo na světě), cukrová třtina a řepa (7 mil. t cukru), brambory (20 mil. t, 4. místo na světě), tabák (764 000 t, 2. místo na světě), chmel (34 000 t, 1. místo na světě), zelenina (zejména rajčata), ovoce (pomaranče, grapefruity, ananas), vinná réva (5,5 mil. t, 4. místo na světě). Chov skotu (101,0 mil. kusů, 1994, 3. místo na světě), prasat (57,9 mil. kusů, 2. místo na světě), ovcí (9,6 mil. kusů), koní (3,9 mil. kusů). Rybolov (5,9 mil. t, 5. místo na světě). Těžba dřeva (501 mil. m³, hlavně jehličnaté, 1. místo na světě). – Rozsáhlé a rozmanité nerostné zdroje, dovoz surovin však převyšuje vývoz. Těží se černé uhlí (822 mil. t, 1992, 2. místo na světě), hnědé uhlí (84 mil. t, 3. místo na světě), ropa (350 mil. t, 3. místo na světě), zemní plyn (515 mil. m³, 2. místo na světě), fosfáty (46 mil. t, 1. místo na světě), železná ruda (37 mil. t), měď (1,8 mil. t, 2. místo na světě), zinek, olovo (363 000 t, 2. místo na světě), molybden (40 000 t, 1. místo na světě), vanad, stříbro (3 400 t, 2. místo na světě), zlato (500 t, 2. místo na světě), uran apod. – Ve většině průmyslových oborů zauímají USA vedoucí postavení ve světě. Klesá význam hutnictví, textilního průmyslu a těžkého strojírenství; rychle se rozvíjejí zejména elektrotechnické, elektronické a chemické obory. Posun těžišť průmyslové výroby z tradičních oblastí severovýchodní části USA na západ. Nejvýznamnějšími odvětvími jsou strojírenství, výroba dopravních prostředků (5,7 mil. osobních, 4,0 mil. nákladních automobilů, 1992), dále průmysl letecký, kosmický, elektrotechnický, petrochemický, chemický a hutnický. – Hustá a kvalitní dopravní síť; nejvýznamnější je silniční doprava (vysoká automobilizace). New York je největší letecká křižovatka světa (77,5 mil. cestujících, 1994), následují Chicago a Dallas-Fort Worth. Námořní obchodní loďstvo 18,2 mil. t (1992), největší přístavy New York, Houston, Los Angeles. Rozsáhlá síť vnitrozemských průplavů. – USA mají nejrozsáhlejší zahraniční i vnitrostátní cestovní ruch na světě; 44,7 mil. zahraničních návštěvníků ročně (1995), příjem z mezinárodního cestovního ruchu 58,4 mld. USD (1995); nejnavštěvovanější jsou Kalifornie, Florida, Havajské ostrovy, New York a Nevada. – Pravděpodobně v období kolem 15000 př. n. l. na americký kontinent přicházeli přes Beringovu úžinu osídlenci z Asie. Kolem roku 1000 př. n. l. se na severovýchodě území objevila pravěká Adenská kultura, na kterou navázala Hopewellová kultura. Kolem 100 př. n. l. se vyvinula v oblasti Arizony Hohokamská kultura. První Evropané na

severoamerickém kontinentu byli vikingové ve výpravě Leifa Erikssona, kteří v roce 1000 přistáli ve Vinlandu (dnešní Massachussetts). Po objevení Ameriky K. Kolumbem přistál jako první u břehů dnešních USA G. Caboto. Kromě španělského osídlení na jihu území vznikaly osady francouzské (oblast Velkých jezer, Louisiana), nizozemské (1626 založen Nový Amsterdam), švédské (Nové Švédsko) a anglické (východní pobřeží). Příliv anglických osadníků vzrůstal především díky napjatým poměrům v Anglii v 17. stol. Od poloviny 17. stol. začaly mít anglické kolonie převahu. V 18. stol. začalo 13 kolonií dosahovat ekonomické prosperity, ale jejich postavení vůči Velké Británii bylo nerovnoprávné a staly se obětí hospodářského vykořisťování. Tvrdý postoj britské vlády donutil osadníky hledat východisko jednáním na Kontinentálních kongresech. Konflikty s Velkou Británií přerostly v americký boj za nezávislost. 4. 7. 1776 přijal Kongres ve Philadelphii Deklaraci nezávislosti Spojených států amerických. 28. 9. 1787 byla přijata ústava. V průběhu 18. a 19. stol. trval proces rozšiřování na západ a na jih. Rozpory mezi průmyslovým severem a zemědělským jihem vedly k občanské válce v USA 1861 – 65. Ve 2. pol. 19. stol. výrazně vzrostlo přistěhovalectví z Evropy, což v původně protestantské společnosti vyvolávalo protikatolické a protižidovské nálady. Do 1. světové války vstoupily USA až v dubnu 1917 v souvislosti s útoky německých ponorek na civilní plavidla. Po 1. světové válce se prezident W. Wilson angažoval v řešení poválečného uspořádání Evropy, ale v důsledku izolacionistické tradice politiky USA nevstoupily do Společnosti národů. Hospodářský a kulturní vzestup 20. let se zhroutil v roce 1929 vypuknutím Světové hospodářské krize. F. D. Roosevelt svým programem Nového údělu zahájil řadu hospodářských a sociálních reforem. Po přepadení Pearl Harboru Japonci 7. 12. 1941 se USA zapojily aktivně do bojů 2. světové války. Po jejím skončení (v důsledku válečného růstu průmyslové výroby) převzaly USA úlohu světové velmoci a výrazně se podílely na obnově válkou zničené Evropy. Studená válka po rozpadu spojenecké spolupráce vedla k vyhlášení protikomunistických doktrín (Trumanova doktrína, Eisenhowerova doktrína). Vojenské síly USA se zapojily do několika válečných konfliktů mimo vlastní území (mj. Korejská válka, Vietnamské válka, Válka v zálivu). Nejostřeji se mezinárodní situace vyhroutil v období Karibské krize, kdy svět stál na pokraji nové války. V 70. letech začala série odzbrojovacích jednání Salt, na kterou navázala jednání Start. Po nástupu prezidenta R. Reagana v roce 1981 se opět zhoršily vztahy mezi SSSR a USA a obě strany zahájily rozsáhlé zbrojní programy. Obrat nastal až v 2. pol. 80. let po setkání R. Reagana s M. Gorbačovem, ve kterých pokračoval G. Bush. – USA jsou nezávislá federativní republika. Hlavou státu je prezident, volený sborem volitelů na 4 roky. Zákonodárným orgánem je dvoukomorový Kongres USA; tvoří jej Sněmovna reprezentantů (435 členů, funkční období 4 roky) a Senát (100 členů, funkční období 6 let).

Jednotlivé státy USA:

6. Washington, 7. Oregon, 8. Idaho, 9. Montana, 10. Wyoming, 11. North Dakota, 12. South Dakota, 13. Minnesota, 14. Wisconsin, 15. Michigan, 16. New York, 17. Massachusetts, 18. Connecticut, 19. New Jersey, 20. Pennsylvania, 21. Delaware, 22. Maryland, 23. Virginia, 24. West Virginia, 25. Ohio, 26. Kentucky, 27. Indiana, 28. Illinois, 29. Iowa, 30. Missouri, 31. Kansas, 32. Nebraska, 33. Colorado, 34. Utah, 35. Nevada, 36. California, 37. Arizona, 38. New Mexico, 39. Oklahoma, 40. Texas, 41. Louisiana, 42. Arkansas, 43. Mississippi, 44. Tennessee, 45. Alabama, 46. Georgia, 47. North Carolina, 48. South Carolina, 49. Florida.



Výskyt kaktusů v USA:

Acanthocereus

tetragonus

Ariocarpus

fissuratus (*)

Astrophytum

asterias I (*)

Bergerocactus

emoryi

Carnegiea

gigantea

Corynopuntia

planibulbispina e

Coryphantha

echinus

macromeris

nickelsiae

ramillosa e I

recurvata I

robustispina

runyonii e

scheeri

sulcata e

Echinocactus

horizonthalonius

polycephalus

texensis e

Echinocereus

angusticeps e I

baileyi e

berlandieri

bonkerae e

boyce-thompsonii e

chisoensis V

chloranthus

coccineus

dasyacanthus V

davisii e E/V

engelmannii R

enneacanthus

fasciculatus

fendleri

fitchii e I

ledingii e

mojavensis e

mumii e I

nicholii

papillosus

pectinatus

pentalophus

perbellus e

polyacanthus

poselgeri

pseudopectinatus

rectispinus e

reichenbachii

rigidissimus

roetteri e

russanthus

stramineus

triglochidiatus

viridiflorus e

Echinomastus

kakui e

Epithelantha

bokei E

micromeris

Escobaria

albicolumnaria e

dasyacantha I

deserti e

duncanii e nt

emskoetteriana

guadalupensis e

hesteri e nt

leei e I

minima e E/V(*)

missouriensis e

neomexicana

<i>(Escobaria)</i>				<i>(Opuntia)</i>	
orcuttii	e			atrispina	
organensis	e			aurea	e
radiosa	e			aureispina	e
robbinsorum		V		austrina	e
runyonii	e			basilaris	
sandbergii	e			bigelovii	
sneedii	e	E/V(*)		brachyarthra	e
tuberculosa				brachyclada	e I
villardii	e			camanchica	e
vivipara				chisosensis	e
<u>Ferocactus</u>				chlorotica	
cylindraceus		I		clavata	e
eastwoodiae	e	nt		columbiana	
emoryi				curvospina	e
hamatacanthus				cymochila	e
lecontei				davisii	e
viridescens		I		discata	
wislizeni				echinocarpa	
<u>Harrisia</u>				edwardsii	e
aboriginum	e	I		ellisiana	e
fragrans	e	E		emoryi	
simpsvni	e	I		engelmannii	
<u>Hylocereus</u>				erinacea	e
undatus	f			ficus-indica	
<u>Lophophora</u>				flexospina	e I
williamsii				fosbergii	e I
<u>Mammillaria</u>				fragilis	
denudata				fulgida	
dioica				grahamii	
grahamii	e			heacockiae	e
hemisphaerica				humifusa	
heyderi				hystricina	
lasiacantha				imbricata	
macdougalii	e			kelvinensis	e
mainiae				kleiniae	
meiacantha				kunzei	
milleri				laevis	e
multiceps				leptocaulis	
oliviae				leucotricha	f
pottsii				lindheimeri	
prolifera				linguiformis	e Ex
sphaerica				littoralis	
tetrancistra	e			longiareolata	e
thornberi		E		macrocentra	
				macrorhiza	
				mamillata	
				martiniana	e
				mojavensis	e
				multigeniculata	e I

viridiflora	e nt	munzii	e l
wilcoxii		oricola	
wrightii		parishii	e
		parryi	e
Neolloydia		phaeacantha	
conoidea		polyacantha	
		pottsii	
Opuntia		prolifera	
acanthocarpa		pulchella	e
aggeria	e	pusilla	e
ammophila	e	ramosissima	
arbuscula		rhodantha	e



(Opuntia)		Pereskia	
rubrifolia	e	aculeata	
rufida		Pilosocereus	
rutila	e	robinii	E
sama-rita	e		
schottii		Rhipsalis	
serpentina	l	baccifera	nt
sphaerocarpa	e		
spinosibacca	e	Sclerocactus	
spinosior		blainei	e
spinosissima	l	brevihamatus	e
stricta		contortus	e
strigil	e	erectocentrus	l
superbospina	e	glaucus	e l (*)
tenuiflora	e	intermedius	e
tetracantha		intertextus	
thornberi	e	johnsonii	e
treleasei	e l	mariposensis	l
triacantha	l	mesae-verdae	e l (*)
trichophora		papyracanthus	(*)
tricolor	e	polyancistrus	e nt
tunicata		pubispinus	e nt(*)
turbinata	e	scheeri	
utahensis	e	schlesseri	e
vaseyi	e	spinosior	e
versicolor		terrae-canyonae	e
viridiflora	e	uncinatus	
whipplei	e	warnockii	e nt
wigginsii	e l	wetlandicus	e
wootonii	e	whipplei	e
Pachycereus		wrightiae	eE/V(*)
schottii			

<u>Pediocactus</u>			<u>Selenicereus</u>		
bradyi	e	E/V(*)	spinulosus		
despainii	e	V (*)	<u>Stenocereus</u>		
hermannii	e		thurberi		
knowltonii	e	E (*)	<u>Thelocactus</u>		
paradinei	e	I (*)	bicolor		
peeblesianus	e	E/V(*)	flavidispinus	e	nt
robustior	e		setispinus		
sileri	e	E/V(*)			
simpsonii	e				
winkleri	e	I (*)			
<u>Peniocereus</u>					
greggii		I			
striatus					

Král Lumír

Rod *Conophytum* XVIII.

***Conophytum minimum* (Haw.) N. E. Br.** bylo pojmenováno podle velikosti těla, protože v roce 1795 bylo nejmenším známým Mesemb. Těla jednotlivých rostlin jsou malá, zploštělá na vrcholku, nejsou lesklá. Rostliny hojně odnožují, vytvářejí koberce těl. Slupka je bílá, často s nahnědlými pruhy, přetrvávající. Těla jsou 8-15 x 7-12 x 6-9 mm velká, obkonická, zploštělá, mírně vypouklá nebo i vpadlá, eliptická. Pokožka hladká až jemně obrvená, světle šedozelená až tmavě zelená a je vykreslena červenými linkami a tečkami. Někdy jsou linky nazelenalé a jindy zase téměř chybí. Štěrbina je v úrovni vrcholu nebo mírně vpadlá, obrvená. Květy jsou noční, výrazně voní a objevují se uprostřed až ke konci podzimu. Kališní trubka je blanitá, zelenavá se 4 sepály, které mohou být ohraničené červeně. Korunní trubka 5-15 mm dlouhá, úzká, bělavá, korunních lístků 18-40 ve 2-3 řadách, obvykle jsou úzké, bílé matně nažloutlé nebo narůžovělé. tyčinek 12-35, částečně vyčnívají, prašníky matně žluté, čnělka krátká a tlustá, blizna je 4-5-ti laločná, asi 2-3 mm dlouhá. Tobolka 4-5-ti pouzdrá, 2x3 mm, matně hnědá, semena 0,60 x 0,45 x 0,35 mm, hustě hrbokatá, hrbočky malé a nepravidelného tvaru. *C. minimum* se vyskytuje v oblasti Little Karoo, zejména v oblasti Witberg - Matjiesfontein - Lainsburgu, ale nezasahuje do Ceres Karoo. Roste na jílovcových břidlicích nebo pískovcích, vzácně i na křemeni (*C. wittebergense*). Příbuzensky nejbližší je patrně *C. uviforme*, se kterými se dá *C. minimum* (*C. scitulum*) zaměnit. V oblasti Rooineku se obě populace mísí.

C. minimum je častěji známo pod jedním z mnoha synonym jako *C. pictum*. Ve sbírkách se vyskytuje mnoho forem, většinou ještě pod původními označeními. Mnoho klonů pojmenoval Brown, z nichž nejvýznamnější je *C. labyrinthum*, což jsou malé konvexní hlavičky s výraznými tmavými linkami. Ve sbírkách se také poměrně často vyskytují De Boerovy (1965) sběry označované jako *C. wittebergense*. Tyto rostliny mají široké, jasné, sametové linky, jakoby vystupují z matného podkladu.

Další synonyma jsou: *Mesembryanthemum labyrinthum*, *M. leviculum*, *M. minimum*, *M. obmetale*, *M. pauxillum*, *M. perpusillum*, *M. pictum*, *M. pusillum*, *M. scitulum*, *M. signatum* *Conophytum albifissum*, *C. batesii*, *C. brevilineatum*, *C. literatum*, *C. notatum*, *C. petraeum*, *C. polulum*, *C. praecintum*, *C. radiatum*, *C. vagum*, *C. wittebergense*.



Conophytum minimum



Conophytum minimum var. *wittebergense*

***Conophytum obcordellum* (Haw.) N. E. Br. (1922)** zahrnuje komplex v noci kvetoucích rostlin, které jsou známé pro svůj vzhled a kresbu. Var. *obcordellum* má největší a nejtmaší skvrny z celého komplexu, největší z celého rodu, zatímco var. *ceresianum* má jemnou kresbu, většinou čárkovanou, podobnou škrábancům. Obě variety mají lesklé a hladké boky, načervenalé nebo zelené. Subsp. *stenandrum* je ozdobeno malými hrbolky, linky jsou až sekundární. Subsp. *rolfii* je nejmenší a jeho kresba je úzká a ohraničená trichomy. Základní barva květů rostlin je bílá až narůžovělá, ale např. var. *ceresianum* kvete zpravidla růžově.

Conophytum obcordellum* subsp. *obcordellum odnožuje poměrně hodně, vytváří shluky těl, ale někdy roste i jednotlivě. Slupka je papírovitá, bělavá nebo rezavě hnědá, hustě tečkovaná, přetrvávající. Těla rostlin jsou 8-20 x 5-20 x 5-20 mm, obkonická až ostře obsrdčitá, uťatá, konvexní nebo konkávní na vrcholku, při pohledu shora kruhová, eliptická, hexagonální, okraje ostré ale i zakulacené, epidermis často výrazně různorodá od červené po purpurovou, obvykle lesklá, bez skvrn na bocích. Vrchol je hladký, mdlý až lesklý, stříbrně matně zelená až modrozelená, proměnlivě vybarvený červeně nebo hnědě, obvykle vykreslený množstvím černo-zelenými linkami a tečkami. Květy jsou podzimní, noční a výrazně voní. Kališní trubka 4-5 mm dlouhá, kališních lístků 4-6, 3-4 mm dlouhé, tenké, zelené nebo nahnědlé. Korunní trubka 2-10 mm dlouhá, bělavá, opalizující, korunních lístků 16-50 ve 2-3 řadách, jsou až 12 mm dlouhé, často mnohem kratší, obvykle jsou úzké, bílé, nažloutlé až narůžovělé, často s tmavšími špičkami. tyčinek 15-40, částečně vyčnívají, čnělka drobná, blizna 4-6-ti laločná, až 5 mm dlouhá. Tobolka 4-6-ti pouzdrá, 2x4 mm velká (někdy i větší), zploštěle obvejčitá, rezavě hnědá, semena jsou 0,50 x 0,40 x 0,30 mm velká, řídce puchýřkatá. Poddruh roste převážně na pískovcích, a jeho výskyt je i ohraničený v oblasti Cedarberg – Clanwilliam - Klawer. Mezi poddruhy *obcordellum* a *stenandrum* je vzdálenost asi 80 km. Pěstování je velmi jednoduché, některý materiál v kultuře je velmi starý. Nejvýznamnější a nejhledanější formou je *C. „ursprungianum“* s velmi tmavými tečkami na matném podkladě a dále forma „*picturatum*“ se skleněně černými nebo rubínovými linkami na bledém podkladě. Při pěstování v dobrých světelných podmínkách se zbarvení těchto forem ještě zesiluje.

Synonyma: *C. declinatum*, *C. germanum*, *C. giftbergense*, *C. impressum*, *C. klaverense*, *C. lambertense*, *C. longifissum*, *C. multicolor*, *C. mundum*, *C. nevillei*, *M. obcordellum*, *M. obconellum*, *C. parviflorum*, *C. parvipetalum*, *C. picturatum*, *C. spectabile*, *C. ursprungianum*.



Conophytum obcordellum



Conophytum obcordellum var. *ursprungianum*

Conophytum obcordellum* var. *ceresianum bylo pojmenováno podle Ceres Karoo. Rostliny odnožující, vytváří husté koberce těl, internodia neznatelná. Slupka je rezavě hnědá až tmavě červená nebo i bílá, skvrnitá, přetrvávající. Těla jsou 10-30 x 12 x 22 x 10-20 mm obvejčitá až obkonická, uťatá, často stlačená směrem ke štěrbině. Při pohledu shora kruhová až oválná či rombická. Okraje jsou obvykle ostře oddělené. Epidermis hladká ale ne lesklá, lesklá jen u některých miniaturních forem, matně zelená až purpurově červená (špinavě hnědá), pokrytá jemnými tečkami a tenkými čárkami které přecházejí do stran, štěrbina krátká, ne vpadlá, obrvená, často kosodélníková. Květy se objevují na podzim, jsou noční a sladce voní (připomínají *C. ficiforme*). Kališní trubka 3-6 mm dlouhá, kališních lístků 4-6, 4-5 mm dlouhé, tenké, načervenalé. Korunní trubka 4-10 mm dlouhá, korunních lístků mnoho, 25-60, jsou 5-15 x 1-2 mm, žlutobílé až broskvové, lososová nebo temně karmínové. tyčinek mnoho, čnělka 2-3 mm dlouhá, blizna je 4-6-ti laločná 2-3 mm dlouhá. Tobolka 4-6-ti pouzdrá, až 2x3 mm velká, stlačeně obvejčitá, semena 0,65 x 0,55 x 0,45, puchýřkatá, puchýřky jsou tmavě hnědé. Oddělení variety *ceresianum* od var. *obcordellum* je složité. Kresba typických *ceresian* je velmi úzká, často síťovitá, petaly jsou velmi dlouhé a výrazně zbarvené. Někdy se kresba epidermis až blíží *C. minimum*, které se vyskytuje ca 20 km od lokality *ceresianum* a velikost a zbarvení petálů se zase blíží znakům *C. ficiforme*, které roste asi 30 km na jih..

Synonyma: *C. ceresianum*, *C. divergens*, *C. ursprungianum* var. *stayneri*.

RNDr. Štarha Roman Ph.D.

Kaktusy a sběratelství

Stále více pěstitelů kaktusů se věnuje i další okrajové aktivity spojené s kaktusy a to sbíráním různých věcí tematicky zaměřené na kaktusy či jiné sukulenty. Dnes už se sbírá snad všechno. I já jsem sbíral zpočátku všechno co se týkalo kaktusů, avšak v době předrevoluční toho zase až tak moc u nás nebylo nebo

se dalo jen obtížně sehnat. Začalo to sháněním literatury, abych si vylepšil znalosti o kaktusech. Knížky a časopisy léty přibývaly, k nim se přidaly pohlednice, známky, oznaky a další zajímavosti. Postupně své sbírky doplňuji dodnes. Dá se říct, že v posledních letech to jde podstatně lehčeji, než dříve. Sběratelů kaktusářských zajímavostí u nás přibýlo a stává se samostatnou kapitolou. Dnes už se sbírá snad všechno na čem se objeví kaktus či sukulent. Sbírají se telefonní karty, tužky, skleničky, hrnečky, keramické kachličky či jinou keramiku, mince a medaile, kožené opasky, kravaty, trička, čepice, svíčky, kalendáře, ubrousky, samolepky, CDromky, autogramy, vizitky, různé umělé plastové kaktusy, exlibris a ti movitější dokonce originály obrázků předních grafiků či malířů. Nevím, co všechno se ještě bude sbírat, nyní uvažuji o láhvích tequily, kde jsou vyobrazeny kaktusy – nevím však, mají-li být plné nebo je nejdříve vyprázdnit. A co Vy, nepustíte se též do sbírání kaktusářských zajímavostí nebo zůstanete věrni jen svým kaktusům?



Ostravští kaktusáři samostatný klubový oznam nikdy neměli, avšak návrh na spolkový oznam ČS. KAKTUSÁŘ, dal tehdy náš člen - př. Otisk z Orlové. Velmi rozšířený byl svazový oznam pod názvem SVAZ ČESKÝCH KAKTUSÁŘŮ. Svůj spolkový oznam si vydalo prakticky jen několik měst. Letos jsme vydali ku příležitosti setkání kaktusářů Pobeskydí 2003 ve Frýdlantu n.O. oznam nebo spíše buton s vyobrazením melokaktusu ve dvou barvách. Před několika lety byly na několika Pobeskydích vytvořeny např. trička, tužky, medaile, ale zvláště se vyznačuje toto setkání darováním keramiky tematicky zaměřené na kaktusy, které se nechají dělat jen v několika kusech pro přednášející. U nás v Klubu bylo svého času nabízeno tričko s logem Ostníku. V roce 1968 byla u příležitosti X. sjezdu v Ostravě vydána obyčejná tužka s popisem setkání, tuto tužku už asi bude mít jen málokdo. Naši členové manželé Poláškové mají firemní keramické hrnečky s logem firmy a kaktusem.



Známky s kaktusy v sousedních zemích vycházely, zejména v bývalém NDR, ale i v Polsku, Maďarsku i SSSR, bohužel u nás jsme se známek s kaktusy nedočkali. Objevily se jen dvě známky se sukulenty – jedna s netřeskem a druhá s glotiphylllem. Nyní pošta nabízí možnost, nechat si udělat i svou vlastní známku každému, kdo si o to zažádá. LK

Z naší činnosti

Na naše schůzky nás chodí stále méně. V poslední době návštěvnost klesla pod třicítku a nebylo tomu jinak ani v pondělí dne 6.10., kdy se sešlo asi 26 členů a hostů. Po organizačních záležitostech předvedl př. Král několik obrázků, které nafotil digitálním fotoaparátem. V úvodu představil několik kaktusářských akcí, které proběhly po naší republice, podívaly jsme se několika snímky na zrovna proběhlý zájezd do Chrudimi, ale především na kaktusy, které kvetly v pozdním létě ve skleníku přednášejícího. Letošní horké, suché a dlouhé léto přineslo i pro kaktusy jejich stagnaci. Po rychlém přechodu ze zimy, prakticky hned na léto, rostliny zakvetly, ale následně zastavily růst. Během léta se jim příliš nechtělo ani kvést. Až koncem září, kdy se ochladilo, si kvetení chtěly vynahradiť. Objevilo se nezvykle velké množství nádherných květů především u turbinikarpusů, gymnokalycií, notokaktusů, lobivií, matukán, čilenců a dalších druhů. Vyvrcholením bylo podzimní kvetení ariokarpusů. V závěrečné tradiční tombole bylo slosováno několik kusů keramických misek, které věnovali manželé Poláškoví.

Naši jubilanti

V listopadu dne 9.11. oslaví 55 let náš dlouholetý člen **Ing. Vích Jaroslav** z Chuchelné. Na naše schůzky dochází už od sedmdesátých let, dnes z pracovního zaneprázdnění jen ojedinele. Kromě členství v našem Klubu, byl členem i v Opavě, kde vykonával i funkci předsedy. Dnes pracuje ve výboru Společnosti. Znamé jsou některé jeho články v různých kaktusářských časopisech. Jednou z pracovních aktivit je správce zahradnického serveru, kde má i náš Klub své internetové stránky. Přejeme našemu jubilantovi do dalších let především hodně zdraví a štěstí jak v pracovní činnosti, tak i se svými milovanými kaktusy.

Kalendář kaktusáře – listopad, prosinec

Po dlouhém slunečném létě a podzimním vytrhování rostlin, jsou už prakticky všechny rostliny zazimované a mají zimní stagnaci. V listopadu a prosinci již kaktusy vůbec nezaléváme. Zpočátku v listopadu jsou časté noční mrazíky i když přes den může teplota ve skleníku stoupnout dosti vysoko, zvláště zasvíti-li sluníčko. Kolísání teplot mezi dnem a nocí však kaktusům prospívá, musejí však být zcela po suchu. Nejvhodnější teploty k přezimování bývají okolo 5-10°C. Při suchu pak ani mírné mrazíky kaktusům vůbec neuškodí. Teplomilné rostliny dáme na teplejší stanoviště, kde by teplota neměla klesnout pod 15°C. Vánoční kaktusy a jiné epifyta mají poněkud jiný růstový cyklus (opačný růstový cyklus mají i jiné sukulenty např. konofyta, othony apod.). Musí být na teplých stanovištích, co nejvíce světla, udržujeme je vlhčeji než ostatní kaktusy. V tuto dobu již nasazují poupata a proto s nimi zbytečně nehýbáme a neotáčíme, neboť pak rády shazují poupata. I když kaktusy odpočívají, neodpočívají škůdcové, proto musíme rostliny občas prohlédnout

a škůdce hubit. kdo ještě nyní zapomněl ošetřit rostliny, může je za teplých dní postříkat, aby do večera oschly. Kdo má málo rostlin, může škůdce sbírat např. štětečkem, dřívkem apod., což ovšem vyžaduje značnou trpělivost. V dlouhých zimních večerech si můžeme vyčistit květináče, opravujeme kaktusářské pracovní nářadí apod., abychom měli vše na jaro připravené, popřípadě vyséváme atd. Další možností využití dlouhých chvil je studium literatury, zpracování poznámek a kartotéky, případně napsání článků, třeba do Ostníku. Po přehoupnutí Vánočních svátků se po Novém roce začnou dny prodlužovat a kaktusářská sezóna znovu vypukne.

Rod *Uebelmannia*

Poměrně mladý rod objevený ve východní Brazílii a ustavený Buiningem teprve před třiceti lety. Mají zvláštní voskovitou kutikulu vylučovanou na povrchu pokožky a jejich stonky jsou proto zbarveny stříbřitě šedě nebo hnědočerně. V posledních dvou desetiletích byly v Brazílii nalezeny zcela nové, dosud neznámé druhy. Znalci na brazilskou floru Braun & Esteves uvedli nové rozdělení rodu, kde se nachází jen tři druhy s varietami, rozdělených do dvou podrodů:

***Uebelmannia* Buining, Succulenta 46: 159, 1967.**

Uebelmannia* subgen. *Uebelmannia

gummifera (Backeberg & Voll) Buining

ssp. *gummifera*

ssp. *meninensis* (Buining) P. J. Braun & Esteves

var. *meninensis*

var. *rubra* (Buining & Brederoo) P. J. Braun & Esteves

buiningii Donald

***Uebelmannia* subgen. *Leopoldohorstia* P. J. Braun & Esteves**

pectinifera Buining

ssp. *pectinifera*

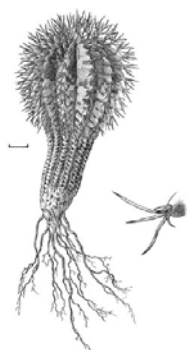
var. *pectinifera*

var. *multicostata* Buining & Brederoo

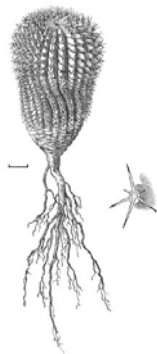
var. *pseudopectinifera* Buining

ssp. *flavispina* (Buining & Brederoo) P.J.Braun & Esteves

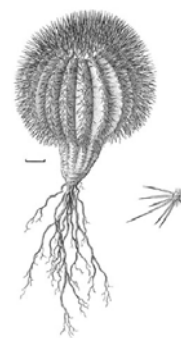
ssp. *horrida* (P.J.Braun) P.J.Braun & Esteves



Uebelmannia buiningii



Uebelmannia gummifera



Uebelmannia pectinifera ssp. *horrida*

Uebelmannie se staly velkou vzácností a zajímavostí a mnoho pěstitelů se je snaží získat. Není to tak snadné, protože se poměrně obtížně v našich podmínkách množí a zejména jsou choulostivé během zimního období. Nesnášejí dlouhodobé poklesy teploty a nejvíce jim vadí dlouhé zimní období bez slunce a zálivky. Optimální je jejich zimování v teplém skleníku, případně doma na okně v pokoji, kde je několikrát za zimu zalijeme a necháme napít a oživit. Mají také citlivé kořeny, které při dlouhodobém vlhku odumírají, proto je nejčastěji roubujeme. Rostliny kvetou většinou v zimním období nenápadnými květy a opylení nebývá často úspěšné, proto je i nedostatek semen. Pokud semena získáte je možné množení ze semen, mladé roubované semenáče vytvářejí také odnože, starší rostliny však neodnožují ani po seřiznutí vrcholu, popřípadě velice pomalu a neochotně. Uebelmannie budou i v budoucnu ve sbírkách vzácné a hledané.

Lumír Král

Informace

--- **Hned 1. prosince 2003 proběhne poslední schůzka našeho Klubu s tzv. „Mikulášskou“ tombolou. Prosíme všechny přátele, kteří chtějí věnovat své rostliny do této tomboly, necht' připraví své dárečky (jako každý rok) do sáčků. Děkujeme.**

--- Náš dlouholetý člen př. Jiří Růdrich prodá sbírku kaktusů, asi šest pařeništních oken. Informace u předsedy nebo přímo na tel.: 596 740 125.

--- Schůzky pěstitelů kaktusů a jiných sukulentů s promítáním diapositivů a přednáškou se konají každé první pondělí v měsíci (mimo letních prázdnin) od 17.hodin na ubytovně ČD v sadu B.Němcové. Přijďte mezi nás.

--- Internetové stránky našeho Klubu: <http://www.gardening.cz/ostnik>

--- Informace týkající se činnosti Klubu kaktusářů v Ostravě i příspěvky do Ostníku zasílejte na adresu předsedy: lumir.kral@iol.cz

Adresy autorů:

Král Lumír, K. Šmidkeho 1816, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 723 274 571.

MUDr. Plesník Vladimír, Nezvalovo nám. 846, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 596 910 790.

RNDr. Štarha Roman, Ph.D., Šalounova 623, Ostrava 3, 70300. e-mail: starha@tiscali.cz

OBSAH – LISTOPAD 2003

Z literatury	130
Zeměpis od A do Z – 23. (USA)	132
Rod Conophytum XVIII.	138
Kaktusy a sběratelství	140
Z naší činnosti	142
Naši jubilanti	142
Kalendář kaktusáře - listopad, prosinec	142
Rod Uebelmannia	143
Informace	144

OSTNÍK

Vydavatel: Klub kaktusářů v Ostravě, listopad 2003

Šéfredaktor: Lumír Král, O. Synka 1815, 708 00 Ostrava – Poruba, tel: 723 274 571.

Objednávky a distribuce: Ing. Skoumal Vladimír, M.Bayera 6038, 708 00 O.-Poruba, tel: 596951955.



Ostník

Časopis Klubu kaktusářů v Ostravě

Číslo 325.
Ročník 32.
Prosinec 2003



Euphorbia bupleurifolia Jacq. 1797

Z literatury

Kakteen und andere Sukkulente č. 6 / 2001

Echinocereus dasyacanthus je mimořádně hustě vytrněný cereus, jehož poupata a perikarp jsou také obaleny jehlovitými trny. Zvláštní půvab květů spočívá v barevném přelivu okvětních plátků, které jsou v jícnu zelenkavé, přechází do oranžova s výrazněji červeným středním proužkem a končí světlou, silně lesklou špičkou. Mohutná smaragdově zelená blizna je obklopena věncem sytě žlutých prašníků (titulní foto).

Rod *Hylocereus* s několikametrovými šlahouny, je vhodný jen do velkých skleníků. Známý a nejčastěji pěstovaný *Selenicereus grandiflorus* (Královna noci), nebo *Selenicereus pteranthus* (Princezna noci), jsou však většinou hybridy. Autor E. Meier cíleně vypěstoval křížením *Hylocereus stenopterus* x *Hylocereus undatus* (dárce pylu) hybridy s názvem *Hylocereus stenopterus*. Z dosud vykvetlých kříženců vybral dva kultivary: ‚**Connie Mayer**‘ a ‚**KathieVan Arum**‘. Prvý kultivar má květ intenzivně pupurové barvy o průměru až 28 cm a zašpičatělé laloky bledě žluté blizny. Druhý kultivar má květy ještě větší (přes 30 cm), světlejší, špičky petálů jsou světle růžové. U obou jsou prašníkové nitky kratší než bývají u *hylocereusů* a tvoří věnec kolem blizny. Oba kultivary jsou namnoženy a v prodeji, zapsány jsou také v Mezinárodním registru hybrid *hylocereusů*, který vede americká společnost pěstitelů epifyl (6 barevných snímků).

Mnoho lokalit, kde rostou kaktusy, je silně ohroženo rostoucím počtem obyvatelstva a s tím související potřebou zemědělsky využitelné půdy, stavbou přehrad a dopravních cest. Je už jen málo míst v Mexiku, kterých se nedotkla činnost lidí. Autor M. Hils si předsevzal návštěvu právě takových, dosud „panenských“ končin ve státě Michoacan. Díky většímu množství srážek je i zdejší vegetace bohatší, ale kaktusů zde roste málo. Místnímu klimatu se přizpůsobila *Backebergia militaris*, silně se větvící cereus o výšce cca 6 metrů. Backeberg při volbě názvu „militaris“ byl inspirován hustým žlutočervenohnědým cefáliem, podobným huňatým beranicím livrejovaných strážců Westminsterského paláce. Ve sbírkách se obvykle pěstují jen hlavy kaktusu s cefáliem, ale zřídka přežívají déle než rok. Z ostatních kaktusů je uvedena *Neobuxbaumia mezcalaensis* a málo známá *Mammillaria beisei*, jejíž dichotomicky se dělící hlavy vytváří velké skupiny (7 barevných snímků).

Milovníci cereusů spíše zvolí pěstování jejich menších zástupců. K nim patří rod *Micranthocereus*. Od spodu odnožující výhony dorůstají výšky jen 75 cm při průměru 4 cm. Jsou kryty modře ojněnou pokožkou a při temeni se u 4-5letých rostlin začíná vytvářet cefalium. Obsahuje bílé, lehce kudrnaté, hedvábně lesklé, krátké vlasy. Početné tuhé trny jsou nejprve žlutohnědé, pak špinavě bílé. *Micranthocereus flaviflorus* byl nalezen v těžce přístupné a liduprázdné oblasti brazilského státu Bahia. Na podzim a v zimě se objeví v cefáliu početné, postupně se rozevírající květy s oranžovými sepály a žlutými petály, až 17 mm dlouhé. Zvláště hezké jsou kusy vypěstované ze semene. Klíčence je třeba brzy roubovat na *Pereskopsis* a později přeroubovat na jusberta. Takto lze za 4-5 roků získat kvetoucí rostliny výjimečné krásy, kvetoucí v době, kdy jiné kaktusy už nekvetou (4 barevné snímky).

Roztoč „červený pavouček“ byl a je obávaným návštěvníkem sbírky. Nejvíce napadá rostliny s měkkou pokožkou, jakou mají rody *Coryphantha*, *Ancistrocactus*, *Echinomastus*, nebo *Chamaecereus*. Neprospívání rostlin s rezavými skvrnami

v temeni, později nález malých pavučinek mezi trny, to jsou hlavní známky činnosti pavoučka. Zejména se rychle množí v suchém a teplém prostředí. Mezi rostlinami, které se vzájemně nedotýkají, se přenáší prouděním vzduchu. Větrání skleníku, v jehož blízkosti rostou luštěniny, bývá častým způsobem zavlečení pavoučka do sbírky. Každá rezavá skvrna na kaktusu ještě není důkazem působení pavoučka. O jeho přítomnosti je třeba se přesvědčit pomocí dobré lupy a znalci vědí, že foukne-li se na podezřelé místo tabákový kouř, začnou se roztoči zřetelně hýbat (jsou nekuřáci). K likvidaci roztočů je třeba užívat speciální akaricidní preparáty (u nás například OMITE) a postřik opakovat podle návodu. V zimě, kdy postřik rostlin je nežádoucí, se stále s úspěchem užívá jejich zaprášení jemně mletou sírou (barevný snímek napadené rostliny).

Seriál pěstitelům doporučovaných rostlin je tentokrát věnován 150. výročí narození zakladatele DKG Karla Morice Schumanna (1851). Promoval z botaniky a chemie již ve 22 letech, pak krátce učil na gymnáziu ve Vratislavi a stal se kustodem Botanického musea v Berlíně. Zde pracoval až do smrti v roce 1904. V roce 1899 vydal stěžejní dílo o třídění a názvech kaktusů „Gesamtbeschreibung der Kakteen“, které se stalo základem jejich nomenklatury. Na jeho počest byly mimo dalších pojmenovány: **Mammillaria schumannii** (oblíbená rostlina, známější jako **Bartschella schumannii**. Roste na jihu Dolní Kalifornie při Mexiku, u nás vyžaduje hodně tepla a slunce, v létě bohatou zálivku, v zimě chladno a úplné sucho. Vyniká početnými, poměrně velkými růžovými květy), **Parodia schumanniana** (ale známější jako **Notocactus** nebo **Eriocactus**, pochází z Paraguaye a severní Argentiny. Daří se v substrátu s přídavkem humusu a na místě bez přímého oslunění, v létě bohatší zálivka, v zimě suché a chladné stanoviště).

Obdivovatelé echinocereusů by neměli přehlédnout dosud málo známou a zřídka nabízenou novinku **Echinocereus neocapillus**. Má měkomasé válcovité tělo o výšce až 25 cm při průměru 2-5 cm, zřídka odnožující. Nízká žebra se člení na malé hrboly s areolami, krytými krátkou běžovou plstí. Mimořádně půvabné jsou mladé (juvenilní) rostliny, jejichž tělo je celé hustě obaleno jemnými bílými vlasy jako u espostoi. Dospělé rostliny mají 26-40 rovných, píchavých trnů nažloutlé barvy a až 11 středních trnů, silnějších, o délce až 20 mm. Jejich barva může být bílá, žlutá i červená. Poměrně malé květy (cca 3 cm) mají zelené sepály s hnědým středním proužkem a žlutozelené petály. Množí se obtížně výsevem zřídka nabízených (a pravých) semen. Semenáčky rostou pomalu a jsou značně choulostivé na zálivku (2 barevné snímky).

Mammillaria matudae má štíhlé, cylindrické tělo, někdy od báze odnožující. Obvykle dorůstá 10-20 cm výšky při průměru 3-4 cm. Z areol mamlí roste 15-23 přiléhavých krajních trnů, jen 2-3 cm dlouhých, hvězdovitě rozložených, sklovitě bílé barvy. Mívá 1-2 střední, jehlovité trny až 5 mm dlouhé, směřující k temeni, zpočátku běložluté, později hnědavé barvy s tmavou špičkou. Trychtýřovité květy jsou až 15 mm dlouhé, purpurové barvy s hedvábným leskem. Snadno se množí výsevem, kvete již při výšce 4-5 cm. Dobře roste ve výživném minerálním substrátu, který je dostatečně propustný, na světlém stanovišti, ale ne na výsluní. V létě snese bohatší zálivku a přídavek hnojiva pro kaktusy. Zimovat při 5-10°C na suchém a světlém místě. Existují formy se zvláště dlouhým, poléhavým tělem (až 150 cm dlouhé při průměru 5 cm), popsané jako var. *serpentiniformis* (barevné foto).

Sinnigia macrostachya patří mezi gloxinie původem z Brazílie. Roste na okrajích lesíků v humusu vznikajícím ze zetlelých listů, který je stále navlhlý. Z kaudexu uloženého pod úrovní půdy vyrůstají olistěné stonky až 70 cm vysoké, a u starších rostlin také květní stvol se shlukem úzkých, rourovitých květů šarlatové

barvy. Na zimu zůstává kaudex holý a snese teploty i mezi 4-8°C (5 barevných snímků).

Následuje popis nalezišť kaktusů v arizonské poušti u pohoří Kofa. Název je zkratkou pro „King of Arizona Mine“, (Království arizonských dolů), vytěžených a dávno opuštěných rudných dolů. Roste zde řada *arrojí*, *opuncií*, mimo jiné také ***Mammillaria microcarpa***, ***Echinocereus engelmannii* var. *acicularis***, nebo ***Peniocereus greggii*, var. *transmontanus***. (9 snímků vyjmenovaných rostlin)

Na rozdíl od lidí, čím je kaktus starší, tím je zpravidla hezčí. ***Coryphantha potosina*** je v prvních 10-20 letech života celkem nenápadná, válcovitě rostoucí koryfanta s řídkými, bílými trny a malými žlutými květy. Semenáče vypěstované v Evropě se vůbec nepodobají této rostlině na nalezištích. Nápadně odlišné je husté, křídově bílé vytrnění, protkané nepravidelně rostoucími delšími a silnějšími středními trny s tmavší špičkou. Také běložluté květy se zdají být větší (3 snímky).

MUDr. Vladimír Plesník

Drobničky

► Firma ANDREAE z Bensheimu (Německo) patří ke známým evropským kaktusářským podnikům, zejména díky péči a obratnosti jejího zakladatele W. Andrae. Starší členové si jistě ještě vzpomenou na jeho pobyt a přednášku v Ostravě při X. jubilejní výstavě kaktusů na Černé louce. Dokumentárně zachytil tuto událost př. Emil Zavadil svou filmovou kamerou. V červnu r. 2001 se dožila manželka p. André-ho, která se nejvíce starala o pěstování kaktusů ve firmě, svých stých narozenin.

► Zatím jen v Německu, ale v dohledné době zřejmě v celé EU, se zavádí nový způsob povinného označování přípravků na ochranu rostlin. Na etiketě každého balení musí být jednoznačně uvedeno, k jakému účelu preparát slouží: *Proti savým škůdcům na okrasných rostlinách*, nebo *Proti sviluškám na okrasných rostlinách*. Balení pro malospotřebitele musí mít navíc údaj *Povoleno k používání v domácnosti a v malých sbírkách rostlin*.

► Řeknete si – to už tady bylo: šestihranné plastické květináče. Ideálně využívají prostor a rostlinám poskytují potřebné kultivační prostředí. Ale najdete je na našem trhu a k tomu za rozumnou cenu ?

MUDr. Vladimír Plesník

Zeměpis od A do Z – část 24.

Venezuela (VE)

Venezuelská republika, španělsky República de Venezuela – stát na severu Jižní Ameriky u Karibského moře; 912 050 km², 21,8 mil. obyvatel (1995), hustota zalidnění 24 obyv./km², hlavní město Caracas (1,8 mil. obyvatel, 1990, aglomerace



3,4 mil. obyvatel, 1991); úřední jazyk španělština, měnová jednotka 1 bolívar (VEB) = 100 centimů. Administrativní dělení: 22 spolkových států a 2 federální území. – Střední část země je vyplněna Orinockou nížinou. Na severozápadě a severu se táhnou horská pásma Cordillera de Mérida (5 007 m n. m.) a Cordillera de la Costa (2 596 m n. m.), jihovýchod země zaujímá Guayanská vysočina s náhorními plošinami a stolovými horami (Pico da Neblina, 3 014 m n. m.; Roraima, 2 810 m n. m.). Pobřeží je většinou hornaté; nížinné jen na západě s velkým zálivem Maracaibským a na východě v deltě řeky Orinoko. Řada ostrovů; největší Isla de Margarita (1 072 km²). Většina Venezuely patří do povodí Orinoka (hlavní přítoky Meta, Apure, Caura, Caroni aj.); v povodí řada vodopádů (Salto Angel, 979 m, na řece Churún je nejvyšší na světě). Vlhké tropické podnebí se stálými teplotami. Tropické pralesy pokrývají zejména horní povodí Orinoka, na sušších horských svazích vždyzelené i opadavé tropické lesy. V nížinách hustá savana. – Obyvatelstvo tvoří míšenci (67%, 1993), běloši (21%), černoši (10%) a Indiáni (2%). Náboženství zejména římskokatolické (92%, 1991). Přirozený přírůstek obyvatel 2,1% ročně (1994). Střední délka života mužů 70 let, žen 76 let (1994). Negramotnost 8% (1990). Urbanizace 85% (1992). – Zemědělsko-průmyslový stát s rozvinutou těžbou a zpracováním ropy. Hrubý národní produkt 2 840 USD/obyv. (1993). Z ekonomicky aktivních obyvatel pracuje 10% v zemědělství, 25% v průmyslu (1993). Obdělávají se 4% plochy, louky a pastviny pokrývají 20%, lesy 34% plochy. – Pěstuje se cukrová třtina (6,9 mil. t, 1994), kukuřice (884 000 t), rýže, banánovník (936 000 t), sorgo, kasava, kávovník (79 000 t). Chov skotu (15,1 mil. kusů, 1994), prasat (2,3 mil. kusů) a koz. Rybolov (390 000 t, 1993). Těžba dřeva (2,2 mil. m³, 1993). – Těží se ropa (130 mil. t, 1994, 7. místo na světě; rozsáhlý vývoz), zemní plyn (21,6 mld. m³), železná ruda (18,3 mil. t), bauxit (4,7 mil. t), zlato (9,9 t), diamanty (558 000 karátů), mangan, nikl, fosfáty. Nejvýznamnější je průmysl petrochemický, dále hutnický, potravinářský, chemický, textilní, strojírenský. Dopravní síť je hustá jen při pobřeží, málo železnic. Hlavní přístavy Maracaibo, La Guaira. – V předkolumbovské době osídlena Aravaky a Kariby. V roce 1498 přistál na pobřeží Venezuely K. Kolumbus.

1560 začleněna do vicekrálovství Peru. V roce 1567 byl založen Caracas. 1731 vznikl generální kapitanát Venezuela. 5. 7. 1811 vyhlášena nezávislost; krátká vláda F. Mirandy y Rodríguez. 1819 – 30 spojena s Novou Granadou (dnešní Kolumbie) a Ekvádorem. 1861 – 70 občanská válka. 1908 – 35 diktatura J. V. Gomeze. 1935 – 58 střídání vojenských diktatur. V lednu roku 1958 lidové povstání, začátek demokratizace (přerušena vládou vojenské junty 1962 – 68). – Venezuela je nezávislá federativní republika. Hlavou státu je prezident, volený obyvatelstvem na 5 let. Zákonodárným orgánem je dvoukomorový Národní kongres; tvoří jej Poslanecká sněmovna (201 členů, funkční období 5 let) a Senát (49 členů, funkční období 5 let).

Výskyt kaktusů ve Venezueli:

Acanthocereus

sicariguensis e
tetragonus

Cereus

hexagonus
horrispinus
margaritensis
mortensenii e
repandus
russelianus e
smithianus e
thalassinus e

Disocactus

amazonicus

Epiphyllum

columbiense
hookeri
oxypetalum f
phyllanthus

Hylocereus

estebanensis e
lemairei

Mammillaria

columbiana
mammillaris

Melocactus

andinus e
caesius e
curvispinus
mazelianus
neryi
schatzlii

Opuntia

bisetosa e
boldinghii
caracassana
caribaea
curassavica
depauperata e
elatior
lilae e
schumannii

Pereskia

aculeata
guamacho

Pilosocereus

lanuginosus
moritzianus
oligolepis

Pseudorhipsalis

ramulosa

Rhipsalis

baccifera
floccosa
teres

Selenicereus

inermis
wittii

Stenocereus

griseus

Dostali jsme se na konec našeho zeměpisného seriálu o zemích, kde rostou kaktusy. Některé malé ostrovy Karibské oblasti jsou vynechány, neboť zde rostou prakticky stejné rostliny jako na ostrovech větších, které v seriálu byly uvedeny. Dnes rostou kaktusy i v jiných zemích, kde byly zavlečeny, ale o tom už v našem seriálu není místo. Snad někdy příště si povykládáme o některých větších botanických zahradách nebo pěstírnách, kde se kaktusy objevují.

Lumír Král

1.12.1968 - poněkud pozapomenuté výročí

Prvého prosince letošního roku uplynulo přesně 35 let ode dne, kdy jsem dopsal úvodní článek a tak dokončil redakční práci na našem prvním **Jubilejním sborníku prací o kaktusech**. Byl vydán k desátému sjezdu kaktusářů ČSSR v Ostravě a k 15. výročí založení Kroužku kaktusářů v Ostravě. K přiblížení tehdejší situace kaktusářů, kterou zná již jen málo pamětníků, cituji z něj aspoň několik vět:

„Vydání knihy o kaktusech není u nás častým zjevem. Dodnes vydané publikace snadno spočítáš na prstech jedné ruky. Pěstitelů kaktusů je však stále více, není tedy divu, že zájem o odbornou literaturu je trvalý a velký.“ Co všechno se od těch dob změnilo! Kaktusářů u nás spíše ubývá, mládež se vyžívá více u počítačových her, nebo na diskotékách, než pěstováním sbírek a četbou. Za to knih o kaktusech je i u nás nemálo a v zahraničí ještě mnohem více.

„Příprava Sborníku trvala téměř dva roky a jen ten, kdo se kdy amatérsky snažil o něco podobného, tuší, jaké obtíže bylo nutno překonávat... Byla období, kdy se mi realizace Sborníku zdála utopií. Je především zásluhou př. Zavadila, že tuto knihu dostává dnes čtenář do rukou.“ Byl to Emil Zavadil, tehdejší předseda našeho kroužku, který mne přesvědčil a umluvil, abych se ujal redaktorské práce. Ale zdaleka to nebyla jen práce redaktora. Ještě dnes mám mrazení v zádech, když si uvědomím, že Sborník vznikal v době tuhého tiskového dozoru bez posvěcení příslušným dohlížitelem, že neprošel žádnou cenzurou a schvalovacím řízením, že na jeho tisk nebyl žádný oficiální příděl papíru a že za každý z těchto „zločinů“ bylo tehdy možné dostat trest dlouhodobého vězení. Nikdy jsem neměl v ruce, ba ani jsem neviděl, nějaké povolení, nějaký doklad ... Jen doufám, že vše je dávno promlčeno. V době příprav pobýval-pracoval př. Zavadil u rodiny v NSR a jen jeho dopisy mne burcovaly k práci na Sborníku. Korespondence, rukopisy, výpisky ze starší literatury, naplnily dvě velké krabice od Sunaru. Dnes ještě pietně uchovávám složku s těmi nejcennějšími, převážně osobními dopisy, které se týkaly přípravy a vydání Sborníku.

Samotné nahlédnutí do Obsahu knihy mi připomíná některé až kuriosní situace z té doby. Např. co času mi zabral překlad prací Rowley-ho „*Nové směry v názvosloví*“ a „*Matematika v kaktusářství*“. Má angličtina byla v té době dosti slabá, navíc text oplýval odbornými termíny, které ve slovnících chyběly. Výkřikem módy a pokroku tehdejšího kaktusaření bylo mikroskopické studium semen kaktusů, zejména jejich povrchu. Nejvíce znalostí a zkušeností měl u nás v této oblasti RNDr. M. Ondřej, který nejen slíbil, ale i poslal tři příspěvky. Zásadní byl skromně nazván „*Několik poznámek k významu a problematice studia buněčné struktury osemení u kaktusů*“. Také známý pěstitel kaktusů (zvláště Astrofyt) a jejich neúnavný propagátor, př. Jiří Gibl, přispěl do Sborníku pozoruhodnými, prakticky zaměřenými

články. Nemálo žádostí o radu a podrobnosti dostal pak ke svému příspěvku „*Postavte si skleník*“. Originální byl stavební materiál, kterým byly vyřezané železniční pražce. V návodu ke stavbě je nejen plánek skleníku se všemi rozměry, ale také popis jeho zasklívání a vytápění. Článek také slovy i nákresy radí jak postavit „igeliták“, dnešní foliovník. Po letech, kdy už pan Gibl ze zdravotních důvodů svou sbírku značně zredukoval, jsem při návštěvě u něj s překvapením zjistil, že sám „igeliták“ ještě stále používá. Svě praktické zkušenosti popsal a sám realizoval při roubování na opuncie, nebo při zakořeňování odříznutých hlav Echinopsisů.

Celý seriál by představovala historie o tom, od koho a jak byly získávány příspěvky do Sborníku. Štěstím bylo, že v té době se „zákony trhu“ ještě tolik neuplatňovaly, protože žádné finanční částky jsem autorům nemohl nabízet. Jejich jedinou odměnou mělo být, a bylo, zaslání vydaného Sborníku zdarma. Žádný sponzor neexistoval, Dům kultury VŽKG, ve kterém jsme se tehdy scházeli a který nás ve výročních zprávách vykazoval jako jeden z kroužků zájmové činnosti, si pouze vyžádal a do své odborářské knihovny zařadil několik výtisků Sborníku. Majetek kroužku sestával jen z několika stokorun, které nám zbyly z členských příspěvků po odečtení různých výdajů. Nepravidelný a nevelký příjem plynul z prodeje starších čísel časopisu Kaktusy, Fričian a několika německých knih o kaktusech (Backeberg, Haage). Žádnou banku jsme nevyloupili, žádný poklad jsme neobjevili. Kde se tedy vzaly finance na tak drahý „podnik“? Odpověď obsahuje citace dalšího dokumentu:

Ostravský kroužek kaktusářů vydává

Jubilejní sborník

který obsahuje články trvalých hodnot a přináší ve 30 kapitolách mnoho zajímavého a cenného pro kaktusáře z pera 16 autorů.

Z obsahu vyjímáme:

Postavte si skleník

3 x o roubování

Pěstování astrofyt

Kaktusářské chemické minimum

Nové směry v taxonomii

O echinofosulokaktusech

O gymnokalyciích

Hygiena kořenů

Roubovací stojánek

Fotografování rostlin a přednášky

Několik návodů pro zajištění skleníků proti krádežím (elektr.)

Návod na zhotovení dvou jednoduchých přístrojů pro měření vlhkosti půdy a obsahu živin v nich (HYDROMAT I a II.)

Skleník s termostatem pro venkovské zimování (automat. regul. tepla)

Historie ostravského kroužku

Přehled adres 30 kaktusářských společností ve světě

Abecední slovníček kaktusáře, tabulky a mnoho dalších užitečných a trvale hodnotných pojednání našich i cizích autorů.

Náklad nebude velký, takže kniha bude pravděpodobně brzo rozebrána.

o O o

Podle usnesení Koordinačního výboru vydává Ostravský kroužek již třetí

Adresář pěstitelů kaktusů a seznam kroužků v ČSSR

Neobyčejný rozmach naší záliby, dvojnásobný počet členstva a kaktusářských kroužků v naší republice, si vynutil další vydání adresáře. I tato pomůcka vyjde v malém nákladu.

o O – O o

Vypisujeme zálohovou subscripci na obě knihy, a to:

na Jubilejní sborník v částce

Kčs 15,-

na Adresář pěstitelů kaktusů a seznam kroužků v ČSSR

Kčs 10,-

Konečná cena obou knih není dosud stanovena a proto se vybírají zálohy v subscripční lhůtě do 30. listopadu t.r.

Zajistěte si dodání těchto knih zasláním uvedených částek poštovní poukázkou na adresu ostravského kroužku...Obě knihy mají vyjít do konce roku 1968, nejpozději v lednu 1969 a budou přednostně zasilány předplatitelům.

Při dnešních cenách knih je neuvěřitelné, že by tak nízké subscripční ceny mohly uhradit náklady na Sborník a Adresář. Skutečně nepostačovaly, ale konečné ceny byly jen o desetikorunu vyšší, poštovné se hradilo zvlášť.

Největší úspory spočívaly v bezplatné redakční práci, v nehonorovaném přepisování a úpravě textů článků a zejména v nízké ceně papíru i tisku. Papír a tisk domlouval pan Zavadil sám. Jak, to nevím. Pouze jsem podle jeho pokynu odeslal dokončený rukopis Sborníku jednomu kaktusáři ve Zlíně. Objevil se problém – tiskárna nebyla schopna vytisknout barevný snímek kvetoucího echinocereusu na přebalu Sborníku. Tisk přebalu jsem domluvil (uprosil) v Moravských tiskárnách v Ostravě, kde zhotovili potřebné štočky, ale neměli kvalitní tiskařské barvy. Proto je po letech obrázek na přebalu barevně „ujetý“, ale štočky nám zůstaly a předal jsem se do knihovny kroužku. Možná tam ještě, zabaleny v novinách, stále odpočívají. Ani nevím, komu ve Zlíně poděkovat za tisk Sborníku, tato pomoc však byla pro jeho existenci nepostradatelná. Snad pan Úředníček, který byl dlouhou dobu „strážcem pokladu“ a financí kroužku, o tom ví více. Pamatuji si, jak jsme převáželi s př. Bahounkem velké balíky ze Svinovského nádraží do knihárny v Porubě. Tamní vedoucí, knihvazač Bohem nadaný, měl nejen talent, ale i dobré srdce a sympatie ke kytkám. Za výjimečně příznivé ceny dal Sborníku jeho sličnou podobu a navíc přičlil i v Ostravě tištěný přebal a každý výtisk jim opatřil. Na prvý pohled jsme si mohli oddechnout. Ale chyba lávky ! Balíky svázaných výtisků bylo třeba někde uskladnit, vyřizovat subscripční a nové zakázky, balit expedované knihy, psát poštovní průvodky, prosit na poště o šetrné zacházení s nimi a platit poštovné, korespondovat a vést evidenci objednávek a vyřízených požadavků.... Prakticky to vše se dělalo v dvoupokojovém bytě př. Vladimíra Bahounka, jehož paní z toho pochopitelně žádnou radost neměla. Tady se prokázala mimořádná obětavost a Vláďova výdrž i taktika, se kterou někdy dokonce přesvědčil ženu, aby nám pomohla. Nepamatuji si, jak velký byl náklad Sborníku, rozhodně nebyl na dané poměry a dobu nijak malý. Poslední výtisky Sborníku jsme se slevou expedovali ještě v roce 1973.

Čistě z finančního hlediska bylo vydání Sborníku a Adresáře velkým úspěchem a ziskem pro kroužek. Byl základem jeho slušného majetku, z něhož byla hrazena činnost kroužku po řadu let. Pozdější vydání obdobného Sborníku již tak úspěšné nebylo.

Asi vás napadlo, proč jsem se pouštěl do tak nevyzkoušeného, ba riskantního podnikání a kde jsem na to vše našel při svém povolání čas a prostředky. Jednoduše řečeno, byl jsem mladší a do kaktusů jsem se zcela zbláznil. O vlivu pana Zavadila jsem se už zmínil. Koupil jsem si psací stroj, sháněl rady, literaturu, samozřejmě také přírůstky do sbírky. Ve Sborníku je obsažná kapitola „100 +1 zajímavostí, faktů a rad o kaktusech“. Její název byl napodobeninou tehdejší hojně sledované televizní soutěže 100 + 1 a její obsah jsem postupně doplňoval o výpisky z různých zdrojů. Mimo běžně dostupných časopisů (Živa, Vesmír aj.) jsem při školících akcích v Praze navštěvoval každé volné soboty-neděle a všechny večery knihovny (Univerzitní,

Národní v Klementinu), ale nejvíce informací jsem si odnesl z Ústřední zemědělské knihovny, kde byly uloženy naše první kaktusářské časopisy. Tak vyhraněný zájem a studium vždy až do závěrečné hodiny vzbuzovaly pozornost služby v knihovnách a často se více či méně vlídně vyptávala, co vlastně hledám. Z mých odpovědí musela nabýt dojmu, že jsem nějaký divný patron, ne-li pomatenec. Nejvíce si cením nálezu uvedeném ve druhém bodu této kapitoly, který cituji. „Dne 8. října 1922 byl v Praze založen Spolek pěstitelů kaktusů v RČS v Praze, který sdružoval 60 nadšenců. První výstava kaktusů byla u nás pořádána 11.-18. září 1923. **Dne 28. března 1924 byla založena pobočka Spolku v Moravské Ostravě.** Bohužel pobočka neměla dlouhé trvání. Na podzim r. 1924 byl založen spolek kaktusářů v Brně s názvem *Astrophytum*. První kaktusářský časopis u nás začal vycházet od 1. ledna 1925 pod názvem „Kaktusářské listy“. V roce 1935 bylo u nás asi 400 kaktusářů“. Tyto informace jsem čerpal právě z uvedeného časopisu, který pro hádky starých pánů (nic nového pod sluncem) později na čas nahradil časopis s názvem „Kaktusářský obzor“ a samostatně se pokusil vydávat svůj časopis i brněnský spolek. Ale to už zabíhám do historie, kterou jiní ovládají lépe. Pan Zavadil mi umožnil poznat také zahraniční (německé, rakouské, dánské a švédské) kaktusářské časopisy, které se také staly zdrojem informací.

Získávání příspěvků do Sborníku nebyla žádná idyla. Odmítlo jen pár kaktusářů, které nebudu jmenovat. Ale jména autorů jako Fleischer, Jelínek, Libánský, Pechánek, Sadovský, Schütz, nebo Voldan dokládají, že přispěla téměř celá garnitura špičkových kaktusářů té doby.

Na závěr vzpomínek k výročí Sborníku připojuji ještě zážitky ze spolupráce se dvěma významnými kaktusáři. Prvním z nich byl Josef Sadloň, autor knihy Čarovné trny (omlouvám se za český přepis názvu). Navštívil jsem jeho sbírku při zpáteční cestě z konference v Bratislavě. V Nitře jsem byl poprvé v životě, adresu jsem neměl, znal jsem jen jméno. Hned v parčíku u nádraží jsem naštěstí narazil na muže, který o Sadloňově sbírce věděl a poradil mi jak se tam dostanu. Tehdy už starý pan Sadloň byl důstojného vzhledu a když se rozhovořil o kaktusech ve sbírce očividně ožíval. V té době se začala prosazovat novinka roubování na podložky *Pereskioopsis*. S úžasem jsem hleděl na tu spoustu hlaviček roubů posazených na stejně vysoké podložky. Kvetly, odnožovaly a vypadaly zdravě. Můj nelíčený údiv a obdiv starého pána těšil a snad i proto mi přislíbil napsat článek do Sborníku. Svůj slib také splnil a jeho příspěvek s názvem „Zachráněné Mexiko“ si můžete ve Sborníku přečíst.

Docent MUDr. Habermann byl jedním z mála našich odborníků, kteří se služebně dostali do ráje kaktusářů. Na mou žádost hned neodpověděl, byl v té době právě mimo republiku. Příspěvek do Sborníku sice poslal, ale až v době, kdy byl text již vysázen. Asi aby mne odškodnil za trpělivost a dlouhé čekání poslal mi později překrásný import malého *Ortegocactus*, včetně textu o jeho nálezu a podmínkách na nalezišti. Článek byl pak otištěn v časopise *Kaktusy* a já jsem se denně obdivoval raritě, kterou jsem měl ve sbírce na okně. Sehnal jsem sádrovec, podrtil jej na manželčině kuchyňském prkýnku, připravil substrát podle zprávy o složení půdy na nalezišti, zaléval se zatajeným dechem a jen velice střídmě, ale marnost nad marnost. Import se po 10 měsících pobytu v Ostravě odporoučel. Bylo mi to moc líto, zvláště když to byla jediná „odměna“ za práci na Sborníku.

Můj osud redaktora však ještě pokračoval. Výbor kroužku usoudil, že s ohledem na velký počet členů, zejména přespolečných, je nutné být s nimi v kontaktu a informovat je o naší činnosti. Požádal mne, abych se ujal této práce a tak v březnu 1971 se objevilo první, historické číslo Ostravského informátora kaktusářů, pro nějž jsem navrhl název *Ostník*. Prvých 100 čísel *Ostníku*, vydaných během 10 let mé

redakce, to už je jiná historie. Současné 325 číslo Ostníku je výsledkem úspěšné práce dalších pokračovatelů. Moc jim přeji, aby i ta dnešní práce na Ostníku byla nejméně tak úspěšná a organizaci prospěšná, jako bylo před lety vydání Jubilejního sborníku. Stále stojí za přečtení !

MUDr. Vladimír Plesník

Miniaturky pro okenní nebo balkonové skleníky, vyžadující málo místa

Živé kameny jsou spíše zajímavé než krásné svým vzhledem napodobují drobné kameny, které jsou všude kolem na jejich přírodních stanovištích. Patří do čeledi *Mesembryanthemaceae* a jejich společným znakem jsou dva extrémně tlusté listy, které k sobě přiléhají. Tím vytvářejí tělo podobné stonku se štěrbinou na vrcholu, která je podle druhu různě velká a hluboká. Někdy je to malá otvor, jindy se štěrbinu rozšiřuje dolů až k úrovni půdy. Jednotlivé druhy se v rozměrech příliš neliší – většinou jsou 1,5-5 cm vysoké. Barvy a barevné vzory jsou však velmi rozmanité, takže sběratelství zaměřené jen na živé kameny může být zajímavým koníčkem. Tyto zvláštní sukulenty rostou velmi pomalu a v zimě vyžadují sucho. Pod povrchem substrátu je zkrácený stonek s dlouhým hlavním kořenem, nahoře se na podzim objevují bílé, růžové nebo žluté květy. Teprve po více letech se květináč zaplní trsem „kamenů“. Množství různých živých kamenů je veliké. Téměř všechny patří do dvou rodů – *Lithops* a *Conophytum*, přičemž určení jednotlivých druhů může být velmi obtížné. Někdy je jejich zbarvení ovlivňováno vlastnostmi substrátu.

Nejčastěji pěstované druhy patří k rodu *Lithops*. A jak vypadají? Popišme si některé: *Lithops turbiniformis* (hnědý, vrásčitý), *L. bella* (světle hnědý s tmavou kresbou), *L. lesliei* (hnědý se světlejší kresbou), a *L. optica* (šedozelený s průsvitnými „okénky“ na horním povrchu). Podle druhu může mít *Lithops* štěrbinu mezi listy mělkou nebo hlubokou, ale *Conophytum* tvoří jen malou štěrbinu, kterou prorůstá květní stvol. *Conophytum bilobum* má tělo šedozelené a načervenalé, *C. calculus* je zbarven světle zeleně. Tak co, zkusíte to?

Milan Tůma

Z naší činnosti

Na schůzce dne 3.11. se sešlo asi 30 účastníků. Naši členové měli přinést své obrázky, ať diapozitivy, fotografie nebo obrázky i digitálů. Vše se mělo dát promítat zapůjčeným novým dataprojektorem spojeným s epidiaskopem, který snímá fotografie. Technika nás však zradila, promítání fotografií fungovalo, bohužel notebook nebyl s tímto projektorem kompatibilní a promítání digitálních fotografií nešlo zprovoznit. V úvodu ukázal Ing. Skoumal několik diapozitivů s květy svých „hadicových“ kaktusů a cereusu. Poté přešel na promítání fotografií kaktusů ze své sbírky a z návštěvy výstavy květin v rakouském Tullnu. Další fotografie ukázal pan Majkus, který byl letos v lázních Poděbrady a při této příležitosti navštívil několik kaktusářských sbírek v okolí. V závěru schůzky ještě př. Skoumal ukázal několik vzpomínkových fotografií z loňské „Mikulášské“ tomboly, aby všechna nalákal na poslední schůzku v roce.

Jiří Růdrich – in memoriam

(7.12.1931 - 25.10.2003)



Po dlouhé, zákeřné nemoci opustil naše řady ve věku nedožitých 72 let, dlouholetý člen Klubu kaktusářů v Ostravě, pan Jiří Růdrich. V mládí se vyučil cukrářem a svému oboru byl věrný až do odchodu do důchodu. S manželkou Jiřinou žil 47 let a vychovali spolu dvě děti. Naši členové jej znali jako pravidelného účastníka našich schůzek, kde v posledních letech docházel společně se svou ženou. Kaktusy pěstoval víc jak 40 let, členem ostravského kroužku kaktusářů byl od roku 1962. V době pořádání výstav byl vždy dobrým rádčím a pomocníkem. Své kaktusy pěstoval v předokenních sklenících a na zahrádce v pařeništích. O každé své rostlince vykládal s láskou celou její historii. Jen málo kdo dovedl tak pěkně a dlouhé hodiny vyprávět o svých rostlinách. Ve sbírce se nacházelo spoustu zajímavých druhů, ale největší jeho láskou byly gymnokalycia, notokaktusy, tilandsie, ale i orchideje. Mezi kaktusáři měl mnoho přátel. Odešel pracovitý, skromný člověk, který měl rád přírodu a lidi. Ostravští kaktusáři na něj nikdy nezapomenou a zůstane navždy v jejich srdcích.



Př. Spál a Růdrich ve sbírce pana Kitlera v Opavě v roce 1968

Přítel Jiří Růdrich - † 25. 10. 2003

Otevřel jsem noviny a do očí mi padlo oznámení, že dne 25. října 2003 nás navždy opustil ve věku nedožitých 72 let pan Jiří Růdrich.

Mám stále před očima jeho štíhlou, pomenší postavu se kšticí ještě hustých vlasů na hlavě a stálým úsměvem na tvářích. Pravda, v posledních měsících úsměv ustupoval, ale elánu měl stále dost a dost. Byl jedním z nejstarších členů ostravského kroužku, později organizace kaktusářů, který jen zřídka vynechal naše pravidelné schůzky. Podílel se na práci organizace především ochotnou výpomocí při výstavách, při zajišťování tisku a distribuce Ostníku, jednu dobu byl také jednatelem, ale stále byl vynikajícím pěstitelem kaktusů. Málokdo měl možnost vidět jeho sbírku. Mně se to podařilo dvakrát. Jednou ve skleníku našeho bývalého předsedy, MUDr. Evžena Dostála, kde oba společně pěstovali skvosty svých sbírek. Podruhé doma v bytě, kde kaktusy zimoval v pokoji na okenních parapetech, na stolku a skříních, pod postelemi, zkrátka, kde se dalo. Část sbírky také měl v předokenních skleničkách, na které jsem se nikdy nezapomněl podívat při cestě kolem. Patřil ke kaktusářům se šťastnou rukou, své zdařilé výsevy pro nedostatek místa obvykle nabízel a rozdával. V mé bývalé sbírce by se našel nejméně tucet jmenovek s jeho jménem u rostlin, především gymnokalycií, kterým se jednu dobu přednostně věnoval. Bohužel, osud jeho sbírky, čítající snad 6 pařeništních oken, je ohrožen tím, že se zatím nenašel zájemce, který by v jeho práci na sbírce pokračoval.

Přál bych každému kaktusáři tak obětavou a trpělivou ženu, jakou je jeho manželka. Provázela jej na schůzky, na výstavy i na návštěvy skleníků, podporovala jej v kaktusaření i v péči o exotické ptáky v době, kdy byl navíc jejich zaníceným chovatelem. Proto jsem přesvědčen, že při tomto loučení s přítelem Růdrichem, je namísto také poděkování jeho paní. Odešel na věčná naleziště, kde mu přejeme aby našel vše, oč v životě usiloval.

MUDr. Vladimír Plesník

Masožravé rostliny

Některé rostliny žijí v prostředí, ve kterém nemohou kořeny získat dostatek živin. Proto se u nich vyvinuly mechanismy k lapání hmyzu a ne trávení jejich těl. Rozlišují se tři skupiny masožravých rostlin. V první skupině jsou rostliny se zvláštními lapacími listy (uprostřed se sklápějící listy, na okrajích listů tenké výčnělky), ve druhé skupině jsou rostliny s lepkavými listy (na listu jsou chloupky obsahující zvláštní tekutinu k lapání hmyzu), a konečně jsou rostliny s konvicovitými listy (listy ve tvaru nálevky s vodou). Pěstování masožravých rostlin je obtížné, musí se používat dešťová voda, substrát a vzduch musí vykazovat stálou vlhkost a občas se rostliny musí živit drobečky masa nebo mrtvými mouchami. I když budete dodržovat pravidla správné péče, život masožravých rostlin v běžné obytné místnosti je krátký. Je nutno ovšem zvážit možnost, že Vás tyto rostliny během svého krátkého života zaujmou více nežli jiné rostliny, které pěstujete po mnoho let. Zajímavý článek by jistě vznikl z pera redaktora Ostníku, který je pěstuje venku, nepřikrmuje drobečky masa ani mouchami a ony zdárně vegetují.

Rostliny s lapacími listy: *Dionaea muscipula* poskytuje zvláštní podívanou při lapání hmyzu. V růžici rostoucí srdčité listy mají zubovitě roztřepené okraje. Při doteku hmyzu se okamžitě sevřou obě poloviny listu.

Rostliny s lepkavými listy: *Drosera* (rosnatka) tvoří růžici červeně chloupkatých listů. Chloupky vyměšují šťávu, která hmyz přichytí a stráví. *Drosera binata* je australský druh rosnatky s dlouhými a hluboce laločnatými listy. *D. capensis* má nedělené listy.

Rostliny s konvicovitými listy: U těchto rostlin může být nad konvicí poklička nebo kapuce. *Nepenthes coccinea* (láčkovka) má nad konvicí pokličku a láká hmyz jasnými barvami konvice. Po sklouznutí dovnitř nálevky působí na hmyz roztok s pepsinem. *Sarracenia drummondii* (špirlice) tvoří trubkovitou světle zelenou konvicí s purpurovými proužky a s pokličkou nahoře. *Darlingtonia californica* má nad konvicí kapuci ve tvaru hadí hlavy s výraznou kresbou a s tmavými vidlicovitým jazykem, takže působí velmi exoticky. Za příznivých podmínek narůstá světle zelená konvice do délky 60 cm i více.

Milan Tůma

Jatropha

Dříve bývaly o této rostlině jen zmínky v některých knihách. Dnes již je rozšířená ve sbírkách a také se dá koupit v obchodě. Je to velmi zvláštní rostlina, její láhvovitý kmínek je přes zimu holý a na jaře vyhání stvoly s korunkou malých červených květů. Později vyrůstají listy s dlouhým řapíkem. Spíše než krásou *Jatropha* upoutává pozornost svým neobvyklým vzhledem. Jako pokojová rostlina se pěstuje jediný druh *Jatropha podagrica*. Květní stvol je 60 cm vysoký a nese korálově červené květy, které vydrží po větší část roku.

Jen málo rostlin se pěstuje snadněji nežli tato, která má minimální potřebu vody a nemá žádné zvláštní nároky. Teplota: průměrné teplo, v zimě nejméně 10°C. Světlo: jasně světlé místo bez prudkého letního slunce. Voda: od jara do podzimu jen střídmá záливka, v zimě téměř bez záливky. Vzdušná vlhkost: není potřebné rosení. Přesazování: podle potřeby na jaře. Množení: výsevem semen na jaře.

Milan Tůma

Informace

--- Je podzim a objevují se nové seznamy a katalogy semen. Snad nejobsáhlejší je Nabídkový katalog podzim 2003 – jaro 2004 zásilkové služby Chrudimský kaktusář. Další zajímavý seznam přišel od Ing. Sladkovského, známého cestovatele, který nyní nabízí zajímavé druhy semínek. Samozřejmě nechybí i další zajímavé seznamy známých distributorů semen a rostlin.

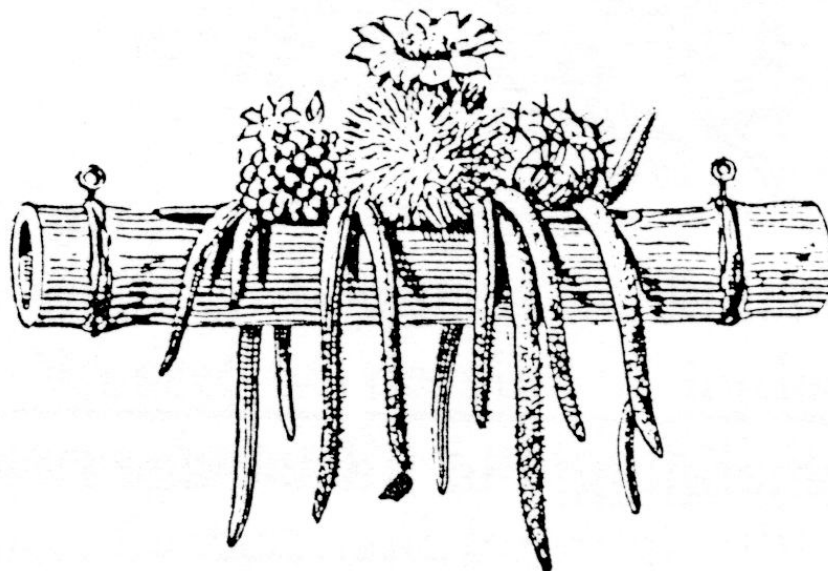
--- Schůzky pěstitelů kaktusů a jiných sukulentů s promítáním diapozitivů a přednáškou se konají každé první pondělí v měsíci (mimo letních prázdnin) od 17.hodin na ubytovně ČD v sadu B.Němcové. Přijďte mezi nás.

--- Internetové stránky našeho Klubu: <http://www.gardening.cz/ostnik>

--- Informace týkající se činnosti Klubu kaktusářů v Ostravě i příspěvky do Ostníku zasílejte na adresu předsedy: lumir.kral@iol.cz

PF 2004

Redaktor Ostníku přeje všem našim čtenářům a spolupracovníkům do Nového roku 2003 především hodně zdraví, štěstí a spokojenosti jak v rodinném kruhu, tak i mezi svými přáteli, zajímavé a poutavé články v Ostníku, ale především hodně radosti se svými pichlavými rostlinkami.



OBSAH ROČNÍKU 2003

OBSAH – LEDEN 2003

Z literatury	2
Drobničky	4
Zeměpis od A do Z – 22. (Panama)	5
Dotazy a odpovědi z intern. konference	6
Podčeleď <i>Opuntioideae</i> Burnett 1835	8
Nové popisy konofyt	12
Z naší činnosti	13
Naši jubilanti	13
Sbírky za humny	14
Kalendář kaktusáře – leden, únor	15
Informace	16

OBSAH – ÚNOR 2003

Z literatury	18
Konofyta kvetoucí v noci	
– opomíjené miniatury ve sbírkách	19
Zeměpis od A do Z – 20. (Mexiko 2.)	21
Podčeleď <i>Opuntioideae</i> Burnett 1835 II.	24
Sbírky za humny (Lukašik Emil)	29
Naši jubilanti	30
Z naší činnosti	31
Informace	31

OBSAH – BŘEZEN 2003

Z literatury	34
Vyznáte se v rodu <i>Turbinicarpus</i> ?	36
Konofyta kvetoucí v noci – opomíjené miniatury ve sbírkách - díl 2.	38
Zeměpis od A do Z – 24. (Peru)	39
Nový rod z čeledi <i>Cactaceae</i>	45
Z naší činnosti	45
Usnesení	46
Naši jubilanti	46
Kalendář kaktusáře – březen, duben	47
Informace	47

OBSAH – DUBEN 2003

Z literatury	50
Drobničky	52
Zeměpis od A do Z – 25. (Portoriko)	53
Také jste vysévali importní semena od G. Köhrese?	54
Atypické bromél. rostliny – <i>Tillandsia</i>	55
Konofyta kvetoucí v noci – opomíjené miniatury ve sbírkách díl 3.	55
Podčeleď <i>Opuntioideae</i> Burnett – III.	58
Sbírky za humny (Litner)	59

Dotazy a odpovědi z intern. konference	60	Kaktusáři u moře	108
Z naší činnosti	61	Kaktusy směřují na východ	108
Naši jubilanti	61	Z naší činnosti	109
Vzácný šéfredaktore	62	Pobeskydí 2003	109
Aprílové vtipy	63	Pěstování islayí	110
Informace	63	Kalendář kaktusáře – září, říjen	111
		Informace	112
OBSAH – KVĚTEN 2003			
Z literatury	66	OBSAH – ŘÍJEN 2003	
Drobničky	68	Z literatury	114
Zeměpis od A do Z – 26. (Salvador)	69	Zeměpis od A do Z – 22. (Uruguay)	116
Podčeleď <i>Opuntioideae</i> Burnett – IV.	70	Návštěva veletrhu	118
<i>Rafflesia</i> Robert Brown (1821) -		Kaktusářův podzim	119
sukulent, který ve sbírkách neuvidíte	72	Překlady z informačních letáků	121
Bilancování po zimě	76	Naši jubilanti	124
Sbírky za humny	76	Rozpoznávání aloí z Jižní Afriky	125
Z naší činnosti	77	Z naší činnosti	127
Výstava na Černé louce	78	Zájezd do Chrudimi	127
Naši jubilanti	78	Zavírání sezóny 2003	128
Kalendář kaktusáře – květen, červen	78	Informace	128
Informace	80		
OBSAH – ČERVEN 2003			
Z literatury	82	OBSAH – LISTOPAD 2003	
Zeměpis od A do Z – 27. (Surinam)	84	Z literatury	130
Jak to dělám já	85	Zeměpis od A do Z – 23. (USA)	132
Setkání v Pobeskydí již po desáté	87	Rod Conophytum XVIII.	138
Sbírky za humny	89	Kaktusy a sběratelství	140
Málo známý kaktus – <i>Backebergia</i>	90	Z naší činnosti	142
Pěstujeme sloupovité kaktusy	91	Naši jubilanti	142
Pěstujte Hoodie – zhubnete !	94	Kalendář kaktusáře - listopad, prosinec	142
Z naší činnosti	94	Rod Uebelmannia	143
Kalendář kaktusáře – červenec, srpen	95	Informace	144
Informace	96		
OBSAH – ZÁŘÍ 2003			
Z literatury	98	OBSAH – PROSINEC 2003	
Drobničky	100	Z literatury	146
Zeměpis od A do Z – 28.		Drobničky	148
(Trinidad a Tobago)	101	Zeměpis od A do Z – 24. (Venezuela)	148
I cereusy mohou být hezké	102	Poněkud pozapomenuté výročí	151
<i>Coryphantha</i> kraciki	103	Miniaturky pro okenní nebo	
Jednoduchý a levný postřík proti		balkónové skleníky ...	155
vlnatce a červenému pavoučku	106	Z naší činnosti	155
Postřík proti vlnatce a		Jiří Růdrich – in memoriam	156
červenému pavoučku II.	106	Přítel Jiří Růdrich + 25. 10. 2003	157
Jednoduchý barometr	107	Masožravé rostliny	157
		<i>Jatropha</i>	158
		Informace	158
		PF 2004	159
		Obsah ročníku 2003	159

Adresy autorů:

Král Lumír, O. Synka 1815, 708 00 Ostrava – Poruba, tel. 723 274 571.

MUDr. Plesník Vladimír, Nezvalovo nám. 846, 708 00 Ostrava – Poruba, tel.: 596 910 790.

Tůma Milan, Podroužkova 1679, 708 00 Ostrava – Poruba, mobil: 604 181 134.

OSTNÍK

Vydavatel: Klub kaktusářů v Ostravě, prosinec 2003

Šéfredaktor: Lumír Král, O. Synka 1815, 708 00 Ostrava – Poruba, tel: 723 274 571.

Objednávky a distribuce: Ing. Skoumal Vladimír, M.Bayera 6038, 708 00 O.-Poruba, tel: 596951955.